Nijmegen

Stadsbegroting 2023 -2026

Stadsbegroting 2023 - 2026

Inhoud

Leeswijzer 4
Inleiding 5
Voorstel 7
Financieel beeld 9
Programma's 15
- Bestuur en organisatie 15
- Veiligheid 22
- Economie en toerisme 27
- Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg 33
- Werk en Inkomen 49
- Onderwijs 57
- Bereikbaarheid 64
- Wonen en stedelijke ontwikkeling 71
- Openbare ruimte 78
- Cultuur en Cultureel Erfgoed 87
- Sport 93
- Financiën 97
- Thema duurzaamheid 102
- Thema burgerparticipatie 104

Paragrafen 105
- Investeringen 105
- Lokale heffingen 114
- Bedrijfsvoering 122
- Verbonden partijen 124
- Onderhoud kapitaalgoederen 139
- Grondbeleid 145
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing 148
- Financiering 156

Financiële begroting 161
- Baten en lasten 161
- Algemene dekkingsmiddelen 167
- Reserves en voorzieningen 173
- Subsidies 176
- Balans en EMU saldo 180
- Benchmark taakvelden 182
- Financiële spelregels 184
- Grondslagen en uitgangspunten 186

Leeswijzer

Initiatiefvoorstel Programmastructuur 2022- 2026
Deze begroting is opgebouwd aan de hand van de programma's en de overstijgende thema's uit het initiatiefvoorstel 'Programmastructuur 2022 -2026'.

Ambities en doelen centraal, koppeling inhoud met geld
Net als vorig jaar zijn in deze begroting binnen elk programma de speerpunten opgenomen (‘wat willen we komend jaar bereiken?’) en verrijkt met een (volledig) overzicht van ambities, doelen en activiteiten. Deze doelenboom is geactualiseerd aan de hand van het initiatiefvoorstel 'Coalitieakkoord 2022 - 2026. Online kunt u per programma via het rechtermenu navigeren naar de complete doelenboom. Financieel is een koppeling gelegd naar de doelen, waardoor (bij ‘wat kost het?’) zichtbaar wordt welke kosten gepaard gaan met bepaalde doelen en bovenliggende ambities.
We denken dat dit helpt bij het maken van afwegingen vanuit een totaalbeeld en de basisvragen: ‘‘waarom doen we eigenlijk wat we doen, vanuit welke doelen en ambities en hoeveel geld hebben we daarvoor over?”

Aanvullende informatie in de digitale versie van de Stadsbegroting
De digitale versie van de Stadsbegroting 2023 - 2026 is te vinden via pcportal.nijmegen.nl. Via dit portaal zijn ook de andere planning & control producten te vinden.
De digitale versie geeft dezelfde informatie als het analoge boekwerk en biedt daarnaast de mogelijkheid om op onderdelen in te zoomen. Zo is onder de programma's meer informatie over de onderliggende taakvelden opgenomen. Ook kan vanuit de programma's doorgeklikt worden naar de programma's in de Stads en Wijkmonitor en zijn links opgenomen naar relevante beleidsdocumenten. En in de digitale versie is de volledige doelenboom (ambities, doelen en activiteiten, inclusief een toelichting) te vinden.

Kennisportaal financiën
Via pcportal.nijmegen.nl. is ook het kennisportaal financiën te vinden. Hier vindt u verdiepende achtergronden over bijvoorbeeld financiële wet- en regelgeving en wat de afspraken zijn over financiën binnen de gemeente Nijmegen.

Inleiding

We realiseren ons maar al te goed dat we in onzekere tijden leven. De nasleep –of misschien weer opleving- van corona is nog niet voorbij, de kurkdroge zomer maakt de noodzaak van klimaatadaptatie letterlijk zichtbaar en er is oorlog in Europa met als gevolg de pan uit rijzende energiekosten voor inwoners, maatschappelijke instellingen, bedrijven en sportclubs en een ongekend hoge inflatie en koopkrachtdaling. Voor het eerst sinds tijden hebben we bovendien geen sluitende begroting. 2026 laat een tekort zien van € 3,4miljoen.

Tegelijkertijd gaat het in deze turbulente tijden in heel veel opzichten goed met onze stad. Nijmegen is nog altijd een aangename groene woonstad, het aantal inwoners en bedrijven, de werkgelegenheid en het gebruik van duurzame energie groeien en werkloosheid en ook armoede namen de afgelopen jaren af. Mensen zijn over het algemeen positief over hun wijk en buurt en bereid om iets voor een ander te doen. Bovendien zijn de financiële vooruitzichten voor de jaren 2023 tot en met 2025 in onze begroting positief. Die bieden ons ruimte om, zeker de eerste jaren, veel extra te investeren en te realiseren, bovenop alle projecten en activiteiten die we al aan het doen waren. In het coalitieakkoord staan dan ook hoge ambities om onze stad op vele gebieden nog mooier, duurzamer, aantrekkelijker, beter bereikbaar en veerkrachtiger te maken en dat veel meer in samenwerking en samenspraak met onze inwoners en ondernemers te doen. We investeren flink in onze stad. Maar hierbij hoort ook vooruitkijken. Dat is essentieel om ook op de lange termijn te kunnen blijven investeren in een veerkrachtig en aantrekkelijk Nijmegen.

In deze begroting maken we de eerste slag naar de uitvoering van deze ambities. U kunt de komende maanden onder andere plannen verwachten voor de inzet van het Woonfonds van € 10 miljoen, de upgrade voor Waalhalla en de inzet van de € 80 miljoen die we uit het Mobiliteitsfonds gekregen hebben. Dit najaar leggen we ook ons beleid voor participatie in het ruimtelijk domein aan uw raad voor. Via Mijnwijkplan gaan we heel transparant communiceren over ruimtelijke projecten in de stad. We bouwen het project energiefixers uit en starten met het betrekken van bewoners bij de vervangingsgolf in de openbare ruimte.

We werken zo veel mogelijk in samenhang aan onze ambities. Dan bereiken we het best mogelijke resultaat voor onze inwoners en voor de stad. We grijpen alle kansen aan om Nijmegen duurzamer te maken, groener en beter aangepast aan het veranderende klimaat, ontmoeten en bewegen te stimuleren en de stad inclusiever te maken.

De gevolgen van de hoge inflatie raken echter ook ons en onze inwoners en bedrijven. Armoede en financiële problemen zijn voor steeds meer Nijmegenaren een reëel risico. In het sociaal domein geven we dan ook prioriteit aan uitvoering; mensen die problemen hebben, goed helpen, dichtbij huis, in de wijk waar ze wonen. En snel als dat nodig is, zoals bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen dit jaar en eerder de ondersteuning voor ondernemers vanwege corona. Ook het verruimen van onze regelingen voor armoedebestrijding en extra inzet op schuldhulp zijn daarvoor in deze tijden, waarin de bestaanszekerheid voor veel mensen afneemt, belangrijk.

Bij onze eigen uitgaven en investeringen moeten we ook rekening houden met forse kostenstijgingen. In het coalitieakkoord hebben we daar een bedrag voor opgenomen. Dit blijkt niet voldoende te zijn, in deze begroting stellen we daarom een aanvulling voor. Verder hebben we het indexeringspercentage in deze begroting gebaseerd op recentere cijfers dan anders, zodat we de hogere prijsstijgingen voor 2023 alvast zo goed mogelijk verwerken.

Zorgkosten hebben de afgelopen jaren niet alleen landelijk maar ook op gemeenteniveau een grote impact op de begroting en de jaarrekening gehad. Lastig daarbij is de aanhoudende onduidelijkheid over rijksbijdragen en het feit dat wij maar beperkte directe invloed op de kosten hebben. In onze begrotingssystematiek zijn wij afhankelijk van prognoses, gebaseerd op realisatiecijfers. Komend jaar willen wij onderzoeken of het mogelijk is om de methodiek van prognosticeren te verbeteren.

Bij al onze ambities gaan we naast financiële, zeker ook andere grote uitdagingen tegenkomen. De stad bereikbaar houden bijvoorbeeld, tijdens de grote ingrepen in het Stationsgebied en Winkelsteeg. Ook de krappe arbeidsmarkt, niet alleen bij ons, maar ook bij de organisaties en bedrijven die we subsidiëren of contracteren, maakt dat we –zeker in het ruimtelijk domein- slim moeten prioriteren en niet alles tegelijk kunnen doen. Dat neemt niet weg dat we op vol vermogen doorgaan met de bouw van 10.000 woningen, meer bomen, groen en laadpalen in de stad, de grote stedelijke ontwikkelingsprojecten en gebouwen verduurzamen en aardgasvrij maken. We gaan stappen zetten om Dukenburg een impuls te geven, een nieuw zwembad te bouwen, de schouwburg te renoveren en nog veel meer.

We investeren dus veel in de stad, zodat Nijmegen gezond, sociaal en duurzaam verder kan groeien zodat iedereen mee kan blijven doen en onze stad aantrekkelijk blijft voor inwoners, bedrijven, instellingen en bezoekers. Daarbij hebben we oog voor de wereld om ons heen, de mogelijkheden op de korte termijn en de onzekerheden op de langere termijn. Zoals gezegd is het financiële perspectief voor 2026 en daarna onzeker. Die financiële onzekerheid wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat het Rijk in 2026 minder middelen aan gemeenten beschikbaar stelt dan de jaren daarvoor. Op Prinsjesdag heeft het kabinet dit slechts deels en alleen incidenteel voor 2026 gerepareerd. Een structurele oplossing blijft uit. In deze begroting hebben we niet voorgesorteerd op extra middelen van het Rijk, maar we hebben ook niet het tekort volledig opgelost. We gaan ons eerst inzetten om goede en heldere afspraken met het Rijk te maken.

Voorstel

Onderwerp
Stadsbegroting 2023 - 2026

Opsteller	Albert Foekens	**Collegebesluit**	27 september 2022
Programma	Financiën	**Behandeldatum Raad**	2 november 2022
Portefeuillehouder	T.F.A. van Elferen	**Status**	Openbaar

Samenvatting
Jaarlijks leggen we een stadsbegroting aan uw raad voor. Door het vaststellen van deze begroting autoriseert uw raad de baten en lasten per programma en geeft uw raad ons college opdracht tot uitvoering van de begroting.
Uw raad heeft richting gegeven aan de Stadsbegroting 2023 – 2026 met het initiatiefvoorstel ‘Coalitieakkoord 2022 – 2026’, het raadsvoorstel ‘Grondslagen en uitgangspunten Stadsbegroting 2023 -2026’ en het initiatiefvoorstel ‘Programmastructuur 2022 – 2026’.
Met deze richting van uw raad is ons college verder gegaan met de begrotingsvoorbereiding.
Deze voorbereiding heeft onder meer geresulteerd in voorstellen om de bestaande begroting te wijzigen. Deze wijzigingen zijn alvast in de cijfers verwerkt zodat uw raad een goed beeld heeft van de uitwerking op de financiële begroting.

Voorstel

- De stadsbegroting 2023 – 2026 vast te stellen.
- De veranderingen in de begroting vast te stellen zoals opgenomen in het deel Begroting -> Financieel beeld -> Programmabegroting.
- Het investeringsplan 2023 – 2026 vast te stellen dat is opgenomen in de paragraaf investeringen; inclusief de nieuwe investeringen die voorgesteld worden in het deel Begroting -> Financieel beeld -> Investeringen.
- De onttrekkingen en stortingen in de saldireserve te verwerken zoals opgenomen in het Begroting -> Financieel beeld -> Programmabegroting en toegelicht in het programma Financiën -> Veranderingen in de begroting.
- De subsidieplafonds voor de betreffende programma’s vast te stellen volgens het overzicht in het deel Financiële begroting > subsidies > subsidieplafonds.
- De wijziging van de indexeringspercentages voor de programmabegroting voor 2023 vast te stellen zoals opgenomen in het deel Financiële begroting -> Grondslagen en uitgangspunten.
- De grondslagen en uitgangspunten vast te stellen voor de grondexploitaties zoals opgenomen in het deel Financiële begroting -> Grondslagen en uitgangspunten.

Financieel beeld

Inleiding

In dit deel wordt ingegaan op het financieel beeld voor de komende jaren. Als eerste wordt ingegaan op de veranderingen in de programmabegroting. Daarna wordt stil gestaan bij de wijzigingen in het investeringsplan. Als laatste komen de ontwikkelingen in het weerstandsvermogen aan bod.

Programmabegroting

In deze Stadsbegroting worden de financiële wijzigingen bij de inhoudelijke programma's toegelicht. Een aantal belangrijke punten wordt hieronder toegelicht.

Ambities en doelen Initiatiefvoorstel Coalitieakkoord 2022 - 2026 integraal verwerkt
In deze Stadsbegroting zijn de plannen uit het initiatiefvoorstel 'Ons Nijmegen. Stad van iedereen' verwerkt. Daarbij zijn er geen bijstellingen op de ambities gedaan. Wel bleek op een aantal onderdelen een financiële bijstelling nodig. De grootste aanpassing is dat in deze begroting ook middelen voor het warmtenet worden gereserveerd. Dit wordt toegelicht onder het programma openbare ruimte.

Aanpassing prijzen in 2023
Uw raad heeft op 22 juni de grondslagen en uitgangspunten voor deze Stadsbegroting vastgesteld. De prijsbijstellingen uit dat voorstel waren gebaseerd op het Centraal Economisch Plan van het Centraal Plan Bureau (CPB) uit maart dit jaar. In de raming uit augustus van het CPB bleken prijzen voor materiële lasten fors meer gestegen te zijn: in maart was dit 4,8%, op basis van de augustusraming is dit 12,4%.
Dit leverde een lastig vraagstuk op. Formeel waren de uitgangspunten door uw raad vastgesteld. Maar, het niet aanpassen van de prijzen betekent het komende jaar budgettaire knelpunten. Daarom heeft ons college in deze begroting, vanwege de uitzonderlijke hoge prijsstijgingen, het prijspeil in het begrotingsjaar 2023 aangepast op basis van de augustusraming van het CPB. Hiermee worden de programmabudgetten verruimd, waarmee niet alleen prijsstijgingen opgevangen kunnen worden, maar bijvoorbeeld ook extra subsidiebudget wordt toegevoegd. In totaal geeft dit 14,2 miljoen euro aan budgetruimte. Net als de programmabudgetten stellen we ook de gemeentelijke tarieven bij. Hiermee stijgen de gemeentelijke opbrengsten met 2,2 miljoen euro. Omdat het rijk voor haar begroting ook van de cijfers van het CPB uitgaat kunnen we een hoger gemeentefonds verwachten. Op basis van de afspraak tussen rijk en gemeenten is becijferd dat vanuit het rijk circa 10 miljoen euro aan prijsbijstelling te verwachten is. In totaal resteert een nadelig resultaat op deze prijsbijstelling van 2,0 miljoen euro.
De begrotingsjaren 2024 tot en met 2026 zijn niet aangepast. Deze worden, volgens de reguliere afspraken, volgend jaar bijgesteld.

Geen sluitende begroting in 2026
Zoals in de inleiding is geschreven, sluit deze begroting nadelig in 2026. De belangrijkste reden hiervoor is dat het rijk, door het eenzijdig aanpassen van de rekenregels, het gemeentefonds in 2026 laat dalen ten opzichte van de voorgaande jaren. In 2026 is er dus minder beschikbaar vanuit het gemeentefonds dan in 2025. De afgelopen maanden is dit ook bekend geworden als 'het ravijn'.
Hoewel ons college voor een r realistisch en een deugdelijke begroting staat, kiest ons college nu voor het afgeven van een signaal door een niet sluitende begroting in 2026 te presenteren. Dit college verwacht de oplossing voor het ravijn van diegene die het ravijn heeft gecreëerd: het rijk.

Voorgestelde veranderingen zijn verwerkt in deze begroting

In deze Stadsbegroting zijn de voorgestelde veranderingen in de begrotingscijfers verwerkt. Hiermee is er direct een volledig beeld van de financiële doorwerking op de programmabegroting. De veranderingen worden bij de programma's toegelicht onder het kopje 'Wat kost het? - Veranderingen in de begroting'.

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Stand Stadsbegroting 2022 - 2025	**430**	**374**	**750**	**750**
Bestuur en organisatie				
Accountantskosten	-140	-140	-140	-140
AVG-proof maken van Corsa	-150	-150	-150	-150
Invoeren van IRMA als digitale identiteitsvoorziening	-270	-20	-20	-20
Lobbyagenda	-100	-100	-100	-100
MijnWijkplan doorontwikkelen	-25	-25	-25	-25
Minder leges VOG	-65	-65	-65	-65
Verbeteren van de dienstverlening	-500	-500	-500	-500
Verhogen van de cyberveiligheid	-163	-480	-480	-480
Verschuiving: programma Beveiliging IRVN	-203	73		
Vervallen generieke korting IRVN	-130	-130	-130	-130
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Actielijn 2 Robuust rechtsbeschermingssysteem	-280	-280	-292	-301
Actielijn 3 Systeemleren	-57	-59	-60	-62
Actielijn 5 Impuls integraal werken	-80			
Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	-48	-48	-50	-51
Totaal Bestuur en organisatie	**-2.211**	**-1.924**	**-2.012**	**-2.024**
Programma Veiligheid				
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Anit discriminatie voorzieningen	-50	-52	-53	-53
DU Versterken dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag	-284	-284	-284	-284
Experiment gesloten coffeeshopketen (DU)	-196	-196		
Landelijke structuur	-44	-48	-49	-49
Totaal Veiligheid	**-574**	**-580**	**-386**	**-386**
Programma Economie en toerisme				
Aantrekkelijke binnenstad	-500	-500	-500	-500
Actieprogramma Economische Visie en de Impuls Lokale Economie	-650	-650	-300	
Groene metropoolregio, incl. verstedelijkingsstrategie (corr.SB'22)		-86	-86	-86
Uitbaggeren Oostkanaalhavens	-1.900			
Via-T	-1.050			
Totaal Economie en toerisme	**-4.100**	**-1.236**	**-886**	**-586**
Programma Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg				
Actieprogramma Inclusie VN-verdrag handicap:	-300	-300	-300	-300
Behouden Financieel Experts in de Wijk	-438	-438	-438	-438
Dierenwelzijn:	-30	-40	-50	-50
Impuls ondersteuning van jongeren	-250	-250	-250	-250
Impuls welzijnsaanbod voor ouderen	-300	-300	-300	-300
Jeugd	-4.900	-4.600	pm	pm
Jeugd; doorwerking afspraken vanuit hervormingsagenda				2.500
Nijmeegs Jongerenperspectieffonds	-300	-250	-250	-250
Ombudsfunctie	-245	-235	-235	-235
Regenboogagenda	-100	-100	-100	
Subsidie anti-discriminatie	-100	-100	-100	-100
Taakveld geëscaleerde zorg 18+ (beschermd wonen)	3.220	2.600	2.600	2.000
Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ Wmo HH	-1.004	-1.004	pm	pm
Taakveld Maatwerkvoorzieningen Wmo HM	-869	-869	pm	pm

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Tijdelijke inzet Attentiewijken (jeugdartsen en wijkverplgkundigen)	-185	-93	-46	0
Uitbreiding doorbraakmethode	-180	-180	-180	-180
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Actielijn 4 Versterking ondersteuning wijkteams	-563	-576	-590	-675
Beschermd Wonen (IU): loon- prijs- en volumebijstelling	-3.593	-3.593	-3.593	-3.593
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp (Coalitieakkoord)			980	1.009
Inburgering: leerbaarheidstoets	-47	-47	-49	-50
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	-65	-65	-65	-65
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	31	31	31	31
Salarislasten zorgdomein Jeugd	-475	-484	-492	-504
Salarislasten zorgdomein WMO	-413	-421	-431	-443
Vrouwenopvang (DU)	-522	-522	-522	2
Valpreventie ouderen	110	163	167	181
Totaal Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	**-11.518**	**-11.673**	**-4.213**	**-1.710**
Programma Werk en Inkomen				
Maatwerkbanen	-500	-500	-500	-500
Meedoenregeling naar 140%	-360	-360	-360	-360
Voedselbank naar sociale supermarkt	-80			
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Armoedebestrijding kinderen (DU)	-24	-24	-24	-24
Participatie: loon- en prijsbijstelling 2022	-56	-57	-58	-60
Totaal Werk en Inkomen	**-1.020**	**-941**	**-942**	**-944**
Programma Onderwijs				
Kansengelijkheid onderwijs	-1.000	-1.000	-1.000	-750
Leerlingenvervoer effect indexering + stijging leerlingen	-212	-212	-212	-212
Leerlingenvervoer invoering ZERO emissie	0	-107	-249	-266
Totaal Onderwijs	**-1.212**	**-1.319**	**-1.461**	**-1.228**
Programma Bereikbaarheid				
Aanpak hotspots	-300	-300	-300	-300
Laadinfra	-300	-300	-300	-100
Mobiliteit	-200	-200	-200	-200
Uitbreiden fietsparkeren/tegengaan wildparkeren	-25	-25	-25	-25
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Extra capaciteit BOA's (DU)	-61	-61	-61	-61
Totaal Bereikbaarheid	**-886**	**-886**	**-886**	**-686**
Programma Wonen en Stedelijke Ontwikkeling				
Afwikkeling verkoop panden Thermion	-300	-300	-300	-300
Commissie beeldkwaliteit	-150	-150	-150	-150
gezamenlijk wonen, zoals CPO, woonverenigingen en Knarrenhoven	-100	-100	-100	-100
Huurteams	-150	-150	-150	-150
Implementatie omgevingswet	-800	-800	-800	
Kamerverhuurbeleid		-300	-300	-300
Realiseren flexibele woonruimte	-300	-300	-300	-300
Regulering zoals zelfbewoningsplicht	-170	-170	-170	-170
Waalfront, NYMA en Engie	-98	-98	-60	-60
Woonfonds	-10.000			
Totaal Wonen en Stedelijke Ontwikkeling	**-12.068**	**-2.368**	**-2.330**	**-1.530**
Programma Openbare ruimte				
10.000 woningen aardgasvrij	-1.700	-1.700	-1.700	-1.700
Actieve aanpak tekort op het elektriciteitsnet	-100	-100	-100	-100
Focus op grootgebruikers (van energie)	-250	-250	-250	-250

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Handhaving milieutaken	-500	-500	-500	-500
Luchtkwaliteit	-100	-100	-100	-100
Maatregelen Waalstrand Veur lent enSnelbinder	-175	-175	-175	-175
Minder afval, meer hergebruik (1x grofvuil ophalen)	-300	-300	-300	-300
Nieuwbouw maximaal benutten voor zonnepanelen	-250	-250	-250	-250
Subsidieregeling voor doe-het-zelvers en gratis maatwerkadvies	-1.700	-1.700	-1.700	
Terugdraaien bezuiniging gladheidsbestrijding	-100	-100	-100	-100
Uitvoeringsbudget verduurzamen maatschappelijk vastgoed	-100	-100	-100	-100
Vergroenen van de openbare ruimte	-250	-250	-250	-250
Warmtenetfonds	-3.000	-5.000	-6.000	-1.000
Totaal Openbare ruimte	**-8.525**	**-10.525**	**-11.525**	**-4.825**
Programma Cultuur en Cultureel erfgoed				
Erfgoed	-1.550	-950	-950	-950
Verhogen cultuurbudget	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Vestiging bibliotheek Nijmegen Noord				-500
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Lokaal cultuuraanbod (covid-19)	18	18	16	
Totaal Cultuur en Cultureel erfgoed	**-3.532**	**-2.932**	**-2.934**	**-3.450**
Programma Sport				
Besparing exploitatie vanwege nieuw zwembad				500
Bijstelling huur NEC-stadion	-67	-67	-67	-67
Waalhalla en urban sports	-50	-50	-50	-50
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	-765	-765	-765	-765
Totaal Sport	**-882**	**-882**	**-882**	**-382**
Programma Financiën				
Ontwikkeling algemene middelen				
Aantallen, indexering, etc.	-1.898	-1.897	-2.766	-3.802
gemeentefonds	30.469	40.971	53.348	19.385
Te ramen aanvullende middelen jeugd vanaf 2024		4.000	3.600	2.200
Treasury	-248	-812	-1.284	-1.212
Vrijval stelpost volumegroei (gemeentefonds)	1.500	1.500	1.500	1.500
Andere besluiten				
Afschaffen hondenbelasting	-1.051	-1.051	-1.051	-1.051
Toevoeging kapitaallasten (uitbreiding investeringsruimte)		-2.823	-5.677	-9.840
Uitvoering groeit mee met de stad	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Ontwikkeling zorg kosten vanaf 2025				
- kostenontwikkleing jeugd en WMO vanaf 2025			-6.373	-6.273
- verwachte besparingen als gevolg van preventie			300	600
Bijstelling indexering 2023	-1.997			
Niet reserveren voor volumegroei zorg in 2026				4.500
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
gemeentefonds	7.464	7.370	6.244	5.817
Totaal financiën exclusief verrekening saldireserve	**32.334**	**45.258**	**45.841**	**9.824**
Totalen voor verrekening met saldireserve	**-13.860**	**10.366**	**18.134**	**-7.177**
Verrekening met saldireserve (programma financiën)	13.860	-10.366	-18.134	3.801
Totaal	**0**	**0**	**0**	**-3.376**

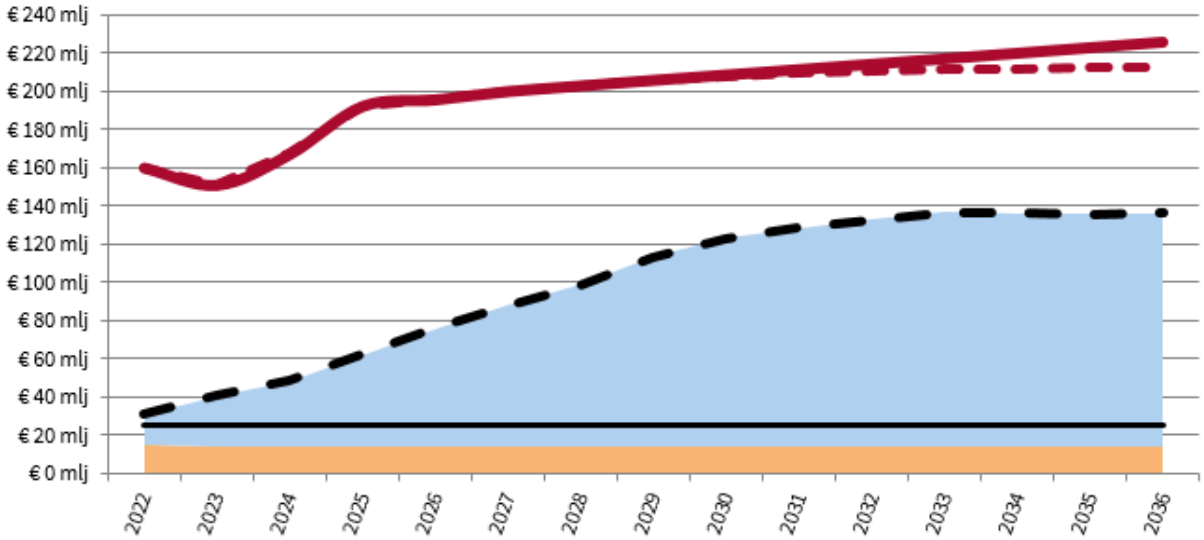
Investeringen

In het initiatiefvoorstel "Coalitieakkoord 2022 -2026' is een uitgebreide aanvulling op het investeringsplan opgenomen. Deze aanvullingen hebben allen een plek gekregen in deze Stadsbegroting. Tijdens de voorbereiding op deze Stadsbegroting bleek een aantal bijstellingen nodig.
De belangrijkste bijstelling betreft het verhogen van het benodigde investeringskrediet voor het nieuwe Zwembad Winkelsteeg en het openhouden van de mogelijkheid om dit zwembad te realiseren op de locatie Jan Massink Hal. In de paragraaf investeringen - nieuwe investeringen wordt toegelicht hoe en waarom het college tot dit gewijzigde voorstel is gekomen.
In de tabel hierna zijn de nieuwe investeringen opgenomen. In de paragraaf investeringen - nieuwe investeringen worden alle nieuwe investeringen toegelicht.

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026	Totaal
Klimaatadaptatietoolbox en aanpassing Openb.ruimte	1.700	1.700	1.700	1.700	6.800
1000 bomen per jaar	1.000	1.000	1.000	1.000	4.000
Investering ten behoeve aardgasvrij maken	pm	pm	pm	pm	
Energieneutrale en aardgasvrije gemeentelijke vastgoed	1.400	1.400	1.400	1.400	5.600
Laadinfra	500				500
Stationsgebied: scope wijziging West-entree			6.500		6.500
Waalfront, NYMA en Engie	500				500
Ontwikkelagenda Dukenburg	4.000	3.200			7.200
Flexibele woonruimte	700	600	600	600	2.500
Meer dan beheer	1.000	400			1.400
Ambitie gestuurde aanpak bij vervangingen OR	3.000	5.000	5.000	5.000	18.000
Zwembad Winkelsteeg (*)	2.000	3.000	22.500	21.000	48.500
Sporthal/Locatie Jan Massinkhal		17.100			17.100
Waalhalla	650	300			950
Planexploitatie Winkelsteeg; jaarschijf 2026				2.800	2.800
Mobiliteit	7.000	7.000	7.000		21.000
Aantrekkelijke binnenstad	2.000	8.000	5.000		15.000
Renovatie van de schouwburg	1.000	7.200	7.200	7.280	22.680
Atelierbeleid	1.000				1.000
Onderwijshuisvesting	10.000				10.000
Groei Basisschool Hidaya	400				400
Gebiedsontwikkeling van bedrijvenpark De Grift/Rietgraaf	1.200	1.400	1.200		3.800
Gevel museum Valkhof	1.014				1.014
Reservering voor gestegen kosten	8.303	2.087	2.636	2.115	15.141
Totaal investeringen	**48.367**	**59.387**	**61.736**	**42.895**	**212.385**

Ontwikkeling weerstandsvermogen

Hieronder is de verwachte ontwikkelingen van het weerstandsvermogen opgenomen.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
ratio saldireserve : risico's	5,2	3,7	3,5	3,1	2,6	2,3	2,1	1,8	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7

Ten opzichte van het initiatiefvoorstel 'Coalitieakkoord 2022 -2026', dat uw raad op 22 juni heeft aangenomen is de ontwikkeling van de saldireserve hoger. Dit is omdat de jaren 2023 - 2025 voordeliger sluiten.
Het risicoprofiel is nauwelijks aangepast ten opzichte van de Stadsrekening 2021. Meer over de ontwikkeling van de saldireserve en risico's is te vinden in paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Programma's

Bestuur en organisatie

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We zijn een transparant en slagvaardig stadsbestuur dat in samenspraak met de stad en haar omgeving aan de afgesproken doelstellingen werkt.
Doelen	

* De raad treedt op als vertegenwoordiging van de Nijmegenaar. De raad stelt beleid vast. De raad controleert op de uitvoering van beleid.
* Het college stuurt als dagelijks bestuur van de stad integraal op de belangrijke opgaven.

Ambitie	We zetten de Nijmegenaar centraal in onze dienstverlening.
Doelen	

* We zorgen dat de Nijmegenaar gebruik kan maken van zijn of haar democratische rechten.
* We verbeteren onze dienstverlening continu.

Ambitie	We hebben een betrouwbare en omgevingsbewuste uitvoeringsorganisatie.
Doelen	

* We zijn een goede werkgever.
* We zijn een moderne en betrouwbare overheidsorganisatie.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Als programma Bestuur en Organisatie richten we ons de komende jaren op een transparant en slagvaardig stadsbestuur en zetten we de Nijmegenaar centraal in onze dienstverlening. Ook zorgen we voor een betrouwbare en omgevingsbewuste uitvoeringsorganisatie.

Transparant en slagvaardig stadsbestuur

We implementeren de Wet Open Overheid
Op 1 mei 2022 is de Wet Open Overheid (Woo) ingegaan. Deze wet regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. Zo krijgt iedereen meer inzicht in het handelen van de overheid. De Woo verplicht alle bestuursorganen bepaalde informatie actief openbaar, vindbaar en uitwisselbaar te gaan maken. De actieve openbaarmaking van al deze categorieën informatie is een omvangrijke operatie. De onderdelen die in 2023 in werking treden bereiden we voor.
Naast openheid willen we inwoners ook beter en actiever betrekken bij onze plannen en de uitvoering ervan. We gaan op zoeken naar nieuwe manieren om de inwoners beter te betrekken bij onze besluitvormingsprocessen.

We handelen bezwaren en klachten tijdig af en vullen de ombudsfunctie in
We handelen minimaal 80% van de bezwaren en 90% van de klachten af binnen de wettelijke termijn. Daarbij kiezen we voor een informele aanpak indien dat mogelijk is. Voor het horen van de indieners maken we gebruik van fysiek uitnodigen, bellen of videobellen, zodat we flexibel kunnen werken.

De onafhankelijke en laagdrempelige ombudsfunctie is allereerst bedoeld voor zorg, welzijn en uitkeringen. We verkennen of inwoners ook voor andere onderwerpen bij de ombudsfunctie terecht kunnen. Uitgangspunt is dat uitvoerende organisaties klachten zelf oplossen. Maar als inwoners er niet uitkomen met organisaties kunnen ze terecht bij de ombudsfunctie. In dat geval kan de ombudsman- of vrouw bemiddelen en als het nodig is een zwaarwegend advies geven. De ombudsfunctie zorgt voor een jaarlijks overzicht van klachten bij partners en de gemeente.

We geven opgavegericht vorm aan de digitale transformatie
Ons doel is integraal te sturen op de belangrijke opgaven. We geven daaraan mede vorm door de opgave 'Digitale Transformatie'. We bouwen verder op de startnotitie die in 2022 met uw Raad is gedeeld en de ambities uit het coalitieakkoord. Samen met de stad gaan we in 2023 concretiseren welke ambities en wensen hieruit voortkomen.

Nijmegenaar centraal in onze dienstverlening
We zetten de Nijmegenaar centraal in onze dienstverlening
We verbeteren onze dienstverlening doorlopend, waarbij we de dienstverlening steeds meer zo inrichten dat die goed aansluit bij de behoeften en logica vanuit de Nijmegenaar en niet is ingericht vanuit onze eigen werkprocessen of bedrijfsvoering.
De Nijmegenaar ervaart onze dienstverlening daardoor als prettig, transparant en éénduidig. De Nijmegenaar is tevreden wanneer hij of zij vriendelijk, open en professioneel wordt geholpen en een duidelijk antwoord krijgt op zijn of haar vragen. Daarnaast wordt onze dienstverlening ook ervaren als passend, persoonlijk en toegankelijk voor iedereen. Voor wie dat wil en kan is onze digitale dienstverlening beschikbaar, toegankelijk en persoonlijk. Wie als Nijmegenaar een complexe vraag heeft, minder digitaal vaardig is of persoonlijk contact wil, kan bellen of afspreken met een van onze collega's en zo verder geholpen worden.
De Nijmegenaar is iedereen die in Nijmegen woont, werkt of tijdelijk verblijft. Elk contact en elke interactie met de Nijmegenaar is dienstverlening, niet alleen website, de balies en het KCC. De hele gemeentelijke organisatie denkt en werkt mee. Als één geheel van gastvrouw tot directeur en van beleidsmedewerker tot toezichthouder.

Om dit te bereiken richten we ons in 2023 op vijf punten:
• Versterken van de uniforme communicatie en werkwijze in onze dienstverleningskanalen: de Nijmegenaar krijgt een correct antwoord en binnen de gestelde termijnen, ongeacht via welk kanaal de vraag binnenkomt. We onderzoeken of we vergelijkbare kanalen kunnen samenvoegen. We hanteren basisafspraken voor dienstverlening
• Verbeteren van onze kennis van de behoeften van de Nijmegenaar met als doel om onze dienstverlening daarop aan te passen (o.a. privacy van de nijmegenaar in de stadswinkel). We gebruiken daarvoor metingen, data, spiegelgesprekken en klanttevredenheidsonderzoeken
• Verbeteren van onze kennis van de situatie van de Nijmegenaar, met als doel om sneller en beter te kunnen helpen, waarbij uiteraard privacy en eigen regie op gegevens zijn geborgd (o.a. klantregistratiesysteem, via Mijn Nijmegen en mogelijkheden Irma)
• Bijdragen aan het landelijke traject Werken aan de Uitvoering. Daarbij werken verschillende instanties en gemeenten samen (o.a. Samenwerking met IND in het lifeport welcome center en met de belastingdienst op het gebied van Zorg en Inkomen)
• Onze medewerkers opleiden op het gebied van: omgangsvormen, bejegening, kennis van de Nijmegenaar en het maken van oprecht persoonlijk contact, waarbij ook hoort hoe je professioneel, weloverwogen en met empathie vertelt wanneer iets niet mogelijk is of bijvoorbeeld iemand beboet. En verder het werken met hedendaagse i-systemen, maatwerk verrichten, fraude en ondermijning opsporen.

We verbeteren de toegankelijkheid van onze dienstverlening
Waar mogelijk gaan we in 2023 de dienstverlening eenvoudiger, transparanter en sneller aanbieden. We willen er zijn voor de digitale burger maar ook voor de minder (digi)taal vaardige burger. Alle producten en diensten van de

gemeente Nijmegen hebben daarom een digitaal en analoog alternatief. In 2023 bouwen we verder aan onze digitale systemen die maatwerk faciliteren, de Nijmegenaar helpen en open en toekomstbestendig zijn. We focussen ons op de toegankelijkheid voor onder andere slechtzienden, motorisch beperkten, laaggeletterden, ouderen en migranten met een taalachterstand. We voldoen aan de Europese regelgeving voor online kanalen en zetten schrijfcoaches in die de organisatie helpen bij het opnieuw formuleren van informatiemateriaal

We stimuleren het gebruik van eigen digitale identiteitsmiddelen en breiden Mijn Nijmegen uit
Door een in Nijmegen ontwikkelde identiteitsmiddel in te gaan zetten voor toegang tot gemeentelijke aanvraagformulieren, geven we de Nijmegenaar meer grip op hun eigen digitale identiteit. Vanuit hun democratisch recht op privacy bepalen ze zelf welke persoonsgegevens ze met ons en andere overheden en bedrijven willen delen. Het kan ook gebruikt worden om toegang te krijgen tot digitale voorzieningen.
We willen dat Nijmegenaren meer inzicht krijgen in het contact met de gemeente en de persoonsgegevens die we over hen vastleggen. Deze informatie kunnen Nijmegenaren digitaal inzien via het vernieuwde Mijn Nijmegen. De hoeveelheid informatie die dit biedt is nu nog beperkt tot basisgegevens en uitkeringen. In 2023 gaan we stapsgewijs meer mogelijkheden via Mijn Nijmegen bieden, zoals bijvoorbeeld het inzien en volgen van aanvragen of het toevoegen van documenten.

Betrouwbare en omgevingsbewuste uitvoeringsorganisatie
We verbeteren informatiebeveiliging
Met het programma informatiebeveiliging laten we bescherming tegen cybercriminaliteit van onze gemeente (en de regiogemeenten) permanent meegroeien met de toename van het dreigingsniveau. Daarmee ondersteunen we ook de aanbevelingen uit het regionaal rekenkameronderzoek en de Boardletter 2021. Met een pakket aan technische maatregelen houden we de informatiebeveiliging op orde en verbeteren we de monitoring, detectie en preventie van inbreuken op onze informatieveiligheid. Hiermee worden aanvallen in een vroeger stadium gedetecteerd en wordt er direct, geautomatiseerd op gereageerd. Het ICT-bedrijf Rijk van Nijmegen (iRvN) voert deze technische maatregelen de komende drie jaar in regionaal verband voor ons uit.

We intensiveren verdere samenwerking met andere gemeenten
Samen met de regiogemeenten gaan we thema's bepalen waarop we intensiever met elkaar willen samenwerken. Dit resulteert in een samenwerkingsagenda in regioverband op ICT-gebied. Op landelijk niveau blijven we samenwerken met andere overheden onder de vlag van Common Ground en Samen Organiseren.

We verbeteren de digitale werkomgeving en onze digitale vaardigheden
We voeren het kantoorpakket MS365 stapsgewijs in. Daarmee creëren we een toekomstbestendige basisinfrastructuur voor onze werkomgeving en werkplekken. Het doel hiervan is om beter plaats- en tijdonafhankelijk intern samen te kunnen werken maar ook met onze samenwerkingspartners in de regio en landelijk.
We zorgen dat onze medewerkers door het verbeteren van hun digitale bewustzijn en vaardigheden beter in staat zijn mee te gaan in de digitale transformatie. We ontwikkelen hiervoor meer verplichte leerlijnen.

We zetten extra in op onze arbeidsmarktcommunicatie
Om alle nieuwe ambities uit het coalitieakkoord waar te kunnen maken hebben we meer en andere kwaliteit en extra capaciteit nodig voor onze de organisatie. Gezien de huidige krappe arbeidsmarkt is het extra van belang om een aantrekkelijke werkgever te zijn, zodat we de juiste mensen kunnen aantrekken en behouden. We zetten daarom nog meer in op arbeidsmarktcommunicatie. We gaan aan de slag met het neerzetten van een sterk werkgeversmerk en gaan kandidaat gerichter communiceren over de diverse aantrekkelijke werkzaamheden bij gemeente Nijmegen. Hierdoor krijgen potentieel nieuwe medewerkers een beter beeld van wat wij als organisatie te bieden hebben.

Samenwerkingen en verbonden partijen

Naar een Regionale Agenda Rijk van Nijmegen

De regio Rijk van Nijmegen bestaat uit zeven gemeenten die samen met de gemeenten in de regio van Arnhem het grootste stedelijk netwerk buiten de Randstad vormen. De regio gaat de komende jaren nog groeien. Deze regio staat voor grote uitdagingen op het gebied van verstedelijking, wonen, werk en bereikbaarheid, maar ook energie, leefkwaliteit en gezondheid.
De gezamenlijke ambitie is een kwalitatieve en evenwichtige groei. Daarom werken we ook het komende jaar aan de ontwikkeling en uitvoering van een strategische samenwerkingsagenda binnen het Rijk van Nijmegen, uiteraard in samenhang met de andere gemeenten binnen de Groene Metropoolregio. De grootste uitdaging is om de opgaven op een evenwichtige manier te combineren, met meer slagkracht en een betere democratische legitimatie. Voor dit laatste willen we ook gebruik maken van de mogelijkheden die de nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen biedt. Bijvoorbeeld door te kiezen voor een gemeenschappelijke adviescommissie of het gebruik van zienswijzen door gemeenteraden.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
0.1 Bestuur	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0.2 Burgerzaken	3,0	2,5	2,6	2,5	2,5	2,5
0.4 Overhead	7,0	6,4	6,6	6,5	6,5	6,5
	11,1	**8,9**	**9,2**	**9,1**	**9,1**	**9,1**
Lasten						
0.1 Bestuur	5,7	6,3	6,9	6,8	6,8	6,8
0.2 Burgerzaken	7,1	7,2	6,8	6,5	6,5	6,5
0.4 Overhead	55,6	57,5	62,3	61,1	59,8	59,5
	68,4	**71,0**	**76,1**	**74,4**	**73,2**	**72,8**
Saldo van lasten en baten	**57,2 N**	**62,1 N**	**66,9 N**	**65,3 N**	**64,1 N**	**63,7 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Transparant en slagvaardig stadsbestuur			
In control op beleid en uitvoering	0,0	0,3	**-0,3**
Sturen op belangrijke opgaven	0,2	2,1	**-1,9**
uitvoeringskosten	0,0	4,7	**-4,7**
Nijmegenaar centraal in onze dienstverlening			
Democratische rechten	2,6	1,5	**1,1**
uitvoeringskosten	0,0	5,4	**-5,4**
Betrouwbare en omgevingsbewuste uitvoeringsorganisatie			
uitvoeringskosten	6,4	62,1	**-55,7**
Totaal Bestuur en organisatie	**9,2**	**76,1**	**-66,9**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Accountantskosten	-140	-140	-140	-140
AVG-proof maken van Corsa	-150	-150	-150	-150
Invoeren van IRMA als digitale identiteitsvoorziening	-270	-20	-20	-20
Lobbyagenda	-100	-100	-100	-100
MijnWijkplan doorontwikkelen	-25	-25	-25	-25
Minder leges VOG	-65	-65	-65	-65
Verbeteren van de dienstverlening	-500	-500	-500	-500
Verhogen van de cyberveiligheid	-163	-480	-480	-480
Verschuiving: programma Beveiliging IRVN	-203	73		
Vervallen generieke korting IRVN	-130	-130	-130	-130
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Actielijn 2 Robuust rechtsbeschermingssysteem	-280	-280	-292	-301
Actielijn 3 Systeemleren	-57	-59	-60	-62
Actielijn 5 Impuls integraal werken	-80			
Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren	-48	-48	-50	-51
Totaal Bestuur en organisatie	**-2.211**	**-1.924**	**-2.012**	**-2.024**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Accountantskosten

Op basis van het contract wat de gemeente met de accountant heeft gesloten kan er meerwerk in rekening gebracht worden. De laatste 3 jaar heeft er steeds meerwerk plaatsgevonden dat leidt tot een overschrijding van ongeveer € 140.000 per jaar. Een aantal posten die de oorzaak zijn van het meerwerk op de accountantskosten zijn: grondexploitaties binnenstedelijke projecten (o.a. Winkelsteeg en Stationsgebied), toename aantal Sisa-regelingen (van 9 naar ruim 40), Waalfront en het niet kunnen steunen op IT. Hierdoor ontstaat er een tekort op het budget.

AVG-proof maken van Corsa

In Corsa worden vrijwel alle bestuurlijke documenten opgeslagen van de gemeente Nijmegen en de organisaties waarvoor zij gastheer is. In Corsa zijn te veel persoonsgegevens in te zien voor niet bevoegde medewerkers. Dit is naar aanleiding van een Data Protectie Impact Assessment aan het licht gekomen, waarna een advies is geschreven over de wijze waarop Corsa anders ingericht zou moeten gaan worden. Naar aanleiding van dit advies is een scrumteam gestart om de problemen op te gaan lossen. Hierbij is aan het licht gekomen dat de problematiek groter is dan verwacht en een andere aanpak vergt.
Als onderdeel van deze veranderende aanpak is een aantal interventies nodig:

- Een structurele extra inzet op het scrumteam Corsa AVG-proof ten aanzien van kennis, competenties en capaciteit. De extra kosten hiervan schatten wij in op € 150.000.
- Het verbreden van het Corsa AVG-project door het ontwikkelen van een visie op documentair informatiemanagement en het aanpassen van de bedrijfsvoering op dit aspect.
- Het accepteren van tijdelijke productierisico's door privacy-bevorderende ingrepen.

We concentreren ons bij het AVG-proof maken niet alleen op verhelpen van het datalekken, maar proberen ook een zodanige inrichting te maken dat ze in de toekomst ook privacy-proof blijft (meer standaard, minder complex,meer automatisch). Hier hoort ook een organisatie bij die tijd en competentie heeft om informatiebeheer privacyproof te kunnen uitvoeren en daar denken we dat extra inzet op nodig is. Dit is in tegenstelling tot de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen niet eenmalig.

Invoeren van IRMA als digitale identiteitsvoorziening

We willen dat alle Nijmegenaren kunnen mee ¬ doen en kunnen vertrouwen op veilige, ethische en efficiënte dienstverlening en gegevensverwerking door de gemeente Nijmegen. Ook willen we dat Nijmegenaren meer grip krijgen op hun eigen digitale identiteit(en) en persoonsgegevens. Daarom gaan we IRMA gebruiken om de

dienstverlening te verbeteren, zonder dat er onnodig persoonsgegevens worden gebruikt. Met IRMA kunnen gebruikers zelf hun inloggegevens beheren. Zo laten gebruikers alleen die dingen van zichzelf zien die nodig zijn voor bijvoorbeeld een subsidieaanvraag. Voor het invoeren van IRMA als digitale identiteitsvoorziening voegen we eenmalig €250.000 toe; en jaarlijks € 20.000 voor de extra uitlevering van BRP -gegevens aan IRMA.

Lobbyagenda
Om uitvoering te geven aan de lobbyagenda en de lobbydossiers (bestuurlijke opdracht) is jaarlijks € 100.000 aanvullend nodig. Het gaat hier om taken die niet eerder op een dusdanig herkenbare wijze zijn georganiseerd binnen onze organisatie. Door deze professionaliseringsslag (lobby zien we niet meer als een “hobby”) vergroten we onze (interne) slagkracht, werken we aan de concretisering en uitvoering van onze lobbyagenda en borgen we relevante netwerken en posities, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Hiermee geven we mede vorm aan de inhoudelijke ambities van de gemeente Nijmegen door vergroten van “regelruimte” of het aantrekken van middelen ten aanzien van de majeure uitdagingen die de stad heeft.

MijnWijkplan doorontwikkelen
Wij gaan MijnWijkplan verder ontwikkelen waarmee we participatieplannen en ruimtelijke initiatieven in de stad met elkaar delen. Niet alleen kunnen inwoners hun initiatieven delen, ook bieden wij onze plannen actief op Mijnwijkplan aan om te toetsten bij de inwoners. Mijnwijkplan wordt hiermee het digitaal platform waarop inwoners alle ruimtelijke initiatieven kunnen bekijken, er alle nodige informatie over vinden en erover meedenken en meepraten.

Minder leges VOG
In het verleden kon men alleen een VOG aanvragen aan de balie bij Burgerzaken. Tegenwoordig kan dit ook digitaal rechtstreeks bij het Rijk. Dit wordt dan ook steeds meer gedaan. De gemeente Nijmegen loop hierdoor Lege inkomsten mis. Jaarlijks is dit tekort € 65.000.

Verbeteren van de dienstverlening
Hiermee brengen we de capaciteit en kwaliteit van onze dienstverlening op orde. Daarmee zijn we weer opnieuw toegerust voor de toegenomen vragen door groei van de stad, wetgeving en internationalisering.

Verhogen van de cyberveiligheid en Verschuiving: programma Beveiliging IRVN
Binnen iRvN bestaat veel aandacht voor (informatie)beveiliging, die zoals bekend vanuit jaarlijkse IT-audit blijvend aandacht vraagt. iRvN heeft samen met de regiogemeenten de ambitie om de weerbaarheid verder te verhogen t.a.v. cybercriminaliteit omdat die zich steeds weer in nieuwe vormen en technieken ontwikkelt. De iRvN heeft laten onderzoeken hoe zij van de huidige situatie naar een steviger weerbaarheidsniveau kan blijven groeien op dit gebied. IRvN heeft mede op basis van advisering door tactische en strategische regionale i-overleg geadviseerd om een bepaalde variant uit te gaan voeren. Hierbij hoort een stevige investering met jaarlijkse verhoging van de exploitatiekosten bij. Deze investering start in 2022 en groeit uiteindelijk tot totaal € 885.500 per jaar vanaf 2025.hiervan heeft €480.000 betrekking op Nijmegen.
Door het regionale i-overleg is aangegeven dat dit onvermijdelijk en onuitstelbaar is en als zodanig voorgelegd aan de portefeuillehouders (PFO) ICT. In het coalitieakkoord is rekening gehouden met de juiste structurele bijdrage vanaf 2025. Echter voor de opbouw er naartoe is een aanpassing nodig op de bedragen in 2023 en 2024.

Vervallen generieke korting IRVN
De regiogemeenten Rijk van Nijmegen hebben in het PFO van 7 oktober 2019 afgesproken om na indexering van de GR-budgetten (op de bijdrage gemeenschappelijke regelingen) een generieke korting structureel toe te passen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023. In het PFO financiën van 29 november 2021 is het bovenstaande besluit als volgt herzien: de generieke korting maakt geen onderdeel meer uit van de BRN-richtlijnen 2023. Daarmee is de laatste korting van 1% vanaf 2023 voor iRvN (onderdeel automatisering) komen te vervallen in de MGR begroting. Bij gemeente Nijmegen is de laatste 1% korting vanaf 2023 voor een bedrag van € 130.000 al structureel in de

begroting verwerkt. Hierdoor is de begroting op concernpost I-deel DVO iRvN bij afdeling PIF vanaf 2023 structureel niet meer toereikend.

Mutaties gemeentefonds:

Actielijn 2 Robuust rechtsbeschermingssysteem

In de decembercirculaire 2021 heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld om de gemeentelijke dienstverlening toegankelijker te maken en de juridische ondersteuning te versterken.

Actielijn 3 Systeemleren

In de decembercirculaire 2021 heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld om de dienstverlening structureel te verbeteren door systeemleren in te richten.

Actielijn 5 Impuls integraal werken

In de decembercirculaire 2021 heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten om een impuls te kunnen geven aan het ontwikkelen van een integrale dienstverlening. Voor de aanpak van meervoudige problematiek in het sociaal domein krijgen gemeenten deze extra middelen om methoden voor integraal werken te ontwikkelen en geleerde lessen beter met elkaar te delen.

Versterking dienstverlening gemeenten: Systeemleren

Bestaande taakmutatie

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	9,3	9,2	8,8	8,3	8,2	8,2	8,1	8,1
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	8,8	8,8	8,4	8,1	8,2	8,0	8,1	8,1
Apparaatskosten (kosten per inwoner in €)	778	751	711	688	610	674	747	765
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom plus kosten inhuur externen)	8,1%	6,5%	5,7%	11,3%	10,2%	11,2%	9,0%	11,1%
Overhead (% van totale lasten)				6,3%	7,1%	7,6%	5,8%	6,4%
Percentage bewoners dat tevreden is over de dienstverlening door de gemeente				74%		74%		70%

Toelichting

- *Formatie (fte per 1.000 inwoners)*
  Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van de ambtelijke organisatie, ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling of een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature.
- *Bezetting (fte per 1.000 inwoners)*
  Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is.
- *Apparaatskosten (kosten per inwoner)*
  Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
- *Overhead (% van totale lasten)*
  Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over bestuur en organisatie:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53217/kerncijfers

Veiligheid

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We willen een actieve burger die verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen veiligheid en die van zijn omgeving
Doelen	

* We respecteren de autonomie van de burger en treden op als wet- en regelgeving ons daartoe verplicht of als de vrijheid en zelfbeschikking van anderen in het gedrang komt.
* We sturen op een integrale programmering van Omgevingsdienst (ODRN) en regionale brandweer (VRGZ) in relatie tot fysieke veiligheid, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van de burgers en ondernemers expliciet tot uitdrukking komt.

Ambitie	We zijn een lokaal bestuur dat binnen het veiligheidsdomein regie neemt, kaders stelt en partijen bij elkaar brengt
Doelen	

* We spannen ons in om georganiseerde criminaliteit zoveel als mogelijk uit Nijmegen te weren, waarmee we ondermijning van de rechtsorde tegengaan en voorkomen dat kwetsbare burgers misbruikt worden.
* We nemen regie bij de persoonsgerichte aanpak door de samenwerking en afstemming tussen zorg- en strafrechtinterventies in het Veiligheidshuis te organiseren.
* We nemen regie bij veiligheidsvraagstukken op straat-, buurt- en wijkniveau door de inzet van de Veiliger Wijkteams.
* Wij kijken bij interventies en maatregelen altijd of ze te verantwoorden zijn zowel met het oog op de kosten voor de burger als gelet op de opbrengst in termen van daadwerkelijke veiligheidswinst.

Ambitie	We zorgen voor een sterke informatiepositie en voor de samenwerking die hierbij nodig is, zodat tijdig en gericht optreden mogelijk is alvorens een veiligheidsprobleem ontstaat of escaleert.
Doelen	

* We versterken de strategische en tactische informatiepositie van de gemeente en zijn partners om zo fenomenen en achtergronden in beeld te brengen.

Wat willen we komend jaar bereiken?

We gaan in 2023 concreet aan de slag met de volgende nieuwe activiteiten:

We zetten extra in op de aanpak van overlasthotspots
Overlast is een hardnekkig probleem dat telkens weer op een andere plaats de kop op kan steken. Door structureel extra in te zetten op de aanpak van overlasthotspots, kunnen we sneller tot integrale oplossingen komen. We zetten daarbij vooral in op preventie, informatie-uitwisseling en pakken overlast op maat en bij de bron aan.

We betrekken bewoners meer bij de aanpak van veiligheidsproblematiek in hun wijk
In de Veiliger Wijkteams werken verschillende wijkprofessionals al op een goede manier samen om veiligheidsproblemen aan te pakken in de wijk. Deze manier van werken versterken we verder door de betrokkenheid van bewoners te vergroten. Wij vinden het belangrijk dat bewoners zich sterk betrokken voelen bij hun straat, hun buurt en hun wijk en daar trots op kunnen zijn. Om die betrokkenheid ook breed te organiseren, is het belangrijk dat we bewoners stimuleren om hun verantwoordelijkheid te pakken, met eigen initiatieven te komen en invloed te nemen op vraagstukken die voor de veiligheid van hun woon- en leefomgeving belangrijk

zijn. Daarmee investeren we in weerbaarheid. Daarnaast helpen betrokken bewoners ons op hun beurt om onze informatiepositie te versterken. Zo snijdt het mes aan twee kanten.

We bouwen de aanpak van ondermijning uit
Criminele netwerken en structuren waarvan een ondermijnende invloed uitgaat op de samenleving en onze rechtsstaat gaan we allereerst proactief tegen. Het is daarom belangrijk dat we zowel de samenleving als de gemeentelijke organisatie weerbaarder maken. Om onze samenleving weerbaar te maken tegen de invloed van ondermijning, zetten we vooral extra in op bewustwording en handelingsperspectief bij bewoners en in specifieke branches van onze lokale economie. Om onze organisatie weerbaar te maken, stellen we heldere kaders en prioriteiten waar het ondermijningsrisico's betreft. In dat opzicht is het van groot belang om, naast de inzet van de Wet Bibob en het analyseren kwetsbaarheden in werkprocessen, multidisciplinaire (integrale) handhaving te organiseren om vormen van georganiseerde criminaliteit tijdig te kunnen verstoren.

We besteden meer aandacht aan de preventie van digitale criminaliteit
De lokale overheid kan hierbij tijdelijk een aanjaagfunctie vervullen met als belangrijkste doelgroepen: jeugd, ouderen en kleine en middelgrote ondernemers. Uit onderzoeken, ook in Nijmegen, blijkt dat dit de gebruikers zijn die online het hoogste risico lopen. Het versterken van risicobewustzijn en handelingsperspectief zijn de speerpunten van een preventieve aanpak op maat. Daarbij kunnen we volop gebruikmaken van initiatieven en programma's die reeds op de markt zijn.

We zetten extra in op het tegengaan van jonge aanwas in de criminaliteit
We drukken overlast door jeugd zo vroeg mogelijk de kop in. Daarmee voorkomen we overlast én houden we jongeren weg van een loopbaan in de criminaliteit. Vroegsignalering en vroeginterventie zijn hierbij cruciaal. Deze aanpak bestendigen we en bouwen we verder uit.

We blijven werken aan (nieuwe) oplossingen voor problematiek op het raakvlak van zorg en veiligheid
Veel Nijmegenaren weten zich gelukkig prima zelf te redden, maar er zijn ook inwoners die daar niet toe in staat zijn en van wie de problematiek tevens leidt tot maatschappelijke onveiligheid. In deze situaties kiezen we voor een individu- en/of systeemgerichte aanpak. We zetten daarbij in op het tegengaan en voorkomen van ernstige overlast en crimineel gedrag van personen of groepen. Daarbij kijken we met name naar de diepere oorzaken om herhaling en terugval te voorkomen.

We breiden de doorbraakaanpak uit
Met de doorbraakaanpak realiseren we onorthodoxe oplossingen die per persoon verschillen. Vanwege de successen van deze aanpak zetten we hier structureel extra op in.

In onze jaarlijkse veiligheidsbrief rapporteren wij uitgebreider over deze en andere ontwikkelingen in het veiligheidsdomein. Daarnaast stellen we dit jaar het nieuwe Integrale Veiligheidsplan vast, waarin we beschrijven wat onze veiligheidsplannen voor de komende vier jaar zijn.

Samenwerkingen en verbonden partijen

Bij de aanpak van ondermijningscriminaliteit zijn de belangrijkste samenwerkingspartners het Openbaar Ministerie, de politie en de Belastingdienst. Op het terrein van fysieke veiligheid werken we samen met de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) en de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ). De aanpak van sociale veiligheid wordt voornamelijk vormgegeven in het Zorg- en veiligheidshuis, waarin we met een groot aantal partijen samenwerken: naast de partners in de strafrechtketen Openbaar Ministerie, politie en (jeugd)reclassering, onderhouden we werkrelaties met GGD Gelderland-Zuid, ggz en Veilig Thuis.

Op het veiligheidsdomein werken we samen met drie verbonden partijen: de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ), Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) en GGD Gelderland-Zuid. De VRGZ verricht voor ons vooral taken

op het terrein van brandweerzorg en crisisbeheersing. De ODRN voert toezichthoudende en handhavende taken uit voor een veilige leefomgeving. Met de GGD Gelderland-Zuid werken we samen waar het taakveld maatschappelijke zorg de sociale veiligheid raakt. De GGD is daarmee een belangrijke partner in de verbinding tussen zorg en veiligheid.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2 Openbare orde en veiligheid	0,7	0,6	0,7	0,7	0,5	0,5
	0,7	**0,7**	**0,7**	**0,7**	**0,6**	**0,6**
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	16,0	15,4	16,4	16,1	16,0	16,0
1.2 Openbare orde en veiligheid	5,1	6,0	8,0	7,9	7,6	7,6
	21,1	**21,4**	**24,4**	**24,0**	**23,6**	**23,6**
Saldo van lasten en baten	**20,4 N**	**20,8 N**	**23,7 N**	**23,4 N**	**23,1 N**	**23,1 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Actieve burger met verantwoordelijkheid voor veiligheid			
Zorgplicht o.b.v wet- en regelgeving	0,1	15,8	**-15,7**
Integrale Regionale Programmering	0,0	0,0	**0,0**
uitvoeringskosten	0,0	0,8	**-0,8**
Lokaal bestuur dat regie neemt, kaders stelt en verbindt			
Bestrijding ondermijning	0,1	0,3	**-0,2**
Max.veiligheid tegen min. kosten	0,3	0,0	**0,3**
Integrale aanpak wijkveiligheid	0,0	1,2	**-1,2**
uitvoeringskosten	0,2	6,3	**-6,1**
Totaal Veiligheid	**0,7**	**24,4**	**-23,7**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
<u>Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's</u>				
Anti discriminatie voorzieningen	-50	-52	-53	-53
DU Versterken dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag	-284	-284	-284	-284
Experiment gesloten coffeeshopketen (DU)	-196	-196		
Landelijke structuur	-44	-48	-49	-49
Totaal Veiligheid	**-574**	**-580**	**-386**	**-386**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

<u>Mutaties gemeentefonds</u>

Anti discriminatie voorzieningen

Het kabinet heeft structurele middelen vrij gemaakt voor de aanpak van discriminatie, waaronder de versterking van de antidiscriminatievoorzieningen (ADV). De gemeente is verplicht te voorzien in een ADV.

DU Versterken dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag

Voor de aanpak van personen met verward gedrag en een hoog veiligheidsrisico heeft het kabinet middelen toegekend aan centrumgemeenten.

Experiment gesloten coffeeshopketen (DU)
Aanpassing van reeds bestaande taakmutatie.

Landelijke structuur
In de Landelijke structuur interventieteams (LSI) werk gemeenten samen met andere overheidsorganisaties ter voorkoming en terugdringing van belasting- en premiefraude, toeslagenfraude, uitkeringsfraude, overtredingen van arbeidswetgeving en daarmee samenhangende misstanden zoals door de LSI aangeduid.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	8,1	7,2	7,1	6,3	6,3	5,5	5,6	5,1
Gemiddelde benchmark	8,1	7,5	7,3	6,9	6,8	6,6	6,1	5,5
Aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	5,0	4,0	3,9	3,3	2,5	2,8	1,9	1,5
Gemiddelde benchmark	5,8	4,8	3,9	3,1	2,8	2,6	2,0	1,5
Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	5,3	4,2	4,1	3,7	3,8	3,6	3,4	2,7
Gemiddelde benchmark	4,5	4,1	3,8	3,7	4,0	4,0	3,4	2,7
Aantal vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners	8,8	8,0	8,1	7,0	6,3	6,7	6,9	7,5
Gemiddelde benchmark	9,7	9,1	8,7	7,7	7,1	8,0	8,1	7,9
Aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar	15	12	11	10	8	10	9	9
gemiddelde benchmark	18	17	18	17	15	17	16	12
Percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) met een delict voor de rechter	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	
Gemiddelde benchmark	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	
Rapportcijfer voor veiligheid in buurt	7,1	7,1	7,2	7,2		7,2		7,3
Gemiddelde benchmark	6,9	6,9	7,1	7,1		7,2		7,3
Percentage tevreden over functioneren politie in buurt								37%
Gemiddelde benchmark								37%
Percentage ontevreden over functioneren politie in buurt								8%
Gemiddelde benchmark								7%
Aantal casussen regieteams						384	401	361
Aantal Nijmeegse casussen veiligheidshuis		140	158	173	187	284	268	325

Toelichting

- *Rapportcijfer voor veiligheid in buurt en tevredenheid over functioneren politie in buurt*
  De bron is de landelijke Veiligheidsmonitor, die vanaf 2017 met tweejaarlijkse in plaats van jaarlijkse metingen werkt. Door wijzigingen in de methodiek bij de meting in 2021 zijn de uitkomsten voor het functioneren van de politie in de buurt niet vergelijkbaar met die van eerdere metingen.
- *Aantal casussen regieteams*
  Het gaat om de casussen die in het betreffende jaar opgestart zijn plus de casussen die in eerdere jaren opgestart zijn en nog lopen.
- *Aantal casussen veiligheidshuis*
  Het gaat om de Nijmeegse casussen die in het betreffende jaar opgestart zijn plus de casussen die in eerdere jaren opgestart zijn en nog lopen. Het gaat om de casussen Top X aanpak, Top X plus aanpak (gestart in april 2019), Jeugdbeschermingstafel (gestart in januari 2019) en MDA++ (aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling; gestart in 2019).

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Klik hier voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over veiligheid:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53228/kerncijfers

Economie en toerisme

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We dragen bij aan het creëren en behouden van meer en passende banen en zijn als stad aantrekkelijk voor werkgevers en werknemers
Doelen	

* We stimuleren de start en groei van bedrijven in een sterk economisch ecosysteem, met name in de kansrijke Nijmeegse sectoren.
* We versterken de bedrijvigheid en innovatiekracht van de clusters health & high tech.
* We dragen bij aan de kwalitatieve match tussen de Nijmeegse beroepsbevolking en banen.
* We ondersteunen ondernemers en bedrijven, waarbij we kansen benutten om ondernemerschap en innovatie te stimuleren.
* We zorgen voor goede en duurzame werklocaties.
* We investeren in onze aantrekkelijke en gastvrije binnenstad.

Ambitie	We dragen de stad met trots uit en hebben een krachtig (inter)nationaal profiel
Doelen	

* We profileren de unieke kracht van health & high tech.
* We profileren Nijmegen als oudste stad van Nederland met een jong en bruisend karakter.
* We versterken ons evenementenklimaat en stimuleren evenementen die bijdragen aan het profiel van onze stad.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Nijmegen kent een groot economisch potentieel en een bloeiende economie. De vraag naar personeel is op dit moment ongekend hoog. Tegelijkertijd zien we dat er nog veel onbenut arbeidspotentieel is. We blijven daarom investeren in de versterking van de economische veerkracht van onze stad. Onze ambitie is om meer en passend werk in de stad te realiseren op alle niveaus, zodat er voldoende werkgelegenheid is voor alle doelgroepen. We kiezen er daarom voor om een extra impuls te geven aan de uitvoering van de Economische Visie en het Actieplan voor de Binnenstad. We stellen hiervoor extra middelen beschikbaar. We kunnen dit uiteraard niet alleen en werken daarom intensief samen met ondernemers en organisaties in stad en regio. Via ons accountmanagement en de dienstverlening van het OndernemersPunt zorgen we voor een verbindende rol naar het bedrijfsleven en kennisinstellingen. Zo blijven we aantrekkelijk voor werkgevers en werknemers.

We gaan in 2023 concreet aan de slag met het volgende:

We stimuleren ondernemerschap bij startende én groeiende bedrijven
Ook in 2023 blijven we intensief in gesprek met de stad, op zoek naar nieuwe kansen om de lokale economie te versterken. Op basis van de aanpak uit de economische visie kunnen we flexibel meebewegen met de behoeften van ondernemers. Het midden- en kleinbedrijf (MKB) krijgt hierbij extra aandacht, omdat voor deze bedrijven het omschakelen naar bijvoorbeeld circulaire productie, het aantrekken van personeel en het digitaliseren van de dienstverlening een zwaardere opgave zal zijn. Voor startende bedrijven is StartUp Nijmegen al een succesvol concept. We kiezen ervoor om ook een zogenaamd scale up programma te ontwikkelen, waarin ondernemers begeleid worden in de groei van hun bedrijf. Zo willen we het voor groeiende bedrijven aantrekkelijk houden om in Nijmegen gevestigd te blijven. Het accountmanagement heeft hierin een belangrijke rol. Tenslotte blijven we alert op mogelijkheden om regels af te schaffen daar waar het kan.

We stimuleren nieuwe initiatieven op de arbeidsmarkt
We willen ondernemers helpen in hun zoektocht naar personeel en talenten binden aan de stad en regio. Tegelijkertijd zien we dat er nog veel mensen zijn die (meer) willen werken, maar die om verschillende redenen hun plek op de arbeidsmarkt nog niet hebben gevonden. Vanwege de diversiteit van deze doelgroepen, is er niet één oplossing om deze mismatch op de arbeidsmarkt te verkleinen. We blijven daarom steeds nieuwe initiatieven uitproberen om meer beweging op de arbeidsmarkt te krijgen. Met Honk1 in de Binnenstad hebben we waar we inzetten op het skillsgericht matchen van vraag en aanbod. Ook in 2023 gaan we daar projecten oppakken en (mede) uitvoeren voor diverse sectoren. De directe samenwerking met ondernemers geldt daarbij als uitgangspunt. Bovendien willen we ook meer outreachend gaan werken, bijvoorbeeld door een bus in te zetten om op locatie mensen te benaderen en te stimuleren om aan te werk te gaan of meer te gaan werken. Daarnaast investeren we € 1 miljoen in Via-T op het NYMA-terrein als hét centrum voor vakmanschap, innovatie, circulariteit en duurzaamheid in de bouw-, installatie en elektrotechniek. Samen met de 18 gemeenten in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen werken we aan een regionale human capital agenda. Dit gaan we ook op stadsniveau doen waardoor nog meer concrete inzet geleverd kan worden om de economie in de stad en de regio te versterken.

We investeren in werklocaties
Ongeveer 25% van de werkgelegenheid bevindt zich op onze bedrijventerreinen en werklocaties in de stad. We blijven daarom investeren in de kwaliteit van deze belangrijke locaties in de stad. Ook blijven we inzetten op een aantrekkelijke voorzieningenstructuur, onder andere door een impuls te geven aan Winkelcentrum Dukenburg en door te zorgen voor leefbare wijken met buurt- en wijkwinkelcentra op acceptabele afstand van bewoners. Tegelijkertijd zien we de noodzaak om meer woningen te realiseren in de stad, bijvoorbeeld in het gebied Winkelsteeg. We zoeken daarbij steeds naar een goede balans tussen wonen en bedrijvigheid. Daarnaast investeren we € 3,8 miljoen in een aantrekkelijke groene ruimte op het nieuwe bedrijvenpark De Grift/Rietgraaf en in het verduurzamen van het terrein. Tenslotte blijven we investeren in de campussen en gaan we aan de slag met het baggeren van de vaarroute in Oostkanaalhaven, zodat we in de toekomst goed bereikbaar blijven voor de binnenvaart.

We versterken het clusters health en high tech
We zijn trots op deze krachtige clusters in onze stad. Het zijn belangrijke dragers van de economie in Nijmegen en de Groene Metropoolregio. We blijven daarom samen met The Economic Board en andere partners in stad en regio inzetten op de ontwikkeling van beide clusters en de campusontwikkeling. Door uitvoering te geven aan de Ontwikkelvisie Winkelsteeg en het opstellen van een gebiedsvisie voor campus Heijendaal bieden we ruimte aan een verdere groei van bedrijvigheid in health & high tech. Naast het realiseren van voldoende fysieke ruimte voor groei, ondersteunen we ondernemers, werken we aan het aantrekken van nieuwe bedrijven en het verder brengen van initiatieven. Dit doen we in samenwerking met een groot aantal partijen, zoals kennisinstellingen, bedrijven en andere overheden.

Binnenstad
In onze binnenstad komen wonen, werken, bezoeken, winkelen, ontspannen en ontmoeten samen. Het hart van onze stad is een levendige plek. De coronacrisis heeft een grote impact op de binnenstad gehad. In 2022 zijn we samen met ondernemers, bewoners en bezoekers gestart met de uitvoering van het Actieplan Binnenstad. Met als doel dat de binnenstad het kloppend hart blijft van onze stad als belangrijke werklocatie en vestigingsplaatsfactor. We zien dat onze stad groeit en daarmee ook de drukte in de binnenstad. Levendigheid én leefbaarheid willen we de komende jaren versterken. We gaan daarom door met het Actieplan Binnenstad en gaan € 15 miljoen extra investeren in de binnenstad.

We geven een impuls aan toerisme en citymarketing

Nijmegen is als oudste stad met onze uitzonderlijke ligging en de mooie groene omgeving aantrekkelijk voor bezoekers. We zijn trots op onze bruisende stad en dat dragen we uit. 'Old city, young vibe' blijft daarbij de kernboodschap van onze citymarketing. We maken een uitvoeringsprogramma om de gastvrijheid, promotie en toeristische aantrekkelijkheid van de stad nog verder bevorderen. Hierbij hebben we ook aandacht voor duurzaamheid. De evenementen in de stad leveren een belangrijke bijdrage aan de aantrekkelijkheid van Nijmegen. We versterken ons evenementenklimaat en stimuleren evenementen die bijdragen aan het profiel van onze stad. Na het succesvolle circulaire bekerproject tijdens de Vierdaagse gaan we aan de slag met nieuwe manieren om evenementen te ondersteunen bij het verduurzamen.

Samenwerkingen en verbonden partijen

Om bovenstaande ambities waar te maken werken we samen met ondernemers, ondernemersverenigingen, kennisinstellingen, het onderwijsveld, uitvoerende organisaties zoals Werkbedrijf Rijk van Nijmegen en Oost NL, andere overheden en maatschappelijke organisaties. Er zijn drie verbonden partijen actief in het economisch domein: stichting RvN@, The Economic Board en stichting Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN).

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is in het programma Wonen en Stedelijke ontwikkeling toegelicht. De GMR heeft inhoudelijke raakvlakken met diverse programma's.

Stichting RvN@
Stichting RvN@ is een bottom-up beweging die innovatie, sociale en economische groei in het Rijk van Nijmegen actief stimuleert. Ondernemers, overheid, organisaties, investeerders en kennisinstellingen/studenten werken over gemeentelijke en sectorale grenzen heen samen om nieuwe en bestaande initiatieven met elkaar te verbinden en door te ontwikkelen. De focus hierbij ligt bij het MKB. Het meerjarenplan RvN@ 2020-2022 is uitgewerkt naar een Groeistrategie 2022-2026 . Hierin worden de mogelijkheden voor een lange termijn financiering van RvN@ als een triple helix organisatie (overheid, onderwijs, ondernemers) op een rij gezet. We ondersteunen RvN@ ook in 2023 financieel en doen volop mee.

The Economic Board
The Economic Board is een triplehelix-samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, met Wageningen. The Economic Board zet zich op diverse manieren in voor de economische groei van de regio en de profilering van de regionale sterkten in onder andere Den Haag, Düsseldorf en Brussel. De focus ligt daarbij op de speersectoren Food, Health, High Tech en Energy en de cross-overs daartussen. Binnen deze sectoren liggen de beste kansen voor innovatie, meer bedrijvigheid en werkgelegenheid. Daarnaast werkt The Economic Board ook aan een aantal randvoorwaardelijke clusters die essentieel zijn voor het versterken en laten bloeien van de speerpuntsectoren. Op dit moment gaat het hier om de clusters Slimme Duurzaamheid en Arbeidsmarkt.

Stichting Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN)
TVAN verzorgt de toeristische promotie, marketing en gastheerschap voor het Rijk van Nijmegen. Op dit moment vindt opdrachtverlening aan TVAN plaatst op de basis van een gemeenschappelijke regeling, samen met de andere gemeenten in het Rijk van Nijmegen. We hebben afgelopen jaar gewerkt met een nieuwe duidelijkere opdracht aan TVAN, in nauw overleg met de regiogemeenten. Dit gaan we ook doen in 2023. Het opstellen van onze eigen uitvoeringsagenda zal daarbij gaan gelden als nieuw uitgangspunt voor deze regionale samenwerking.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3 Bedrijfsloket	0,4	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
3.4 Economische promotie	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
	1,1	**1,7**	**1,8**	**1,8**	**1,8**	**1,8**
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	4,1	4,6	6,1	4,7	4,3	4,0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
3.3 Bedrijfsloket	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
3.4 Economische promotie	1,6	2,1	2,0	1,9	1,9	1,9
	6,6	**7,5**	**8,9**	**7,4**	**7,1**	**6,8**
Saldo van lasten en baten	**5,5 N**	**5,8 N**	**7,1 N**	**5,6 N**	**5,3 N**	**5,0 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
We dragen bij aan 10.000 extra banen			
Versterking kansrijke sectoren	0,0	1,1	**-1,1**
Clusterontwikk. health & high tech	0,0	0,7	**-0,7**
Human capital	0,0	1,1	**-1,1**
Ondersteunen ondernemers & bedrijven	0,0	0,2	**-0,2**
Kwaliteit werklocaties	0,4	1,7	**-1,3**
uitvoeringskosten	0,0	2,0	**-2,0**
We dragen de stad met trots uit			
Profileren Old city, young vibe	0,9	0,8	**0,1**
Versterken evenementenklimaat	0,5	1,2	**-0,7**
uitvoeringskosten	0,0	0,1	**-0,1**
Totaal Economie en toerisme	**1,8**	**8,9**	**-7,1**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Aantrekkelijke binnenstad	-500	-500	-500	-500
Actieprogramma Economische Visie en de Impuls Lokale Economie	-650	-650	-300	
Groene metropoolregio, incl. verstedelijkingsstrategie (corr.SB'22)		-86	-86	-86
Uitbaggeren Oostkanaalhavens	-1.900			
Via-T	-1.050			
Totaal Economie en toerisme	**-4.100**	**-1.236**	**-886**	**-586**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Aantrekkelijke binnenstad

We willen de binnenstad veilig en leefbaar houden. Dat doen we onder andere door diverse locaties beter in te richten zodat deze plekken groener en beter aangepast worden aan het klimaat en veiliger zijn waar dit nodig is. Ook gaan we op diverse plekken het fiets en voetgangersverkeer beter scheiden.

Actieprogramma Economische Visie en de Impuls Lokale Economie

We investeren in de economische veerkracht van onze stad door extra middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de Economische Visie. We blijven intensief in gesprek met de stad, op zoek naar nieuwe kansen om de lokale economie te versterken. Zo kunnen we flexibel meebewegen met de behoeften van ondernemers. We kiezen ervoor om hierbij extra aandacht te geven aan het MKB, initiatieven op het gebied van human capital, een

scale up programma voor groeiende bedrijven, het blijvend versterken van de cluster health & high tech en werken aan een uitvoeringsprogramma toerisme.

Groene metropoolregio, incl. verstedelijkingsstrategie
Sinds 1 januari 2021 is de nieuwe versterkte regionale samenwerking in de Groene Metropoolregio Arnhem - Nijmegen een feit en werken 18 gemeenten samen aan vijf grote opgaven. Om de regionale ambities en acties voor deze vijf opgaven te realiseren is een Regionale Agenda opgesteld. In de begroting 2022 zijn extra structurele middelen beschikbaar gesteld van € 345.000. Vanaf 2023 is het bedrag hoger. Dit betekent een structurele ophoging van € 86.000. De budgetten worden toegevoegd aan het programma Economie en Toerisme.

Uitbaggeren Oostkanaalhaven
Oostkanaalhaven is een belangrijke haven voor de stad, gelegen aan de Waal als internationale vaarroute. Het baggeren is nodig voor de revitalisering van het bedrijventerrein en is wettelijk verplicht. Hiervoor is een bedrag van € 3 miljoen nodig, waarvan € 1,1 miljoen al gereserveerd was in de begroting.

Via-T
We willen meer mensen in onze gemeente laten kiezen voor leren, werken en innoveren in de techniek. We zetten daarom met een bijdrage van € 1.050.000 in op de totstandkoming van Via-T op het NYMA-terrein. Via-T wordt het centrum voor vakmanschap, innovatie, circulariteit en duurzaamheid in de bouw-, installatie- en elektrotechniek.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal banen per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	812,2	802,0	790,6	794,8	809,9	826,7	831,2	848,4
Gemiddelde benchmark	843,1	843,9	850,8	864,1	879,4	893,0	887,8	903,8
Aantal banen in de volgende sectoren:								
Life sciences	9.960	10.130	10.250	10.450	10.610	10.670	10.960	11.160
High tech	6.230	5.950	5.990	6.250	6.600	6.540	6.710	6.600
Vrijetijdseconomie (toerisme en recreatie)	6.180	6.480	6.850	7.100	7.300	7.400	6.640	6.280
Logistiek	2.620	2.430	2.370	2.170	2.420	2.490	2.750	2.960
Environmental goods and services (duurzaamheid)	1.230	1.240	1.090	1.010	1.030	1.070	1.100	1.090
Aantal vestigingen van bedrijven per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar	108,8	111,6	115,4	117,6	123,4	129,9	136,9	141,6
Gemiddelde benchmark	111,0	114,0	118,7	121,4	127,0	131,8	138,5	145,4
Functiemenging	55,8	55,4	54,9	55,6	55,9	56,1	55,9	56,1
Gemiddelde benchmark	55,6	55,6	55,6	56,0	56,4	56,5	56,3	56,3
Leegstandspercentage winkels, voor winkelgebieden stadsbreed	8,0%	8,9%	7,3%	6,4%	8,7%	6,1%	8,0%	6,1%
Leegstandspercentage kantoren		4,6%	5,2%	2,4%	2,2%	2,5%	2,6%	2,4%
Aantal toeristische overnachtingen (hotels en B&B's)	161.510	176.518	200.510	275.083	302.697	297.526	166.911	166.500
Rapportcijfers ondernemers voor ondernemersklimaat	6,5		6,7		6,6			6,8

Toelichting

- *Functiemenging*
  De functiemengingsindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
- *Leegstandspercentage winkels, voor winkelgebieden stadsbreed*
  Het percentage geldt voor januari en geeft het percentage winkeloppervlak dat leegstaat weer.

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over economie en toerisme:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53222/kerncijfers

Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We hebben wijken met een vitaal & gezond leefklimaat waar inwoners zich thuis voelen en mee kunnen doen.
Doelen	

* Wij stimuleren positieve en samenhangende ontwikkeling in iedere wijk/buurt.
* Wij versterken de mogelijkheden in een wijk/buurt voor bewoners om mee te doen en verantwoordelijkheid te nemen als zij dit willen.
* We dragen bij aan een gezonde leefomgeving, zowel in fysiek als sociaal opzicht.

Ambitie	We zorgen dat inwoners eigen regie kunnen voeren over hun leven, gezin en gezondheid en actief deel kunnen nemen aan de maatschappij. Men heeft respect voor elkaar en ondersteunt elkaar.
Doelen	

* We ondersteunen ontmoeting, participatie en vrijwilligerswerk.
* We stimuleren activiteiten die inclusie bevorderen.
* We stimuleren zelfstandigheid en zelfredzaamheid van onze (wijk)bewoners.
* We stimuleren informele hulp en mantelzorg.
* We versterken het opvoedklimaat rond gezinnen, in wijken en scholen.
* We beschermen inwoners tegen infectieziekten, ongunstige milieufactoren en seksuele gezondheidsrisico's.
* We realiseren een preventieve basisinfrastructuur ter bevordering van de volksgezondheid via een integrale aanpak.
* We verkleinen de gezondheidsverschillen door inwoners met verhoogde gezondheidsrisico's extra te ondersteunen.
* We dragen bij aan dierenwelzijn en stimuleren een diervriendelijke (leef)omgeving.
* We zorgen dat volwassenen/kinderen/gezinnen tijdig passende hulp ontvangen op grond van de Wmo en de Jeugdwet.
* We zorgen dat kinderen en hun ouders dichtbij en deskundig worden ondersteund als zij problemen ervaren met opvoeding, ontwikkeling, zelfredzaamheid en participatie in de samenleving.
* We zorgen dat volwassenen dichtbij en deskundig worden ondersteund als zij problemen ervaren met zelfredzaamheid en participatie in de samenleving.
* We ondersteunen kinderen en gezinnen bij gezond en veilig opvoeden en opgroeien met (specialistische) ambulante jeugdhulp indien nodig.
* We ondersteunen volwassen inwoners (en hun mantelzorgers) bij het zelfstandig kunnen blijven wonen en participeren met aanvullende ondersteuning en specialistische hulp indien nodig.
* We ondersteunen inwoners bij het oplossen van mobiliteitsproblemen in en buiten het huis waardoor ze zo lang mogelijk in staat zijn zelfstandig te blijven wonen en mee te doen.
* We voorkomen dat er (problematische) schulden ontstaan en/of dat schulden onnodig hoger worden door het bieden van preventieve ondersteuning, vroeg signalering en nazorg.
* We bieden dienstverlening aan huishoudens met financiële problemen en begeleiden huishoudens met problematische schulden en kleine ondernemers (MKB-ers/ZZP-ers) om duurzaam uit de schulden te komen.

Ambitie	We zorgen dat kinderen en volwassenen zo veel mogelijk in een (veilige) thuissituatie kunnen leven. We versterken inwoners en gezinnen die de basis van het bestaan niet (meer) op orde hebben of deze dreigen te verliezen.

Doelen

* We versterken jeugdigen en gezinnen zodat er minder kinderen in verblijf opgroeien en als dit moet dan in gezinsvormen en zo kort mogelijk.
* We verbeteren de veiligheidsketen voor jeugdigen door een systeemgerichte aanpak, meer preventieve jeugdbescherming en duurverkorting van ondertoezichtstellingen.
* We voorkomen huisuitzettingen, leiden toe naar zorg, werken aan het perspectief van multi-probleemhuishoudens en beperken de overlast als gevolg van dakloosheid en psychiatrische en/of psychosociale problematiek.
* We bieden opvang aan inwoners (uit Nijmegen en regio) die dakloos zijn geworden en werken aan herstel richting zo zelfstandig mogelijk wonen en participeren.
* We bieden een beschermende woonomgeving aan inwoners (uit Nijmegen en regio) die vanwege hun ernstige psychiatrische of psychosociale problemen (nog) niet in staat zijn zelfstandig te wonen en werken aan herstel richting zo zelfstandig mogelijk wonen en participeren.
* We bieden slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling een veilige omgeving en er wordt ingezet op het voorkomen, vroegsignaleren, stoppen en duurzaam doorbreken van geweld.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Binnen het sociaal domein zetten we in 2023 en verder volop in op het versterken van de sociale basis, op het bevorderen van bestaanszekerheid en op het vergroten van kansengelijkheid. We blijven inzetten op preventie, laagdrempelige ondersteuning in de wijken en normaliseren, zodat inwoners kunnen participeren en zware zorg en ondersteuning zoveel mogelijk wordt voorkomen. De focus ligt op een goede uitvoering van beleid samen met organisaties in de wijken, stad en regio.

Naast en in samenhang met de inzet die we al langer plegen is er een aantal actuele ontwikkelingen in de samenleving die de sociale tweedeling kunnen vergroten en daarom vragen om extra aandacht. Er speelt op dit moment namelijk veel in de samenleving met impact op het sociaal domein, denk bijvoorbeeld aan de hoge energielasten, het woningtekort, de huisvesting van statushouders en de problemen en kansen op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat we daar ook het komende jaar goed op moeten blijven inspelen.

We gaan de sociale tweedeling te lijf met een integrale aanpak. Dat betekent dat niet de programma's of de afdelingen leidend zijn, maar de opgaven in de stad en de leefwereld van de inwoners. Hieronder volgt een opsomming van een aantal interventies of onderwerpen die in 2023 extra aandacht krijgen.

Versterking sociale basis
Naast de reguliere activiteiten kenmerkt 2023 zich door de uitvoering van de volgende activiteiten:

We zetten in op het welzijn van onze inwoners in onze wijken via stadsdeelprogrammeren
In 2023 blijven we volop inzetten om alle Nijmegenaren prettig te laten leven en meedoen in hun wijk en in de stad. De sturing op de sociale basis vindt steeds meer in de wijken plaats. In drie stadsdelen (Lindenholt, Zuid en Oost) maken we een start met stadsdeelprogrammeren voor volwassenen, waarbij we samen met de inwoners en professionals de volgende opgaven centraal stellen: 1. bevorderen van gezondheid, ontmoeten en het tegengaan van eenzaamheid en isolement; 2. bevorderen van gemeenschapsvorming en het kunnen meedoen van alle inwoners. Bij het stadsdeelprogrammeren voor de jeugd staat de volgende opdracht centraal: bevorderen van veilig, gezond en kansrijk opgroeien van alle kinderen en jongeren. Hiervoor zetten we in 2023 de preventieprogramma's 0-12 jaar in Noord, Dukenburg en Hatert voort en continueren de preventieprogramma's in alle stadsdelen voor de jeugd van 12+. Met deze werkwijze richten we onze inzet gezamenlijk op de belangrijkste vraagstukken van onze inwoners.

We werken aan ruimte voor ontmoeten
Wij gaan in 2023 verder met het transformeren van onze wijkaccommodaties en de uitvoering van het beleidskader Ruimte voor ontmoeting. Concreet gaan we een toewijzingskader vaststellen voor verhuur (wie kan wel/niet huren in onze wijkcentra, nultarief etc.). Daarnaast gaan we in 2023 aan de slag met het verbeteren van de toegankelijkheid en inrichting van de wijkcentra, zodat we maximale voorwaarden realiseren voor initiatieven van en participatie door inwoners. Dit doen we samen met alle betrokken en partners.

We werken aan een gezonde leefomgeving
Bij de uitvoering van de gezondheidsagenda 2021-2024 vormt een gezonde leefomgeving een belangrijk speerpunt. In 2023 gaan we verder met het toegankelijk en aantrekkelijk maken van de openbare ruimte die uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten. Met onze partners in Groen, gezond en in beweging richten we ons bijvoorbeeld op een gezond en duurzaam voedselaanbod dichtbij onze inwoners. We peilen of er draagvlak is voor meer initiatieven als buurtmoestuinen, voedselbossen en stadslandbouw.

We zetten in op gezondheidswinst en een kansrijke start voor iedereen
We continueren met onze partners de diverse initiatieven op het gebied van: gezond en veilig opgroeien, gezond gedrag, mentale gezondheid, gezond ouder worden, gezond met een beperkt budget en gezond werkgeverschap. Zo werken we met de gezondheidsagenda 2021-2024 aan gezondheidswinst voor iedereen. Vanaf 2019 zijn we aangesloten bij het landelijke programma Kansrijke Start, waarin de eerste 1000 dagen van het kind centraal staan. Dit programma heeft een plek gekregen in het regeerakkoord. Met de beschikbaar komende middelen werken we in 2023 aan de lokale coalitie en het subsidiëren van succesvolle interventies.

We zorgen voor goede en herkenbare dienstverlening Welzijn voor ouderen
Vanaf 2023 investeren we in het welzijnsaanbod voor het groeiend aantal ouderen in onze stad. We breiden de capaciteit ouderenadviseurs uit, waardoor ze onder meer inzetbaar blijven voor het project Sociaal Arrangeren. Daarmee helpen we kwetsbare ouderen en ouderen met geheugenklachten zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. We zorgen dat ouderenadviseurs voor zowel onze oudere inwoners als de ketenpartners makkelijk te vinden zijn. Ook realiseren we toegankelijke dagbesteding voor ouderen, verspreid over de stad. Met de extra financiële middelen uit het coalitieakkoord zetten we eveneens in op laagdrempelige ontmoeting in de wijk.

We pakken de Uitvoeringsagenda dierenwelzijn op
We gaan aan de slag met de nieuwe Uitvoeringsagenda dierenwelzijn 2023. De agenda is gekoppeld aan de uitgangspunten van het dierenwelzijnsbeleid. Onderdeel van de agenda is het verder versterken van de uitvoering van de wettelijke taken dierenwelzijn. Dat doen we onder meer door een nieuw contract met de Dierenambulance Nijmegen af te sluiten.

We zetten ons in voor de acceptatie van lhbti+ personen
We gaan in 2023 verder met de uitvoering van de Regenboogagenda 2021-2024, met extra middelen uit het coalitieakkoord. De regiegroep van de Regenboogagenda geeft advies over de inzet van dit budget. Samen met het Regenboognetwerk werken we aan de speerpunten: zorg & welzijn, veiligheid en biculturaliteit. Daarnaast organiseren we activiteiten op thema's als zichtbaarheid & communicatie, onderwijs en ouderen. Na de organisatie van de EuroGames 2022, gaan we in 2023 aan de slag om aandacht voor lhbti+ inclusie en acceptatie in de sport te borgen. Zo blijven we uitstralen dat Nijmegen zowel een Sport- als een Regenboogstad is.

We maken werk van de inclusie voor mensen met een beperking
In 2023 werken we verder aan de uitvoeringspunten van het Actieprogramma inclusie, gericht op mensen met een beperking. Dit doen we samen met ervaringsdeskundige inwoners en de betrokken maatschappelijke partners. De extra middelen vanuit het Coalitieakkoord worden gebruikt om sneller merkbaar verschil te maken voor

Nijmegenaren met een beperking. Belangrijke speerpunten hierbij zijn: inzetten op bewustwording, toegankelijke communicatie en de inzet van ervaringsdeskundigen.

Versterken antidiscriminatie
In 2023 gaan we samen met partners en inwoners aan de slag met een plan gericht op het voorkomen en tegengaan van discriminatie. Met behulp van de extra beschikbare rijksmiddelen en middelen uit het coalitieakkoord gaan we inzetten op dialoogbijeenkomsten over discriminatie, preventie en educatie en op het duurzaam versterken van de inwonerparticipatie van mensen met een migratieachtergrond.

We investeren in de samenwerking jongerenwerk en Voortgezet Onderwijs
In 2021 zijn we vanuit het Jongerenpakket Welzijn gestart met de inzet van jongerenwerk op de Nijmeegse middelbare scholen. In 2022 is deze inzet vanuit het Nationaal Programma Onderwijs verder uitgebreid en hebben alle Voortgezet onderwijs scholen in Nijmegen de mogelijkheid om van deze inzet gebruik te maken. We horen zowel vanuit het jongerenwerk als vanuit de scholen veel positieve geluiden over deze samenwerking. In 2023 gaan we deze inzet samen met YouthSpot, lectoraat jongerenwerk van de HvA, onderzoeken en borgen we de inzet en resultaten.

We doen mee aan het Voorloperstraject Rijke Schooldag en doorontwikkeling brede scholen
In 2022 zijn we door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Welzijn aangemerkt als voorloper in het kader van het Voorloperstraject Rijke schooldag. Het doel van dit traject en de subsidiemiddelen is om een kwalitatief goed programma van activiteiten rond de school en wijk organiseren zodat kinderen hun talenten en vaardigheden kunnen ontwikkelen en benutten. Nijmegen kent al ruim 15 jaar het concept Brede Scholen. Sinds de komst van de brede scholen is er weinig doorontwikkeld en is de situatie historisch gegroeid, waardoor deze niet meer passend is bij de huidige tijd.

We versterken jongerenparticipatie
We kennen reeds verschillende vormen van jongerenparticipatie om de stem van jongeren mee te nemen in besluitvorming. In 2023 nemen we deel aan het leer- en werktraject Democracy Reloading van het NJI en Erasmus+ om jongerenparticipatie in de gemeente te verduurzamen. We zetten de stem van jongeren nog meer centraal en onderzoeken op welke manieren we jongeren nog meer kunnen betrekken.

We verstevigen inzet van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid in het jeugdhulpdomein
We zien verschillende kansen voor het verstevigen van de inzet van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid in het verbeteren van de sociale basis en jeugdhulp in onze stad. In 2023 werken we deze kansen concreet uit in een ontwikkelagenda. Daarnaast starten we in 2023 met het versterken van de bestaande netwerken en structuren van ervaringsdeskundigen in de stad op het gebied van jeugd. We voegen ervaringskennis toe in de ontwikkelingen op het gebied van de Jeugd GGZ, de regionale ontwikkelagenda en onderzoeken de mogelijkheid ervaringsdeskundigheid toe te voegen aan het netwerk rondom het OPH.

We zorgen voor een betere aansluiting tussen jeugdhulp en onderwijs
In 2021 zijn er werkgroepen gevormd waarin gemeenten, scholen en het samenwerkingsverband samen kijken naar de (verbetering van) aansluiting jeugdhulp en onderwijs. In 2022 zijn verschillende pilots voor de verbetering van de verbinding gestart. In 2023 zetten we enkele van deze pilots voort op het SO en het VSO. Daarnaast borgen we de opbrengsten van enkele pilots in de bestaande structuren. Ook ontwikkelen we samen met het onderwijs een ontwikkelagenda voor de komende jaren. Hierin trekken we regionaal op. In deze ontwikkelagenda benoemen we de gezamenlijke verbeterpunten en werken we uit hoe we deze verbeteringen gaan bereiken de komende jaren.

We starten met de STORM-aanpak op het voortgezet onderwijs

STORM (Strong Teens and Resilient Minds) is een netwerkaanpak gericht op het verminderen van depressieve klachten en voorkomen van suïcide onder jongeren op het voortgezet onderwijs. Het is een samenwerking tussen onder andere de gemeente, het onderwijs, de GGD en de ggz. De komende (school)jaren wordt deze preventieve aanpak geïmplementeerd. Hierbij wordt universele preventie vormgegeven in de klas, worden docenten en mentoren getraind tot 'gatekeepers' en worden jongeren met verhoogd risico op depressieve klachten of concrete suïcidale gedachten gesignaleerd om hen tijdig de juiste hulp aan te kunnen bieden.

We ontwikkelen op basis van praktijkervaring de werkwijze van het Buurtteam Jeugd & Gezin verder door
Per 1 januari 2023 is het Buurtteam Jeugd & Gezin anderhalf jaar operationeel. 2023 en verder benutten we om de werkwijze van de Buurtteams verder door te ontwikkelen, mede op basis van een actief leerproces gericht op praktijkervaringen. Dit doen we samen met onze partners. Een van de ontwikkelpunten is het ontwikkelen van beschikkingsvrije basishulp in collectieve vorm.

We starten in 2023 met ten minste één pilot om de wachttijden in de jeugd-ggz te verminderen.
In 2022 zijn we begonnen met de nieuwe contracten voor de jeugd-ggz. In deze contracten hebben we de ruimte gecreëerd om, samen met belangrijke partners, verschillende pilots en projecten te ontwikkelen voor de transformatie van de jeugd-ggz. In 2022 hebben we gezamenlijk een analyse gemaakt van de achterliggende knelpunten die wachttijden veroorzaken, en mogelijke kansrijke oplossingen geformuleerd. In 2023 gaan we met ten minste een van deze oplossingen, zoals consultatie & advies, aan de slag. Verder onderzoeken we hoe we de expertise van de jeugd-ggz dichterbij de wijk en de Buurtteams kunnen organiseren.

We voeren de Wet verplichte GGZ in nauwe samenwerking met ketenpartners en regiogemeenten in Gelderland-Zuid uit
In 2021 heeft een evaluatie van de uitvoering van de Wvggz plaatsgevonden, waaruit bleek dat de uitvoering op hoofdlijnen goed verloopt en er geen aanleiding was voor grote aanpassingen in de wijze waarop de Wvggz-taken zijn georganiseerd. Deze werkwijze zetten we daarom ook in 2023 door.

Er komt een multidisciplinair WijkGGZ-team
We realiseren sinds 2022 samen met zorgverzekeraars en ketenpartners in alle stadsdelen in aansluiting op de Buurtteams een multidisciplinair wijkGGZ-team om te zorgen voor een sluitend netwerk in wijken voor mensen met psychische kwetsbaarheid die zelfstandig wonen. De wijkGGZ-teams zullen in eerste instantie beperkt van opzet zijn; de teams zullen vooral meerwaarde hebben vanwege de multidisciplinaire (combinatie van ggz, verslaving en verstandelijke beperking) expertise, consultatie & advies en kortdurende interventies die op wijkniveau beschikbaar komen.

Verdere ondersteuning en hulp voor jeugd en gezin
Naast de reguliere activiteiten kenmerkt 2023 zich door de uitvoering van de volgende activiteiten:

We zetten voorliggende alternatieven voor jeugdhulp begeleiding in
We onderzoeken mogelijke nieuwe voorliggende alternatieve voor tweedelijns jeugdhulp begeleiding. Met een kansrijke initiatief of initiatieven gaan we in gesprek en bespreken we de mogelijkheid tot subsidiëren.

Integraal PGB
We volgen de ontwikkelingen rond het integraal PGB (voor zowel Wmo als Jeugdhulp).

We dragen zorg voor de uitvoering van de lokale aanpak 'Samen voor een thuis zonder geweld Nijmegen'
Deze heeft als belangrijkste speerpunten: 1. Meer aandacht bij het onderwijs voor kinderen en jongeren met een onveilige thuissituatie, 2. Een betere samenwerking aan veiligheid, 3. Een lokale alliantie financieel misbruik bij ouderen in Nijmegen, 4. De juiste ondersteuning bij complexe scheidingen, en 5. Werken met

migrantenorganisaties en sleutelfiguren bij huiselijk geweld en kindermishandeling in het algemeen en eergerelateerd geweld in het bijzonder.

We werken vanuit een nieuwe visie gerichter aan hulp bij complexe scheidingen
Vanuit de regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling is al jaren aandacht voor complexe scheidingen. De ambitie in de regio Nijmegen is dat iedere ouder na een scheiding met hun kinderen weer een eigen gezinsleven opbouwt en dat er rust en welzijn komt voor iedereen. In 2022 is de visie, en de manier waarop je deze missie handen en voeten geeft, aangescherpt. De focus verschuift van één gezin één plan naar twee gezinnen twee plannen. In 2023 wordt deze visie verder geïmplementeerd vanuit een samenwerkingsverband dat in ieder geval bestaat uit Sterker, EntreaLindenhout, Jeugdbescherming Gelderland, Oidos en de regio gemeenten. Zij realiseren een regionaal expertisepunt voor scheiden dat in de loop van drie jaar als doel heeft om ouders en netwerk te informeren en professionals te ondersteunen bij complexe scheidingen. Het beoogd resultaat betreft minder schade van conflicten bij scheidingen.

We zetten de wervingscampagne voor pleegzorg voort
We doen dit zodat er meer aandacht, kennis en bekendheid rondom pleegouderschap komt. We hopen dat hierdoor meer mensen zich aanmelden als pleegouder, zodat er meer pleeggezinnen komen voor kinderen op de wachtlijst. We geven doorlopend aandacht aan pleegzorg omdat pleegzorg als gezinsvorm een belangrijke positie in het zorglandschap inneemt als alternatief voor open en gesloten groepen. We zien dat als we stoppen met de campagne, de wachtlijst weer toeneemt. Daarom hebben we besloten dat het belangrijk genoeg is om doorlopend te blijven werven.

We gaan in 2023, samen met de regiogemeenten, verder met de transformatie van gezinshuizen
We willen dat, áls jeugdigen uit huis geplaatst worden, ze zo veel mogelijk kunnen opgroeien in een gezinsvorm: pleegzorg of een gezinshuis. In 2020 zijn we begonnen met pleegzorg een impuls te gegeven. Nu gaan we ons ook op gezinshuizen richten. We stellen daarom in 2023 een plan van aanpak met verschillende pijlers op. Dit doen we samen met de betrokken zorgaanbieders, wetenschap en ervaringsdeskundigen. Het doel is enerzijds om de beschikbaarheid van gezinshuizen in onze regio te vergroten. We zien dat nog veel jeugdigen in gezinshuizen buiten het Rijk van Nijmegen wonen, omdat er in onze regio onvoldoende gezinshuizen beschikbaar zijn. Daarnaast willen we ook de specialismen van gezinshuizen doorontwikkelen. Door de afbouw van jeugdzorg+ en andere residentiële vormen van jeugdhulp is er voor een kleine doelgroep jeugdigen meer expertise nodig binnen de gezinshuizen. We signaleren behoefte aan gezinshuizen die gericht zijn op tijdelijke plaatsing en met het gezin werken aan versterken van het pedagogisch klimaat zodat de jeugdige weer thuis in een veilige omgeving kan opgroeien.

We werken in heel Gelderland met uniforme contracten, tarieven en heldere samenwerkingsafspraken met de Gecertificeerde Instellingen (GI) voor jeugdbescherming
Voorheen waren er bovenregionaal grote verschillen in tarieven, contracten en de samenwerking in de praktijk. In de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming zijn er op bovenregionaal niveau uniforme afspraken gemaakt over en met de Gecertificeerde Instellingen. In 2022 hebben we deze afspraken geïmplementeerd, in 2023 werken we met de verbeterde samenwerkingsafspraken.

We verbeteren aandacht en zorg voor kwetsbare gezinnen
In 2022 is een intensievere samenwerking tussen Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en lokale teams voorbereid in een zogenaamde toekomsttuin. In oktober 2022 zijn we gestart met een toekomsttuin in Dukenburg.
Het doel is dat gezinnen en huishoudens op tijd en op de juiste manier geholpen worden bij het herstellen én borgen van ieders veiligheid. Vanuit een transparant en eenvoudig hulpverleningsproces dat rechtsbeschermend is voor iedere betrokkene. Wij gaan daarvoor de samenwerking tussen gemeentelijke wijkteams,

veiligheidspartners en zorgaanbieders op een andere manier organiseren. Professionals krijgen in de toekomsttuin de ruimte om te doen wat nodig is en te laten wat niet werkt.

We werken op bovenregionaal niveau aan verschillende ontwikkelingen in de specialistische jeugdhulp
Op verschillende onderdelen binnen de specialistische jeugdhulp wordt de samenwerking op bovenregionaal niveau geïntensiveerd. Er zijn SPUK's (specifieke uitkeringen) beschikbaar om gewenste inhoudelijke ontwikkelingen te faciliteren, zoals voor de afbouw van de 3-milieus verblijfsvormen en de jeugdzorgPlus. Door het kabinet zijn middelen beschikbaar gesteld om de vastgoedtransitie die hiervoor nodig is mogelijk te maken. De overgang van de huidige accommodaties naar meer (gewenste) kleinschalige woonvormen voor jeugdigen gaat immers gepaard met kosten voor de zorgaanbieders. Ook wordt de samenwerking gezocht op de zogenaamde essentiële functies: specifiek hoog specialistisch aanbod voor jeugdigen met complexe problematiek van dien aard dat dit vraagt om samenwerking een bepaalde schaalgrootte.

Verdere ondersteuning en hulp aan volwassenen/wonen met zorg
Naast de reguliere activiteiten kenmerkt 2023 zich door de uitvoering van de volgende activiteiten:

We creëren een solide basis voor de regionale samenwerking beschermd wonen en maatschappelijke opvang per 2023
We werken de gemaakte afspraken over regionale samenwerking inzake beschermd wonen en maatschappelijke opvang verder uit en zorgen voor een regionale begroting, zodat we per 2023 de rol van centrumgemeente kunnen blijven vervullen en de zorg aan de inwoners van Nijmegen (en regio) wordt gecontinueerd. Financiële regionale samenwerking gaat – vanwege de uitstel van de invoering van het verdeelmodel – waarschijnlijk pas in per 2024.

We hebben nieuwe contracten voor de Wmo huishoudelijke hulp
In 2023 gaan we de Wmo huishoudelijke hulp opnieuw lokaal aanbesteden. De ingangsdatum voor het nieuwe contract zal 1 januari 2024 zijn.

We realiseren en continueren wonen met zorg en ondersteuning
Bij woon-zorgopgaven op de woningmarkt spelen landelijke, regionale en lokale, alsmede kwantitatieve als kwalitatieve vraagstukken. Om hier resultaten te bereiken werken we nauw samen met inwoners(organisaties), gemeenten in onze regio, woningcorporaties, ontwikkelaars en een breed scala aan andere (zorg)instellingen en organisaties. We blijven ons in 2023 gericht inzetten voor huisvesting van doelgroepen met een hulpvraag en de (groeiende groep) ouderen. We maken ruimte om de woonmogelijkheden van deze doelgroepen in de bestaande voorraad en bij nieuwbouw te vergroten. In 2023 continueren we in dit kader Binder (wonen in oude belastingkantoor) en Droombankje, een tussenvoorziening voor economisch daklozen. We realiseren in 2023 meer (flexibele) woonruimte voor spoedzoekers, daklozen, statushouders en andere speciale doelgroepen. Hiervoor putten we uit het Woonfonds en stellen we een exploitatiebijdrage van € 300.000 beschikbaar. Voor het aanpassen van eigen vastgoed voor huisvesting van bijzondere doelgroepen stellen we voor 2023 t/m 2026 een investeringskrediet van € 2,5 miljoen beschikbaar.

Met zorgpartijen en corporaties werken we in 2023 aan de opgave op Wonen & Zorg. De ambitie op termijn is om inclusieve wijken te creëren. Met woningcorporaties en gemeenten in regio Rijk van Nijmegen stellen we middels de Werkgroep Bijzondere Bemiddeling 6% van de vrijkomende woningen beschikbaar voor bijzondere zorgdoelgroepen. Verder zoeken we met gemeenten uit Rijk van Nijmegen naar mogelijkheden om, verspreid over deze regio, extra woonplekken voor bijzondere doelgroepen te creëren. We onderzoeken in het verlengde daarvan met Portaal of we in Lent een 'Gemengd Wonen-project' kunnen realiseren die bijdraagt aan uitstroom uit BW en het creëren van een inclusieve wijk.

Op basis van de ontwikkelvisie Winkelsteeg werken we aan de voorbereiding van de transformatie van dit gebied om zo ruimte te bieden aan werken, wonen en (maatschappelijke) voorzieningen. Vooruitlopend daarop werken we in 2023 samen met de woningbouwcorporatie aan de realisatie in 2024 van circa 500 flexibele woningen, NDW21. Dit wordt een gemengde, leefbare wijk in het hart van Winkelsteeg.

We blijven passende ondersteuning bieden aan de bewoners van de zorgwoningen in de Weezenhof en we proberen ook in Nijmegen Noord dergelijke woningen te realiseren. Ook in de regio kijken we naar mogelijkheden om deze bijzondere woonvorm te realiseren en sluiten we aan bij lokale initiatieven.

We breiden het aantal trajecten Housing First verder uit in Nijmegen en in de regio. Housing First is een vorm van wonen met ambulante, intensieve begeleiding en bedoeld voor dakloze mensen met meervoudige problemen, waarbij de toewijzing van een woning de start is van een traject waarbij zelfstandig wonen het doel is.

We gaan door met de ambulantisering: van beschermd wonen naar beschermd thuis
We willen zorg dichtbij de inwoners organiseren. Noodgedwongen (tijdelijke) verhuizingen naar instellingen willen we indien mogelijk voorkomen. We breiden daarom het aantal beschermd thuis plekken verder uit en brengen waar mogelijk het aantal beschermd wonen plekken verder terug.

We verminderen de druk op de opvang en borgen de winteropvang voor daklozen
De maatschappelijke opvang staat onder druk omdat er meer daklozen zijn. We verminderen deze druk door enerzijds meer aandacht te vragen en projecten op te starten om het wonen (al dan niet met begeleiding) te faciliteren zoals Droombankje en Binder. Anderzijds doen wij dit door (tijdelijk) te zorgen voor extra opvangplekken. Tegelijkertijd zorgen wij voor een adequate winteropvang..

We verbeteren hulp aan straatsekswerkers
De tippelzone blijft open en wij blijven zorg en ondersteuning bieden aan straatsekswerkers. We zetten hierbij de komende periode in op het ontwikkelen van een hulpmethodiek die meer aansluit bij deze doelgroep om hen meer en beter te motiveren om uit het straatsekswerk te stappen.

Schuldhulpverlening
Naast de reguliere activiteiten kenmerkt 2023 zich door de uitvoering van de volgende activiteiten:

We investeren in laagdrempelige en effectieve ondersteuning bij (dreigende) financiële problemen: vroeger, sneller en beter
Het huidige beleidsplan financiële dienstverlening en schuldhulpverlening loopt af. Samen met relevante partners werken we aan een nieuw beleidsplan voor de periode 2023 tot en met 2026. Hierin staat hoe gemeente Nijmegen het beleid voor integrale schuldhulpverlening vorm geeft. Het geeft uitvoering aan de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en onze ambities voor de komende jaren. Het uitgangspunt is laagdrempelige en effectieve ondersteuning voor onze inwoners, waaronder ook de inzet van de financieel experts in de wijk (FEW) bij (dreigende) financiële problemen: vroeger, sneller en beter. In de ondersteuning van inwoners met betalingsachterstanden in hun vaste lasten (vroegsignalering) onderzoeken we de mogelijkheden de inzet te intensiveren en mogelijkheden van andere vindplaatsen van schuldenproblematiek.

We optimaliseren de keten van schuldhulpverlening aan ondernemers
De coronacrisis had een groot effect op ondernemers. Tijdens de coronacrisis moesten veel zelfstandigen een beroep doen op steunmaatregelen vanuit het Rijk. In 2022 is duidelijk geworden duidelijk welk effect het wegvallen van deze steunmaatregelen heeft. Om te voorkomen dat problematische schulden ontstaan en om te zorgen dat ondernemers met geldzorgen en/of schulden zo goed mogelijk worden geholpen hebben we eind 2022 een OndernemersPunt Geldzorgen gestart. Voor 2023 willen we dit Ondernemerspunt beter integreren in de keten

en de samenwerking met verschillende maatschappelijke partners door te ontwikkelen. Daarbij kijken we naar meer mogelijkheden om de drempel te verlagen voor een ondernemer om zich aan te melden.

We optimaliseren de keten van schuldhulpverlening
Dit doen we met bewindvoerders door de implementatie en uitvoering van het convenant met bewindvoerders en uitvoering te geven aan het adviesrecht. Op basis van dit adviesrecht kan de gemeente de rechtbank adviseren of iemand met problematische schulden hulp moet krijgen van een beschermingsbewindvoerder of anderszins geholpen kan worden. We zorgen voor een goede aansluiting van de financieel expert in de wijk met de buurtteams en investeren in de aansluiting met ketenpartners .

We starten met een Jongerenperspectieffonds voor jongeren met (problematische) schulden
Jongeren en jongvolwassenen met schulden willen we zoveel mogelijk met een schone lei laten starten en behoeden voor het opbouwen van schulden. Daarom bereiden we in 2023 een Jongerenperspectieffonds voor. Met het Jongerenperspectieffonds zorgen we dat jongeren zo snel mogelijk schuldenvrij zijn. Dankzij zo'n fonds krijgen jongeren een persoonlijke trajectbegeleider en schelden we schulden kwijt in ruil voor een tegenprestatie (opleiding, stage, etc.). We treffen de voorbereidingen voor dit fonds en onderzoeken hoe de samenwerking gezocht kan worden met bestaande partners en projecten zoal vroegsignalering in wijken en op scholen door jongerenwerkers in samenwerking met de Financieel Experts in de Wijk.

Samenwerkingen en verbonden partijen

We kunnen onze doelstellingen niet alleen bereiken. We werken samen met netwerkpartners en andere programma's binnen de gemeente. We zijn aanwezig in de wijk en betrekken inwoners bij ontwikkelingen in de stad. Zo hebben we de laatste jaren geïnvesteerd in de samenwerking met inwoners, inwonersorganisaties en met maatschappelijke bewonersbedrijven, zoals BUUR, Wijkatelier en de Broerderij. Ook geven we subsidies aan inwonersmagazines en wijkwebsites.

We werken samen met een groot aantal maatschappelijke instellingen, stichtingen en verenigingen. We hebben subsidierelaties met een aantal grote welzijnsinstellingen zoals Bindkracht10 en Sterker sociaal werk voor onder meer de uitvoering van welzijnswerk in de wijk. Ook geven wij opdracht aan Stichting Oidos en Stichting Buurtteamorganisatie Volwassenen voor de uitvoering van de Buurtteams. We werken samen met de GGD voor onder andere de inzet van jeugdartsen, het bestrijden van infectieziekten en de toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang. We werken samen met Straatdokters, die zich in zetten voor de gezondheid van daklozen. We subsidiëren grote zorginstellingen voor maatschappelijke opvang. Op grond van de Wmo en de Jeugdwet kopen we regionaal zorg in bij een groot aantal aanbieders die zorg leveren op het gebied van beschermd wonen, ambulante Wmo, huishoudelijke hulp, ambulante jeugdhulp en jeugdzorg met verblijf. We werken nauw samen met onderwijsinstellingen, woningcorporaties, verzekeraars en het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen.
Voor de uitvoering van het Wmo- en Jeugdwet-vervoer werken we samen met de bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN).

In 2021 hebben we de samenwerking met huisartsen geïntensiveerd door een stadsbrede inzet van de praktijkondersteuners huisartsenzorg jeugd te realiseren. Huisartsen zijn onder andere verantwoordelijk voor verwijzing naar de Jeugdwet en naar de volwassen GGZ. Om de veiligheid van onze inwoners te kunnen waarborgen werken we intensief samen met Veilig Thuis waar kindermishandeling en huiselijk geweld gemeld kan worden. We subsidiëren verschillende gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van (preventieve) jeugdbescherming en jeugdreclassering. Ook werken we samen met politie en justitie.

In 2021 hebben we grote stappen gezet in het vormgeven van de regionale samenwerking rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang met de regio Nijmegen en Rivierenland. Nijmegen blijft acteren als centrumgemeente, maar de samenwerking met de regio intensiveert omdat gemeenten per 2023 een grotere (budget)verantwoordelijkheid krijgen dan voorheen.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipati	5,7	6,8	7,0	6,9	6,9	6,9
6.2 Wijkteams	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	1,4	5,0	0,3	0,3	0,3	0,3
6.81 Geëscaleerde zorg18+	2,2	2,1	1,5	4,1	4,1	4,1
6.82 Geëscaleerde zorg18-	2,2	3,5	0,7	0,7	0,7	0,7
7.1 Volksgezondheid	0,5	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
	14,9	**19,6**	**11,6**	**14,2**	**14,2**	**14,2**
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipati	39,3	43,2	44,8	42,8	42,8	42,5
6.2 Wijkteams	10,4	17,4	20,5	23,4	23,5	23,5
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	7,3	6,7	8,4	8,5	7,4	7,4
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	42,4	39,4	40,9	36,7	35,1	35,1
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	38,5	40,0	37,2	35,0	30,0	27,5
6.81 Geëscaleerde zorg18+	58,2	62,0	75,8	78,6	78,7	78,7
6.82 Geëscaleerde zorg18-	23,9	29,0	27,5	27,1	26,5	26,5
7.1 Volksgezondheid	9,1	9,5	9,7	9,5	9,4	9,4
	229,0	**247,2**	**264,9**	**261,6**	**253,3**	**250,6**
Saldo van lasten en baten	**214,1 N**	**227,6 N**	**253,2 N**	**247,4 N**	**239,2 N**	**236,4 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Vitaal woon & leefklimaat in wijken			
Positieve ontwikkeling in wijk	0,0	0,2	**-0,2**
Versterkte mogelijkheden in de wijk	5,5	10,4	**-4,9**
Eigen regie, respect en onderlinge steun			
Ontmoeting en participatie	0,0	2,9	**-2,9**
Participatie en acceptatie	0,0	3,5	**-3,5**
Zelfstandigheid en zelfredzaamheid	1,1	6,7	**-5,6**
Informele hulp en mantelzorg	0,0	5,4	**-5,4**
Sterk opvoedklimaat	0,4	8,3	**-7,9**
Bescherming gezondheid inwoners	0,1	1,1	**-1,0**
Basisinfrastructuur volksgezondheid	0,0	7,2	**-7,2**
Verkleinen gezondheidsverschillen	0,0	0,2	**-0,2**
Bijdragen aan dierenwelzijn	0,0	0,3	**-0,3**
Passende hulp vanuit WMO en Jeugdwet	0,0	0,1	**0,0**
Ondersteuning kinderen en ouders	0,0	10,3	**-10,3**
Ondersteuning volwassenen	0,0	9,3	**-9,3**
Ambulante jeugdhulp en dagbesteding	0,3	36,0	**-35,7**
Zelfstandig wonen en participeren	1,1	34,2	**-33,1**
Ondersteuning mobiliteitsproblemen	0,3	6,6	**-6,3**
Voorkomen van schulden	0,0	1,2	**-1,2**
Hulp bij schulden	0,0	1,2	**-1,2**
uitvoeringskosten	0,7	15,9	**-15,2**
Ondersteuning volwassenen, gezinnen en kinderen			
Minder kinderen in verblijf	0,0	18,2	**-18,2**
Verbeterde veiligheidkseten	0,0	6,9	**-6,9**
Voorkomen van uithuiszettingen	0,6	5,6	**-5,0**
Opvang voor daklozen	0,0	12,3	**-12,3**

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Beschermende woonomgeving	0,8	50,1	**-49,3**
Doorbreken huiselijk geweld	0,0	6,9	**-6,9**
uitvoeringskosten	0,8	3,9	**-3,0**
Totaal Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	**11,6**	**264,9**	**-253,2**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Actieprogramma Inclusie VN-verdrag handicap:	-300	-300	-300	-300
Behouden Financieel Experts in de Wijk	-438	-438	-438	-438
Dierenwelzijn:	-30	-40	-50	-50
Impuls ondersteuning van jongeren	-250	-250	-250	-250
Impuls welzijnsaanbod voor ouderen	-300	-300	-300	-300
Jeugd	-4.900	-4.600	pm	pm
Jeugd; doorwerking afspraken besparing vanuit hervormingsagenda				2.500
Nijmeegs Jongerenperspectieffonds	-300	-250	-250	-250
Ombudsfunctie	-245	-235	-235	-235
Regenboogagenda	-100	-100	-100	
Subsidie anti-discriminatie	-100	-100	-100	-100
Taakveld geëscaleerde zorg 18+ (beschermd wonen)	3.220	2.600	2.600	2.000
Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ Wmo HH	-1.004	-1.004	pm	pm
Taakveld Maatwerkvoorzieningen Wmo HM	-869	-869	pm	pm
Tijdelijke inzet Attentiewijken (jeugdartsen en wijkverplgkundigen)	-185	-93	-46	0
Uitbreiding doorbraakmethode	-180	-180	-180	-180
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Actielijn 4 Versterking ondersteuning wijkteams	-563	-576	-590	-675
Beschermd Wonen (IU): loon- prijs- en volumebijstelling	-3.593	-3.593	-3.593	-3.593
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp (Coalitieakkoord)			980	1.009
Inburgering: leerbaarheidstoets	-47	-47	-49	-50
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	-65	-65	-65	-65
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	31	31	31	31
Salarislasten zorgdomein Jeugd	-475	-484	-492	-504
Salarislasten zorgdomein WMO	-413	-421	-431	-443
Vrouwenopvang (DU)	-522	-522	-522	2
Valpreventie ouderen	110	163	167	181
Totaal Welz., Wijkontw. en Zorg	**-11.518**	**-11.673**	**-4.213**	**-1.710**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Actieprogramma Inclusie VN-verdrag handicap:
We geven de Inclusie-agenda (VN-verdrag) een boost door € 300.000 per jaar ter beschikking te stellen bovenop de inzet vanuit bestaande middelen. Deze middelen gebruiken we als smeermiddel om sneller merkbaar verschil te maken voor Nijmegenaren met een beperking.

Behouden Financieel Experts in de Wijk
We willen Nijmegenaren met geldzorgen eerder, sneller en beter helpen. Daarom zetten
we vol in op preventie en vroegsignalering, om schulden te voorkomen. De Financieel Experts in de Wijk (FEW) vormen onze antennes in wijken en buurten. Ze zijn de belangrijkste ingang voor iedereen, van jong tot oud, met geldzorgen of schulden. Om de Financieel Experts in de Wijk te behouden, stellen we vanaf 2023 € 438.000 structureel beschikbaar.

Dierenwelzijn:
In 2022 gaan we in samenwerking met gemeenten in het rijk van Nijmegen nieuwe tarieven vaststellen voor de uitvoering van onze wettelijke taken dierenwelzijn. Dit gaat naar verwachting leiden tot een tekort oplopend tot maximaal € 50.000.

Impuls ondersteuning van jongeren
Jongeren verdienen speciale aandacht. Zij hebben, in de bloei van hun leven, relatief veel last gehad van corona. Vooral de problematiek bij jongeren die al op achterstand stonden, is verergerd. Daarom investeren we in suïcidepreventie op scholen via de STORM-aanpak. De STORM-aanpak is onderdeel van de landelijke suïcidepreventie-agenda. In deze aanpak worden jongeren op middelbare scholen begeleid en gecoacht door mentoren in nauwe samenwerking met zorgcoördinatoren en de jeugdartsen. Meer openheid over mentale problemen helpt. Daarom faciliteren wij op allerlei manieren het bespreekbaar maken van psychische klachten. Voor STORM en voor extra jongerenwerk zetten we € 250.000 per jaar in.

Impuls welzijnsaanbod voor ouderen
Nederland en ook Nijmegen vergrijst. Het aantal ouderen dat zelfstandig woont, is de afgelopen jaren enorm gegroeid. Daarom zijn activiteiten en voorzieningen voor ouderen belangrijker dan ooit. We koesteren het diverse (welzijns)aanbod dat we hebben voor ouderen in Nijmegen. Met het oog op de vergrijzing geven we een impuls aan dit aanbod. Deze financiële impuls van € 300.000 is bedoeld voor meer laagdrempelige ontmoeting in de wijk, ouderenadviseurs en logeerzorg om mantelzorgers vrijaf te geven.

Jeugd
De kosten voor jeugd zijn in 2021 opgelopen door meerdere variabelen, zoals maatschappelijke ontwikkelingen (prestatiedruk, scheidingen, corona, personeelstekort), rijksbeleid, pluriforme toegang en het samenspel tussen maatschappelijke partners (buurtteams, huisartsen, zorgaanbieders, onderwijs).
In dit najaar verwachten we de volledige landelijke hervormingsagenda waarover rijksoverheid en VNG overeenstemming moeten bereiken. Deze zal van invloed zijn op de cijfers, maar welke invloed is nog onduidelijk. Hierdoor zetten we de ontwikkeling voor kosten voor jeugd voor de jaren 2025 en 2026 op PM. Daar staat tegenover dan een stelpost ‘Ontwikkeling zorgkosten van 2025’ (zie daarvoor de toelichting verderop).

Jeugd; doorwerking afspraken besparing op programma vanuit hervormingsagenda
Vanaf 2022 ontvangen we een aanvullende uitkering jeugdhulp van het rijk, verminderd met een aantal maatregelen. Bij de stadsbegroting 2022 zijn afspraken gemaakt over de vertaling van de maatregelen van het rijk naar de Nijmeegse situatie vanaf 2023. Nu voegen we de vertaling voor 2026 toe aan de begroting, waardoor de korting in dat jaar uitkomt op € 7 miljoen.
Het is nog steeds onzeker hoe de hieraan gekoppelde ontwikkelagenda eruit gaat zien en wat de structurele impact hiervan gaat zijn op de structurele omvang van de middelen. VNG en Rijksoverheid hebben afgesproken om het proces van de hervormingsagenda weer op te pakken en toe te werken naar een afronding in november 2022. Op basis van de dan geldende inzichten beoordelen we of het inboeken van de kostenbesparing voor 2023 en verder als gevolg van de landelijk voorgestelde maatregelen in Nijmegen realistisch is.

Nijmeegs Jongerenperspectieffonds
Jongeren en jongvolwassenen met schulden willen we zoveel mogelijk met een schone lei laten starten en behoeden voor het opbouwen van schulden. Daarom stellen we in 2023 een Jongerenperspectieffonds in. Met het Jongerenperspectieffonds zorgen we dat jongeren zo snel mogelijk schuldenvrij zijn. Dankzij zo’n fonds krijgen jongeren een persoonlijke trajectbegeleider en schelden we schulden kwijt in ruil voor een tegenprestatie (opleiding, stage, etc.). In 2023 zetten we hiervoor € 300.000 in en vanaf 2024 € 250.000 per jaar.

Ombudsfunctie
Er komt een onafhankelijke en laagdrempelige ombudsfunctie. Deze is ten eerste bedoeld voorzorg, welzijn en uitkeringen, maar we verkennen of inwoners ook voor andere onderwerpen bij de ombudsfunctie terecht kunnen. De ombudsfunctie zorgt voor een jaarlijks overzicht van klachten bij partners en de gemeente. Eén keer per jaar stelt de ombudsfunctie een jaarverslag met aanbevelingen op voor de gemeenteraad. De kosten voor een ombudsfunctie bedragen € 235.000 per jaar en eenmalig € 10.000 als opstartkosten.

Regenboogagenda
We koesteren dat we landelijke koploper zijn met actief lhbti+ beleid. Om alle doelen uit de Regenboogagenda te behalen stellen we boven het bestaande budget van € 50.000 voor 2023 t/m 2025 € 100.000 extra te beschikking.

Subsidie anti-discriminatie
Voor antiracisme en antidiscriminatie stellen we € 100.000 ter beschikking voor extra inzet op preventie zoals voorlichting, educatie en bewustwording. Ook in de sport is antidiscriminatie en respect een speerpunt.

Taakveld geëscaleerde zorg 18+ (beschermd wonen)
Er is door het ministerie van VWS aangegeven dat de doordecentralisatie en het objectief verdeelmodel door zal gaan per 2024 (hetgeen nog wel door de 2e en 1e kamer besloten moet worden) in plaats van 2023, zoals vorig jaar werd verwacht. Na dit bericht van het ministerie gaan we er vanuit dat deze ontwikkeling doorgaat. Dat betekent dat per 2024 alle rijksmiddelen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang ter beschikking zullen worden gesteld aan regionale taken. Hierover is in de regio al eerder een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. De begroting is hierop aangepast. Dit overschot is echter omgeven door grote onzekerheden, zoals de effecten van de invoering van het objectief verdeelmodel per 2024 en de gelijktijdige decentralisatie van de middelen voor beschermd wonen, van centrum gemeenten naar alle gemeenten, de looptijd van de dienstverleningsovereenkomst en de invoering van het woonplaatsbeginsel (op zijn vroegst per 2024).

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ Wmo HH
Op basis van de huidige inzichten zal het tekort op huishoudelijke hulp in 2023 structureel toenemen met € 1,0 miljoen. In deze prognose is rekening gehouden met een autonome groei van 2% in 2023. Conform de CAO Verpleeg-, Verzorgingshuizen, Thuiszorg en Jeugdgezondheidszorg (VVT) stijgen de lonen per 1 maart 2023 met 3%.
In het regeerakkoord is afgesproken dat er opnieuw wordt gekeken naar het huidige abonnementstarief. Het nieuwe kabinet wil specifiek voor de huishoudelijke hulp naar een eerlijkere eigen bijdrage. De huishoudelijke hulp wordt waarschijnlijk weer inkomensafhankelijk vanaf 2025.
Daarnaast wordt gewerkt aan ons prognosemodel in de veronderstelling om beter te anticiperen op datgene wat op ons afkomt. Omdat deze effecten nog onduidelijk zijn nemen we de jaren 2025 en 2026 mee als stelpost bij financiën en wordt het in het programma WWZ voor die jaren als PM gepresenteerd.

Taakveld Maatwerkvoorzieningen Wmo HM
Op basis van de huidige inzichten zal het tekort op HM (hulpmiddelen) toenemen naar -/- € 0,9 miljoen in 2023. Hierbij gaan we uit van een autonome groei van 2% in 2023. Voor trapliften houden we rekening met een tariefsverhoging in 2023, omdat deze opnieuw wordt aanbesteed. Voor andere hulpmiddelen hebben we de tariefsverhoging in 2023 gelijkgesteld aan de gemeentelijke indexering. Ook hier geldt dat het prognosemodel herijkt wordt en wordt voor de jaren 2025 en 2026 de kosten bij het programma WWZ op PM gezet maar landen ze alsnog op een algemene stelpost uit behoedzaamheid.

Tijdelijke inzet Attentiewijken (jeugdartsen en wijkverpleegkundigen)
De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) ontvangt subsidie voor extra inzet op de consultatiebureaus in de Attentiewijken (Hatert, Dukenburg, West en Lindhenholt). In de toenemende mate ziet de JGZ de kinderen opgroeien in multi-problem situaties. De uitdagingen zijn in deze gebieden zo groot dat er wachtlijsten ontstaan. Om deze wachtlijsten weg te werken zijn er extra middelen nodig voor verpleegkundigen en jeugdartsen. Vanaf 2026 verwachten we geen extra middelen meer nodig te hebben.

Uitbreiding doorbraakmethode
Met de geslaagde doorbraakmethode realiseren we onorthodoxe oplossingen die per persoon verschillen. We breiden deze methode uit door structureel € 180.000 ter beschikking te stellen. Voor een deel voor de buurtteams en voor een deel specifiek voor 16 tot 27-jarigen. Want als de overgang van jongeren

naar volwassenheid (18-/18+) niet soepel verloopt, kunnen jongeren op verschillende terreinen (mentale gezondheid, wonen, werk/opleiding, inkomen, etc.) problemen krijgen die in elkaar grijpen en daardoor moeilijk op te lossen zijn.

Verwachte besparingen als gevolg van preventie
In het coalitieakkoord is de verwachting opgenomen dat de structurele doorwerking van de stijging van de zorgkosten afneemt door meer in te zetten op preventie. In 2025 is dit € 300.000 en in 2026 € 600.000.

Mutaties gemeentefonds
Actielijn 4 Versterking ondersteuning wijkteams
Voor de versterking en ondersteuning van wijkteams stelt het kabinet middelen beschikbaar ter compensatie van de extra uitgaven die gemaakt worden om de toegang van cliënten tot de gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning in de komende jaren stap voor stap structureel te verbeteren.

Beschermd Wonen (IU): loon- prijs- en volumebijstelling
Mutatie op bestaande IU.

Eigen bijdrage huishoudelijke hulp (regeerakkoord)
In het coalitieakkoord is opgenomen dat het kabinet werkt aan een aanpassing van de eigen bijdrage voor de huishoudelijke hulp in de Wmo. De komende periode wordt deze maatregel met cliënten, gemeenten en het Centraal Administratie Kantoor (CAK) uitgewerkt. De beoogde datum van inwerkingtreding is op 1 januari 2025. De aanpassing dient vanaf 2025 te leiden tot een taakstellende besparing. Voor Nijmegen betekent dit dat de gemeentefondsmiddelen vanaf 2025 naar beneden worden bijgesteld.

Inburgering: leerbaarheidstoets
Voor inburgering zijn voor de jaren vanaf 2023 aan de algemene uitkering middelen toegevoegd voor de leerbaarheidstoets. De leerbaarheidstoets is onderdeel van de brede intake in de Wet inburgering. De leerbaarheidstoets heeft als doel om inzicht te geven in het niveau van de Nederlandse taal dat een inburgering plichtige kan bereiken gedurende de inburgeringstermijn. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de begeleiding bij de afname van de leerbaarheidstoets.

Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)
Mutatie op bestaande DU.

Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)
Mutatie op bestaande DU.

Salarislasten zorgdomein Jeugd
In de decembercirculaire heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld om de zorgsalarissen in het sociaal domein vanaf 2022 extra te verhogen.

Salarislasten zorgdomein WMO
In de decembercirculaire heeft het rijk middelen beschikbaar gesteld om de zorgsalarissen in het sociaal domein vanaf 2022 extra te verhogen.

Vrouwenopvang (DU)
Mutatie op bestaande DU.

Valpreventie ouderen:
Het kabinet heeft valpreventie, als kostenbesparende preventiemaatregel opgenomen. Valpreventie moet bijdragen aan gezond ouder worden en volgens het rijk leiden tot netto besparingen in de domeinen

Zorgverzekeringswet (Zvw) en Wet langdurige zorg (Wlz) maar volgens hen ook de WMO. De maatregelen die nodig zijn voor implementatie worden komende periode uitgewerkt. Dit leidt vanaf 2023 tot een taakstellende besparing in het gemeentefonds. Voor Nijmegen betekent dit dat het gemeentefonds vanaf 2023 naar beneden worden bijgesteld.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Percentage kinderen (0 t/m 17 jaar) in uitkeringsgezin	10%	10%	11%	10%	10%	10%	10%	
Gemiddelde benchmark	10%	10%	11%	10%	10%	10%	10%	
Percentage jongeren (0 t/m 17 jaar) met jeugdhulp		10,5%	10,9%	11,0%	11,0%	11,6%	11,8%	12,9%
Gemiddelde benchmark		10,7%	11,6%	12,2%	12,9%	13,4%	13,1%	14,5%
Percentage jongeren (0 t/m 17 jaar) met jeugdbescherming		1,6%	1,4%	1,3%	1,3%	1,3%	1,3%	1,2%
Gemiddelde benchmark		1,6%	1,4%	1,4%	1,4%	1,5%	1,5%	1,4%
Percentage jongeren (12 t/m 22 jaar) met jeugdreclassering		0,6%	0,6%	0,6%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Gemiddelde benchmark				0,6%		0,5%	0,4%	0,5%
Verhouding jeugdhulp met en zonder verblijf:								
Aantal cliënten jeugdhulp zonder verblijf				4.135	4.262	4.512	4.478	4.487
Aantal cliënten jeugdhulp met verblijf				496	539	523	516	503
Aantal WMO-cliënten met een maatwerkarrangement (per 10.000 inwoners)			710	720	720	750	770	770
Gemiddelde benchmark						785	834	826
Aantal aanmeldingen sociale wijkteams		4.000	7.800	9.900	10.200	10.400	10.000	8.400
Aantal bezoeken Stips			13.500	15.000	18.000	23.100	14.052	15.013
Percentage huishoudens dat gebruik maakt van 5 of meer gemeentelijke voorzieningen in het sociaal domein				3,5%		3,8%	4,5%	4,5%
Percentage volwassenen dat zich ernstig eenzaam voelt			12%				10%	
Gemiddelde benchmark			12%				12%	
Percentage volwassenen dat vindt dat men te weinig contact met anderen heeft		10%		9%		12%		12%
Percentage volwassenen dat zich goed gezond voelt		76%		78%		77%		78%
Percentage volwassenen dat zich in vrije tijd inzet voor samenleving (organisaties, de woonbuurt, mantelzorg, hulp aan anderen)		52%		55%		54%		54%

Toelichting

- *Percentage jongeren (0 t/m 17 jaar) met jeugdhulp*
  Onze eigen gemeentelijke statistieken laten zien een hoger percentage zien (circa 15%). Verklaring daarvoor zijn de volgende: Het CBS telt alleen de gedeclareerde zorg in natura mee (wanneer de gemeente de zorg direct aan de zorgverlener vergoedt). Het is ook mogelijk dat de jeugdhulp wordt ingekocht met een persoonsgebonden budget. Het CBS telt jeugdbescherming en jeugdreclassering niet mee. Het CBS is afhankelijk van de aanlevering van cijfers door jeugdhulpaanbieders. Het kan zijn dat niet alle aanbieders cijfers aanleveren. Als geen actuele cijfers zijn aangeleverd, wordt een inschatting gedaan aan de hand van cijfers voor eerdere periodes.

- *Aantal meldingen sociale wijkteams*
  De daling in 2021 van aantal aanmeldingen heeft te maken met het van start gaan in juli 2021 van de Buurtteams Jeugd en Gezin.
- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over welzijn en zorg:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53231/kerncijfers
Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over wijkontwikkeling:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53229/kerncijfers

Werk en Inkomen

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We willen dat alle Nijmegenaren kunnen participeren, bij voorkeur door werk.

Doelen

* We willen uitkeringsgerechtigden met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt meer kans geven op duurzaam betaald werk.
* We bieden mensen perspectief op zinvol werk en leggen verbinding tussen werk, inkomen, onderwijs, welzijn en zorg.
* We bestrijden de financiële risico's die samenhangen met een slechte gezondheid voor huishoudens onder de Nijmeegse armoedegrens.
* We willen intergenerationele werkloosheid doorbreken.
* We bieden aanvullende gemeentelijke regelingen die participatie bevorderen aan inwoners vanaf 18 jaar.

Ambitie	We willen dat alle Nijmegenaren kunnen voorzien in hun levensonderhoud

Doelen

* We verstrekken uitkeringen en individuele toeslagen op basis van wettelijke regelgeving.
* We bieden aanvullende gemeentelijke regelingen voor inwoners die daarvoor in aanmerking komen.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Binnen het sociaal domein zetten we in 2023 en verder volop in op het versterken van de sociale basis, op het bevorderen van bestaanszekerheid en op het vergroten van kansengelijkheid. We blijven inzetten op preventie, laagdrempelige ondersteuning in de wijken en normaliseren, zodat inwoners kunnen participeren en zware zorg en ondersteuning zoveel mogelijk wordt voorkomen. De focus ligt op een goede uitvoering van beleid samen met organisaties in de wijken, stad en regio.

Naast en in samenhang met de inzet die we al langer plegen is er een aantal actuele ontwikkelingen in de samenleving die de sociale tweedeling kunnen vergroten en daarom vragen om extra aandacht. Er speelt op dit moment namelijk veel in de samenleving met impact op het sociaal domein, denk bijvoorbeeld aan de hoge energielasten, het woningtekort, de huisvesting van statushouders en de problemen en kansen op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat we daar ook het komende jaar goed op moeten blijven inspelen.

We gaan de sociale tweedeling te lijf met een integrale aanpak. Dat betekent dat niet de programma's of de afdelingen leidend zijn, maar de opgaven in de stad en de leefwereld van de inwoners. Hieronder volgt een opsomming van een aantal interventies of onderwerpen die in 2023 extra aandacht krijgen.

We willen dat alle Nijmegenaren kunnen participeren, bij voorkeur door werk
Wanneer er sprake is van werkloosheid, bieden we ook in 2023 samen met WerkBedrijf intensieve begeleiding aan en zetten we instrumenten in zoals loonkostensubsidies, jobcoaching, proefplaatsingen en/of (om)scholingen. Professionals van de gemeentelijke afdeling Zorg & Inkomen, de buurtteams en WerkBedrijf werken steeds meer en nauwer met elkaar samen, ook op elkaars locatie. Zo ontwikkelen we een voor de inwoner effectieve en integrale aanpak die leidt naar werk of een andere passende vorm van participatie. We stellen de inwoner centraal, en hebben aandacht voor de brede, persoonlijke situatie en leveren maatwerk.

De krapte op de arbeidsmarkt is nog nooit zo groot geweest
In 2023 verwachten we als gevolg van een gunstige economie, de coronapandemie en de oorlog in Oekraïne een blijvend krappe arbeidsmarkt. Dit betekent dat er voor het eerst sinds jaren meer banen dan werkzoekenden zijn. Er is naast deze kwantitatieve krapte ook sprake van een kwalitatieve krapte: er gaapt een kloof tussen de vraag van werkgevers en het aanbod van werkzoekenden. Dat maakt dat het belangrijk is om extra te investeren in onze bijstandsgerechtigden. De begeleiding die nodig is in de komende jaren is langduriger en intensiever. Aan de kant van de vraag van de werkgevers investeren we in het aanpassen van functies en functie-eisen. Werkgevers vragen om compensatie van een lagere loonwaarde en willen begeleiding van de werknemer op de werkplek (loonkostensubsidie, jobcoaching, nazorg etc.). Al met al kost een geslaagde bemiddeling dus meer tijd en geld. We zien dat met name de focusgroepen de aandacht nodig hebben en een specifieke benadering vragen (denk aan de aanpak van jeugdwerkgelegenheid en zorgjongeren).

Van werk-naar-werk trajecten en om- en bijscholing blijven belangrijk
De huidige arbeidsmarkt laat zien dat het noodzakelijk is dat mensen zich blijven ontwikkelen om aan werk te komen en te blijven. We trekken samen op met partners uit het onderwijs en het bedrijfsleven om goede stappen te zetten voor onze inwoners. We hebben een gezamenlijke uitvoeringsagenda waarin alle regionale projecten samenkomen om deze zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. Het Regionaal Mobilteitsteam (RMT) is hier een voorbeeld van.

We proberen armoede- en schuldensituaties zoveel mogelijk te voorkomen
We willen Nijmegenaren met geldzorgen eerder, sneller en beter helpen. We zien te vaak dat mensen die al in de problemen zitten, ook nog te maken krijgen met oplopende schulden. Daarom zetten we in 2023 in op preventie en vroegsignalering om zo schulden te voorkomen. Hiervoor leggen we verbinding met het programma Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg waar schuldhulpverlening onderdeel van uitmaakt. We zetten in dit kader structureel in op de Financieel Experts in de Wijk (FEW). Voor 2023 en verder maken we met de FEW hernieuwde afspraken over hoe zij inwoners eerder, sneller en beter kunnen helpen. Via de inzet van vroegsignalering sporen we zo mensen met betalingsachterstanden op en bieden hen laagdrempelige hulp. In 2023 hebben wij bovendien extra aandacht voor jongeren met geldzorgen en schulden.

We passen de uitvoering aan wanneer de Participatiewet wijzigt
De regering is voornemens om de Participatiewet aan te passen, en een aantal ‘hardheden’ die er in zitten uit te halen ofwel te verzachten. Wij volgen deze wijzigingen nauwgezet en passen ons beleid daar op aan, bijvoorbeeld wanneer het gaat om het schrappen van de kostendelersnorm voor jongeren.

We starten met een Jongerenperspectieffonds voor jongeren met (problematische) schulden
Jongeren en jongvolwassenen met schulden willen we zoveel mogelijk met een schone lei laten starten en behoeden voor het opbouwen van schulden. Daarom bereiden we in 2023 het Jongerenperspectieffonds voor. Met het Jongerenperspectieffonds zorgen we dat jongeren zo snel mogelijk schuldenvrij zijn. Dankzij zo’n fonds krijgen jongeren een persoonlijke trajectbegeleider en schelden we schulden kwijt in ruil voor een tegenprestatie zoals een opleiding. We treffen de voorbereidingen voor dit fonds en onderzoeken hoe de samenwerking gezocht kan worden met bestaande partners en projecten. Een voorbeeld hiervan is vroegsignalering in wijken en op scholen door jongerenwerkers, waarbij wij samenwerken met de Financieel Experts in de Wijk (FEW).

We zorgen voor een goede uitvoering van het regionaal arbeidsmarktbeleidsplan ‘Werk Voorop!’ en herijken dit medio 2023
We laten dit aansluiten op de huidige economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Naar aanleiding van wensen van de gemeenteraad zetten wij meer in op dienstverlening voor specifieke groepen, zoals jongeren, statushouders, ouderen en kandidaten met een arbeidsbeperking. Dit alles leggen we vast in de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met WerkBedrijf. Wij houden driegesprekken met de werkzoekende en WerkBedrijf. Daarnaast krijgen uitkeringsgerechtigden (zoals zorgjongeren), die gebaat zijn bij een vast

contactpersoon, een eigen klantmanager. Medio 2023 stellen de gemeenteraden een nieuw regionaal beleidskader arbeidsmarkt vast. De krapte op de arbeidsmarkt en de uitkomsten van het evaluatie-onderzoek bij WerkBedrijf zijn hierin leidend.

Wij ontwikkelen het Regionaal MobiliteitsTeam Rijk van Nijmegen verder door
Dit doen we samen met de partners van de Regionale Tafel Arbeidsmarkt, aangevuld met de vakbonden en Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Met het regionaal mobiliteitsteam (RMT) begeleiden we werkzoekenden naar duurzaam werk zodat werkloosheid wordt voorkomen of zo kort mogelijk duurt. Hierbij staat wat iemand nodig heeft om (weer) aan het werk te gaan centraal. We doen dit door het beschikbaar stellen van ontschot budget. Daarnaast ondersteunen we met het RMT bedrijven bij de 'van werk naar werk' begeleiding en het zoeken naar personeel. De ondersteuning die het RMT biedt is aanvullend op reguliere dienstverlening van sociale partners, UWV en gemeenten.

We zetten in op een leven lang ontwikkelen
Dit doen we onder andere door het beschikbaar stellen van transitievouchers voor om- en bijscholing vanuit de aanvullende middelen van de provincie Gelderland en door het inzetten op kansberoepen met behulp van de middelen van Perspectief op Werk.

We coördineren de regionale aanpak jeugdwerkgelegenheid
We hebben hierbij een regierol als centrumgemeente voor de regio Rijk van Nijmegen. Bij deze aanpak werken onderwijs, UWV, WerkBedrijf en gemeenten samen. Het doel daarvan is om kwetsbare, met werkloosheid bedreigde jongeren en jongeren die werkloos zijn weer snel aan het werk te krijgen. De samenwerking tussen de ketenpartners willen we versterken om succesvol te zijn in de aanpak en om ook op langere termijn te kunnen beschikken over een structureel netwerk rond jongeren in een kwetsbare positie.

We creëren Maatwerkbanen
Dit doen we voor inwoners die niet in aanmerking komen voor voorzieningen voor mensen met een (lichte) arbeidsbeperking (zoals beschut werk), maar ook op zo'n afstand van de arbeidsmarkt staan dat ze niet via de reguliere route een reële kans op uitstroom uit de bijstand hebben. De Maatwerkbaan zorgt onder andere voor een vast inkomen, stabiliteit, geeft (zelf)vertrouwen en levert sociale contacten op. Mensen kunnen meedoen in de samenleving én ervaren een positief effect op hun (mentale) gezondheid en welbevinden. Ons doel voor 2023 is dat we met ongeveer 15 maatwerkbanen starten en dat we een goed overzicht krijgen op de relevante kosten en baten (zowel maatschappelijk als financieel) van deze maatwerkbanen.

We optimaliseren onze dienstverlening voor statushouders in het kader van de Wet inburgering 2013 en de nieuwe Wet inburgering 2021
Dit doen we in samenwerking met het programma Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg. Met ingang van de Wet inburgering 2021 zijn we verantwoordelijk voor het financieel ontzorgen van de inburgeringsplichtigen gedurende ten minste 6 maanden. Daarnaast zijn we ook verantwoordelijk voor de onderdelen participatie en werk. Voor deze onderdelen werken we samen met WerkBedrijf Rijk van Nijmegen om invulling te geven aan de arbeidsmarkttoeleiding van de inburgeringsplichtige. Onze dienstverlening voor statushouders die vallen onder de vorige Wet inburgering (2013) stellen we zoveel als mogelijk gelijk aan de nieuwe wet.

We geven meer aandacht en begeleiding aan inwoners die langdurig afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering
Dit doen we samen met WerkBedrijf in het project 'Doe je mee'. Deze uitkeringsgerechtigden zijn niet (meer) in een regulier traject met WerkBedrijf. Om hen toch in beeld te houden en in beweging te helpen, bij voorkeur naar betaald werk of participatie anderszins, nodigen wij hen gezamenlijk uit voor een gesprek met WerkBedrijf uit voor een of meerdere gesprekken om de situatie van de bijstandsgerechtigde in de breedte in beeld te krijgen. Het project loopt tot en met november 2024. Alle leefgebieden nemen we hierin mee, zoals participatie, gezondheid,

welzijn en de financiële situatie. Het werk van de participatiecoaches is hierna belangrijk. Zij helpen mensen die langdurig afhankelijk zijn van een bijstandsuitkering om een stap verder op de participatieladder te zetten.

We optimaliseren de keten van schuldhulpverlening aan ondernemers
De coronacrisis had een groot effect op ondernemers. Tijdens de coronacrisis moesten veel zelfstandigen een beroep doen op steunmaatregelen vanuit het Rijk. Er is duidelijk geworden welk effect het wegvallen van deze steunmaatregelen heeft. Om te voorkomen dat problematische schulden ontstaan en om te zorgen dat ondernemers met geldzorgen en/of schulden zo goed mogelijk worden geholpen hebben we eind 2022 OndernemersPunt Geldzorgen gestart. In 2023 nemen we dit Ondernemerspunt beter op in de keten en ontwikkelen we de samenwerking met verschillende maatschappelijke partners door. Daarbij kijken we naar meer mogelijkheden om de drempel te verlagen voor een ondernemer om zich aan te melden.

We gaan in 2023 verder met de uitvoering van de Armoede Agenda 2020-2024
Gedurende vier jaar richten we ons op de volgende vier speerpunten uit de Armoede Agenda:
1. Optimaliseren bereik en organisatie minimaregelingen
2. Aanpak kinderarmoede
3. Gezondheid en armoede
4. Werkende armen

We gaan door met het vereenvoudigen van de toegang tot de inkomensondersteunende regelingen en ontwikkelen de digitale Meedoen-pas verder door
We zorgen voor één digitale poort waar inwoners gemakkelijk en direct kunnen zien op welke regelingen zij recht hebben. Daar kunnen ze deze ook meteen aanvragen. De Meedoenregeling, het busabonnement en de Individuele Inkomenstoeslag (IIT) zijn hier al op aangesloten. Het platform dat de digitale poort vormt, ontwikkelen we verder door zodat het ook mogelijk wordt andere regelingen aan te sluiten zoals de kindregelingen, studietoeslag, bijzondere bijstand en de Collectieve aanvullende ziektekostenverzekering (CAZ).

We gaan door met het vergroten van het bereik van onze inkomensondersteunende regelingen, zowel voor volwassenen als kinderen
We weten al veel inwoners te bereiken, maar toch is er een groep die nog geen gebruik maakt van onze inkomensondersteunende regelingen. Ook in 2023 hebben we extra aandacht voor het vergroten van het bereik. Dit doen we door de toegang tot de regelingen gemakkelijker te maken en via communicatie de bekendheid van de regelingen te vergroten. We hebben hierin specifieke aandacht voor jongeren. Zo gaan we een kaart sturen naar jongeren die 18 worden (en een brief voor naar hun ouders) waarin de inkomensondersteunende regelingen onder de aandacht worden gebracht bij deze groep.

We breiden de doelgroep van de Meedoenregeling structureel uit naar 140% van het sociaal minimum.
Met de Meedoenregeling kunnen inwoners met een laag inkomen voor maximaal € 150 per jaar een cursus of activiteit doen. Hiermee bevorderen we participatie en zorgen we dat iedereen mee kan doen. We zien dat een grotere groep inwoners in de problemen komt vanwege de hoge inflatie. In het coalitieakkoord is daarom opgenomen dat de Meedoenregeling vanaf 2023 beschikbaar is voor een grotere groep Nijmegenaren.

We steunen de Voedselbank in hun pilot met een supermarktmodel.
Inwoners die te weinig geld overhouden om aan voedsel en kleding te besteden kunnen een beroep doen op de Voedselbank. De Voedselbank werkt aan een pilot waarin ze ervaring op willen doen met een supermarktmodel om de klanten meer keuze te bieden. Wij volgen deze pilot en steunen de Voedselbank indien nodig. We vinden het bovendien belangrijk dat ook mensen met een laag inkomen gezond kunnen eten en hebben aandacht voor voldoende groente en fruit in de voedselpakketten en supermarkt.

We maken een plan van aanpak voor meer maatwerk en klantcontact in de uitvoering

Met het aansluiten van alle minimaregelingen op het platform van de digitale Meedoen-pas verandert er veel voor de uitvoering. Een groot deel van het aanvraagproces en van de administratieve afhandeling wordt geautomatiseerd. De rol van de uitvoering verandert daardoor. De ruimte die ontstaat willen we gebruiken voor meer klantcontact en het meer leveren van maatwerk. In een plan van aanpak werken we uit wat de gevolgen van de automatisering zijn voor de uitvoering en op welke wijze we de ruimte die ontstaat willen invullen.

We onderzoeken de mogelijkheden en consequenties van het aanpassen van de productenlijst bijzondere bijstand
Voor mensen met een laag inkomen bieden we de mogelijkheid om bijzondere bijstand aan te vragen als zich bijzondere en noodzakelijke kosten voordoen die iemand zelf niet kan betalen. Dit doen we op grond van de Participatiewet. Voor het vergoeden van duurzame gebruiksgoederen hanteren we een lijst met noodzakelijke goederen die in beginsel in aanmerking komen voor vergoeding uit bijzondere bijstand. We zien dat deze lijst niet goed meer aansluit op het beleid dat we voeren en de tijd waarin we leven. Zo is een computer of laptop hier nog geen onderdeel van. We onderzoeken daarom of we de lijst en eventueel de systematiek kunnen aanpassen en werken hier de (financiële) consequenties van uit.

We dragen bij aan het verkleinen van gezondheidsverschillen
Wij vinden het belangrijk om de gezondheid van inwoners met een laag inkomen te stimuleren. Dit doen we onder andere door het toevoegen van een beperkte aanvullende verzekering aan de CAZ. Hiermee bereiken we een grotere doelgroep, waaronder jongeren en jonge gezinnen. Ook zoeken wij actiever de samenwerking met huisartsen op. Belangrijke thema's zijn hierin het signaleren en bespreekbaar maken van armoede en schulden in de spreekkamer en het terugdringen van roken onder inwoners met een laag inkomen. Ook hebben we aandacht voor de emoties die armoede en schulden met zich meebrengen, zoals stress en schaamte. Een stress-sensitieve benadering van inwoners met een laag inkomen speelt hier een belangrijke rol in. Bovendien zullen we de mogelijkheden onderzoeken om voldoende groente en fruit te garanderen voor mensen met een laag inkomen.

We vergroten het bewustzijn bij werkgevers en werkende armen zelf
Mensen die werken maar toch een laag inkomen hebben, weten vaak niet dat zij gebruik kunnen maken van de inkomensondersteunende regelingen die de gemeente biedt. We gaan daarom in samenwerking met WerkBedrijf en met enkele grote werkgevers in gesprek over de mogelijkheden die er binnen de gemeente zijn om deze mensen te ondersteunen. We roepen de werkgevers op om hier richting hun werknemers aandacht voor te hebben. Verder hebben we binnen onze communicatiemix specifiek aandacht voor de werkende armen.

Samenwerkingen en verbonden partijen

De belangrijkste verbonden partij is de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Rijk van Nijmegen (MGR). Een van de modules van de MGR is WerkBedrijf Regio Nijmegen, waarin alle professionaliteit op het gebied van arbeidstoeleiding (inclusief SW en arbeidsmatige dagbesteding) is gebundeld. Dit biedt efficiëntie en slagkracht en is daarnaast vooral bedoeld om een betere dienstverlening te kunnen bieden aan werkzoekenden en ondernemers in de regio Rijk van Nijmegen. Het verstrekken van de uitkeringen, de handhaving en een deel van de taken op het gebied van schuldhulpverlening en armoedebestrijding worden daarnaast uitgevoerd door de gemeentelijke afdeling Zorg en Inkomen. In verschillende projecten werken we intensief samen met de Radboud Universiteit Nijmegen en Hogeschool Arnhem Nijmegen. Op het gebied van armoedebestrijding en schuldhulpverlening wordt verder intensief samengewerkt met verschillende kleine en grote professionele en particuliere initiatieven in de stad.

Andere samenwerkingspartners in de regio zijn het Regionaal Opleidingencentrum (ROC) Nijmegen, Leerwerkloket, de gemeentelijke afdeling Economische Zaken en het UWV. Samen met hen en WerkBedrijf geven wij invulling aan de uitvoering aan het regionale arbeidsmarktbeleidsplan Werk Voorop! Deze partijen komen onder andere samen in de Regionale Tafel Arbeidsmarkt (RTA) om uitdagingen en kansen op de arbeidsmarkt te bespreken én aan te pakken. We hebben een gezamenlijke uitvoeringsagenda waarin alle regionale projecten samenkomen om deze zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten. Voor het opzetten van een regionaal

mobiliteitsteam worden hier de vakbonden en Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) aan toegevoegd.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
6.3 Inkomens regelingen	124,1	108,7	108,7	108,7	108,7	108,7
6.5 Arbeidsparticipatie	2,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	126,8	**108,7**	**108,7**	**108,7**	**108,7**	**108,7**
Lasten						
6.3 Inkomens regelingen	152,0	148,0	147,6	146,2	146,2	146,2
6.4 Begeleide participatie	23,0	24,0	23,4	22,8	22,2	21,6
6.5 Arbeidsparticipatie	17,8	19,7	19,3	19,1	18,5	19,0
	192,7	**191,6**	**190,3**	**188,1**	**186,9**	**186,9**
Saldo van lasten en baten	**65,9 N**	**82,9 N**	**81,7 N**	**79,4 N**	**78,2 N**	**78,2 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Alle Nijmegenaren participeren bij voorkeur door werk			
Meer kans op duurzaam betaald werk	0,0	45,1	**-45,1**
Mensen perspectief bieden op werk	0,0	0,1	**-0,1**
Bestrijden financiële risico's	0,0	5,2	**-5,2**
Stop intergenerationele werkloosheid	0,0	2,2	**-2,2**
Participatie bevorderen > 18 jaar	0,0	0,9	**-0,9**
uitvoeringskosten	0,0	0,4	**-0,4**
Alle Nijmegenaren kunnen in hun levensonderhoud voorzien			
Verstrekken uitkeringen en toeslagen	108,2	122,1	**-14,0**
Aanbieden gemeentelijke regelingen	0,0	0,0	**0,0**
uitvoeringskosten	0,5	14,3	**-13,8**
Totaal Werk en Inkomen	**108,7**	**190,3**	**-81,7**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Maatwerkbanen	-500	-500	-500	-500
Meedoenregeling naar 140%	-360	-360	-360	-360
Voedselbank naar sociale supermarkt	-80			
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Armoedebestrijding kinderen (DU)	-24	-24	-24	-24
Participatie: loon- en prijsbijstelling 2022	-56	-57	-58	-60
Totaal Werk en Inkomen	**-1.020**	**-941**	**-942**	**-944**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Maatwerkbanen

We werken aan het creëren van maatwerkbanen voor de inwoners die zoveel afstand hebben tot de arbeidsmarkt dat ze op reguliere wijze nauwelijks aan werk kunnen komen, maar die geen indicatie hebben. We stellen structureel 500.000 beschikbaar om, indien deze manier van werken succesvol blijkt, meer van deze banen te realiseren.

Meedoenregeling naar 140%
We verhogen de meedoenregeling naar 140% van het sociaal minimum, zodat ook de 'werkende armen' er gebruik van kunnen maken. We stellen hier structureel 360.000 voor beschikbaar.

Voedselbank naar sociale supermarkt
De voedselbank gaat een pilot houden met het verstrekken van voedsel met een 'supermarktmodel'. Indien dit succesvol is, is een verbouwing nodig, waar wij 80.000 voor beschikbaar stellen.

Mutaties gemeentefonds
Armoedebestrijding kinderen (DU)
Mutatie op bestaande DU

Participatie: loon- en prijsbijstelling 2022
Mutatie op bestaande IU

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Netto arbeidsparticipatie	64,4	64,6	64,4	66,6	66,9	67,7	68,2	70,2
Gemiddelde benchmark	63,1	63,6	63,9	64,8	65,8	66,8	66,4	69,0
Percentage werkloze jongeren (16 t/m 22 jaar)	2%	2%	2%	2%	2%	3%	3%	
Gemiddelde benchmark	2%	2%	3%	3%	3%	2%	2%	
Aantal personen met een bijstandsuitkeringen per 10.000 inwoners		633,3	665,1	676,6	639,8	617,4	720,9	656,1
Gemiddelde benchmark		587,1	607,2	611,4	585,2	560,9	637,9	599,8
Aantal mensen dat uit de bijstand uitstroomt naar werk	761	755	668	868	933	732	610	861
Percentage mensen dat zes maanden na uitstroom uit de bijstand door werk niet opnieuw ingestroomd is					95%	95%	94%	97%
Aantal lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar		139,7	107,8	105,6	120,4	78,2	69,7	
Gemiddelde benchmark		248,4	196,2	209,4	222,2	154,0	127,3	
Percentage huishoudens dat minimaal 4 jaar onder de lage-inkomensgrens zit	4,5%	5,2%	5,5%	5,6%	5,7%	5,7%	5,2%	
Gemiddelde benchmark	4,4%	5,0%	5,3%	5,2%	5,4%	5,4%	5,0%	
Aantal Nijmegenaren dat gebruik maakt van 1 of meer inkomensondersteunende voorzieningen		15.994	17.125	18.345	18.544	19.126	19.052	20.756
Aantal Nijmegenaren met inkomen tot 110% sociaal minimum	18.600	18.100	18.200	18.300	17.900	17.900	17.900	
Aantal Nijmegenaren met inkomen tot 130% sociaal minimum	27.300	26.500	26.500	26.500	26.200	25.800	26.200	

Toelichting

- *Netto arbeidsparticipatie*
  Het gaat om het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking.
- *Percentage werkloze jongeren (16 t/m 22 jaar)*
  Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij e UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie (waarin UWV informatie verzamelt over loon, uitkeringen en arbeidscontracten). Het werkloosheidspercentage volgens deze definitie is lager dan het werkloosheidspercentage voor de 15- t/m 24-jarigen op basis van de Enquête

Beroepsbevolking van het CBS. In 2020 lag het werkloosheidspercentage voor de 15- t/m 24-jarigen op 10,3% (versus 4,6% voor de totale Nijmeegse beroepsbevolking).

- *Aantal mensen dat uit de bijstand uitstroomt naar werk*
  Hierbij zijn de IOAW en IOAZ wel meegerekend en de BBZ niet. Bij uitstroom naar werk kan het gaan om werken bij een werknemer of werken als zelfstandige.
- *Percentage mensen dat zes maanden na uitstroom uit de bijstand door werk niet opnieuw ingestroomd is*
  Het percentage heeft betrekking op de mensen die in het betreffende jaar uitgestroomd zijn. Dus van de personen die in 2021 uitstroomden uit de bijstand was 97% na een half jaar niet opnieuw ingestroomd.
- *Aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar*
  De sterk uiteenlopende aantallen per stad wekken de indruk dat administratieve factoren de benchmark voor deze verplichte indicator vertekenen.
- *Percentage huishoudens dat minimaal 4 jaar onder de lage-inkomensgrens zit*
  Het CBS berekent bij hoeveel huishoudens er risico op armoede is: het percentage huishoudens onder de lage-inkomensgrens. In 2020 lag de lage-inkomensgrens voor een alleenstaande op netto 1.100 euro per maand. Voor een paar was dat 1.550 euro, en met twee minderjarige kinderen 2.110 euro.
- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over werk en inkomen:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53223/kerncijfers

Onderwijs

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	Alle inwoners hebben gelijke participatiekansen en optimale ontwikkelingsmogelijkheden
Doelen	

* We bevorderen samen met de schoolbesturen en kinderopvanginstellingen kansengelijkheid, taal- en talentontwikkeling en welbevinden, door middel van een rijke en passende ontwikkelomgeving voor kinderen en jongeren; We streven ernaar dat zo veel mogelijk kinderen deel kunnen nemen aan het reguliere onderwijs.
* We streven ernaar dat zoveel mogelijk jongeren de school verlaten met een passend vervolgtraject, binnen (vervolg)onderwijs of arbeidsmarkt, met diploma en/of startkwalificatie.
* We zorgen voor goed en betaalbaar leerlingenvervoer voor leerlingen van primair, speciaal en voortgezet onderwijs.
* We zetten in op het verbeteren van (digitale) geletterdheid en basisvaardigheden van volwassenen.
* We profileren Nijmegen als kennisstad en benutten de samenwerking met kennisinstellingen voor maatschappelijke opgaven optimaal.

Ambitie	We hebben voor kinderen en jongeren duurzame, moderne en toegankelijke onderwijsgebouwen.
Doelen	

* We bevorderen dat kinderen zo veel mogelijk in de eigen wijk naar de basisschool gaan, waarbij we streven naar gebouwen met een menselijke maat en vernieuwing van alle basisschoollocaties in de periode 2008-2048.
* We streven naar een goede verdeling van de scholen voor speciaal (voortgezet) onderwijs over de stad rekening houdend met de regiofunctie en vernieuwing van alle (v)so-schoollocaties in de periode 2008-2048.
* We streven naar een school voor voortgezet onderwijs in ieder stadsdeel en vernieuwing van alle vo-schoollocaties in de periode 2008-2048.

Wat willen we komend jaar bereiken?

Binnen het sociaal domein zetten we in 2023 en verder volop in op het versterken van de sociale basis, op het bevorderen van bestaanszekerheid en op het vergroten van kansengelijkheid. We blijven inzetten op preventie, laagdrempelige ondersteuning in de wijken en normaliseren, zodat inwoners kunnen participeren en zware zorg en ondersteuning zoveel mogelijk wordt voorkomen. De focus ligt op een goede uitvoering van beleid samen met organisaties in de wijken, stad en regio.

Naast en in samenhang met de inzet die we al langer plegen is er een aantal actuele ontwikkelingen in de samenleving die de sociale tweedeling kunnen vergroten en daarom vragen om extra aandacht. Er speelt op dit moment namelijk veel in de samenleving met impact op het sociaal domein, denk bijvoorbeeld aan de hoge energielasten, het woningtekort, de huisvesting van statushouders en de problemen en kansen op de arbeidsmarkt. Dat betekent dat we daar ook het komende jaar goed op moeten blijven inspelen.

We gaan de sociale tweedeling te lijf met een integrale aanpak. Dat betekent dat niet de programma's of de afdelingen leidend zijn, maar de opgaven in de stad en de leefwereld van de inwoners. Hieronder volgt een opsomming van een aantal interventies of onderwerpen die in 2023 extra aandacht krijgen.

We wijzigen de subsidies om kansengelijkheid en optimale ontwikkelingskansen te stimuleren
We gaan in 2023 door met het inzetten van hbo-coaches op de VVE-peuteropvanglocaties (VVE is voor- en vroegschoolse educatie). Dit zijn pedagogische beleidsmedewerkers die de educatiekwaliteit verhogen. Hiermee geven we uitvoering aan de landelijke regelgeving over de basiskwaliteit van de voorschoolse educatie als onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid. In het nieuwe onderwijsbeleid 0 – 6 jaar maken we de hbo-coach een vast onderdeel van de structurele ondersteuning.

Op basis van de evaluatie van het oude SMI-beleid (kinderopvang op basis van sociaal medische indicatie) en naar aanleiding van landelijk onderzoek zijn nieuwe beleidsregels vastgesteld. Het zwaartepunt van de inzet is veranderd: eerder was de inzet voornamelijk gericht op de ontwikkeling van het kind, nu is er ook uitdrukkelijk aandacht voor moeilijke omstandigheden van het gezin. We ondersteunen gezinnen, die geen recht op kinderopvangtoeslag hebben en vanwege een sociale of medische indicatie (deels) niet in staat zijn om voor hun kinderen te zorgen waardoor kinderopvang nodig is.

Samen met het primair onderwijs zijn nieuwe afspraken gemaakt over het onderwijsachterstandenbeleid. Vanaf het schooljaar 2022-2023 hebben we de subsidies aangepast. De subsidies zijn gericht op taalontwikkeling en ouderparticipatie in het basisonderwijs.
Scholen in het voortgezet onderwijs zetten NPO gelden (Nationaal Programma Onderwijs) tot 2023 in voor extra begeleiding aan hun leerlingen, waaronder (gratis) huiswerkbegeleiding. Het aantal aanmeldingen voor onze pilot huiswerkbegeleiding aan VO-leerlingen op enkele bibliotheeklocaties (Hatert, Zwanenveld en wijkcentrum Lindenholt) is hierdoor beperkt. Dat is op zichzelf een positieve ontwikkeling. Het werpt wel de vraag op of huiswerkbegeleiding op scholen na de NPO nog geborgd is. We zijn in gesprek met het onderwijs en de bibliotheek Gelderland Zuid ten behoeve van een (vervolg)aanpak vanaf 2023.

We voeren het Nationaal Programma Onderwijs uit
Dit zijn extra rijksmiddelen die deels naar het onderwijs en deels naar gemeenten gaan voor de periode halverwege 2021 tot en met 2025. Met de middelen die Nijmegen heeft ontvangen worden (sociaal-emotionele) problemen en/of achterstanden weggewerkt die (een deel van de) leerlingen in het primair (po) en voortgezet onderwijs (vo) opgelopen hebben in de coronaperiode. Om jongeren extra te ondersteunen financieren we onder andere de inzet van jongerenwerk en extra ureninzet van schoolmaatschappelijk werk op de vo-scholen, ondersteunen we plannen in het primair onderwijs om (jonge) kinderen met de juiste ondersteuning in het regulier onderwijs te houden. Essentieel om kinderen te kunnen ondersteunen en helpen, is de beschikbaarheid van genoeg en goede docenten. Het landelijke lerarentekort maakt het oplossen van de problemen tot een forse opgave voor het gehele onderwijs. Dit tekort wordt ook in het Nijmeegse onderwijs steeds meer zichtbaar. Ter ondersteuning van het onderwijs zetten we dan ook in 2023 middelen uit ons Nationaal Programma Onderwijs (NPO) in voor het project voor behoud van docenten die werkzaam zijn op de vo scholen in onze stad.

Aansluiting onderwijs jeugdhulp voor een sterkere basis, meer preventie en inclusie op school
In 2023 werken we aan een regionale strategie jeugd binnen het Rijk van Nijmegen om de aansluiting onderwijs-jeugdhulp te verbeteren. Hierin wordt stevig in gezet om het onderwijs meer inclusief te maken, onder andere door de basis (hiermee wordt concreet verstaan: lezen, schrijven, rekenen en kennis van de wereld/wereldoriëntatie, ook wel kerntaken genoemd) in school te versterken en meer preventief te werken. In 2021-2022 zijn acht scholen gestart met de aanpak ziekteverzuim in de vo-scholen, waarbij leerlingen eerder gezien worden en effectiever wordt samengewerkt tussen school, leerplicht en de jeugdarts. In 2023 gaan alle vo-scholen in Rijk van Nijmegen op deze manier werken. Aansluitend hierop wordt in 2023 een aanpak ontwikkeld rondom thuiszittende leerlingen.
We hebben in 2022 een project uitgevoerd om knelpunten aan te pakken in onze grensregio die ontstaan doordat het Duitse en Nederlandse onderwijs- en zorgsysteem onvoldoende op elkaar aansluiten. Dit zorgt voor problemen bij de uitvoering van de leerplicht en/of het bieden van hulp aan gezinnen die in Duitsland wonen,

waarvan de kinderen in Nijmegen aar school gaan. In 2023 willen we een grensoverschrijdend netwerk en samenwerking opbouwen, waarmee de hulp aan kinderen en gezinnen verbetert.

Wij monitoren en maken zo nodig aanvullende prestatieafspraken met het samenwerkingsverband en de Nijmeegse schoolbesturen primair onderwijs met betrekking tot de volgende activiteiten:
- Het inrichten van Jonge Kind groepen, waarmee we beogen om meer jonge kinderen in het regulier basisonderwijs te houden en te voorkomen dat zij op jonge leeftijd meteen naar het speciaal (basis)onderwijs gaan. We maken afspraken met het samenwerkingsverband om de deelname aan het speciaal onderwijs te verminderen.
- Een vliegende brigade bestaande uit onderwijsondersteuners , die tijdelijk ingezet worden bij de kinderopvang en in de overgang van het voorschoolse naar het onderwijs, met als doel structurele verbeteringen implementeren waardoor minder jonge kinderen naar het speciaal (basis)onderwijs moeten.
- Aanvullende ondersteuning voor onderwijsondersteuning die met name gericht is op het wegwerken van de negatieve gevolgen van corona in het onderwijs.
- Expertise en professionaliseringsaanbod Nieuwkomersonderwijs dat gericht is op betere overgangen naar regulier onderwijs voor nieuwkomers, voorkomen van jeugdhulp, het tegengaan van de negatieve gevolgen van corona bij deze doelgroep en het beter voorbereid zijn op grote groepen vluchtelingen zoals we het afgelopen jaar twee keer hebben meegemaakt.
- Het verstevigen van de ondersteuningsstructuur voor hoogbegaafde kinderen binnen het regulier onderwijs en het bevorderen van inclusie en normalisering.

Voorloperstraject Rijke Schooldag en doorontwikkeling brede scholen voor betere benutting talenten kinderen
In 2022 zijn we door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Welzijn aangemerkt als voorloper in het kader van het Voorloperstraject Rijke schooldag. Het doel van dit traject en de subsidiemiddelen is een kwalitatief goed programma van activiteiten rond de school en wijk organiseren zodat kinderen hun talenten en vaardigheden kunnen ontwikkelen en benutten.
Nijmegen kent al ruim 15 jaar het concept Brede Scholen en we willen dit concept verder doorontwikkelen. In 2023 willen we een nieuwe aanpak ontwikkelen (passend binnen het stadsdeelprogrammeren & preventieprogramma's – sterke sociale basis) waarmee de kinderen in Nijmegen kunnen deelnemen aan kwalitatief goed aanbod om ontwikkelkansen en ontmoeting te vergroten. Binnen deze aanpak moet er voldoende ruimte zijn om te differentiëren en aan te sluiten bij de specifieke behoefte van een school- of wijkpopulatie.

Nieuwe verordening leerlingenvervoer
In 2023 stellen we een nieuwe verordening leerlingenvervoer vast, waarbij meer aandacht is voor het stimuleren van kinderen en jongeren om zo zelfstandig mogelijk te reizen én de ontwikkeling van het kind in afstemming met het onderwijs.

Activiteitenbudget scholen
In het kader van gelijkwaardige kansen en talentontwikkeling, gaan we met de verschillende betrokkenen in gesprek over het activiteitenbudget van scholen en de vrijwillige ouderbijdrage.

We stimuleren de acceptatie van diversiteit voor een positief en veilig schoolklimaat
We subsidiëren het project SchoolsOUT op grond van het convenant met de schoolbesturen, GGD, Dito young LGTB+ en COC Nijmegen. Dit project biedt scholen ondersteuning op maat bij aandacht voor seksuele en genderdiversiteit. De kennis en ervaring van SchoolsOUT zetten we ook in om uitvoering te geven aan de motie 'Niet discrimineren kun je leren'. De aanpak van discriminatie is vanuit het ministerie van OCW een opdracht aan scholen en is verwerkt in de burgerschapsaanpak. We inventariseren op scholen waar zij behoefte hebben om hun aanpak te kunnen verbeteren. Waar nodig komen we in 2023 tot een voorstel om scholen te ondersteunen bij het

bespreekbaar maken van de problematiek en het vergroten van het bewustzijn rond discriminatie. We gaan met het onderwijs in gesprek over de Inclusieagenda.

We voorkomen dat jongeren voortijdig schoolverlaten en begeleiden hen naar school of werk
We gaan verder met de uitvoering van het regionaal programma voortijdig schoolverlaten 2021-2024. Scholen verwachten dat door de gevolgen van de coronacrisis, motivatieproblemen en verkeerde studiekeuzes het aantal voortijdige schoolverlaters in 2023 gaat oplopen. En toch streven we ernaar dat er juist minder jongeren zonder diploma het onderwijs verlaten.
In 2023 willen we zien dat de doorstroom tussen scholen soepeler gaat, onder andere door de inzet van doorstroomcoaches, dat onderwijs en zorg gemakkelijker met elkaar samenwerkt en we contact onderhouden met jongeren na onderwijs. We starten met een loopbaanteam mbo en loopbaanteam pro/vso. We streven naar maximaal 420 voortijdige schoolverlaters in kalenderjaar 2024.
Voor de aanpak van jeugdwerkloosheid zijn extra rijksmiddelen naar de regio gekomen. We hebben deze middelen gebundeld en spreken inmiddels over één regionale aanpak ‘jongeren naar school of werk’. In 2023 willen we deze regionale aanpak verder versterken. We richten ons daarbij niet alleen op voortijdige schoolverlaters maar op alle jongeren (tot 27 jaar) die ondersteuning nodig hebben in hun loopbaan binnen het onderwijs of in de stap naar werk. Voor jongeren die zonder een startkwalificatie aan het werk gaan, houden we de drempel om terug te keren naar onderwijs of praktijkleren zo laag mogelijk. Samen met onze partners geven we ‘een leven lang ontwikkelen’ en maatwerk bieden verder vorm.

Samen met kennisinstellingen werken we aan een vernieuwende aanpak van maatschappelijke vraagstukken
Door gebruik te maken van de meest recente kennis en kunde van onze kennisinstellingen blijven wij onze eigen aanpak vernieuwen op thema’s zoals gezonde stad, integrale wijkaanpak en huisvesting. Onder andere in Nijmegen Nieuw-West, Nijmegen-Noord en Lindenholt verbinden we het mbo, hbo en wo aan maatschappelijke vraagstukken, zodat onderzoek in de wijk door verschillende disciplines en op verschillende niveaus mogelijk wordt. In 2023 starten we met deze manier van werken in de wijken Lindenholt en Zuid. Voor het thema ‘Maak ruimte’ betrekken we studenten van verschillende kennisinstellingen bij projecten als ‘Studio Kanaalzone’ in Winkelsteeg en ‘Lifeport circulair lab’ in het stationsgebied.
Deze samenwerking wordt financieel ondersteund vanuit het ministerie van OCW via de onderzoekregeling van de City Deal Kennis Maken. We gaan structureel in overleg met de jongerenraad, met studentenraden en studentenkoepelverenigingen, gekoppeld aan thema’s die spelen bij jongeren. We hebben inmiddels twee studentambtenaren in dienst die de verbindingen leggen tussen de gemeentelijke thema’s en de leefwereld van de studenten van het mbo, hbo en universiteit.

We doorbreken de cyclus van laaggeletterdheid van generatie op generatie met een gezinsaanpak
Ouders die moeite hebben met basisvaardigheden geven dat vaak van generatie op generatie door. We willen deze cyclus doorbreken en kansengelijkheid vergroten met een Gezinsaanpak. Deze aanpak richt zich op de rol van ouders in de taalontwikkeling van hun jonge kinderen en het verhogen van de basisvaardigheden van de ouders zelf. In 2022 heeft Stichting Lezen en Schrijven binnen onze regio onderzoek gedaan en een ‘plan op maat’ geschreven voor de opzet van een Gezinsaanpak. In 2023 gaan we navolging geven aan dit advies in samenwerking met onze partners en regiogemeenten.

We maken nieuwe afspraken over onderwijshuisvesting
Door de doordecentralisatie onderwijshuisvesting zijn de gemeentelijke huisvestingstaken met bijbehorende middelen overgedragen aan de schoolbesturen. De in 2021 gestarte evaluatie van de doordecentralisatie is vanwege de hoge mate van complexiteit in 2022 voortgezet. Uw raad heeft begin 2022 wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt op de tussentijdse evaluatie. Samen met de schoolbesturen gaan we volop inzetten op de landelijke lobby zoals afgesproken in het coalitieakkoord "Ons Nijmegen, Stad van Iedereen" voor de bestuursperiode 2022-2026. Doel is om meer budget voor onderwijshuisvesting vanuit het Rijk beschikbaar te

krijgen in het gemeentefonds. Tevens zullen er nieuwe afspraken met de Nijmeegse schoolbesturen komen om de ambitie voor onderwijshuisvesting voor de komende 5 jaar weer toekomstbestendig te maken.

In 2023 maken we concrete plannen naar aanleiding van in 2022 gevoerde gesprekken over huisvestingaanvragen van twee niet-doorgedecentraliseerde scholen (Aventurijn en Hidaya). We zoeken een passende oplossing voor een uitbreidingsvraag van een doorgedecentraliseerde basisschool (Meander).
Ook nemen we in 2023 een besluit over een verwachte uitbreidingsvraag van een niet-doorgedecentraliseerde school in het (voortgezet) speciaal onderwijs (Tarcisius).

Daarnaast gaan we verder met de voorbereidingen voor het stichten én het realiseren van de nieuwe school in Hof van Holland met als beoogde startdatum augustus 2024. En we maken in 2023 concrete plannen ten aanzien van de tijdelijke onderwijshuisvesting aan de Griftdijk in Nijmegen Noord in combinatie met Zuiderveld. De locatiestudie met betrekking tot vmbo/mbo Yuverta wordt in 2023 afgerond, zodat we een besluit kunnen nemen ten aanzien van hun toekomstige locatie.

Samenwerkingen en verbonden partijen

Binnen het programma Onderwijs werken we samen met schoolbesturen, kinderopvangaanbieders, samenwerkingsverbanden, zorg-, welzijn- en gezondheidsinstellingen en ouders aan goede opvang- en onderwijsvoorzieningen in de stad. Voor de uitvoering van het leerlingenvervoer werken we samen met de bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN).

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
4.2 Onderwijshuisvesting	1,8	0,8	0,5	0,5	0,5	0,5
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzk.	8,2	8,7	8,4	7,0	6,6	6,6
	10,0	**9,6**	**8,9**	**7,5**	**7,1**	**7,1**
Lasten						
4.2 Onderwijshuisvesting	19,7	17,6	19,1	18,5	18,4	18,4
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzk.	14,2	17,0	19,1	17,4	17,0	16,7
	33,9	**34,5**	**38,2**	**35,9**	**35,4**	**35,2**
Saldo van lasten en baten	**23,9 N**	**24,9 N**	**29,3 N**	**28,4 N**	**28,3 N**	**28,0 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Optimale participatiekansen en ontwikkelingsmogelijkheden			
OAB en peuterwerk	6,1	11,9	**-5,8**
Bestrijden voortijdig schoolverlaten	1,0	0,9	**0,1**
Leerlingenvervoer	0,0	1,8	**-1,8**
Bestrijden laaggeletterdheid	1,1	1,5	**-0,4**
uitvoeringskosten	0,1	2,9	**-2,8**
Goede en toegankelijke onderwijsvoorzieningen PO, (V)SO, VO			
Onderwijshuisvesting PO	0,2	5,7	**-5,5**
Onderwijshuisvesting (V)SO	0,3	3,0	**-2,8**
Onderwijshuisvesting VO	0,0	10,1	**-10,1**
uitvoeringskosten	0,0	0,2	**-0,2**
Totaal Onderwijs	**8,9**	**38,2**	**-29,3**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Kansengelijkheid onderwijs	-1.000	-1.000	-1.000	-750
Leerlingenvervoer effect indexering + stijging leerlingen	-212	-212	-212	-212
Leerlingenvervoer invoering ZERO emissie	0	-107	-249	-266
Totaal Onderwijs	**-1.212**	**-1.319**	**-1.461**	**-1.228**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Kansengelijkheid onderwijs

De komende bestuursperiode zal voor Onderwijs o.a. in het teken staan van het vergroten van kansengelijkheid in relatie tot het onderwijs. De ambitie is om een actieplan Kansengelijkheid op te stellen, waarin onder meer aandacht is voor de Rijke Schooldag, taalontwikkeling, huiswerkbegeleiding, gezonde schoollunch, vrijwillige ouderbijdrage en aanpak stage-discriminatie.

Leerlingenvervoer effect indexering + stijging leerlingen

De gevraagde deelnemersbijdrage voor het leerlingenvervoer aan de BVO DRAN (Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen) loopt vanaf 2023 uit de pas met de middelen die daarvoor in de Stadsbegroting meerjarig zijn geraamd. Op basis van de huidige inzichten is er een tekort op het leerlingenvervoer van € 212.000 vanaf 2023.

Leerlingenvervoer invoering ZERO emissie

Binnen het doelgroepenvervoer maken we de aankomende jaren de transitie van duurzaam naar zero emissie vervoer. Dit past binnen de landelijke- maar ook binnen onze gemeentelijke ambities aangezien we in Nijmegen gaan starten met drie milieuzones. Ook in het Doelgroepenvervoer zullen we dus met deze verandering mee moeten gaan omdat anders delen van de stad niet meer bereikbaar zullen zijn. Daarom starten we vanaf 2024 gefaseerd met zero emissie vervoer. In 2030, of zoveel eerder willen we het hele AVAN vervoer emissie loos kunnen uitvoeren. Hiervoor reserveren we vanaf medio 2024 (15%) middelen die op de gemeentelijke begroting drukken. In de meerjarenbegroting DRAN houden we rekening met € 107.333 in 2024, € 248.764 in 2025 en € 266.427 in 2026. Hier zullen we in onze gemeentelijke begroting rekening mee moeten houden.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtigen	8,9	8,6	11,4	11,9	10,1	9,4	7,6	7,7
Gemiddelde benchmark	2,5	2,7	3,6	2,8	3,4	4,1	3,7	3,4
Relatief verzuim per 1.000 leerplichtigen	37	39	36	27	21	19		16
Gemiddelde benchmark	34	31	31	24	22	24		17
Percentage voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (VSV-ers) onder 12- t/m 22-jarigen	2,4%	2,2%	1,9%	2,4%	2,9%	2,3%	2,1%	2,1%
Gemiddelde benchmark	2,7%	2,5%	2,3%	2,6%	2,8%	2,7%	2,3%	2,5%
Percentage leerlingen dat naar basisschool dichtbij gaat (maximaal 300 meter verder van het woonadres dan de dichtstbijzijnde school)	66%	65%	64%	63%	63%	62%	61%	61%
Aandeel leerlingen in speciaal onderwijs	6,2%	6,1%	5,8%	5,9%	5,7%	5,9%	5,9%	6,0%
Percentage van peuters met ontwikkelingsrisico dat gemeente bereikt met een toegespitst aanbod					95%	92%	83%	86%
Aantal basisscholen dat behoort tot de 15% van de Nederlandse scholen met een populatie die de meeste kans op onderwijsachterstand heeft				12	12	11	11	11

Toelichting

- *Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtigen*
  Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht. Administratieve factoren vertekenen de benchmark voor deze verplichte indicator. Vaak is bij scholen de administratie pas op 1 oktober rond. De meldingen van DUO komen echter al in augustus en september binnen. De meeste gemeenten wachten tot oktober met het importeren van DUO-gegevens, om onnodige meldingen van absoluut verzuim te voorkomen. In Nijmegen is de keuze daar juist snel mee te zijn, om er eventueel vroeg op af te kunnen. De afdeling Leerplicht van de gemeente Nijmegen hanteert een strikte registratie van alle absoluut verzuimmelding, dus ook voor de gevallen die snel worden opgelost. Administratieve redenen verklaren dus dat Nijmegen hoger dan het gemiddelde voor de benchmark scoort.
- *Relatief verzuim per 1.000 leerplichtigen*
  Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is. De verzuimcijfers kunnen beïnvloed worden door beleid gericht op het sneller melden van verzuim. De benchmark voor deze verplichte indicator kan dus vertekend zijn.
- *Aandeel leerlingen in speciaal onderwijs*
  Het gaat om het percentage leerlingen in het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs, waarbij gepercenteerd is op alle leerlingen in het primair onderwijs (dus exclusief voortgezet onderwijs, conform landelijke cijfers).
- *Percentage van peuters met ontwikkelingsrisico dat gemeente bereikt met een toegespitst aanbod*
  De opgenomen percentages betreffen het vierde kwartaal.
- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over onderwijs:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53225/kerncijfers

Bereikbaarheid

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We zijn en blijven een stad die veilig bereikbaar en leefbaar is voor bewoners, bedrijven en bezoekers.
Doelen	

* We hebben een optimale bereikbare stad door een goede balans tussen de vervoersmodaliteiten (vracht)-auto, OV, fiets, vaartuig en voetganger.
* We hebben goed bereikbare (economische) kerngebieden, zowel op lokaal, regionaal als landelijk niveau.
* We hebben een toekomstbestendige binnenhaven die toegankelijk is en optimaal wordt gebruikt.
* We bieden een passend aanbod van parkeer- en stallingsfaciliteiten aan, zowel voor de auto als de fiets.
* We brengen en houden de kwaliteit van de infrastructuur, weginrichting, straatmeubilair, brandkranen en civiele kunstwerken op orde.
* We hebben zo min mogelijk vuil en rommel op straat om Nijmegen bereikbaar te houden.
* We maken het verkeer veiliger.

Ambitie	We hebben een stad die duurzaam bereikbaar is.
Doelen	

* We stimuleren duurzame vervoerswijzen (lopen, fietsen en openbaar vervoer).
* We stimuleren verdere verschoning van het gemotoriseerd verkeer.
* We stimuleren slimmere en schonere logistiek.

Wat willen we komend jaar bereiken?

We gaan in 2023 concreet aan de slag met het volgende:

We maken een uitvoeringsprogramma voor de versnelling van de mobiliteitstransitie
Nijmegen groeit. De komende jaren komen er meer Nijmegenaren bij. Dat betekent ook iets voor de mobiliteit in onze stad. Om onze stad duurzaam bereikbaar te houden, betekent dit dat we moeten investeren in onze infrastructuur en mensen moeten verleiden om daar op een slimme manier gebruik van te maken. Zodat ondernemers die hun auto nodig hebben niet onnodig in de file terecht komen, maar mensen die een andere vervoersmiddel kunnen gebruiken dan de auto dit ook zo veel mogelijk doen. Eind 2022 maken we een uitvoeringsprogramma versnelling mobiliteitstransitie, waarin we beschrijven welke stappen we gaan zetten om de stad duurzaam bereikbaar te houden. Dit programma delen we met de raad. In 2023 beginnen we met de uitvoering van dit programma.

Op termijn wordt de binnenstad autoluw, dit traject starten we in 2023
We willen graag dat de binnenstad per auto goed bereikbaar blijft voor bewoners, maar hebben het liefst dat bezoekers op een andere manier naar de stad komen. Dit kan echter alleen als we dit ook goed faciliteren. Hoe we dit doen, beschrijven we in het uitvoeringsprogramma versnelling mobiliteitstransitie. Impactrijke maatregelen in en rondom de binnenstad lopen zoveel mogelijk gelijk op met het creëren van de juiste randvoorwaarden in de infrastructuur in en om de stad.

We werken de parkeernota Parkeren in Nijmegen 2020-2030 uit

De parkeernota is in november 2020 vastgesteld. In 2021 hebben we deze nota verder uitgewerkt, waarna daadwerkelijke uitvoering van een aantal beleidsuitgangspunten plaats zal vinden in 2022. De vastgestelde parkeernota (met de amendementen van de raad daarin verwerkt) vormt de basis voor onze keuzes. De eerste resultaten van de parkeernota worden geëvalueerd.

We houden de auto bereikbaarheid op peil
We richten ons op het hoofdnetwerk voor de auto met een verkeersmanagementvisie, een plan voor mobiliteitshubs en transferia, een strategische agenda A50 en een bereikbaarheidsstudie voor de zuidwestflank van Nijmegen. Zodat de stad goed bereikbaar blijft, maar er alternatieven worden aangeboden aan de rand van de stad voor de 'last mile' van bezoekers en forenzen, zoals hubs, transferia en goede openbaarvervoerverbindingen.

We brengen de wegen met een mogelijke verlaging naar 30 km in beeld
We werken aan een nieuwe wegencategoriseringskaart met daarop de wegen die in de toekomst mogelijk kunnen worden afgewaardeerd van 50 km/uur naar 30 km/uur. Bij onderhoud wordt overwogen deze wegen af te waarderen om de verkeersveiligheid en leefbaarheid te vergroten. In 2021 hebben we een uitvoeringsagenda verkeersveiligheid vastgesteld. Als we keuzes moeten maken voor de verkeersveiligheid, gebruiken we deze agenda voor onze afwegingen.

We stimuleren en faciliteren het elektrisch rijden
De mobiliteit in de stad zien we graag zo duurzaam mogelijk en liefst emissie vrij. Vanuit het programma laadinfrastructuur stimuleren en faciliteren we het elektrisch rijden. De aanpak en criteria werken we uit in plaatsingsbeleid. We werken met een plankaart met toekomstige locaties voor openbare laadpalen. Met deze kaart is inspraak van inwoners en belanghebbenden mogelijk. Voor het plaatsen van laadpalen werken we samen met een concessiepartij. Zij plaatsen palen op aanvraag en voor de vraag uit. Voor andere vormen van laadinfra en andere doelgroepen worden maatregelen uitgewerkt. Denk daarbij aan kaders voor snellaadstations in en rond de stad, laadstations voor OV-bussen en maatregelen voor een efficiënter gebruik van laadpalen. Ook gaan we bij nieuwbouw de mogelijkheid van laadpunten samen met lantaarnpalen en andere objecten uitwerken.

We implementeren de beleidskaders deelmobiliteit
Met de uitgifte van vergunningen voor deeltweewielers hebben we een eerste stap gezet met de uitvoering van de beleidskaders deelmobiliteit. In 2023 gaan we dit verder uitbreiden aan de hand van de evaluaties van de pilot eHubs en de pilot Flexibele Parkeermachtigingen. De uitkomsten van de beide pilots worden dan gebruikt om de deelbakfietsen en freefloating deelauto’s steeds meer een plek te geven in Nijmegen. Halverwege 2023 moet hier iets permanent voor worden geregeld. Daarnaast gaan we inzetten op het stimuleren van gedrag en werken aan de bekendheid en gewoonte om deelmobiliteit te gebruiken.

We verbeteren het fietsnetwerk en breiden dit verder uit
Onze inzet van de afgelopen jaren op het gebied van de fiets heeft geleid tot een grote toename in het aantal fietsers. Voor de bereikbaarheid en leefbaarheid van de stad is het belangrijk dat we de beschikbare ruimte zo efficiënt mogelijk benutten. Fietsen neemt relatief weinig ruimte in, is duurzaam en gezond. We zetten daarom ons succesvolle fietsbeleid door. Dit betekent onder andere dat er nieuwe (snelle) fietsroutes bijkomen en we gaan onderzoeken of en waar fietsers vaker groen kunnen krijgen bij verkeerslichten.

We voeren verder de programmering van fietsprojecten uit
Uit de fietstellingen blijkt dat het aantal fietsers toeneemt. Daarnaast verwachten we dat het aantal fietsers zowel door het ingezette mobiliteitsbeleid als door de groei van de stad, de komende jaren zal blijven toenemen. Ook de diversiteit aan typen fietsen neemt toe, alsmede de snelheidsverschillen. Om de fietskwaliteit te verbeteren dan wel ten minste op peil te houden met de verwachte toename van het aantal fietsers, is in 2020 besloten tot het

uitvoeren van de Programmering Fiets 2021-2025. In 2023 zullen de volgende projecten geheel of gedeeltelijk worden opgeleverd:

- Ubbergseweg, laatste deel tussen de gemeenten Nijmegen en Berg en Dal
- Weurtseweg, inrichten als fietsstraat
- Krayenhofflaan, inrichten als fietsstraat
- Verbeteren fietsdoorstroming en comfort op geregelde kruispunten
- Integrale aanpak en voorbereidingen Groesbeekseweg
- Onderzoek en aanpak gevaarlijke oversteken St. Annastraat.

We werken verder aan de mogelijkheden om de fiets te parkeren
Meer fietsers betekent ook een grotere fietsparkeerbehoefte. De parkeernota 2020 geeft hier onder meer over aan dat we uitzoeken waar er meer stallingen gerealiseerd moeten worden en dat de overlast van verkeerd geparkeerde fietsen moet worden aangepakt. In 2022 zijn de onderzoeken uitgevoerd. Na uitgebreide participatie en vaststelling van de maatregelen in 2022 worden de eerste maatregelen in 2023 uitgevoerd.

We bereiden de Snelle Fietsroute VeluweWaalpad voor
In 2020 en 2021 is onderzoek gedaan naar een tweede snelle fietsroute verbinding tussen Arnhem en Nijmegen, ditmaal aan de westzijde van de A325. Dit heeft geresulteerd in een tracéverkenning en bijbehorende kostenramingen. In 2022 heeft de bestuurlijke samenwerking zijn beslag gekregen en kunnen we als ook de financiële paragraaf compleet is, starten met de participatie, gevolgd door de voorbereidingswerkzaamheden.

We werken aan en realiseren infrastructurele maatregelen voor de bus.
We werken aan maatregelen die de doorstroming voor de bus verbeteren en (mede daarmee) de aantrekkelijkheid van de bus vergroten. Uit onze regionale analyses van het (H)OV-netwerk, blijkt een aantal pijnpunten. Onder andere rondom het Industrieplein. Zo is het de bedoeling om in 2023 een nieuw stuk busbaan tussen de halte Sluis Weurt en de huidige busbaan te realiseren. Daarnaast onderzoeken we daar de mogelijkheid om een busdoorsteek te realiseren tussen de Industrieweg en de Weurtseweg. Voor onderzoek en realisatie van dit soort maatregelen is een subsidieregeling beschikbaar vanuit de provincie Gelderland..

We starten een verkenning van de opties voor een Waalkade zonder bussen.
We willen de binnenstad aantrekkelijker maken door verschillende plekken, waaronder de Waalkade, leefbaarder en groener te maken en beter aangepast aan het klimaat. We willen daarom de opties verkennen om op termijn de bus van de Waalkade te laten verdwijnen. Maar we kiezen daar alleen voor als er mogelijkheden zijn om de binnenstad goed bereikbaar te houden. In 2023 starten we deze verkenning.

We stellen een plan op voor de (verdere) ontwikkeling van HUBS (P+R/Transferia).
We willen de binnenstad en de campus Heijendaal in de toekomst (meer) autoluw maken. Om dit mogelijk te maken moeten we autoverkeer afvangen aan de randen van de stad. Dit doen we met transferia aan de rand van de stad die een goede overstap bieden op frequent en betrouwbaar openbaar vervoer. Het plan is een verdere uitwerking van de strategische agenda hubs en knooppunten Arnhem en Nijmegen (2021) voor onze stad.

We brengen knelpunten op de S100 in kaart.
Binnen het gebied van de S100 ligt de prioriteit bij lopen, fietsen en openbaar vervoer. De S100 zelf is bedoeld voor de doorstroming van het autoverkeer, knelpunten worden opnieuw in kaart gebracht zodat gericht gewerkt kan worden aan oplossingen.

We vervangen verkeersregelinstallaties (VRI's)
We gaan in 2023 verder met het vervangen van een aantal verouderde VRI's omdat hierbij de veiligheid in het geding is.

Samenwerkingen en verbonden partijen

DAR
Een schone stad is een aantrekkelijke stad. Daarom werken we met verschillende partijen samen om zwerfafval zo veel mogelijk te voorkomen. Een grote partij hierin is DAR. In het contract met DAR hebben we de afspraken gecombineerd met de inzameling en verwerking van afval die bij het programma Openbare Ruimte horen.
Voor het programma Bereikbaarheid verzorgt de DAR het reinigen van de openbare ruimte en de gladheidsbestrijding, beide onderdeel van het taakveld Verkeer en vervoer.

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
We werken intensief met de regio Arnhem Nijmegen samen om de regionale bereikbaarheidsaanpak uit te voeren. Onderdeel hiervan vormt het programma Slim en Schoon waarbinnen projecten als de e-HUBS en de werkgeversaanpak vallen. De provincie Gelderland en het Rijk zijn binnen dit programma ook belangrijke partners.

De Verstedelijkingsstrategie richt zich op de langetermijnplanning van toekomstige woon- en werklocaties tot 2040. Deze strategie laat zien hoe de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen de groei van landschap, wonen, economie en mobiliteit goed vorm geeft. Ook helpt de strategie de daarvoor benodigde investeringen te vinden. Partners die hierbij betrokken zijn, zijn de Rijksoverheid (ministeries van BZK en IW, LNV en EZK), de provincie Gelderland, Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de regio Foodvalley en de 26 gemeenten in de beide regio's.

Externe partijen: bewoners, ondernemers, Fietsersbond en BRENG
Samen met de stad werken we aan een verdere verduurzaming van het vervoer. We praten met bewoners over nieuw beleid, in het kader van projecten en op uitvoeringsniveau. Ook worden ondernemers betrokken om te bepalen hoe bijvoorbeeld een verdere verschoning tot stand kan worden gebracht of hoe we om kunnen gaan met parkeervraagstukken. Daarnaast werken we actief met een werkgeversaanpak waarbij bedrijven handreikingen krijgen om hun werknemers duurzamer te laten reizen, buiten de spits of minder te laten reizen (vaker thuis werken).

Me de Fietsersbond hebben we veel contact om de kwaliteit van ons fietsnetwerk te verbeteren. We zijn actief in gesprek en nemen suggesties mee in planvorming. Hetzelfde geldt voor BRENG. We proberen BRENG zo vroeg mogelijk in trajecten mee te nemen zodat het belang van de bus in onze afwegingen ook meegewogen wordt. Omdat we een stad zijn die compacter wordt, is het vaak een uitdaging om een goede balans te vinden in de integrale keuze. Ruimte voor het één gaat per definitie ten koste van ruimte voor het ander.

Provincie Gelderland
De provincie Gelderland is als concessieverlener verantwoordelijk voor het openbaar vervoer in de regio. Daarnaast werken we nauw met de provincie samen waar het de regionale bereikbaarheid betreft zoals onderhoud aan de hoofdwegen, bereikbaarheid per trein en bus, snelle fietsroutenetwerk en onderzoek naar Hub-locaties.

Werken op regie
Eén van de pijlers in de beleidsnota "Geef (ze) de openbare ruimte" is integraal werken, waarbij we ons willen concentreren op een regiefunctie en ons zo ver mogelijk willen terugtrekken uit de uitvoering. We willen de uitvoerende partijen de ruimte geven om meer delen van het gemeentelijke takenpakket over te nemen. Hiervoor zijn grotere, integrale opdrachten aan enkele uitvoerende partijen noodzakelijk.
We zoeken vooral partners die naast de uitvoering ook meer beheerstaken kunnen overnemen. Denk hierbij aan het uitvoeren van inspecties, het oppakken en herstellen van meldingen, voorstellen doen voor verbetering en de jaaropdracht en de kwaliteit controleren. Met OSN (onderhoud nieuwe stadsbrug) en I-Lent (onderhoud Verlengde Waalbrug) hebben we al twee partijen die én integraal onderhoud plegen én beheerstaken op zich nemen.

Daarnaast zijn er enkele partners die, naast de uitvoering, ook meerdere beheerstaken van ons overnemen. Denk hierbij aan het asfaltbestek met Van Gelder, de raamovereenkomst Onderhoud en herstel civiele kunstwerken met Hegeman en de overeenkomst onderhoud en installatiewerk van de openbare verlichting met Spie Infratechniek (voormalig Ziut). We zijn nu aan het kijken welke huidige (aflopende) contracten geschikt zijn om meer delen van het gemeentelijk takenpakket in op te nemen.
Naast onderhoudscontracten voeren we ook projecten uit waarin we samen met marktpartijen werken aan onze doelstellingen. Een mooi voorbeeld is de reconstructie van de Malderburchstraat, waar we door Rapid Circular Contracting (nieuwe manier van inkopen die de markt maximaal uitdaagt om met noodzakelijke, slimme en innovatieve oplossingen te komen, waarbij circulariteit, duurzaamheid en social return centraal staan) samen met Van Gelder onze circulaire ambities hebben vormgegeven.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
0.63 Parkeerbelasting	14,8	18,4	19,7	19,4	19,4	19,4
2.1 Verkeer en vervoer	4,5	2,7	2,1	2,1	2,1	2,1
2.2 Parkeren	0,8	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
2.4 Economische Havens en waterwegen	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
2.5 Openbaar vervoer	0,9	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
	21,6	**23,2**	**23,9**	**23,5**	**23,5**	**23,5**
Lasten						
0.63 Parkeerbelasting	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1 Verkeer en vervoer	36,3	36,8	41,8	40,4	40,8	40,9
2.2 Parkeren	13,1	12,8	11,8	10,8	11,1	11,0
2.4 Economische Havens en waterwegen	1,1	2,1	3,0	1,1	1,0	1,0
2.5 Openbaar vervoer	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0
	51,5	**52,7**	**57,7**	**53,3**	**54,0**	**54,0**
Saldo van lasten en baten	**29,9 N**	**29,6 N**	**33,8 N**	**29,8 N**	**30,4 N**	**30,5 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Veilig bereikbare stad			
Bereikbaarheid stad	0,6	1,1	**-0,5**
Bereikbaarheid (econ)kerngebieden	0,0	3,8	**-3,8**
Bereikbaarheid binnenhaven	0,8	2,8	**-2,0**
(Fiets)parkeerfaciliteiten	20,1	10,2	**9,9**
Kwaliteit wegen, civiele kunstwerken	1,9	20,2	**-18,4**
Schoonmaak straten	0,2	11,3	**-11,0**
uitvoeringskosten	0,2	8,0	**-7,8**
Duurzaam verkeerssysteem			
Stimulering bewuste vervoerskeuze	0,0	0,2	**-0,2**
uitvoeringskosten	0,0	0,0	**0,0**
Totaal Bereikbaarheid	**23,9**	**57,7**	**-33,8**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Aanpak hotspots	-300	-300	-300	-300
Laadinfra	-300	-300	-300	-100
Mobiliteit	-200	-200	-200	-200
Uitbreiden fietsparkeren/tegengaan wildparkeren	-25	-25	-25	-25
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Extra capaciteit BOA's (DU)	-61	-61	-61	-61
Totaal Bereikbaarheid	**-886**	**-886**	**-886**	**-686**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Aanpak hotspots
We willen de overlast bij een aantal plekken in de binnenstad aanpakken. We gaan aanpassingen in de openbare ruimte doen die overlast en verloedering tegen zullen gaan. Hiervoor is extra budget beschikbaar dat we inzetten om regie te krijgen op de overlasthotspots en voor een preventieve aanpak van jongerenoverlast.

Laadinfra
Doordat steeds meer mensen en bedrijven overstappen op elektrisch vervoer is er op steeds meer plekken in de stad behoefte aan laadinfrastructuur. We gaan meer elektrische laadpalen plaatsen. We willen daarbij vooral gebruik maken van innovatieve laadvoorzieningen zoals het combineren van laadpalen en lantaarnpalen in nieuwbouwwijken. Tot en met 2025 is hiervoor extra budget beschikbaar.

Mobiliteit
De komende jaren worden er veel woningen bijgebouwd en zal de bevolking in korte tijd fors groeien. Om ervoor te zorgen dat de stad bereikbaar blijft voor bewoners, bezoekers en bedrijven gaan we versneld mobiliteitsmaatregelen doorvoeren. Om het extra aantrekkelijk te maken om te voet, met de fiets of het openbaar vervoer te reizen, geven we hieraan prioriteit. Hiervoor zijn extra structurele middelen toegevoegd.

Uitbreiden fietsparkeren/tegengaan wildparkeren
Te weinig fietsparkeerplekken zorgt voor overlast. Verkeerd geparkeerde fietsen hinderen de doorgang en kunnen vluchtroutes blokkeren. We stellen de bewaakte fietsenstallingen ruimer open en gaan publieksacties uitvoeren om mensen hier beter op te wijzen. Als dit onvoldoende werkt, gaan we handhaven.

Mutaties gemeentefonds
Extra capaciteit BOA's (DU)
Door het kabinet zijn extra middelen toegekend voor de werkzaamheden van Boa's voor veiligheid en handhaving in de openbare ruimte.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Rapportcijfers voor bereikbaarheid en parkeermogelijkheden:								
Rapportcijfer ondernemers voor bereikbaarheid gehele stad	6,9		6,7		6,1			6,4
AUTO								
Rapportcijfer bewoners voor bereikbaarheid van stad per auto		6,9		6,9		6,5		6,5
Rapportcijfer bewoners voor bereikbaarheid binnen stad per auto		6,2		6,2		6,0		5,9
Rapportcijfer ondernemers voor bereikbaarheid bedrijfslocatie per auto	7,1		7,2		6,7			7,0

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
rapportcijfer ondernemers voor bereikbaarheid bedrijfslocatie voor vrachtverkeer	6,5		6,1		6,2			6,4
Rapportcijfers bezoekers stadscentrum voor bereikbaarheid van binnenstad per auto	6,9		6,9		6,9		6,9	
Rapportcijfer bezoekers stadscentrum voor autoparkeergelegenheid	6,7		6,8		6,8		7,0	
FIETS								
Rapportcijfer bewoners voor bereikbaarheid binnen stad per fiets		8,0		8,1		8,1		8,1
Rapportcijfer ondernemers voor bereikbaarheid bedrijfslocatie per fiets	7,9		8,1		8,2			8,2
Rapportcijfers bezoekers stadscentrum voor bereikbaarheid van binnenstad per fiets	7,8		7,7		8,2		8,0	
Rapportcijfer bezoekers stadscentrum voor fietsenstallingsmogelijkheden	7,3		7,2		7,5		7,3	
BUS								
Rapportcijfer bewoners voor bereikbaarheid binnen stad per bus		7,5		7,4		7,2		7,1
Rapportcijfer ondernemers voor bereikbaarheid bedrijfslocatie per OV	7,0		7,0		7,4			7,5
Rapportcijfers bezoekers stadscentrum voor bereikbaarheid van binnenstad per OV	7,6		7,6		7,9		7,7	
Aantal letselslachtoffers per jaar:								
Voetganger		1	7	4	10	5	5	6
Fiets		31	18	30	21	21	21	27
E-bike/bromfiets		24	34	21	26	18	24	20
Auto/motor		13	24	19	27	14	12	13
Overig		50	37	8	3	3	8	8
Totaal		119	120	82	87	61	70	74
Aantal geregistreerde verkeersongevallen per 100.000 inwoners	623	722	829	731	659	602	514	
Gemiddelde benchmark	644	795	877	872	874	867	650	
Aantal verkeersongevallen met letsel per 100.000 inwoners	45	64	61	45	41	30	37	
Gemiddelde benchmark	70	89	94	104	108	103	90	

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over bereikbaarheid:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53224/kerncijfers

Wonen en stedelijke ontwikkeling

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We zijn een aantrekkelijke stad om te wonen, met goede werklocaties, openbare ruimtes en voorzieningen
Doelen	

* We behouden en versterken de ruimtelijke kwaliteit van onze stad, door zorg te dragen voor een goede ruimtelijke ordening.
* We verbeteren de ruimtelijke kwaliteit van onze stad door nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen dan wel zelf te initiëren en te (laten) realiseren om zo de ambities uit de Omgevingsvisie te kunnen realiseren.

Ambitie	We zijn een stad met een gevarieerd woningaanbod dat aansluit bij de vraag van alle nieuwe en bestaande bewoners
Doelen	

*
* We realiseren onze woningbouwopgave uit de Omgevingsvisie en uitvoeringsagenda wonen.
* We hebben voldoende beschikbaar en betaalbaar aanbod van sociale woonruimte.
* We hebben voldoende goede woningen voor studenten en starters, we zorgen ervoor dat de leefbaarheid in wijken op orde is.
* We hebben een rechtvaardige en evenwichtige verdeling van de vrijkomende schaarse sociale woonruimte.

Wat willen we komend jaar bereiken?

We realiseren onze woningbouwopgave uit de Omgevingsvisie en Uitvoeringsagenda wonen
Nijmegen blijft de komende jaren groeien. Wij groeien in inwonertal sneller dan vergelijkbare steden. Dit biedt kansen en uitdagingen. We hebben een forse woningbouwopgave, voornamelijk te realiseren in Nijmegen-Noord en het Waalfront, maar ook in het Stationsgebied en Kanaalzone zuid (Winkelsteeg en Dukenburg). Meer huurwoningen in het sociale en middeldure segment zijn daarbij nodig om huishoudens uit alle inkomensgroepen goed te kunnen blijven bedienen. Eind 2022 zijn de resultaten van het woonbehoefteonderzoek bekend. De verwachting is dat we op basis van deze resultaten de Uitvoeringsagenda wonen begin 2023 gaan aanpassen. Ook zorgen we ervoor dat er begin volgend jaar een plan komt voor de inzet van het woonfonds, zodat voorzien kan worden in woningen voor groepen mensen die niet zelf op de reguliere huizenmarkt een woning kunnen vinden. In 2023 gaan we ook de inzet en inhoud van een doelgroepenverordening verder verkennen. Verder zullen we in 2023 een start maken met de verkenning om woningsplitsing te gaan vergemakkelijken. En in 2023 gaan we de huisvestingsverordening aanpassen, zodat tijdig een nieuwe verordening van kracht kan zijn en de regels voor woonruimteverdeling in de woningmarktregio de schaarste rechtvaardig en evenwichtig blijven verdelen.

In 2023 gaan we verder met het onderzoeken of wij goede verhuurders, waaronder SSH&, bereid kunnen krijgen om de 1000 extra studentenkamers te gaan realiseren voor 2028. En bij nieuwbouw met particuliere verhuurders van studentenhuisvesting gaan we afspraken maken over de hoogte van de huur voor een aantal jaren en de kwaliteit.

Kamerverhuurbeleid
Begin 2022 is het facetbestemmingsplan kamerverhuur vastgesteld en is ook de huisvestingsverordening naar aanleiding van uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State daarop aangepast. De inhoud van het beleid is hetzelfde gebleven: goede kamerverhuur blijft mogelijk, maar overlast gaan we tegen.

Het instrumentarium dat we nu daarvoor inzetten is juridisch sterker en beter bestand tegen beroep en bezwaar. In 2023 gaan we op basis van dit vernieuwde instrumentarium verder met vergunningverlening en handhaving van het kamerverhuurbeleid.

Gebiedsontwikkeling
In 2023 gaan we verder met de realisatie van structuurbepalende, stedelijke ontwikkelingsprojecten, zoals de Waalsprong, het Waalfront, het Valkhofkwartier, de transformatie van het Stationsgebied en Winkelsteeg en gaan we stappen zetten in Dukenburg. Daarnaast gaan we in 2023 door met het scheppen van fysieke ruimte voor de realisatie van culturele en maatschappelijke voorzieningen. We zijn nu bezig met het actualiseren van de kadernota grondbeleid, dit in verband met het Didamarrest van de Hoge Raad, de komst van de nieuwe Omgevingswet en de brief van de auditcommissie naar aanleiding van de Stadsrekening 2021. Deze actualisatie ronden we begin 2023 af.

Nijmegen-Noord
In 2023 blijven we hard doorbouwen aan dit stadsdeel, we verkopen grond voor honderden woningen, zijn druk bezig met de bouw van het winkelcentrum in Hof van Holland en maken we een plan voor de inrichting van het eiland Veur-Lent. Daarnaast ronden we Woenderskamp en Zuiderveld af en starten we de realisatie van Zuiderveld-Oost en Vossenpels. Ook werken we aan verbetering van de bereikbaarheid met de Dorpensingel en de afrit van de A15.

Waalfront
In 2023 blijven we doorwerken aan de realisatie van Waalfront. Tot en met 2022 wordt gewerkt aan de afwerking van het park Fort Kraijenhoff. Het deelproject Dijkkwartier Oost (Havenkade) met 320 woningen wordt in 2023 afgerond, inclusief de aansluiting van de Laan van Oost Indië op de Weurtseweg.
Medio 2023 zal worden gestart met de restauratie van het te behouden deel van het Honigcomplex.

Winkelsteeg
De eerste woningen van de circa 500 tijdelijke woningen op de ‘Compaq-locatie’(NDW21) worden gerealiseerd in de eerste helft van 2023. Op basis van de ontwikkelvisie en grondexploitatie Winkelsteeg werken we aan de voorbereiding van de transformatie van Winkelsteeg. Stationsomgeving Goffert is, na NDW21, naar verwachting het eerstvolgende gebied waar wonen en werken gerealiseerd wordt. De planvoorbereidingen (MER, bestemmingsplan, etc.) zijn reeds gestart en zullen een vervolg krijgen.

Novio Tech Campus
We verkennen de doorontwikkelingsmogelijkheden voor Novio Tech Campus in relatie tot de ontwikkeling van Winkelsteeg. Met de relevante partners komen we tot een aanpak om de cluster Health en High Tech kansen te bieden voor verdere ontwikkeling.

Binnenstad
In 2023 werken we verder aan de ontwikkelingen in Vlaams Kwartier (Vlaamse gas/Tweede Walstraat, Molenpoortpassage en Elckerlyc) en het voormalige V&D-pand. Daarnaast blijven we in gesprek over andere locaties in de Binnenstad waar eigenaren graag tot herontwikkeling over willen gaan.

Valkhofkwartier
In 2023 werken we verder om van het Valkhofkwartier dé cultuurhistorische en culturele hotspot te maken. In 2021 en 2022 zijn de herinrichting van de Waalkade en de herinrichting van de Hoogstraat en de Lindenberg gerealiseerd. Met deze projecten hebben we een verbinding gelegd tussen het kern winkelgebied, het park en de Waalkade.
De onderzoeken en voorbereidingen voor de grootscheepse renovatie van het monumentale Valkhofpark met daarin de rijksmonumentale gebouwen, zijn inmiddels in een ver gevorderd stadium. Dit project gaat in uitvoering

in 2023. Voor de herinrichting van het Kelfkensbos zal het ontwerp in 2023 zijn definitieve vorm aannemen. De voorbereiding en uitvoering zijn gepland voor 2023 en 2024.

Stationsgebied
In 2023 werken we verder aan de ontwikkeling van de nieuwe Westentree en fietsenstalling. Wordt het tracé-besluit voor het Programma Hoogfrequent Spoor en het bestemmingsplan voor de Westentree en fietsenstalling definitief. Verder zal de reactie van de markt op de tender Hezelpoort worden verwerkt en de actualisering van de ontwikkelingsvisie voor het Stationsgebied ter besluitvorming aan de Raad worden aangeboden. Ook het bestemmingsplan voor de UWV locatie en de gemeentelijke kavel aan de Fresiastraat wordt in procedure gebracht. Voor de uitvoering van het BO MIRT besluit en de verdere ontwikkeling van een nieuw stationsgebouw, fietsenstalling, busstation en infrastructuur ondertekenen we de Bestuursovereenkomst. Voor diverse vastgoed ontwikkelingen worden ambitiedocumenten opgesteld.

Omgevingswet
De verwachting is dat per 1 januari 2023 de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (Wkb) in werking zal treden. Door de Wkb gaat de Bouwbesluittoets voor een groot deel van de omgevingsvergunningaanvragen van de gemeente naar de private markt.

Eén van de nieuwe juridische instrumenten onder de Omgevingswet is het omgevingsplan. Elke gemeente moet voor 1 januari 2030 één integraal omgevingsplan voor het hele grondgebied van de gemeente vaststellen. In 2023 starten we hiermee.
In het Omgevingsplan komen de juridisch bindende regels voor de fysieke leefomgeving te staan. Het gaat over wat je ziet, voelt, hoort, ruikt en beleeft. Naast de bestaande bestemmingsplanregels, moeten de verordeningen die gaan over de fysieke leefomgeving én een groot aantal rijksregels die overgaan naar gemeenten (de bruidsschat), in het omgevingsplan worden verwerkt. De juridische regels vertalen we naar begrijpelijke toepasbare regels, zodat een initiatiefnemer door het beantwoorden van vragen kan nakijken of een vergunning of melding nodig is. We denken twee jaar nodig te hebben om het eerste deel van het Omgevingsplan af te ronden, dat vervolgens in de jaren erna geleidelijk over de stad kan worden uitgerold. We zullen de raad stapsgewijs meenemen in de keuzes die voorliggen. De Nota van Uitgangspunten voor het Omgevingsplan was daarin de eerste stap. Parrallel aan deze omzetting van een tijdelijk naar een definitief omgevingsplan, blijven we nieuwe ontwikkelingen in de stad mogelijk maken.

In 2023 passen we onze interne werkprocessen aan, om beter te kunnen werken in de geest van de Omgevingswet. We onderzoeken het één-ingangsprincipe, waardoor nieuwe initiatieven via één loket binnenkomen. En willen we meer de nadruk leggen op het vooroverleg en dit anders organiseren, waardoor we beter in staat zijn te denken vanuit mogelijkheden, belanghebbenden in een vroeg stadium te betrekken, integraal te adviseren en sneller te komen tot een besluit.
Een belangrijk aspect van de nieuwe Omgevingswet is participatie bij ruimtelijke projecten. Door ons college is in juli 2022 beleid hiervoor opgesteld, dat ter besluitvorming aan de raad is voorgelegd. Dit nieuwe participatiebeleid gaan we in 2023 verder uitrollen en toepassen bij de nieuw op te starten ruimtelijke projecten Ondanks dat we zijn voorbereid op de komst van de Omgevingswet, doen we pas echt ervaring als de wet ingaat. Dan zien we wat goed gaat en wat er beter moet. Via een voortgangsbrief houden wij de raad hiervan op de hoogte.

Terughalen van de bouwtaken
We nemen de bouwtaken terug in eigen huis. Er is een analyse van de transitie- en frictiekosten gemaakt, maar de bandbreedte van de kosten is nog groot (tussen de 200K en de 1.200K) vanwege een aantal factoren die nog in kaart gebracht moeten worden. Eind 2022 starten wij met het expliciteren hiervan en begin 2023 starten wij met de transformatie. In de eerste Voortgangsmonitor van 2023 hebben wij een beeld van de exacte financiële implicaties. Op dat moment komen we ook terug op efficiency-voordelen.

Verkoop gemeentelijke panden
De verkoopopgave van de panden wordt afgerond (realisatie €12 miljoen in de periode 2018-2024). Daarnaast gaan we in de periode 2022-2035 de kernportefeuille energieneutraal en aardgasvrij maken. Dat gebeurt op logische momenten, bij het groot onderhoud.

Samenwerkingen en verbonden partijen

Bewoners(organisatie), woningcorporaties, ontwikkelaars
Voor het bereiken van resultaten werken we lokaal samen met bewoners(organisatie), woningcorporaties, ontwikkelaars en een heel scala aan andere instellingen en organisaties.

Provincie, de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen
We werken verder samen met onze partners zoals de provincie, de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen in verschillende projecten. Voorbeeld hiervan is GR Bijsterhuizen.

Groene Metropoolregio
In 2023 werken we verder vanuit de versterkte regionale samenwerking in de Groene Metropoolregio samen met het Rijk en andere partners aan (verdere) invulling van het Verstedelijkingsakkoord en de afspraken in de Woondeal. De opgaven op het terrein van de volkshuisvesting spelen landelijk, regionaal en lokaal, zowel kwantitatief als kwalitatief.
Aanpak van deze opgaven vereist samenwerking tussen het Rijk, provincie en gemeenten en in het verlengde daarvan tussen overheden en woningcorporaties, marktpartijen en maatschappelijke instellingen. Door samenwerking op diverse terreinen (expertise, regelgeving, financiële middelen) ontstaat een nieuw perspectief om de woonopgaven in stad, dorp en regio op te pakken. Hieraan wordt in de Groene Metropoolregio vorm en inhoud gegeven middels de Tempotafels waarin uitvoerings- en actiegericht wordt gewerkt op basis van concrete casuïstiek, aan versnelling in de woningbouw en zaken als groen, circulair en betaalbaar bouwen.

Verbonden partijen: Ontwikkelingsbedrijf Waalfront en Indigo BV
Om de geformuleerde ambitie te kunnen realiseren hebben wij een aantal samenwerkingsverbanden opgericht. Voor de gebiedsontwikkeling Waalfront is dat het ontwikkelingsbedrijf Waalfront en voor het huidige warmtenet in onze stad Indigo BV.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
8.1 Ruimtelijke ordening	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
8.2 Grondexploitatie	110,3	138,5	152,6	86,8	82,1	77,3
8.3 Wonen en bouwen	17,9	8,6	8,8	8,7	7,7	7,7
	128,5	**147,7**	**161,9**	**96,0**	**90,4**	**85,5**
Lasten						
8.1 Ruimtelijke ordening	3,1	3,5	4,2	4,1	4,1	3,3
8.2 Grondexploitatie	115,2	137,7	157,8	92,8	89,4	84,6
8.3 Wonen en bouwen	18,8	12,6	14,1	13,9	13,9	14,0
	137,1	**153,8**	**176,1**	**110,7**	**107,5**	**101,9**
Saldo van lasten en baten	**8,6 N**	**6,1 N**	**14,2 N**	**14,7 N**	**17,1 N**	**16,4 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Goede werklocaties en voorzieningen			
Behoud goede ruimtelijke ordening	0,4	0,7	**-0,3**
Verbeteren ruimtelijke kwaliteit	152,7	158,4	**-5,7**
uitvoeringskosten	0,2	3,0	**-2,9**
Gevarieerd woningaanbod			
Realiseren woningbouwopgave	8,6	8,8	**-0,1**
Woningen studenten en starters	0,0	0,1	**-0,1**
uitvoeringskosten	0,0	5,0	**-5,0**
Totaal Wonen en stedelijke ontwikkeling	**161,9**	**176,1**	**-14,2**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Afwikkeling verkoop panden Thermion	-300	-300	-300	-300
Commissie beeldkwaliteit	-150	-150	-150	-150
gezamenlijk wonen, zoals CPO, woonverenigingen en Knarrenhoven	-100	-100	-100	-100
Huurteams	-150	-150	-150	-150
Implementatie omgevingswet	-800	-800	-800	
Kamerverhuurbeleid		-300	-300	-300
Realiseren flexibele woonruimte	-300	-300	-300	-300
Regulering zoals zelfbewoningsplicht	-170	-170	-170	-170
Waalfront, NYMA en Engie	-98	-98	-60	-60
Woonfonds	-10.000			
Totaal Wonen en Sted. Ontw.	**-12.068**	**-2.368**	**-2.330**	**-1.530**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Afwikkeling verkoop panden Thermion

Het pand Thermion is verkocht als onderdeel van de verkoopopdracht niet-strategische panden.
De structurele exploitatielasten en -baten moeten nog worden afgeraamd. Het gaat hierbij aan de lastenkant om de eigenaarslasten en aan de batenkant om de structurele huurinkomsten die moeten worden afgeraamd.

Commissie beeldkwaliteit

Ontwikkelingen in de stad leiden tot steeds meer aanvragen bij de commissie beeldkwaliteit. Dit leidt tot extra inzet van de ambtelijke ondersteuning. De beschikbare budgetten zijn daarvoor ontoereikend. We stellen de begroting met € 150.000 bij.

Gezamenlijk wonen, zoals CPO, woonverenigingen en Knarrenhoven

We ramen een extra budget ter ondersteuning van initiatieven voor gezamenlijk wonen en wonen voor aandachtsgroepen, zoals Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO), woonverenigingen en hofjeswoningen voor senioren.

Huurteams

We versterken de huurteams zodat zij misstanden zoals huisjesmelkerij, slecht onderhoud, brandonveiligheid en intimidatie beter kunnen bestrijden. We willen daarmee goed verhuurderschap bevorderen en discriminatie op de woningmarkt tegen gaan. We onderzoeken de mogelijkheid van een keurmerk voor goed verhuurderschap. Daarmee beogen we het verhogen van de brandveiligheid, duurzaamheid, goede woonomstandigheden en het voorkomen van overlast.

Implementatie omgevingswet
Onder de Omgevingswet maken we omgevingsplannen voor de hele stad die in de plaats komen van bestemmingsplannen. Voor de participatie en implementatie van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging (WKB) voor het bouwen ramen we voor de jaren 2023 tot en met 2025 extra budget.

Kamerverhuurbeleid
Op basis van de uitkomsten van de steekproef 'controle kamerverhuurpanden op brandveiligheid' ondernemen we zo nodig actie. We kijken ook naar de woon- en huuromstandigheden voor arbeidsmigranten. De middelen voor de uitvoering van het kamerverhuurbeleid zijn tot en met 2023 in de begroting opgenomen. Voor voortzetting van het kamerverhuurbeleid ná 2023 ramen we extra budget.

Realiseren flexibele woonruimte
Voor spoedzoekers, daklozen, statushouders en andere speciale doelgroepen gaan we meer (flexibele) woonruimte realiseren. Hiervoor is een jaarlijks extra budget beschikbaar.

Regulering zoals zelfbewoningsplicht
Om beter te kunnen sturen op voldoende betaalbare woningen van goede kwaliteit zetten we extra regulering in, zoals een doelgroepenverordening. We gaan door met de Zelfbewoningsplicht en breiden die zo nodig uit naar duurdere woningen.

Waalfront, NYMA en Engie
Binnen de gebieden Waalfront, NYMA en Engie willen we een deel van het industriegebied (Waalfront) tot woonomgeving met ruimte voor ambacht en creatieve industrieën (Honig en NYMA) transformeren. Daarnaast willen we het Engieterrein naar een open en groen gebied met ruimte voor innovatie op het gebied van energietransitie omvormen. We willen met Engie onderzoeken hoe de samenwerking er in het vervolgtraject uit kan zien. Voor de daarvoor benodigde capaciteit is extra budget beschikbaar (€ 38.000 in 2023 en 2024).
Voor stedelijke verwildering, herstel van het lokale ecosysteem is structureel € 60.000 beschikbaar.

Woonfonds
Tot 2040 zijn er 15.000 nieuwe woningen nodig. Deze willen we realiseren in het Stationsgebied en Winkelsteeg/Kanaalzone. We voltooien de Waalsprong en het Waalfront en blijven bouwen op vrijkomende plekken in de stad. Er zijn echter niet alleen meer, maar vooral betaalbare woningen nodig. Door de gestegen kosten is het niet meer mogelijk om goedkope koopwoningen marktconform aan te bieden. We willen dat deze woningen toch worden gebouwd. Daarvoor richten we een woonfonds in. Met het geld uit het fonds kunnen we betaalbare koop- en huurwoningen, flexwoningen en studentenhuisvesting, gemeenschappelijk wonen en wonen voor bijzondere doelgroepen financieel haalbaar maken.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gemiddelde WOZ-waarde woningen (x 1.000 euro)	191	184	188	194	205	234	252	273
Gemiddelde benchmark	184	179	181	186	198	218	235	254
Aantal nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	14,3	8,7	17,7	17,5	13,7	10,7	5,8	9,5
Gemiddelde benchmark	6,7	7,8	8,2	9,3	9,5	10,5	10,3	9,9
Ontwikkeling aantal woningen	77.248	78.678	79.593	78.200	79.473	80.710	81.717	82.317
Ontwikkeling aantal sociale huurwoningen	29.026	29.050	29.669	29.602	29.608	29.829	29.885	29.794
Ontwikkeling aantal goedkope koopwoningen		15.806	15.262	14.182	12.757	12.118	7.515	6.901
Ontwikkeling aantal aangepaste corporatiewoningen			3.609	3.541	3.483	3.477	3.633	4.028
Ontwikkeling aantal wooneenheden SSH&	5.703	6.186	6.291	6.280	6.343	6.470	6.376	6.581

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal corporatiewoningen toegewezen aan primaire doelgroep sociale huurwoningen	1.600	1.311	1.417	1.531	1.440	1.541	1.122	1.345
Aantal corporatiewoningen toegewezen aan starters	1.076	884	1.012	745	602	749	532	701
Gemiddelde slaagkans op sociale huurwoning, voor (her)starters (in %)	9,6%	7,5%	8,0%	7,1%	5,3%	5,4%	3,9%	3,8%
Gemiddelde slaagkans op sociale huurwoning, voor doorstromers (in %)	16,0%	11,1%	11,7%	10,7%	8,7%	9,2%	5,7%	6,6%
Gemiddelde slaagkans op sociale huurwoning, totaal (in %)	12,0%	8,9%	9,5%	9,4%	7,6%	7,7%	5,0%	5,6%
Ontwikkeling aantal afgegeven omzettingsvergunningen (voor verkamerde panden)	1.171	1.215	1.240	1.272	1.813	1.866	1.882	1.885
Demografische druk	53,9%	54,0%	53,6%	53,4%	53,8%	54,0%	54,5%	55,0%
Gemiddelde benchmark	56,1%	56,6%	56,7%	56,8%	57,1%	57,1%	57,1%	57,2%

Toelichting

- *Ontwikkeling aantal woningen*
  Per 1 januari 2017 mogen gemeenten in de BAG alleen nog zelfstandige woonruimte registreren (en geen onzelfstandige woningen zoals (studenten)kamers of kamers in verzorgingshuizen of woongroepen). Dit zorgt in de cijferreeks voor een trendbreuk.
- *Ontwikkeling aantal sociale huurwoningen*
  Het gaat om het aantal corporatiewoningen onder de liberalisatiegrens (in 2021: € 752,33).
- *Ontwikkeling aantal goedkope koopwoningen*
  Tot 2021 gaat om het aantal woningen met een WOZ-waarde onder de €200.000. In 2021 gaat het om woningen met een WOZ-waarde onder de €220.000.
- *Aantal aangepaste corporatiewoningen*
  Het gaat om woningen die rollatorgeschikt zijn en woningen die rolstoelgeschikt zijn. De daling in de laatste jaren kan veroorzaakt worden door striktere toepassing van de criteria.
- *Aantal corporatiewoningen toegewezen aan primaire doelgroep sociale huurwoningen*
  De primaire doelgroep van woningcorporaties wordt gevormd door huishoudens met een inkomen tot aan de huurtoeslaggrens.
- *Ontwikkeling aantal afgegeven omzettingsvergunningen (voor verkamerde panden)*
  De flinke groei in 2018 heeft te maken met de coulanceregeling omzettingsvergunningen.
- *Demografische druk*
  De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over wonen en stedelijke ontwikkeling:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53230/kerncijfers

Openbare ruimte

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We zijn een klimaatbestendige stad waar de overlast van hitte, droogte en water tot een minimum wordt beperkt en de biodiversiteit wordt bevorderd
Doelen	

* We onderzoeken, voorkomen en nemen maatregelen om de negatieve effecten van klimaatverandering op de stad op te vangen.
* We verbeteren de water- en groenstructuur en zorgen voor meer biodiversiteit.
* We verbeteren het ecologisch beheer van het groen, de bossen en de natuurgebieden.

Ambitie	We hebben een groene, gezonde en vitale omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren.
Doelen	

* We voeren de gemeentelijke watertaken (afvalwater, hemelwater en grondwater) duurzaam en doelmatig uit.
* We zorgen voor een schone omgeving die bijdraagt aan de leefbaarheid van onze inwoners en bezoekers.
* We hebben een groene omgeving die bijdraagt aan de gezondheid van onze inwoners en bezoekers en uitnodigt tot spelen, bewegen en ontmoeten.
* We dragen mede zorg voor een goede rustplaats voor onze overleden bewoners.
* We stimuleren natuur-inclusieve stadslandbouw door het ondersteunen van initiatieven.
* We beheersen, voorkomen en verminderen omgevingslawaai conform vastgestelde normen.
* We beheersen, voorkomen en verminderen luchtverontreiniging conform vastgestelde normen.
* We beheersen, voorkomen en verminderen bodemverontreiniging conform vastgestelde norm en zorgen voor een ondergrondse ordening die ontwikkelingen mogelijk maakt.
* We beheersen, voorkomen en verminderen van schadelijke effecten door bedrijven en industrie conform vastgestelde norm.
* We zorgen voor een verantwoorde en gestructureerde aanpak op het gebied van plaagdierenbeheer, -beheersing en -bestrijding.

Ambitie	We zijn een circulaire stad waar we verantwoord omgaan met grondstoffen en deze zoveel mogelijk opnieuw gebruiken.
Doelen	

* We zorgen voor inzameling van huishoudelijke afvalstromen.
* We zorgen voor afvalpreventie en verdergaande afvalscheiding bij huishoudens.
* We stimuleren een betere afvalscheiding bij bedrijven.
* We willen een circulaire economie in onze regio en stimuleren circulair bouwen.

Ambitie	We zijn een duurzame en energie neutrale stad, waarin we inwoners en bedrijven ondersteunen bij de energie- en warmte transitie en duurzame inwonersinitiatieven stimuleren.
Doelen	

* We realiseren samen met bewoners en organisaties een energie- en warmtetransitie en verduurzaming in de wijken.
* We realiseren samen met ondernemers en organisaties een energie- en warmtetransitie en verduurzaming bij bedrijven.
* We benutten kansen voor het opwekken en gebruiken van duurzame energie.

Wat willen we komend jaar bereiken?

We dragen zorg voor het gebruik, beheer en onderhoud van de stad van vandaag én morgen. Zo leveren we een bijdrage aan de urgente opgaven van onze stad, zoals betaalbare warmte en energie en warmte voor onze inwoners, het opvangen van de effecten van klimaatadaptatie, het bevorderen van de biodiversiteit en het verbeteren van de luchtkwaliteit. We doen dit nadrukkelijk samen met de inwoners, ondernemers en andere partners in de stad. We blijven werken aan onze ambitie om in 2045 een energieneutrale en aardgasvrije stad te zijn en om een aantrekkelijke en toegankelijke openbare ruimte te bieden. Een leefomgeving die gezond en klimaatadaptief is, waar mensen elkaar ontmoeten, zich thuis voelen en met plezier gebruik van maken. We geven hierbij ruimte aan initiatieven en participatie, zonder daarbij de techniek en de veiligheid uit het oog te verliezen. We gaan in 2023 concreet aan de slag met het volgende:

We nemen maatregelen voor een klimaatbestendige stad
De negatieve effecten van klimaatverandering komen sneller dan verwacht. We zien de gevolgen nu al in de stad: er zijn plekken waar het in de zomer erg heet wordt en er zijn straten met wateroverlast na een stortbui. We zetten daarom alle zeilen bij voor deze urgente opgave en stellen hiervoor structureel extra budget beschikbaar. Klimaatbestendigheid wordt voortaan een vast uitgangspunt bij ruimtelijke projecten en het beheer. Dat doen we bijvoorbeeld door te kiezen voor meer groen, meer schaduw en een betere waterberging. We benutten de kansen die de woondealgebieden (Winkelsteeg en Stationsomgeving) en implementeren de klimaatadaptatiestrategie, die in de eerste helft van 2023 wordt vastgesteld.

We stimuleren biodiversiteit, zorgen voor meer groen en ecologisch beheer
De Omgevingsvisie biedt al een kader voor het groenbeleid. Maar er moeten nog tal van zaken uitgewerkt worden. Het bomenplan is vastgesteld, waarmee we jaarlijks 625 nieuwe bomen gaan aanplanten, groeiplaatsen verbeteren en de bomen beter beschermen. We willen deze ambitie verhogen naar 1.000 nieuwe bomen per jaar en stellen hiervoor extra budget beschikbaar. Ook gaan we zorgen voor het behouden, versterken en beschermen van het andere groen in onze stad en de verbindingen daartussen. We stellen een actieplan op voor de biodiversiteit om dit te realiseren en we breiden de toolbox natuurinclusief bouwen in 2023 uit naar alle nieuwbouwprojecten in de stad. Met structureel extra budget zorgen we voor meer groen in de openbare ruimte en op bedrijventerreinen. We blijven bewoners met campagnes helpen om hun private terrein te vergroenen en klimaatadaptief in te richten. Het groenbeheer en maaibeleid voeren we ten slotte zoveel mogelijk ecologisch verantwoord uit, bijvoorbeeld door te werken met inheems en gifvrij plantgoed.

We optimaliseren ons beleid en uitvoering op het gebied van riolering en water
We zijn gestart met het evalueren van het Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen 2017-2023 en gebruiken deze inzichten voor het verder optimaliseren van rioleringsbeleid en bijbehorende uitvoering. In 2023 gaan we verder met het opstellen van de ontwikkelingsperspectieven voor de Nijmeegse watertaken. Zo creëren we kansen voor doelmatige verduurzaming van de watersystemen en een klimaatbestendige en waterrobuuste stad. Voor Neerbosch-Oost, Winkelsteeg, Hatert en de Noord-Oostkanaalhavens hebben we samen met het Waterschap Rivierenland de waterbergingsopgaven bepaald, volgend uit het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) voor een watersysteem dat klimaatbestendig is. De maatregelen die daaruit voortvloeien, pakken we zoveel mogelijk samen met gebiedsontwikkelingen zoals Winkelsteeg/Kanaalzone op .

We starten met een projectmatige aanpak van de energie- en warmtetransitie

Voor ons klimaat is het van belang dat we minder fossiele brandstoffen gaan gebruiken. Bovendien is gas duur en de levering onzeker. Dit kan leiden tot financiële problemen. Mensen maken zich zorgen en willen aan de slag met het verduurzamen van hun woning of bedrijfspand. Als gemeente willen we betaalbare energie aan onze inwoners leveren. We gaan bewoners, bedrijven en organisaties helpen om te verduurzamen. Dit doen we met een meerjarige en projectmatige aanpak voor een transitie naar duurzame, schone en betaalbare vormen van warmte en elektriciteit. Dat doen we langs vier sporen:

- Met campagnes en collectieve acties helpen we bewoners, bewonersinitiatieven en bedrijven om energie te besparen door te isoleren. We onderzoeken de mogelijkheden voor een subsidieregeling en zorgen voor maatwerkadviezen aan particulieren en kleine MKB'ers. We stellen hiervoor met ingang van 2023 €1,7 miljoen per jaar beschikbaar. Ten slotte zetten we extra in op het terugdringen van het verbruik van aardgas en elektriciteit bij de bedrijven die het meeste verbruiken in de stad.
- We starten met een projectmatige aanpak van de warmtetransitie en doen dit nadrukkelijk samen met inwoners. We gaan de komende vier jaar aan de slag met acht concrete projecten, waarmee we in totaal 10.000 woningen aardgasvrij gaan maken. Per project onderzoeken we samen met betrokken partijen in de wijk wat mogelijk is en leggen een businesscase voor aan de gemeenteraad. We maken daarbij gebruik van de kennis en ervaring van het Nijmeegse Klimaatberaad. Om deze projectmatige aanpak mogelijk te maken, zetten we vaart achter het aanleggen van warmtenetten. We beschouwen dit als een nutsvoorziening en kiezen voor twee oplossingsrichtingen: we ondersteunen bewonerscollectieven in de stad die zelf een duurzame warmteoplossing vinden én investeren samen met publieke partijen in collectieve transportnetten. Hiermee kunnen we het publieke belang waarborgen: duurzaamheid, haalbaarheid en betaalbaarheid voor bewoners en ondernemers. We doen dit zonder winstbejag en met lange termijnrendement. We starten met collectieve publieke warmtelevering in de wijken Dukenburg en mogelijk Winkelsteeg omdat daar al een concrete warmtebron is. Daarnaast zien we het Stationsgebied en in het verlengde daarvan het Centrum en Bottendaal als logische vervolgprojecten omdat hier sprake is van een mix van bestaande woningen en nieuwbouw. Hiervoor zijn forse budgetten nodig. We gaan uit van circa € 30 miljoen voor de komende acht jaar. Dit is de sleutel tot het versnellen van de warmtetransitie en daarom ook in het coalitieakkoord opgenomen. We blijven ten slotte investeren in onze lobby om de nieuwste innovaties en kennis naar Nijmegen te halen.
- We grijpen alle mogelijkheden aan om duurzame elektriciteit op te wekken. Dat doen we door in regionaal verband uitvoering te geven aan de Regionale Energiestrategie en met onze ambitie om op alle daken van nieuwe gebouwen zonnepanelen te laten leggen. We onderzoeken de mogelijkheden om dit te verplichten en stellen hiervoor extra budget beschikbaar. We geven hierin zelf het goede voorbeeld. We sporen eigenaren van maatschappelijk vastgoed aan om te verduurzamen en stimuleren mogelijkheden op het gebied van groene waterstof. Ook bieden we eigenaren van monumenten meer mogelijkheden om zonnepanelen te plaatsen. Daarnaast gaan we meer elektrische laadpalen plaatsen. Al deze ontwikkelingen leiden tot een explosieve groei van vraag en aanbod op het elektriciteitsnet. We werken hierbij actief samen met de netbeheerders en versnellen vergunningprocedures waar mogelijk.
- We leveren een bijdrage aan het oplossen van het tekort aan technisch personeel door meer mensen in onze gemeente te laten kiezen voor leren, werken en innoveren in de techniek. We zetten daarom ruim € 1 miljoen in op de ontwikkeling van Via-T op het NYMA-terrein. Via-T moet het centrum worden voor vakmanschap, innovatie, circulariteit en duurzaamheid in de bouw- en installatietechniek.

Naast deze projectmatige aanpak blijven we duurzame initiatieven van ondernemers en in de wijken stimuleren. We gaan hiervoor aan de slag met het Nijmeegs Klimaatberaad, ondersteunen het netwerk Kleurrijkgroen en het Duurzaamheidscafé en laten een selectie van deze initiatieven zien tijdens de jaarlijkse Groene Vrijdag. We blijven het netwerk van Power 2 Nijmegen en onze aanjaagsubsidies gericht inzetten om innovatieve initiatieven te ondersteunen. Samen met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen onderzoeken we of we een Regionaal Expertisecentrum voor energietransitie voor bedrijven op kunnen zetten. We blijven zelf het goede voorbeeld met het verduurzamen van de eigen organisatie geven.

We nemen maatregelen om de luchtkwaliteit in Nijmegen te verbeteren
We gaan onverminderd door met de maatregelen uit het uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit. De World Health Organization (WHO) waarden zijn in 2021 aangescherpt en de haalbaarheid hiervan wordt landelijk onderzocht. Ook de Europese Grenswaarden worden aangescherpt in 2023. Op basis hiervan overwegen we of een aanscherping van ons gemeentelijke uitvoeringsprogramma nodig is. We zetten concrete stappen om uitstoot van roet, fijnstof, benzeen en stikstofoxiden door wegverkeer, binnenvaart, industrie en houtstook te verminderen. We blijven bijvoorbeeld inzetten op onze lobby voor schone binnenvaart en treffen voorbereidingen voor het invoeren van drie zero-emissiezones voor stadslogistiek en milieuzones voor vervuilende brom- en snorfietsen. We nemen deel aan het Schone Lucht Akkoord en zorgen onder andere voor subsidieregelingen om vervuilende bestelbusjes, brommers en scooters te laten vervangen. Ook houtstook is een thema dat om onze aandacht vraagt, onder andere door uitvoering te geven aan een pilot om overlast te verminderen. In Nijmegen-West willen we in het bijzonder de negatieve effecten van bedrijven op de leefomgeving verminderen. Dat doen we onder andere door vaker te meten en strikter toe te zien dat bedrijven binnen wettelijke normen produceren, onder andere door de inzet van de Best Beschikbare Technieken (BBT). We verkennen ten slotte langs verschillende sporen hoe we kunnen komen tot een toekomstbestendige oplossing voor de locatie van de asfaltcentrale.

We gaan aan de slag met circulaire projecten en nieuw afvalbeleid
We willen een circulaire stad zijn. Via ons opdrachtgeverschap willen we zorgen dat er verantwoord wordt omgegaan met grondstoffen. Dat doen we bijvoorbeeld in de Woondealgebieden en in de openbare ruimte. We blijven we samen met The Economic Board en in regionaal verband projecten ondersteunen die bijdragen aan de circulaire doelstellingen en een duurzame grond- weg en waterbouw. In 2023 stellen we het nieuwe afvalbeleid vast, waardoor nog meer huishoudelijk afval opnieuw kan worden gebruikt. We maken het ten slotte voor ieder huishouden in Nijmegen mogelijk om één keer per jaar gratis het grofvuil op te laten halen.

S*tart vervangingsgolf kapitaalgoederen*
Uit financiële overwegingen is de afgelopen decennia terughoudend geïnvesteerd in de openbare ruimte. Hierdoor konden de kapitaalgoederen (zoals wegen, bruggen, openbare verlichting, etcetera) niet overal en tijdig goed worden onderhouden, waardoor zowel de technische kwaliteit als de beeldkwaliteit van voorzieningen terug is gelopen. In 2023 starten we met een vervangingsgolf voor de kapitaalgoederen die 40-50 jaar geleden gebouwd zijn en aan het einde van hun levensduur zijn. Hiervoor is in de huidige coalitieperiode structureel budget vrij gemaakt. We kiezen bij onderhoud en vervanging voor een toegankelijke openbare ruimte met meer groen, die veilig is en ruimte biedt voor klimaatadaptatie, ontmoeting, sport, spel en beweging. Hoe we dat doen, bedenken we samen met de inwoners. We sluiten qua timing zo veel mogelijk aan bij andere ontwikkelingen in de wijk, zoals bijvoorbeeld aardgasvrij maken van woningen.

Samenwerkingen en verbonden partijen

Dar NV
Dar verzorgt voor de gemeente Nijmegen de afvalinzameling. Ook uitvoerende taken op het gebied van integraal beheer van de openbare ruimte (IBOR) zijn ondergebracht bij Dar. In het contract met de DAR hebben we deze afspraken gecombineerd met die over het reinigen van de openbare ruimte, plaagdierbestrijding en gladheidsbestrijding, die deels bij het programma Bereikbaarheid horen. In samenwerking met Werkbedrijf Nijmegen heeft de Dar ook een belangrijke rol voor onze gemeente op het gebied van ‘social return’ (werkervaring en de toeleiding van inwoners naar de arbeidsmarkt).

MARN
Via de MARN is de continuïteit van de verwerking van brandbaar restafval en GFT bij ARN BV gewaarborgd. Daarbij ontstaan nuttige bijproducten zoals warmte voor het warmtenet, duurzame energie, biogas en compost. Daarmee draagt MARN bij aan een duurzaam afvalbeheer. Tevens kan de gemeente Nijmegen via het aandeelhouderschap van MARN sturen op de verdere strategische ontwikkeling van ARN.

ODRN

Het doel van de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) is om hogere kwaliteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) te bereiken tegen lagere kosten: sneller, beter, goedkoper. Om dit te bereiken zijn verschillende VTH-taken van de 6 gemeenten in de regio Nijmegen en de Provincie Gelderland gebundeld in de ODRN.

De ODRN voert een gemêleerd takenpakket uit dat onder andere bestaat uit vergunningverlening en handhaving op milieugebied. Daarmee bevorderen wij de kwaliteit van de leefomgeving.

In het Coalitieakkoord is opgenomen dat we de bouw taken (BRIKS) terughalen van de Omgevingsdienst naar de gemeente. In 2025 onderzoeken we hoeveel structurele middelen er verder nodig zijn in de uitvoering (inclusief participatie van Omgevingswet en WKB).

Werken op regie

We concentreren ons op een regiefunctie bij de uitvoering van het beleid uit de nota “Geef (ze) de openbare ruimte”. We geven uitvoerende partijen de ruimte en het vertrouwen om meer werkzaamheden van het gemeentelijke takenpakket over te nemen.

Samenwerking met de Rijksoverheid (Klimaatdoelstellingen)

In het Klimaatakkoord staan afspraken over de te nemen maatregelen om de klimaatdoelen te halen. De gemeenten hebben extra taken en verantwoordelijkheden gekregen voor de gebouwde omgeving voor de opgave ‘wijk voor wijk van het gas af’ en het leveren van een bijdrage aan de Regionale Energie Strategie (RES). Gemeenten hebben bij hun nieuwe taken wel een aantal randvoorwaarden gesteld: de uitvoering moet haalbaar en betaalbaar zijn voor de samenleving (woonlastenneutraal), de bevoegdheden moeten vastgesteld zijn, evenals een tegemoetkoming in de uitvoeringslasten. Naar schatting heeft een gemeente als Nijmegen plusminus 40fte nodig om de extra taken vanuit het Klimaatakkoord uit te kunnen voeren. Opschalen naar benodigde capaciteit is enkel mogelijk mits per jaar extra middelen beschikbaar worden gesteld door het Rijk. Hierbij is overigens nog geen rekening gehouden met het oppakken van de energiearmoede door gemeenten.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
5.7 Openbaar groen en recreatie	1,1	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
7.2 Riolering	16,5	17,0	17,0	17,1	17,2	17,3
7.3 Afval	6,1	5,7	6,0	5,9	5,9	5,9
7.4 Milieubeheer	1,4	0,5	0,5	0,4	0,2	0,1
	25,1	**23,9**	**24,2**	**24,1**	**24,0**	**24,0**
Lasten						
5.7 Openbaar groen en recreatie	15,1	14,4	17,3	16,4	16,4	16,3
7.2 Riolering	11,8	12,0	12,5	12,3	12,4	12,5
7.3 Afval	11,9	12,8	14,8	13,8	13,8	13,7
7.4 Milieubeheer	8,8	8,2	15,4	16,7	17,8	11,1
7.5 Begraafplaatsen	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
	47,6	**47,4**	**60,0**	**59,2**	**60,6**	**53,7**
Saldo van lasten en baten	**22,5 N**	**23,5 N**	**35,8 N**	**35,1 N**	**36,6 N**	**29,7 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Klimaat-bestendige stad			
Opvangen klimaatverandering	0,0	0,6	**-0,6**
Verbeteren water- en groenstructuur	0,0	10,7	**-10,7**
Ecologisch beheer	0,0	1,0	**-1,0**
uitvoeringskosten	0,0	3,3	**-3,3**
Groene, gezonde en vitale omgeving			
Duurzame uitvoering watertaken	17,0	11,4	**5,6**
Spelen, bewegen, ontmoeten in groen	0,7	2,6	**-1,9**
Zorgdragen rustplaats overledenen	0,0	0,1	**-0,1**
Stim. natuurinclusieve stadslandbouw	0,0	0,1	**-0,1**
Beheersen en voorkomen omgevingslawaai	0,2	0,2	**-0,1**
Beheersen en voorkomen luchtverontreiniging	0,3	0,3	**-0,1**
Beheersen en voorkomen bodemverontreiniging	0,0	0,8	**-0,8**
Het beheersen schadelijke effecten	0,0	2,5	**-2,5**
uitvoeringskosten	0,0	3,9	**-3,9**
Circulaire stad			
Inzameling huishoudelijk afval	5,2	13,8	**-8,6**
Minder (rest)afval huishoudens	0,0	0,4	**-0,4**
Stimuleren scheiding bedrijfsafval	0,8	0,0	**0,8**
Circulaire economie in onze regio	0,0	0,2	**-0,2**
uitvoeringskosten	0,0	0,6	**-0,6**
Energie- en klimaatneutrale stad			
Energietransitie in de wijken	0,0	4,7	**-4,7**
Energietransitie bij bedrijven	0,0	0,6	**-0,6**
Opwekken van duurzame energie	0,0	1,9	**-1,9**
Totaal Openbare ruimte	**24,2**	**60,0**	**-35,8**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
10.000 woningen aardgasvrij	-1.700	-1.700	-1.700	-1.700
Warmtefonds tbv 10.000 woningen aardgasvrij	-3.000	-5.000	-6.000	-1.000
Actieve aanpak tekort op het elektriciteitsnet	-100	-100	-100	-100
Focus op grootgebruikers (van energie)	-250	-250	-250	-250
Handhaving milieutaken	-500	-500	-500	-500
Luchtkwaliteit	-100	-100	-100	-100
Maatregelen Waalstrand Veur Lent en Snelbinder	-175	-175	-175	-175
Minder afval, meer hergebruik (1x grofvuil ophalen)	-300	-300	-300	-300
Nieuwbouw maximaal benutten voor zonnepanelen	-250	-250	-250	-250
Energiebesparing door te isoleren	-1.700	-1.700	-1.700	
Terugdraaien bezuiniging gladheidsbestrijding	-100	-100	-100	-100
Uitvoeringsbudget verduurzamen maatschappelijk vastgoed	-100	-100	-100	-100
Vergroenen van de openbare ruimte	-250	-250	-250	-250
Totaal Openbare ruimte	**-8.525**	**-10.525**	**-11.525**	**-4.825**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

10.000 woningen aardgasvrij

De ambitie is om in 2045 energieneutraal te zijn en de stad aardgasvrij te verwarmen. We gaan samen met de bewoners in de wijken aan de slag. Voor deze projectmatige aanpak is € 1,7 miljoen per jaar beschikbaar.

Warmtefonds t.b.v. 10.000 woningen aardgasvrij
Om 10.000 woningen aardgasvrij te maken is een forse gemeentelijke bijdrage nodig om de noodzakelijke publieke collectieve warmtevoorziening te realiseren. Op dit moment schatten we in dat wij de komende 8 jaar € 30 miljoen gaan bijdragen. Voor 2023 t/m 2026 is nu € 15 miljoen beschikbaar. In 2026 maken we op basis van businesscases een inschatting voor de vervolgjaren. Waarbij we weten dat een eigen bijdrage van 30 miljoen noodzakelijk is om middelen van derden te verkrijgen (in totaal € 300 miljoen) en de duurzame warmteprojecten (o.a. Dukenburg, stationsgebied en Winkelsteeg) van de grond te krijgen. Dit doen we in de vorm van een gemeentelijke warmtefonds van € 30 miljoen, die voor de jaren 2023 t/m 2026 reeds gevuld wordt. Hiervoor wordt een reserve ingesteld. Dit fonds/reserve is de sleutel tot het versnellen van de warmtetransitie en daarom ook in het coalitieakkoord opgenomen. Voor de acht genoemde projecten worden businesscases uitgewerkt. Na akkoord van de Raad worden de middelen uit het warmtefonds daadwerkelijk ingezet. Hierbij wordt ervan uit gegaan dat de Rijksoverheid een onrendabel topfonds ter beschikking stelt. De gebiedsontwikkelingen lopen door en dit zal parallel moeten worden opgepakt aan landelijke besluitvorming rond de Wet Collectieve Warmte.

Actieve aanpak tekort op het elektriciteitsnet
Vraag en aanbod van elektriciteit is door de woningbouw en het duurzaam opwekken van energie explosief gestegen. Hierdoor gaat het knellen op het elektriciteitsnet. We zetten extra menskracht in om samen met de netbeheerders zo snel mogelijk de capaciteit van het elektriciteitsnet uit te breiden.

Focus op grootgebruikers (van energie)
We blijven bedrijven samen met ODRN controleren op hun energieverbruik. Om onze aanpak te verstevigen, zetten we jaarlijks € 250.000 extra in voor activiteiten en capaciteit. We gaan onder andere met de 10 bedrijven in de stad die de meeste energie en warmte gebruiken op zoek naar mogelijkheden om meer te doen dan de wet voorschrijft.
Handhaving milieutaken
We blijven er met de ODRN strikt op toezien dat bedrijven binnen de emissienormen produceren en dat de vergunningen actueel zijn. Om te borgen dat deze milieutaken worden uitgevoerd conform ons gemeentelijke beleid op gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) is structureel €500.000 beschikbaar voor extra capaciteit en voor de uitvoering van het werkplan van de ODRN.

Extra inzet luchtkwaliteit
We streven naar een veilige en gezonde leefomgeving voor onze inwoners. Luchtkwaliteit is daarbij een belangrijk thema. Er is € 100.000 beschikbaar voor extra activiteiten en capaciteit voor de uitvoering.

Maatregelen Waalstrand Veur Lent en Snelbinder
Door het toegenomen gebruik van de Waalstrandjes ontstaan er problemen bij het stallen van fietsen op de Snelbinder. Dit leidt steeds meer tot onveilige situaties. Daarom willen we een aantal structurele maatregelen nemen. Het gaat dan om het herstellen van toegebrachte schades, het beplakken van wc's aanduidingen, plaatsen, schoonmaak, onderhoud en weghalen bij hoog water en tot slot de inzet van beheerders.

Minder afval, meer hergebruik (1x grofvuil ophalen)
Elk huishouden kan in Nijmegen één keer per jaar gratis het grofvuil laten ophalen.

Nieuwbouw maximaal benutten voor zonnepanelen
We willen dat er op meer daken van nieuwe gebouwen zonnepanelen aangebracht worden. Voor de uitvoering is extra budget beschikbaar.

Energie besparen door te isoleren
We kiezen voor een actieve aanpak waarmee we bewoners, bewonersinitiatieven en bedrijven helpen om energie te besparen door te isoleren en zoeken naar mogelijkheden voor nieuwe subsidieregelingen. We reserveren de komende drie jaar steeds € 1,7 miljoen aan uitvoeringsbudget om dit te realiseren.

Terugdraaien bezuiniging gladheidsbestrijding
We draaien de bezuiniging op de gladheidsbestrijding terug, zodat er weer meer straten goed begaanbaar zijn als er sneeuw en ijs ligt.

Uitvoeringsbudget verduurzamen maatschappelijk vastgoed
We gaan sportclubs, scholen, woningbouwcorporaties en andere eigenaren van maatschappelijk vastgoed aansporen om te verduurzamen. Hiervoor is extra capaciteit nodig. Hiervoor is extra budget beschikbaar. Hiermee ondersteunen we ook de schoolbesturen om samen met de VNG bij het rijk aan te dringen op extra middelen voor onderwijshuisvesting, zodat aan de hoge ambities uit het Klimaatakkoord kan worden voldaan.

Vergroenen van de openbare ruimte
We gaan creatief om met de vergroening in de openbare ruimte en op bedrijventerreinen.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Waardering bewoners openbare ruimte (samenvattende schaalscore)		6,8		7,0		7,0		6,8
Percentage tijdig afgehandelde meldingen Meld & Herstel				86%	84%	80%	85%	80%
Percentage bewoners dat in de buurt veel overlast van één of meer vormen van fysieke verloedering ervaart	23%	23%	26%	21%		23%		24%
Gemiddelde benchmark	27%	27%	26%	26%		26%		24%
Percentage van het gemeentelijk oppervlak dat bestaat uit:								
Openbaar groen								33%
Water								13%
Particulier erf (tuin)								25%
Bebouwd / verhard								29%
Aantal bewonersideeën ingediend op ‘mijn wijkplan’					150	130	86	70
Aantal uitgevoerde bewonersideeën					68	40	24	33

Toelichting

- *Waardering bewoners openbare ruimte*
  De waarderingsscore is berekend op basis van zeven vragen in de Burgerpeiling. Het gaat om vragen over hoe schoon men de stad en buurt vindt, de tevredenheid over het onderhoud van groenvoorzieningen in de buurt, de tevredenheid over het onderhoud van a. wegen in de buurt, b. wegen voor autoverkeer in de stad en c. fietspaden in de stad en de tevredenheid over de verlichting in de buurt. Hoe hoger de score hoe gunstiger.
- *Percentage bewoners dat in de buurt veel overlast van één of meer vormen van fysieke verloedering ervaart*
  Het gaat om het percentage bewoners dat aangeeft in de buurt veel overlast te ervaren van één of meer van de volgende vormen van fysieke verloedering: hondenpoep, rommel op straat, vernield straatmeubilair (bijv. vuilnisbakken of bankjes) en bekladde muren of gebouwen. De bron is de landelijke Veiligheidsmonitor, die vanaf 2017 met tweejaarlijkse in plaats van jaarlijkse metingen werkt.
- *Aantal door bewoners ingediende ideeën op ‘mijn wijkplan’ en aantal uitgevoerde bewonersideeën ‘mijn wijkplan’*
  Niet meegerekend zijn ideeën die namens bewoners door een medewerker van de gemeente geplaatst zijn. Een deel van de uitgevoerde bewonersideeën is in het jaar ervoor ingediend. Naast de 33 uitgevoerde bewonersideeën in 2021 (afgeronde projecten), waren er eind 2021 ook nog 30 ideeën in uitwerking of in uitvoering.

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over openbare ruimte:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53226/kerncijfers

Cultuur en Cultureel Erfgoed

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We zijn een aantrekkelijke stad met een bereikbaar en hoogwaardig cultureel aanbod en hebben een cultureel klimaat gericht op vernieuwing en innovatie
Doelen	

* We maken kunst en cultuur toegankelijk voor en door iedereen.
* We vergroten de aantrekkingskracht van Nijmegen.
* We geven ruimte aan innovatie en creativiteit.

Ambitie	We zijn de oudste stad van Nederland, met een rijke historie en eigen karakter. We benutten dit unieke erfgoed om de aantrekkelijkheid van onze stad voor (nieuwe) bewoners, bedrijven en bezoekers te vergroten en hen nog sterker te verbinden aan de stad.
Doelen	

* We zorgen voor bescherming en instandhouding van ons erfgoed.
* We maken het verleden zichtbaar en beleefbaar.

Wat willen we komend jaar bereiken?

In 2023 werken we voor het derde jaar aan uitvoering van de cultuurvisie Groei. en de Erfgoedstrategie 2020. Onderstaand een overzicht van belangrijkste zaken voor 2023:

We versterken het culturele aanbod door meer te investeren
Bij de cultuurvisie Groei. hebben we een nieuw subsidiehuis opgesteld dat uitgaat van groei van de activiteiten en van de kwaliteit van het aanbod. Eén van de knelpunten is dat de subsidies niet toereikend zijn om de ambities van onze cultuurvisie te kunnen uitvoeren in een stad die steeds verder groeit. Dat geldt voor grote en kleine instellingen. Een ander knelpunt is dat er onvoldoende doorstroming mogelijk is omdat er geen extra middelen zijn. Partijen kunnen onvoldoende groei realiseren in schaalgrootte en kwaliteit. Daarnaast speelt nog de uitvoering van de Fair pay code waar we instellingen beter moeten betalen zodat iedereen een eerlijk loon krijgt. Door meer te investeren in de het culturele aanbod komt Nijmegen op een niveau passend bij een stad van deze schaalgrootte.

We voeren het 3e jaar van het Actieplan Cultuur Nijmegen uit
Dit plan is gericht op het overbruggen, herstellen en weerbaar en wendbaar maken van de culturele infrastructuur. In 2023 voelt de culturele sector de gevolgen van corona nog. Het blijft van belang om de culturele sector te ondersteunen. Via diverse subsidieregelingen steunen en stimuleren we de sector om meer weerbaar en wendbaar te worden. We hebben daarbij aandacht voor ZZP'ers, kleine stichtingen en grote instellingen.

We blijven inzetten op de verbinding cultuur en andere domeinen
Het verbinden van cultuur met andere domeinen, zoals zorg, economie en onderwijs heeft een impuls nodig. Deze verbinding gaat namelijk niet vanzelf. In 2023 verstrekken we subsidies waarmee aanvragers stimuleren om cultuur te verbinden met andere domeinen.

In 2023 wordt de doorontwikkeling brede scholen vormgegeven door mee te doen met het landelijke Voorloperstraject rijke schooldag. Nijmegen kent al ruim 15 jaar het concept brede scholen. De doorontwikkeling

zal zich in eerste instantie focussen op het snijvlak onderwijs en welzijn. De verbetering van de kwaliteit van cultuureducatie op de brede scholen nemen we mee in deze ontwikkelingen.

In 2023 jaar gaan we samen met het gemeentelijk sportbedrijf de urban sports & culture in Nijmegen verder ontwikkelen en faciliteren. Dit doen we in overleg met de urban scene in Nijmegen.

Versterking keten (jeugd)theater in Nijmegen en Gelderland
We hebben een rijke theatertraditie en deze willen we versterken en verbeteren. In de afgelopen jaren is o.a. een onderzoek naar het Nijmeegse theaterklimaat uitgevoerd en zijn verschillende subsidies verstrekt die het versterken van de theatersector tot doel hadden. We werken hier in 2023 aan verder. Dit doen we onder andere in de regio 025, met aandacht voor de aanwezige talenten in Nijmegen door met name (jonge) professionals op weg te helpen.

We investeren in huisvesting van culturele organisaties
In het coalitieakkoord is opgenomen dat we investeren in de renovatie van de schouwburg waarbij we uitgaan van de variant schouwburg – plek in de stad. In 2023 bereiden we de renovatie voor aan de hand van het Masterplan. In dit plan zijn alle knelpunten in dit 60-jarige rijksmonument geanalyseerd en voorzien van een integrale oplossing, inclusief financiële vertaling. Het plan combineert noodzakelijke renovaties en vervangingen met ingrepen die de schouwburg duurzaam en toekomstbestendig maken. Er wordt een relatie gelegd tot andere maatschappelijke functies en de omgeving.

We doen een locatieonderzoek naar de herhuisvesting van de Lindenberg. Daarbij kijken we primair naar twee plekken, het stationsgebied en de huidige locatie. Voor huisvesting van de bibliotheek en de Lindenberg kijken we naar een gezamenlijke vestiging in Nijmegen-Noord en in Dukenburg. De locatie noord bevindt zich aan de entree van Hof van Holland. We beogen de ruimtelijke plannen in 2023 af te ronden. We verwachten in 2024 te starten met de bouw in noord. De locatie Dukenburg is onderdeel van de herontwikkeling winkelcentrum Dukenburg. We werken deze plannen, in samenwerking met bibliotheek en Lindenberg, in 2023 nader uit.

De start van de verbouwing van Museum het Valkhof staat gepland in het voorjaar van 2023. Vanaf de sluiting per 1 oktober 2022 organiseert het museum op diverse locaties in de stad tentoonstellingen.

Het ontwerp van het gezamenlijk archeologisch depot, waarin de collectie van de provincie Gelderland en die van onszelf wordt bewaard, is in 2022 gereed gekomen. Na de selectie van de aannemer, eind 2022, start de uitbreiding en verbouwing medio 2023. De oplevering staat gepland voor 2024.

We vernieuwen ons atelierbeleid en richten ons op meer ateliers en broedplaatsen die voor langere tijd gebruikt kunnen worden. Voor de uitvoering van ons atelierbeleid werken we samen met stichting atelierbeheer SLAK, die voor ons de ateliers beheert. We werken aan de realisatie van meer ateliers op de locaties Streekweg, Nieuwe Dukenburgseweg, Winkelsteeg en het Stationsgebied.

We verkennen toekomstscenario's van De Bastei. De subsidie aan Museum De Bastei is onvoldoende om de museale taken goed uit te voeren. Er is onvoldoende budget voor ICT, HR en bedrijfsvoering. Naast problemen met de exploitatie is ook het depot van de Bastei aan renovatie/vervanging toe. Om uit te zoeken wat er nodig is hebben we in 2022 een onderzoek laten doen. Het onderzoeksrapport schetst drie scenario’s die we verder gaan uitwerken. Op basis van deze uitwerking gaan we het subsidiebedrag voor 2023 verhogen.

We maken een nachtvisie met de stad
Samen met partners in de stad maken we een herstelplan voor het nachtleven en stimuleren het culturele aanbod in de nacht. We versterken daarmee de lokale economie en aantrekkelijkheid van de binnenstad.

Verkenning Europese Culturele hoofdstad van Europa
In 2033 zijn Nederland en Italië aan de beurt om een stad voor te dragen voor de titel “Culturele hoofdstad van Europa” Ongeveer 6 jaar voorafgaand aan het titeljaar (2027) zal het rijk de formele oproep doen aan steden om zich te kandideren. We willen een verkenning doen naar de kansen voor Nijmegen en de regio. Daarbij gaan we de randvoorwaarden en het draagvlak in de regio en bij de belangrijkste stakeholders onderzoeken. We verwachten de verkenning in het voorjaar van 2023 op te leveren.

We zorgen voor betere instandhouding en bescherming van monumenten
Op basis van de Erfgoedstrategie 2020 zijn we begonnen met de inhaalslag voor het aanwijzen van monumenten. In 2023 wijzen we ongeveer 80 monumenten aan. Dit is onderdeel van een meerjarig programma, zodat in 2026 zo’n 460 extra panden in de stad een bescherming genieten en we dan de achterstand van de aandachtspandenlijst hebben weggewerkt.

We stellen een nieuwe subsidieverordening voor monumenten en nieuw beleid voor het verduurzamen van monumenten, inclusief beleid voor zonnepanelen op.

We bereiken een nieuw publiek met aansprekende erfgoedverhalen
In 2023 maakt de erfgoedaanjager in samenwerking met instellingen en andere partijen in de stad aansprekende nieuwe presentaties en verhalen zichtbaar. We versterken de samenwerking tussen cultuurhistorische organisaties, werken aan een samenhangend programma en vinden nieuwe manieren om de verhalen van de stad te vertellen.

Naast het vernieuwde uitvoeringsprogramma Verleden Verbeeld, stellen we een erfgoedregeling op. Hierin wordt ook rekening gehouden met Nijmeegs en immaterieel erfgoed. Dit ter versterking van de erfgoedinstellingen.

We versterken ons toeristisch profiel met de Limes als Unesco werelderfgoed
Ons Romeinse verleden is aangewezen Unesco werelderfgoed, als onderdeel van de Neder Germaanse Limes. In 2023 starten wij – op basis van keuzes die we aan de raad voorleggen – met de uitvoering van het Masterplan voor het behoud en de zichtbaarheid van het Romeinse Erfgoed in het kader van de Limes. Dit doen we in samenwerking met veel gemeenten, drie provincies, de Rijksoverheid en Duitse partners.

We leveren een bijdrage aan uitvoering van het Masterplan van de Sint Stevenskerk
We dragen met € 600.000,- bij aan de laatste fase van het Masterplan. Het Masterplan wordt grotendeels met rijksmiddelen uitgevoerd, onze bijdrage is een co-financiering.

Op weg naar 80 jaar vrijheid WO2
We zetten samen met de provincie en de regio een structureel programma neer gebaseerd op een nieuwe manier van herdenken. We borduren voort op de eerste editie van Free Future en overige activiteiten die in de stad ontstaan. Daarnaast hebben we ambities voor de viering/herdenking van 80 jaar vrijheid. Die werken we concreet uit met de partners in de stad. Hiermee realiseren we een cofinanciering van de provincie.

We werken oud archeologisch onderzoek uit
Vanaf 2023 werken we oud archeologisch onderzoek uit, zodat we beter kunnen anticiperen op nieuwbouwplannen en projecten. Hiervoor wordt extra capaciteit aangetrokken. We maken de uitkomsten van de oude onderzoeken digitaal beschikbaar, onder meer ook voor verder wetenschappelijk onderzoek.

We benutten beschikbare publieksruimtes efficiënt
Bij de cultuurhistorische partners waar het Regionaal Archief Nijmegen mee samenwerkt is er extra aandacht voor samenwerking met de locatie Mariënburg van de Openbare Bibliotheek Gelderland Zuid. In samenwerking met de

buren (bibliotheek, Huis van de Nijmeegse Geschiedenis) richten we de nieuwe publieksruimte bij het RAN in voor presentatie en educatie van onze collecties. Deze komt in 2023 beschikbaar.

We voeren de 'Hotspotmethode' uit
In 2022 hebben we de hotspotmethode ingevoerd. Daardoor kunnen (periodiek) belangrijke brede maatschappelijke thema's die lokaal spelen als hotspot worden aangewezen. De overheidsinformatie binnen een dergelijk thema wordt daardoor permanent bewaard en kan worden aangevuld met (delen van) particuliere archieven. In 2023 zal opnieuw uitvoering worden gegeven door een lijst met hotspots door het college te laten vast te stellen.

We onderzoeken invloed digitale transformatie op publieksbereik van het RAN
Door de digitale transformatie zien we de veranderende vraag van de burgers en overheden ten aanzien van het archief. Reguliere vragen komen steeds meer digitaal binnen en er zijn meer (sociaal media) kanalen om de burger te bereiken. In 2023 onderzoeken we hoe in deze ontwikkeling goed mee kunnen komen.

Samenwerkingen en verbonden partijen

We werken samen met culturele en cultuurhistorische organisaties en instellingen in de stad, met de Radboud Universiteit, gemeente Arnhem, de provincie Gelderland, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Nederlandse Limes Samenwerking, Erfgoed Gelderland, Landsdeel Oost, Groene metropoolregio, het welzijns- en het onderwijsveld, Omgevingsdienst Regio Nijmegen. Er zijn geen verbonden partijen.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurprod.	4,6	3,2	3,5	3,5	3,5	3,5
5.4 Musea	0,6	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
5.5 Cultureel erfgoed	0,3	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
	5,5	**4,8**	**4,9**	**4,9**	**4,9**	**4,9**
Lasten						
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurprod.	18,3	22,7	19,8	19,4	19,5	19,5
5.4 Musea	5,3	6,2	6,2	6,1	6,4	6,4
5.5 Cultureel erfgoed	2,0	3,2	3,9	3,3	3,4	3,4
5.6 Media	6,0	6,1	6,6	6,5	6,5	7,0
	31,6	**38,2**	**36,4**	**35,3**	**35,8**	**36,3**
Saldo van lasten en baten	**26,1 N**	**33,4 N**	**31,5 N**	**30,4 N**	**30,9 N**	**31,4 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Aantrekkelijk cultureel aanbod en cultureel klimaat			
Kunst en cultuur voor iedereen	0,0	13,6	**-13,6**
Vergroting aantrekkingskracht stad	3,8	15,2	**-11,4**
Innovatie en creativiteit bevorderen	0,0	0,0	**0,0**
uitvoeringskosten	0,0	0,6	**-0,6**
Aantrekkelijke stad qua historie en eigen karakter			
Bescherming & instandhouding erfgoed	0,9	1,5	**-0,6**
Verleden zichtbaar en beleefbaar	0,2	1,7	**-1,5**
uitvoeringskosten	0,0	3,7	**-3,7**
Totaal Cultuur en cultureel erfgoed	**4,9**	**36,4**	**-31,5**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Erfgoed	-1.550	-950	-950	-950
Verhogen cultuurbudget	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Vestiging bibliotheek Nijmegen Noord				-500
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Lokaal cultuuraanbod (covid-19)	18	18	16	
Totaal Cultuur en Cult. erfgoed	**-3.532**	**-2.932**	**-2.934**	**-3.450**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Erfgoed

We voeren een nieuwe subsidieregeling in. Dit doen we om ons erfgoedveld te versterken. Een subsidieregeling voor volkscultuur maakt hier deel van uit. Ook stellen we middelen beschikbaar voor onderhoud en verduurzaming van monumenten. Dit budget laten we meegroeien met het aantal monumenten in onze stad. Door het uitwerken van oud archeologisch onderzoek creëren we een betere proceszekerheid. Doordat we door de uitwerking beter inzicht hebben in welke archeologische vindplaatsen we kunnen verwachten en wat voor soort vindplaatsen dit dat zijn, kunnen we in processen helderder adviseren en voorkomen we dat we onderzoek uitvoeren dat niet nodig was geweest.
Tenslotte dragen we in 2023 éénmalig € 600.000 bij aan de laatste fase van het Masterplan Stevenskerk.

Verhogen cultuurbudget

Bij de cultuurvisie Groei. hebben we een nieuw subsidiehuis opgesteld dat uitgaat van groei van de activiteiten en van de kwaliteit van het aanbod. We verhogen de budgetten voor de subsidies om de ambities van onze cultuurvisie uit te kunnen voeren in een stad die steeds verder groeit. Daarmee zorgen we er ook voor dat voldoende doorstroming mogelijk is zodat partijen groei kunnen realiseren in schaalgrootte en kwaliteit. Daarnaast speelt nog de uitvoering van de Fair pay code waar we instellingen beter moeten betalen zodat iedereen een eerlijk loon krijgt. Met het verhogen van het cultuurbudget komt Nijmegen op een niveau passend bij een stad van deze schaalgrootte. Huisvesting is ook een van de knelpunten in de Nijmeegse culturele sector. De komende jaren wordt uitvoering gegeven aan het in 2023 vernieuwde atelierbeleid. We kijken naar de rol die stichting atelierbeheer SLAK daarin kan vervullen en naar mogelijkheden om meer en permanentere atelierruimtes te realiseren.

Vestiging bibliotheek Nijmegen Noord

Voor de bibliotheek gaan we investeren in een voorziening in Nijmegen-Noord. De beoogde locatie voor een dependance is bij de entree van Hof van Holland. We beogen de ruimtelijke plannen in 2023 af te ronden. De bouw voor de voorziening is voorzien in 2024.

Mutaties gemeentefonds

Lokaal cultuuraanbod (covid-19)

Aan gemeenten is over 2021 in de decembercirculaire geld toegekend voor de instandhouding van de lokale en regionale cultuur. Voor Nijmegen was dit een bedrag van: € 526.000. Deze middelen zijn naar beneden bijgesteld voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal bezoeken gesubsidieerde podia	488.054	562.342	607.228	601.206	667.095	681.560	248.975	177.847
Aantal bezoeken gesubsidieerde musea	106.995	94.182	106.705	80.129	147.553	122.725	62.661	68.850
Totaal aantal banen in kunsten, media en entertainment en creatieve zakelijke dienstverlening	3.326	3.516	3.652	3.610	3.697	3.880	3.971	3.987
CULTUURPARTICIPATIE VOLWASSENEN								
Percentage volwassenen dat culturele voorstellingen bezoekt		84%				87%		
Percentage volwassenen dat musea bezoekt		57%				59%		
Percentage volwassenen dat in de vrije tijd met kunstzinnige activiteiten bezig is		46%				47%		
CULTUURPARTICIPATIE JEUGD								
Aantal Nijmegenaren tot 18 jaar dat lessen en cursussen bij De Lindenberg volgt							1.896	1.262
Aantal scholen waarmee De Lindenberg samenwerkt			42	42	42	43	41	43
Aantal scholen met 'de bibliotheek op school'			27	28	30	30	31	37

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over cultuur en cultureel erfgoed:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53219/kerncijfers

Sport

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	We maken een leven lang sporten en bewegen mogelijk voor alle inwoners met goede, toegankelijke sportaccommodaties en een beweegvriendelijke openbare ruimte
Doelen	

* We zorgen voor deugdelijke en goed bereikbare voorzieningen in alle delen van de stad.
* We zetten onze sportaccommodaties effectiever, efficiënter en breder in, maximaliseren gebruik en wel zodanig dat we bijdragen aan de behoeften en uitdagingen in wijk en stad.

Ambitie	We stimuleren en motiveren blijvend te bewegen en te sporten
Doelen	

* We willen dat inwoners lichamelijk actief zijn, waarmee we bijdragen aan een gezonde leefstijl.
* We stimuleren onze specifieke doelgroepen jeugd, senioren, kwetsbaren en deelnemers die aangepast sporten blijvend meer te bewegen, hun talenten te ontdekken en te benutten.
* We creëren een fijne, inspirerende sportomgeving voor alle Nijmegenaren.
* We versterken de vitaliteit van onze sportaanbieders.

Wat willen we komend jaar bereiken?

We zetten de huidige koers voort in 2023
In 2023 zetten we aan de hand van de sport- en beweegnota 2022 ‘Een Nimweegs hert veur sport en bewegen!’ de goede lijn voort. We bouwen daarmee verder op de fundamenten die reeds zijn gelegd en zorgen met onze ambities, focus- en strategiebepaling voor een aanscherping en vernieuwing/innovatie. We bouwen samen met onze partners verder aan Nijmegen als echte sport- en beweegstad, zodat iedere inwoner van Nijmegen een leven lang met plezier kan sporten en bewegen.

Nijmegen, een inclusieve sport- en beweegstad
We blijven het komende jaar zowel stadsbreed als wijkgericht, vanuit de inclusieve gedachte, sporten en bewegen laagdrempelig en toegankelijk maken waarbij we zoveel mogelijk inwoners van onze stad actief krijgen. Om inwoners plezier, voldoening en beleving uit sporten en bewegen te laten halen, ondersteunen we dat eenieder op eigen niveau kan meedoen. En dit begint bij gelijke kansen om te sporten, spelen en bewegen.

We zetten extra in op inwoners met (de grootste) sport- en/of beweegachterstand
We constateren dat er binnen bepaalde groepen nog steeds hinder wordt ervaren op het gebied van sporten en bewegen. Zoals leeftijd (ouderen), lichamelijke of geestelijke gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie waardoor sport- en beweegdeelname achterblijft. We blijven daarom focussen op de inwoners met (de grootste) sport- en/of beweegachterstand.

We oriënteren ons gezamenlijk met de partners op wat er voor nodig is om de Nijmegenaren, die nu te veel barrières ervaren, actief mee te kunnen laten doen. We gaan door met succesvolle en bijpassende (erkende) sport- en beweeginterventies. Zo zorgen we er bijvoorbeeld voor dat ieder kind de mogelijkheid krijgt om de sport- en/of beweegactiviteit te vinden die aansluit bij de interesse. Rondom talentontwikkeling continueren we de aanpak van het Gelders model en het bijbehorende programma Sportief Groot Worden. We blijven de verenigingen, maar ook (semi) commerciële sport- en beweegaanbieders, ondersteunen om gezamenlijk het bestaand aanbod te versterken en nieuw sport- en beweegaanbod te ontwikkelen. We gaan door met clubkadercoaching om specifiek

sportverenigingen te ondersteunen met het opzetten, uitvoeren en borgen van trainersbegeleiding. We zetten de samenwerking met Fonds Gehandicaptensport voort waarbij we met de aanpak van Uniek Sporten regio Nijmegen, inzetten op sportstimulering voor mensen met een beperking. En we gaan door met het stimuleren en faciliteren van de ontwikkeling en toenemende behoefte aan urban sports.

Tot slot gaan we door met (erkende) sport- en beweeginterventies voor bijvoorbeeld speciale doelgroepen zoals ouderen (walking sports), migranten, inwoners met een lage sociaaleconomische status, en het verhogen van de LHBTI+ acceptatie in de sport ten behoeve van een veilig sport- en beweegklimaat. Na de organisatie van de EuroGames in 2022, gaan we in 2023 verder aan de slag om aandacht voor lhbti+ inclusie en acceptatie in de sport te borgen. Zo blijven we uitstralen dat Nijmegen zowel een Sport- als een Regenboogstad is.

We investeren in onze gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties
Sportaccommodaties en de inrichting van een beweegvriendelijke openbare ruimte vormen de fysieke basis voor de kwaliteit van het sport- en beweegaanbod om een leven lang te kunnen sporten en bewegen. We blijven daarom investeren en faciliteren in duurzame, multifunctionele binnen- en buitensportaccommodaties en dragen bij aan de beweegvriendelijke inrichting van de openbare ruimte. We blijven het uitgangspunt hanteren dat onze binnensport- en buitensportaccommodaties bereikbaar, toegankelijk en bruikbaar zijn en hebben een extra focus op innovatie en multifunctioneel gebruik. Hiervoor zijn fysieke aanpassingen noodzakelijk om sportstimuleringstrajecten uit te kunnen voeren op het gebied van maatschappelijke participatie, gezonde leefstijl en breed motorisch ontwikkelen.

Wat betreft de binnensportaccommodaties blijven we de focus houden op het verhogen van het multifunctioneel gebruik. Door bijvoorbeeld de toepassing van de smartwall of als pilot de vervanging van een standaard gebruikelijke sportvloer door een ledvloer binnen één van onze binnensportaccommodaties. Daarnaast verbeteren we aankomend jaar de akoestiek in de gemeentelijke binnensportaccommodaties waar dat nodig is om te (blijven) voldoen aan de kwaliteitseisen die worden gesteld. Tot slot zetten we de noodzakelijke vervolgstappen ten behoeve van de nieuwe sportzaal Marie Curie.

Ten aanzien van de buitensportaccommodaties streven we naar multifunctioneel gebruik waarbij elementen van sport, bewegen, spelen en ontmoeten samen komen (zoals de verdere voorbereidingen op de aanleg van het multifunctioneel sportveld in Nijmegen Noord en de verhuizing van korfbalvereniging Keizer Karel). We leveren een bijdrage aan de uitbreiding van tennisvelden van LLTV in Nijmegen Noord. We focussen op de verduurzaming van onze gemeentelijke sportaccommodaties, zoals de non-infill (geen infill van bijvoorbeeld plastics of kurk) kunstgrasvelden en het steeds meer biodivers inrichten van onze sportparken. We oriënteren ons op wat er voor nodig is om het voetbalareaal (totaalaanbod voetbal) op orde te brengen en onderzoeken/verkennen de mogelijkheden rondom open sportparken om het multifunctioneel gebruik te verhogen en in te zetten voor ontmoeting. Tot slot zetten we de noodzakelijke vervolgstappen in relatie tot het toekomstig nieuw zwembad en de verhuizing van het bestaand sportpark in Winkelsteeg.

Tot slot blijven we een bijdrage leveren aan goede, bereikbare sport- en beweegvoorzieningen in de buurt. In het kader van een gezonde en sportieve inrichting van de buitenruimte blijven we in gezamenlijkheid inzetten op ommetjes, beweegroutes en groene sociale knooppunten. Hieraan gekoppeld gaan we actief spelen, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte stimuleren en onderzoeken we de mogelijkheden om de urban sports verder te kunnen ondersteunen en faciliteren.

Samenwerkingen en verbonden partijen

Partners waarmee we samenwerken
Het gemeentelijk Sportbedrijf is de spil in de uitvoering van het sportbeleid en werkt daarbij intern en extern intensief samen met een diverse partners, zowel stadsbreed als in de wijk, op het gebied van sport, bewegen en gezondheid. Dit varieert van onder andere sport- en beweegaanbieders tot het onderwijs, GGD, BK10,

Gezondheidsmakelaars, buurtteams (opvolger sociale wijkteams), kennisinstituten, fysiotherapeuten en huisartsen.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	1,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
5.2 Sportaccommodaties	5,6	6,5	6,3	6,0	6,0	6,0
	7,2	**6,6**	**6,4**	**6,1**	**6,1**	**6,1**
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	5,6	5,1	5,3	5,3	5,3	4,8
5.2 Sportaccommodaties	13,9	15,1	17,0	17,1	16,9	16,6
	19,5	**20,1**	**22,3**	**22,4**	**22,2**	**21,4**
Saldo van lasten en baten	**12,3 N**	**13,5 N**	**15,9 N**	**16,3 N**	**16,1 N**	**15,3 N**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Sportacc en openbare ruimte			
Fysieke basis sportacc	4,7	13,7	**-9,0**
uitvoeringskosten	0,0	2,6	**-2,6**
Inwoners stimuleren te sporten			
Hoge sport- en beweegdeelname	0,0	0,0	**0,0**
Inclusief sporten en bewegen	0,1	0,5	**-0,4**
Inspirerende veilige sportomgeving	0,0	0,4	**-0,4**
Toekomstbestendige sportaanbieders	1,7	2,6	**-0,9**
uitvoeringskosten	0,0	2,6	**-2,6**
Totaal Sport	**6,4**	**22,3**	**-15,9**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Besparing exploitatie vanwege nieuw zwembad				500
Bijstelling huur NEC-stadion	-67	-67	-67	-67
Waalhalla en urban sports	-50	-50	-50	-50
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	-765	-765	-765	-765
Totaal Sport	**-882**	**-882**	**-882**	**-382**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Besparing exploitatielasten vanwege nieuw zwembad

We verwachten dat de exploitatielasten door de sluiting van twee oudere zwembaden lager zullen uitpakken. Hiervoor boeken we een besparing in van € 500.000 vanaf 2026.

Bijstelling huur NEC-stadion

De huur voor het gebruik van het NEC-stadion is onlangs herberekend. Dat leidt tot een lagere huur, gebaseerd op de lasten die met name vanwege de lagere rente, lager zijn bepaald.

Waalhalla en urban sports

In het indoor skatecentrum Waalhalla worden jongeren gestimuleerd om te bewegen. Om Waalhalla toekomstbestendig door te laten groeien, ramen we een jaarlijkse bijdrage in de exploitatiekosten.

Mutaties gemeentefonds

Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)

Mutatie van bestaande DU.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Percentage niet-sporters onder volwassenen			40,1%				41,2%	
Gemiddelde benchmark			44,5%				45,9%	
Percentage volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn			58,7%				54,9%	
Gemiddelde benchmark			55,4%				53,7%	
Percentage volwassenen lid van een sportvereniging		23%		25%		24%		25%
Percentage volwassenen dat buiten verenigingen en sportscholen om aan sporten/bewegen doet		59%		62%		61%		68%
Percentage kinderen (4-12 jaar) lid van een sportvereniging				77%				72%
Percentage kinderen (4-12 jaar) dat minder dan 5 uur per week beweegt				9%				10%
Percentage sportverenigingen dat over voldoende vrijwilligers beschikt				51%	58%		69%	
Percentage bewoners tevreden over sport- en beweegaanbod in de buurt				68%		67%		69%
Bezettingsgraad gemeentelijke binnensportaccommodaties (in %)			61%	61%	61%	62%	44%	

Toelichting

- *Percentage niet-sporters onder volwassenen*
  'Niet-sporters' staat voor volwassenen die niet wekelijks sporten.
- *Percentage volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn*
  Personen vanaf 18 jaar dienen minstens 2,5 uur per week matig intensieve inspanning te verrichten verspreid over diverse dagen, zoals wandelen en fietsen, en minstens tweemaal per week spier- en botversterkende activiteiten te verrichten.
- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over sport:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53227/kerncijfers

Financiën

Wat zijn onze ambities en doelen?

Ambitie	Wij willen een financieel gezonde gemeente zijn nu en in de toekomst.
Doelen	

* We stellen een reële meerjarige raming op van de inkomsten uit het gemeentefonds voor onze beleidsambities. We stabiliseren en optimaliseren de inkomsten uit het gemeentefonds.
* We genereren aanvullende inkomsten ter dekking van lasten van (lokaal) beleid, waarbij zorg wordt gedragen voor een goede verhouding tussen de baten en lasten voor zowel burgers en bedrijven.
* We beheersen fiscale risico's.
* We hebben voortdurend genoeg liquide middelen om activiteiten van de gemeente te kunnen realiseren.
* We vangen algemene risico’s en specifieke majeure risico’s op die verstorend werken op het begrotingsevenwicht.
* We verwerken begrotingscorrecties die nog niet zijn toe te rekenen aan programma’s.
* We beheren onroerend goed dat nog niet in exploitatie is of aan een beleidsveld toe te delen is.

Wat willen we komend jaar bereiken?

We brengen het financieel effect van de gemeentefondscirculaires in beeld en verwerken deze jaarlijks in de stadsbegroting
Jaarlijks brengt het rijk drie gemeentefondscirculaires uit: in mei, september en december. We analyseren deze gemeentefondscirculaires en brengen in beeld wat de financiële gevolgen zijn voor Nijmegen. Vervolgens worden de effecten voor het gemeentefonds verwerkt in onze begroting.

We maken een integrale afweging van de inzet van nieuwe gemeentefondsmiddelen (taakmutaties)
Gemeentefondsmiddelen zijn vrij besteedbaar door de raad; dit geldt voor alle uitkeringen in het gemeentefonds. Uitgangspunt is dat wij als gemeente niet één op één het Rijk willen volgen bij de bestemming van de gelden, maar dat wij een eigen afweging willen maken, die zoveel mogelijk integraal is, die past binnen het gemeente brede beleid en die zo goed mogelijk aansluit bij de lopende begroting. College en raad worden dus jaarlijks tijdens de planning en control cyclus in staat gesteld om een eigen integrale afweging te kunnen maken van nieuwe middelen in het gemeentefonds.

We oefenen invloed uit op de landelijke herijking van het gemeentefonds
De nieuwe verdeelmodellen voor het gemeentefonds worden per 1 januari 2023 ingevoerd. In de meicirculaire 2022 zijn de effecten voor Nijmegen kenbaar gemaakt. Er geldt echter nog een ingroeipad (het pad waarmee gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien) van 3 jaar. Eind 2025 wordt de invoering van het nieuwe model geëvalueerd. We blijven er invloed op uitoefenen dat Nijmegen ook na de evaluatie van 2025 goed uit het herijkte gemeentefonds zal komen.

We lobbyen over de hoogte van de inkomsten van het gemeentefonds en over het stabiliseren van de schommelingen van het gemeentefonds
Het is belangrijk dat wij als gemeenten kunnen beschikken over voldoende middelen voor de taken en verantwoordelijkheden die we hebben. Ook is het essentieel dat er niet te veel schommelingen in onze inkomsten plaatsvinden; een stabiel gemeentefonds is ook van groot belang. Daarom voeren we als gemeenten samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten een actieve lobby richting de rijksoverheid. Voor de komende jaren is de lobby voor een grotere omvang van het gemeentefonds in 2026 (het zogeheten ravijnjaar) een belangrijk speerpunt. Daarnaast zetten we in op voldoende- structurele - middelen voor jeugdzorg.

We schaffen de hondenbelasting af
Deze coalitie schaft de hondenbelasting af. Wij zijn van mening dat de hondenbelasting een belasting op dierenliefde is en niet goed uit te leggen is.

We maken ruimte in de begroting vrij om het investeringsprogramma te realiseren
In dit coalitieakkoord is een forse aanvulling op het investeringsprogramma opgenomen. In de programmabegroting voegen we extra kapitaallasten toe om dit investeringsprogramma mogelijk te maken.

We verbeteren de fiscale processen
We moeten onze fiscale processen verbeteren, zodat handmatige slagen tot een minimum worden beperkt. De innovatie die we doorvoeren, is erop gericht de controle van fiscale processen te verbeteren door data-analysetools te gebruiken. We gaan deze tools in 2022 en 2023 implementeren. Deze verbeterslagen zijn nodig om het huidig convenant Horizontaal Toezicht met de belastingdienst te verlengen.

Samenwerkingen en verbonden partijen

BNG
De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is een bank die volledig in overheidsbezit is (50 % aandeel Staat, en 50 % aandeel gemeenten en provincies) en de bankfunctie uitoefent ten dienste van de overheid, met als doelstellingen zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders. BNG is een van de partijen waarvan wij geld lenen. Wij houden er ook een rekening aan.

Wat kost het?

Financieel overzicht taakvelden

Bedragen * €1 mln	Rekening	Begroot				
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten						
0.10 Mutaties reserves	21,4	30,5	24,8	12,3	10,7	10,2
0.3 Beheer overige gebouwen en grond	0,8	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
0.5 Treasury	16,3	10,2	9,2	8,7	8,5	8,0
0.61 OZB woningen	48,5	50,0	54,3	54,4	55,4	56,5
0.62 OZB niet-woningen	43,0	42,3	45,5	45,6	46,4	47,2
0.64 Belastingen overig	1,5	1,9	0,8	0,7	0,7	0,7
0.7 Algemene uitk. en overige uitk.	444,4	450,8	483,9	492,9	517,1	494,5
0.8 Overige baten en lasten	0,3	15,0	10,0	14,2	7,6	3,0
	576,2	**601,4**	**629,1**	**629,6**	**647,1**	**620,9**
Lasten						
0.10 Mutaties reserves	31,2	34,1	25,7	28,5	35,3	12,9
0.3 Beheer overige gebouwen en grond	0,9	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7
0.5 Treasury	8,8	6,4	6,3	6,5	6,9	6,4
0.61 OZB woningen	2,8	2,7	2,9	3,0	3,3	3,6
0.62 OZB niet-woningen	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
0.64 Belastingen overig	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
0.8 Overige baten en lasten	4,3	20,7	-0,9	13,8	30,6	41,9
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	49,3	**65,7**	**36,0**	**53,7**	**77,9**	**66,6**
Saldo van lasten en baten	**526,8 V**	**535,6 V**	**593,1 V**	**575,8 V**	**569,2 V**	**554,3 V**

V=voordeel; N=nadeel

Financieel overzicht ambities

ambitie/doel; bedragen * € 1 miljoen; jaarschijf 2023	baten	lasten	saldo
Financieel gezonde stad			
Raming en optimaliseren inkomsten GF	483,9	0,0	**483,9**
Innen lokale inkomsten	100,5	1,4	**99,0**
Beheersing fiscale risico's	0,0	0,1	**-0,1**
Bewaken omvang liquide middelen	9,2	6,3	**2,9**
Opvangen risico's	24,8	25,7	**-0,9**
Niet toegerekende begrotingscorrecties	10,0	-1,2	**11,2**
Onroerend goed niet in exploitatie	0,7	0,2	**0,5**
uitvoeringskosten	0,0	3,5	**-3,5**
Totaal Financiën	**629,1**	**36,0**	**593,1**

Veranderingen in de begroting

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Ontwikkeling algemene middelen				
Begroting doorrekenen aantallen, indexering, etc.	-1.898	-1.897	-2.766	-3.802
Gemeentefonds	30.469	44.971	56.948	21.585
Treasury	-248	-812	-1.284	-1.212
Vrijval stelpost volumegroei (gemeentefonds)	1.500	1.500	1.500	1.500
Andere besluiten				
Afschaffen hondenbelasting	-1.051	-1.051	-1.051	-1.051
Toevoeging kapitaallasten (uitbreiding investeringsruimte)		-2.823	-5.677	-9.840
Uitvoering groeit mee met de stad	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Ontwikkeling zorg kosten vanaf 2025:				
- kostenontwikkeling jeugd en WMO			-6.373	-6.273
- verwachte besparing als gevolg van preventie			300	600
Niet reserveren voor volumegroei zorgkosten in 2026				4.500
Bijstelling indexering 2023	-1.997			
Saldireserve	13.860	-10.366	-18.134	3.801
Taakmutaties gemeentefonds, IU's en DU's				
gemeentefonds	7.464	7.370	6.244	5.817
Totaal Financiën	**46.099**	**34.892**	**27.707**	**13.625**

(bedrag met '-' is een uitzetting van het budget en nadelig voor het gemeentelijk saldo)

Begroting, doorrekenen aantallen, indexering, etc.

Het bijstellen van de aantallen en het verwerken van de prijsbijstelling levert een nadeel op van oplopend bijna € 2 miljoen in 2023 tot € 4 miljoen in 2026. Belangrijkste oorzaak is de reguliere prijsbijstelling. In het deel 'Bijstelling indexering 2023' wordt dit nader toegelicht.

Gemeentefonds

De raming van het gemeentefonds in de Stadsbegroting 2023-2026 baseren we op de stand volgens de meicirculaire van dit jaar. Dit houdt in dat we de financiële effecten uit de septembercirculaire van vorig jaar en de huidige meicirculaire verwerken in deze begroting. In de raming van het gemeentefonds zijn ook de te ramen algemene middelen jeugd vanaf 2024 opgenomen.

Treasury

De begroting moet op het onderdeel treasury neerwaarts worden bijgesteld. Belangrijkste reden is dat sinds 2021 bij de meerjarige doorrekening van kasgeld (leningen met een looptijd van minder dan een jaar) gerekend is met een negatieve rente. Deze is door de renteverhogingen van de centrale banken niet meer haalbaar. Dat scheelt € 230.000 vanaf 2023. Zodra we rente moeten gaan betalen over kasgeld loopt het nadeel op naar 1,2 miljoen euro in 2026.

Vrijval stelpost volumegroei
In het gemeentefonds reserveren we jaarlijks een bedrag voor de volumestijging annex kostenontwikkeling van het sociaal domein (stelpost volumegroei). In deze begroting laten we de jaartranche 2023 vrijvallen. Tegenover deze vrijval staat een budgetuitzetting in het programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg.

Afschaffen hondenbelasting
We stellen voor de hondenbelasting af te schaffen. Wij zijn van mening dat de hondenbelasting een belasting op dierenliefde is en niet goed uit te leggen is.

Toevoeging kapitaallasten (uitbreiding investeringsruimte)
In deze stadsbegroting is een forse aanvulling op het investeringsprogramma opgenomen. In de programmabegroting voegen we extra kapitaallasten toe om dit investeringsprogramma mogelijk te maken.

Uitvoering groeit mee met de stad
We zien op een aantal fronten dat het ambtelijk apparaat onder druk staat. De groei van de stad betekent ook een toenemende vraag aan de ambtelijke organisatie. De afgelopen jaren lukte het, met het nodige kunst en vliegwerk, ambtelijke capaciteit vrij te maken om prioriteiten te kunnen realiseren. Hiervoor werd ambtelijke capaciteit aan andere activiteiten onttrokken. Daarnaast zien we dat soms wel primaire capaciteit wordt toegevoegd, maar dat geen rekening wordt gehouden met ondersteuning en faciliteiten hiervoor. Voor het versterken van de ambtelijke organisatie is 2 miljoen euro opgenomen.

Ontwikkeling zorgkosten vanaf 2025
Voor de budgetten van het zorgdomein zijn we gewoon om de overschrijdingen in enig jaar structureel te maken. Dit ondanks interventies en maatregelen die genomen zijn. We zien ook dat er verschillende trends en ontwikkelingen gaande zijn, waardoor het moeilijk is om causale verbanden te leggen tussen interventies en bijvoorbeeld demografische ontwikkelingen. We willen daar dieper onderzoek naar gaan doen en dit ook vertalen in een prognosemodel dat ons in staat gaat stellen beter te anticiperen op wat op ons afkomt.
Vanuit dat oogpunt stellen we voor om de structurele doorwerking uit de 1e Voortgangsmonitor voor WMO en Jeugd vanaf 2025 niet op te nemen in het programma WWZ, maar dit onderzoek af te wachten. Vanuit behoedzaamheid stellen we wel voor om in de begroting rekening te houden met de toename van de zorgkosten in 2025 en 2026 door hiervoor centraal ruimte voor te reserveren.
Aan de centrale stelpost voegen we ook de in het coalitieakkoord opgenomen verwachte besparing door in te zetten op preventie. Dit gaat om een besparing van € 300.000 in 2025 en € 600.000 in 2026.

Niet reserveren voor volumegroei zorg in 2026
In 2026 stellen we voor te stoppen met de reservering voor volumegroei van de zorgkosten. De reden om dit te doen heeft alles te maken met het ravijn. Hiervoor is enige verdiepende uitleg nodig.
De reservering voor volumegroei van de zorgkosten is ontstaan omdat het aandeel van de zorgkosten in de rijksbegroting groeit. Via de trap-op-trap-af systematiek profiteren gemeenten van deze groei door een hoger gemeentefonds. Maar, door de decentralisaties worden gemeenten ook geconfronteerd met de groei van de zorgkosten. Eigenlijk maakt de trap-op-trap-af het mogelijk om een reservering te doen voor de stijging van de zorgkosten. Nu het rijk vanaf 2026 geen volumegroei toekent aan het gemeentefonds is het consistent om ook te stoppen met de reservering voor volumegroei zorg.

Bijstelling indexering 2023
In het deel Financieel beeld - programmabegroting wordt uitgelegd waarom is gekozen om de begroting in 2023 bij te stellen met de prijsstijgingen uit de augustusraming van het Centraal Plan Bureau. De inschatting nu is dat dit in 2023 een nadeel oplevert van € 2,0 miljoen.

Saldireserve
De jaren 2023 tot en met 2025 worden vereffend met de saldireserve. Met deze begroting wordt in die jaren hiermee per saldo bijna € 15 miljoen extra toegevoegd. In het laatste jaar nemen we de aanpassing uit het initiatiefvoorstel 'coalitieakkoord 2022 - 2026 'over en wordt het structureel spaarbedrag met € 3,8 miljoen verlaagd.

Taakmutaties gemeentefonds, IU en DU's
Als laatste is hier de tegenpost opgenomen van de taakmutaties die opgenomen zijn bij de programma's. Taakmutaties worden gereserveerd binnen het programma financiën; wanneer deze door worden gezet, leidt dit tot een mutatie bij het inhoudelijke programma en een mutatie bij het programma financiën. Per saldo is deze mutatie neutraal.

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens in euro's	694	722	746	740	735	737	777	786
Gemiddelde benchmark	687	701	708	713	716	745	777	797
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens in euro's	634	669	700	701	719	718	759	767
Gemiddelde benchmark	621	634	641	645	651	679	707	726

Toelichting

- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Thema duurzaamheid

Inleiding

Duurzaamheid is een actueel, uitdagend en integraal thema, waarbij de lokale overheid een steeds grotere verantwoordelijkheid krijgt.
Nijmegen is een duurzame stad en pakt uitdagingen met beide handen aan. We streven naar een volledig duurzame energievoorziening. We zetten in op een circulaire stad en zorgen voor een verdergaande afvalscheiding en hergebruik van reststromen. Daarnaast willen we goed in staat zijn de gevolgen van klimaatverandering op te vangen en de biodiversiteit te versterken. Dat doen we door de stad te vergroenen, meer bomen te planten en de waterberging te verbeteren. Uitgangspunt hierbij is het borgen van een gezonde leefomgeving met een aantrekkelijke openbare ruimte die uitnodigt om te ontmoeten en spelen, met een gezonde luchtkwaliteit, geluidsniveau en goede bodemkwaliteit. Om deze doelstellingen te bereiken, geven we als duurzame overheid zelf het goede voorbeeld, onder andere bij inkoop en ruimtelijke planvorming. We werken samen met allerlei partners: van bewonersinitiatieven, tot bedrijven, kennisinstellingen en netwerken op verschillende schaalniveaus.

Duurzaamheid is voornamelijk terug te vinden in de volgende programma's:
·Openbare Ruimte
·Bereikbaarheid
·Wonen en Stedelijke Ontwikkeling
·Economie en Toerisme

Indicatoren

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Percentage hernieuwbare elektriciteit	0,4%	0,8%	1,5%	4,1%	4,7%	5,9%	8,4%	
Gemiddelde benchmark	1,3%	1,6%	2,2%	3,0%	3,9%	5,3%	7,9%	
Aantal zonne-energie installaties op woningen en bedrijven per 1.000 inwoners	12,3	16,9	22,3	29,0	39,6	55,7	69,9	
Gemiddelde benchmark	10,2	14,4	19,6	26,2	35,4	47,6	61,6	
Vermogen zonne-energie installaties woningen en bedrijven (kW per 1.000 inwoners)	35,2	54,8	75,8	101,4	139,8	223,9	315,1	
Gemiddelde benchmark	36,3	53,6	75,8	111,5	172,5	258,0	361,4	
Opgesteld windvermogen (op Land) (MW)			10	10	10	10	10	10
Gemiddeld elektriciteitsverbruik voor woningen (kWh)	2.640	2.620	2.540	2.470	2.390	2.380	2.440	
Gemiddelde benchmark	2.738	2.724	2.654	2.624	2.528	2.471	2.494	
Gemiddeld standaardjaarverbruik gas voor woningen (temperatuurgecorrigeerd) (m3)	1.280	1.230	1.200	1.230	1.200	1.150	1.150	
Gemiddelde benchmark	1.254	1.186	1.168	1.169	1.163	1.133	1.130	
Percentage woningen aangesloten op stadsverwarming		3,8%	5,4%	7,0%	7,3%	7,8%	8,3%	8,9%
Percentage woningen met energielabel B of beter	22%	24%	27%	29%	31%	39%	46%	48%
Gemiddelde benchmark	21%	23%	26%	26%	31%	37%	42%	44%
Percentage utiliteitsgebouwen met energielabel C of beter			61%	63%	63%	62%	65%	67%
Gemiddelde benchmark			59%	64%	66%	68%	70%	72%
Aantal (semi)publieke laadpunten voor elektrische auto's	58	68	162	219	233	385	581	
Gemiddelde benchmark	104	155	240	300	369	539	706	
Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	117	104	92	91	88	88	91	
Gemiddelde benchmark	192	184	178	162	160	157	155	

Percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval	67%	70%	73%	72%	72%	72%	73%

Toelichting

- *Percentage utiliteitsgebouwen met energielabel C of beter*
  Onder een utiliteitsgebouw verstaan we gebouwen als kantoren, scholen, fabrieken, ziekenhuizen e.d. (gebouwen niet zijnde woningen). Het aantal Nijmeegse utiliteitsgebouwen waarvoor een label bekend is, is gestegen van 440 in 2016 naar 1.395 in 2020.
- *Percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval*
  De nascheiding van afval is meegerekend; denk aan nascheiding van grof restafval en bouw- en sloopafval.
- *Gemiddelde benchmark*
  Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

Voor meer onderzoeksuitkomsten/statistieken over duurzaamheid:
https://swm2022-nijmegen.pcportal.nl/p53221/kerncijfers

Thema burgerparticipatie

Inleiding

Met het initiatiefvoorstel 'Programmastructuur 2022 - 2026' heeft uw raad besloten om deze bestuursperiode te sturen op het overstijgende thema Burgerparticipatie. Graag gaat ons college met de auditcommissie van uw raad in gesprek over hoe dit kan worden vormgegeven.

Paragrafen

Investeringen

Beleid

Investeringen worden gedaan om de stad te veranderen, te verbeteren en te vernieuwen. We maken onderscheid tussen specifieke investeringen, bulkinvesteringen en investeringen met eigen dekking. Bulkinvesteringen zijn jaarlijks terugkerende kredieten waarvoor elk jaar uitvoeringsplannen worden vastgesteld. Het betreft verschillende kleinere investeringen, zoals investeringen in gemeentelijke accommodaties, bedrijfsinvesteringen en woonomgevingsverbeteringen. Investeringen met eigen dekking krijgen dekking uit een reserve of worden gedekt door jaarlijkse opbrengsten, zoals de rioolheffing. De specifieke investeringen nemen we op in het Investeringsplan.

Investeringsplan
In het Investeringsplan nemen we ook de investeringen mee die worden uitgevoerd via de planexploitaties van het Ontwikkelingsbedrijf. Na gereedkomen van deze investeringen, worden zij opgenomen in de activa-administratie van de gemeente. De tussentijdse verantwoording over die investeringen nemen we op in de Voortgangsrapportage grote projecten (VGP).

Planexploitaties
Binnen planexploitaties worden ook andere investeringen gedaan, bedoeld om het gebied te ontsluiten en bewoonbaar te maken. Na afronding van de planexploitatie heeft de gemeente dan de beschikking over investeringen die betaald zijn binnen de planexploitatie. Dergelijke investeringen worden meegenomen en financieel gedekt in de plannen in het VGP en zijn dus niet meegenomen in het investeringsplan.

Kapitaallasten
Direct na het gereedkomen van de investering komen de afschrijvings- en rentelasten (kapitaallasten) jaarlijks ten laste van de begroting. Uitgangspunt van ons investeringsbeleid is dat het niveau van onze kapitaallasten stabiel blijft. De jaarlijks beschikbaar komende ruimte wordt weer als dekking ingezet voor nieuwe investeringen. Als de ruimte ontoereikend is voor nieuwe investeringen, stellen we voor hoe de ruimte kan worden vergroot.

Leeswijzer
De nieuwe investeringen zijn toegelicht in de paragraaf 'Nieuwe investeringen'. We geven bij dat onderdeel ook inzicht in de beschikbare investeringsruimte. Vervolgens geven we in de paragraaf 'Investeringsplan' een totaalbeeld van de specifieke investeringen die eerder al door uw raad zijn goedgekeurd. Daarna geven we een totaalbeeld van de Bulkinvesteringen en Investeringen met eigen dekking. Deze investeringen zijn niet meegenomen in het overzicht 'Investeringsplan'.

Nieuwe investeringen

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026	Totaal	Afschrijving (in jaren)
Klimaatadaptatietoolbox en aanpassing Openb.ruimte	1.700	1.700	1.700	1.700	6.800	15
1000 bomen per jaar	1.000	1.000	1.000	1.000	4.000	15
Investering ten behoeve aardgasvrij maken	pm	pm	pm	pm		20
Energieneutrale en aardgasvrije gemeentelijke vastgoed	1.400	1.400	1.400	1.400	5.600	15
Laadinfra	500				500	15
Stationsgebied: scope wijziging West-entree			6.500		6.500	30
Waalfront, NYMA en Engie	500				500	30
Ontwikkelagenda Dukenburg	4.000	3.200			7.200	20

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026	Totaal	Afschrijving (in jaren)
Flexibele woonruimte	700	600	600	600	2.500	20
Meer dan beheer	1.000	400			1.400	15
Ambitie gestuurde aanpak bij vervangingen OR	3.000	5.000	5.000	5.000	18.000	15
Zwembad Winkelsteeg (*)	2.000	3.000	22.500	21.000	48.500	30
Sporthal/Locatie Jan Massinkhal		17.100			17.100	30
Waalhalla	650	300			950	20
Planexploitatie Winkelsteeg; jaarschijf 2026				2.800	2.800	40
Mobiliteit	7.000	7.000	7.000		21.000	15
Aantrekkelijke binnenstad	2.000	8.000	5.000		15.000	15
Renovatie van de schouwburg	1.000	7.200	7.200	7.280	22.680	20
Atelierbeleid	1.000				1.000	20
Onderwijshuisvesting	10.000				10.000	20
Groei Basisschool Hidaya	400				400	20
Gebiedsontwikkeling van bedrijvenpark De Grift/Rietgraaf	1.200	1.400	1.200		3.800	20
Tegenvaller en gevel museum Valkhof	1.014				1.014	20
Reservering voor gestegen kosten	8.303	2.087	2.636	2.115	15.141	Div.
Totaal investeringen	**48.367**	**59.387**	**61.736**	**42.895**	**212.385**	

Ad (*): volgens de financiële spelregels schrijven we af op een investering na het jaar van oplevering. Omdat de kapitaallasten (rente en afschrijving) van het nieuwe zwembad daardoor buiten de reeks van de komende meerjarenbegroting zouden vallen, nemen we voor het zwembad vanaf het jaar 2026 de kapitaallasten op in de begroting.

Klimaatadaptatietoolbox en aanpassing openbare ruimte
De tijd dringt. We komen snel met een strategie en uitvoeringsplan voor klimaatadaptatie. We geven prioriteit aan gebieden met wateroverlast en aan stenige plekken, zoals de binnenstad, het stationsgebied en in de wijken rondom het stadscentrum. Hier is meer kans op extreme hitte. Klimaatbestendigheid wordt een vast uitgangspunt bij ruimtelijke projecten en het beheer in onze groeiende stad. Dat doen we door bijvoorbeeld te kiezen voor meer groen, meer schaduw en een betere waterberging. Hiervoor is een investering nodig van 1,7 miljoen euro per jaar. We proberen de geldstromen slim te bundelen, zoals bijvoorbeeld is gebeurd bij de vernieuwing van de Jerusalembuurt

1000 bomen per jaar
We planten meer bomen dan we eerder van plan waren. We zetten de komende vier jaar in op 1000 nieuwe bomen per jaar. Hiervoor is in totaal een extra budget nodig van 4 miljoen euro. We geven prioriteit aan nieuwe bomen met hoge kwaliteit in versteende wijken en gebieden in de bestaande stad. We zorgen voor een verbetering van de groeiplaatsen en benutten kansen om het ecologisch beheer verder te verbeteren.

Investering ten behoeve aardgasvrij maken
De komende jaren zijn er forse investeringen nodig voor de warmtevoorziening. Wij vinden het belangrijk om mede investeerder te zijn om op die manier het publieke belang te waarborgen. Deze investeringen verdienen zich in principe voor het overgrote deel terug. Voor het onrendabele deel vragen we het rijk om bij te springen. Op dit moment schatten we in dat wij de komende 8 jaar 30 miljoen euro gaan investeren. Zoals eerder aangegeven gaan we ervan uit dat deze investering wordt terugverdiend. Er zal wel sprake zijn van enige aanloopverliezen. Bij elke investering zal een voorstel aan de raad worden gedaan waarin de financiële gevolgen opgenomen zijn.

Energie neutrale en aardgasvrije gemeentelijke vastgoed
We willen een energie neutrale organisatie worden. Daar hoort ook de realisatie van een energie neutrale en aardgasvrije vastgoedportefeuille bij met een zo laag mogelijk energieverbruik en zo hoog mogelijke realisatie van duurzame energie. Om dit te bereiken gaan we op logische momenten aanpassingen en verbeteringen uitvoeren aan de gemeentelijke gebouwen om van het aardgas af te komen, energiebesparende maatregelen te nemen,

energiemanagement toe te passen en duurzame energie op te wekken. Om dit te bereiken is tot 2035 jaarlijks een extra krediet nodig van 1,4 miljoen euro. We dragen hier ook aan bij door te investeren in circulaire pilots en duurzame aanbestedingen. Ook laten we ons certificeren voor de CO2 prestatieladder.

Laadinfra
Steeds meer mensen en bedrijven stappen over op elektrisch vervoer. Hierdoor is er op steeds meer plekken in de stad behoefte aan laadinfrastructuur. We gaan meer elektrische laadpalen plaatsen en gaan hiervoor creatief om met de ruimte. Dat doen we bijvoorbeeld met innovatieve laadvoorzieningen, zoals het combineren van laadpalen en lantaarnpalen in nieuwbouwwijken. We stellen hiervoor tot en met 2025 jaarlijks een budget beschikbaar van € 300.000, vanaf 2026 wordt dit € 100.00 en een eenmalig investeringsbudget van € 500.000.

Stationsgebied: scope wijziging West-entree
We ontwikkelen de nieuwe westentree van het centraal station, die de verbinding gaat vormen tussen het station en Nijmegen-West, een gebied dat volop in ontwikkeling is. We investeren 6,5 miljoen euro in de westentree.

Waalfront, NYMA en Engie
Voor het in stand houden van de watertoren als gemeentelijk monument stellen wij €500.000 beschikbaar.

Ontwikkelagenda Dukenburg
We investeren 7,2 miljoen euro om verder uitvoering te geven aan de ontwikkelagenda voor de delen van Dukenburg die bij het ontwikkelgebied Kanaalzone Zuid horen; Zwanenveld rond het winkelcentrum, Meijhorst 60e straat en de zone langs het kanaal, inclusief de ROC-locatie. We investeren hiermee in de openbare ruimte bij de ontwikkellocaties en in verbetering van de bereikbaarheid en toegankelijkheid. Dit geld gebruiken we ook om andere instanties over te halen om mee te financieren en voor uitbreiding van de capaciteit. We willen het stadsdeel ook economisch sterker maken en de ontmoetingsfunctie versterken. Daarvoor transformeren we Winkelcentrum Dukenburg naar een locatie voor winkelen, wonen, cultuur en ontmoeten. De omgeving rond Winkelcentrum Dukenburg is onderdeel van Kanaalzone zuid en ontwikkelen we tot een gemengd woon-werkgebied

Flexibele woonruimte
We realiseren meer (flexibele) woonruimte voor spoedzoekers, daklozen, statushouders en andere speciale doelgroepen. Een passende woning is een absolute voorwaarde om een (nieuwe) start te maken met zelfstandig leven. Bovendien kosten haperende doorstroom uit de zorg, dakloosheid en dergelijke veel geld in het sociaal domein, dat we graag effectiever besteden. Hiervoor putten we uit het Woonfonds en stellen we een exploitatiebijdrage van € 300.000 per jaar beschikbaar. Voor het aanpassen van eigen vastgoed voor huisvesting van bijzondere doelgroepen stellen we daarnaast een investeringskrediet van 2,5 miljoen euro beschikbaar.

Meer dan beheer
De openbare ruimte heeft vele functies en biedt veel kansen om de stad mooier, aangenamer, socialer, veiliger en gezonder te maken. Daarom willen we meer dan alleen een fatsoenlijk onderhoudsniveau. Bij onderhoud en vervanging, richten we de ruimte in voor ontmoeting, sport, spel en beweging. Ook planten we meer groen en leggen we beweegroutes en watertappunten aan. We maken de openbare ruimte toegankelijk, aangepast aan de klimaatverandering, duurzaam en sociaal en verkeersveilig. Voor deze ambitie stellen we een investeringsbudget van 1,4 miljoen euro beschikbaar. Hoe, dat bedenken we samen met onze inwoners. We gaan bijvoorbeeld kinderen mee laten praten over hoe zij willen dat de speeltuinen en speelplekken ingericht zijn.

Ambitie gestuurde aanpak bij vervangingen in de openbare ruimte
We maken werk van de grote vervangingsgolf die eraan komt, voor de openbare ruimte, wegen, bruggen e.d. die 40-50 jaar geleden gebouwd zijn en die nu allemaal tegelijkertijd aan het einde van hun levensduur zijn. Daarvoor maken we investeringsbudget vrij; in 2023 een bedrag van 3 miljoen euro en vanaf 2024 een bedrag van 5 miljoen euro per jaar. Ook hier nemen we de vergroening mee.

Zwembad Winkelsteeg / sporthal locatie Winkelsteeg
In het initiatiefvoorstel 'Coalitieakkoord 2022- 2026' is een investering opgenomen van 30 miljoen euro voor het nieuw zwembad Winkelsteeg. Bij de eerste voorbereiding op de Stadsbegroting bleek dit onvoldoende om het gewenste zwembad te realiseren. Hiervoor is een aanvulling nodig van 18,5 miljoen euro. Het college heeft de benodigde investering van 18,5 miljoen euro zorgvuldig afgewogen en besloten vast te houden aan de ambities zoals vastgesteld in de 'Toekomstvisie Nijmeegse zwembaden 2020'. Het college wil een modern, duurzaam en passend zwembad realiseren voor haar inwoners en verenigingen in Nijmegen. Uit de doorrekening van het investeringsplan op basis van reële uitgangspunten (afschrijvingstermijnen) is gebleken dat de kapitaallasten van het nieuw zwembad passen in deze Stadsbegroting.

Tijdens de locatiestudie voor het zwembad is de locatie Jan Massink Hal nadrukkelijker in beeld gekomen, evenals de Jan Massink Hal zelf. Het college ziet een grote meerwaarde in het integreren van de huidige Jan Massink Hal in de ontwikkeling van het nieuwe zwembad binnen Winkelsteeg. De JMH is reeds 40 jaar oud, voldoet niet aan de huidige eisen qua duurzaamheid en energie-efficiëntie en is op afzienbare termijn aan vervanging toe. Het realiseren van een nieuw zwembad in de Winkelsteeg met een dubbele sporthal op de eerste verdieping ter vervanging van de huidige JMH biedt vele voordelen en is daarom een serieuze optie.
Voor het ontwikkelen van een nieuwe sporthal is 17,1 miljoen euro nodig. Dit bedrag is in deze Stadsbegroting opgenomen als een aanvullend investeringskrediet van 17,1 miljoen euro. Omdat ons college de voorkeur heeft voor de realisatie van het zwembad en vervanging van de Jan Massink hal is in deze Stadsbegroting financiële ruimte opgenomen. Het is aan uw raad om een definitieve keuze te maken voor de locatie van het nieuwe zwembad en de mogelijke realisatie van een nieuwe sporthal ter vervanging van de Jan Massink hal. We leggen het voorstel voor de locatiekeuze en de plannen voor de ontwikkeling van een nieuwe sporthal dit najaar voor aan uw Raad.

Waalhalla en urban sports
Waalhalla is al jaren hèt indoor skatecentrum van Nijmegen. Ook is onze stad sterk in (andere) urban sports. Dit levert een bloeiende jeugdcultuur op en stimuleert jongeren om te bewegen. Waalhalla is cruciaal voor de hele urban scene. Waalhalla wil toekomstbestendig doorgroeien. Wij vinden dat urban sports onderdeel is van onze jonge stad en willen dit dus mogelijk maken. Daarom geven we een jaarlijkse bijdrage van € 50.000 t.b.v. de exploitatiekosten. Daarnaast is de staat van het pand dat Waalhalla van de gemeente huurt niet goed. We stellen een krediet ter beschikking voor de aanpak van het pand van € 9,5 ton. Rond de € 6,5 ton is voor dakrenovatie, de rest Is nodig voor upgrade en modernisering van het pand (o.a. gevels en kantoren).

Planexploitatie Winkelsteeg; jaarschijf 2026
De grondexploitatie Winkelsteeg is in het najaar van 2021 vastgesteld. In de grondexploitatie is rekening gehouden met investeringsbijdragen. Eerder, in de Stadsbegroting 2022, is een bedrag 29,8 miljoen opgenomen (voor de begrotingsjaren 2024 en 2025). We voegen nu in de meerjarenbegroting 2023 – 2026 jaarschijf 2026 toe: het gaat daarbij om een investering van 2,8 miljoen euro.

Mobiliteit
De komende jaren worden er veel woningen bijgebouwd en zal de bevolking in korte tijd fors groeien. Om ervoor te zorgen dat de stad bereikbaar blijft voor bewoners, bezoekers en bedrijven gaan we versneld mobiliteits-maatregelen doorvoeren. We zetten in op de bereikbaarheid van de stad. Om het extra aantrekkelijk te maken om te voet, met de fiets of het openbaar vervoer te reizen, geven we hieraan prioriteit. Dat doen we onder meer met het goedkope busabonnement voor minima en 65+. En zetten we voor de binnenstad bijvoorbeeld in op het gemak van een stap op/stap af busje. We investeren in betere stadstransferia met goede overstap op frequent OV. Goede doorstroom van het verkeer is belangrijk voor de bereikbaarheid en zorgt voor minder uitlaatgassen. Op alle onderdelen zijn maatregelen noodzakelijk. We gaan hier fors in investeren met een budget van 21 miljoen euro. Daarnaast hebben we een aanvraag ingediend bij het rijk voor aanvullende financiële middelen voor mobiliteitsmaatregelen waarmee de woningbouwversnelling kan plaatsvinden.

Aantrekkelijke binnenstad
In onze binnenstad komen wonen, werken en bezoeken, winkelen, ontspannen en ontmoeten samen. Het hart van onze stad is een levendige plek. Onze stad groeit en daarmee ook de drukte in de binnenstad. Levendigheid én leefbaarheid willen we de komende jaren versterken. Daarbij bewaken we de goede balans tussen deze twee aspecten, samen met bewoners en ondernemers zodat de Binnenstad ook veilig en leefbaar blíjft. In totaal gaan we 15 miljoen euro investeren in onze binnenstad en stellen we € 500.000 beschikbaar voor activiteiten en capaciteit.

Renovatie van de schouwburg
We vinden het belangrijk de Schouwburg te behouden voor de stad. De schouwburg is een belangrijke ontmoetingsplek voor Nijmegenaren. Niet alleen de brede programmering draagt daaraan bij. Maar ook het gebouw zelf moet breder inzetbaar en toegankelijker worden. Daarom investeren we in de renovatie van de schouwburg en kiezen voor de variant schouwburg-plek in de stad. We investeren daarvoor 22,7 miljoen euro.

Atelierbeleid
We willen meer ateliers en broedplaatsen, die voor langere tijd gebruikt kunnen worden. Daarvoor maken we atelierbeleid. Daarbij hebben we oog voor starters en doorstromers zodat we kunstenaars kunnen behouden voor de stad. We breiden het aantal ateliers en broedplaatsen uit in bestaande wijken en nemen ateliers mee bij de inrichting van nieuwe wijken. Florerend atelier- en broedplaatsenbeleid draagt bij aan levendige wijken, zo snijdt het mes aan twee kanten. We investeren hierin 1 miljoen euro.

Onderwijshuisvesting
Er is een procedure gestart voor het realiseren van een nieuwe basisschool in Hof van Holland. In Nijmegen hebben we met scholen afspraken gemaakt dat zij verantwoordelijk zijn voor onderwijshuisvesting. Het realiseren van nieuwe scholen valt buiten deze afspraken. Voorzichtigheidshalve is nu gerekend dat de volledige investering ten laste van de gemeente Nijmegen komt. Het gaat hierbij om een investering van 10 miljoen euro.

Groei Basisschool Hidaya
Hidaya geeft aan dat ze verder doorgroeien. Indien zij met prognoses kunnen aantonen dat deze groei langdurig (voor minimaal 15 jaar) is, dan zijn wij als gemeente vanuit de zorgplicht onderwijshuisvesting verplicht hieraan te voldoen. De locatie voorziet in deze verdere doorgroei.

Gebiedsontwikkeling van bedrijvenpark De Grift/Rietgraaf
Op De Grift/Rietgraaf in Nijmegen Noord willen we verdozing zoveel mogelijk voorkomen. We investeren 3,8 miljoen euro in een aantrekkelijke en groene openbare ruimte en in het verduurzamen van het bedrijvenpark.

Tegenvaller en gevel museum Valkhof
Bij de verbouw van museum Het Valkhof heeft zich een tegenvaller voorgedaan van € 550.000. Dit vangen we op.

Uit het gevelonderzoek blijkt dat er aanvullende zaken uitgevoerd moeten worden om de gevel in stand te houden. Uit de kostenraming blijkt dat er ten opzichte van het eerder geraamde krediet van € 550.000 in het coalitieakkoord een bedrag van € 464.000 extra nodig is.

Reservering voor gestegen kosten
De prijzen voor materialen en grond zijn zo hard gestegen dat dit gaat knellen bij bestaande investeringskredieten. Hiervoor is eerder € 10 miljoen in het coalitieakkoord opgenomen. Bij het bepalen van de bijstelling is niet uitgegaan van een vast indexeringspercentage. Per project is, op basis van de specifieke projecteigenschappen, bepaald wat er nodig zal zijn. Dat verklaart ook de verschillen tussen de verschillende projecten. Nu blijkt dat er een bedrag van 15,1 miljoen euro nodig is.

Bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026	Totaal	Afschrijving (in jaren)
Restauratie Valkhofpark	260				260	40
Herinrichting Kelfkensbos	190				190	40
Valkhofkwartier (restant krediet van € 4,2 mln)	288				288	20
Entree westzijde spoorzone	786	786			1.571	40
Parkeren Hezelpoort	1.859				1.859	40
Spoorzone Oost/Stat.gebied/Stat.plein/Snelfietsroutes	495	235	2.115	2.115	4.960	20
Archeologisch depot	763				763	40
Station heyendaal	160				160	40
Winkelsteeg	182	1.066	521		1.769	40
Museum Valkhof	2.220				2.220	20
Onderwijshuisvesting	1.100				1.100	40
Totaal investeringen	**8.303**	**2.087**	**2.636**	**2.115**	**15.141**	

Investeringsruimte

We hebben een meerjarige doorrekening gemaakt van de afschrijvings- en rentelasten (kapitaallasten) van eerder door uw raad beschikbaar gestelde kredieten, de tot en met 2021 gerealiseerde investeringen en de nieuwe investeringen. Rekening houdend met technische aanpassingen en areaaltoename geeft dat het volgende beeld.

Bedragen x € 1 mln.	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
kapitaallasten primitieve begroting	36,88	38,97	40,84	43,10	43,10	43,10	43,10	43,10	43,10
areaal aanpassingen Woningen		-0,06	-0,03	-0,01	0,17	0,33	0,50	0,66	0,83
areaal aanpassingen Niet Woningen		-	-	-	0,27	0,55	0,82	1,10	1,37
effect BBV omzetting investeringen O.R.		-			0,39	0,77	1,14	1,50	1,50
Uitbreiding budget kapitaallasten (Begroting 2023)		-	2,82	5,68	9,84	9,84	9,84	9,84	9,84
beschikbaar budget kapitaallasten	**36,88**	**38,91**	**43,64**	**48,77**	**53,77**	**54,59**	**55,40**	**56,20**	**56,64**
doorberekende kapitaallasten bestaande investeringen	33,90	40,52	41,38	43,32	43,24	42,99	42,78	41,44	40,45
kapitaallasten nieuwe investeringen en prijsstijgingen		-	2,25	5,45	10,53	11,82	11,75	11,69	11,62
benodigde kapitaallasten	**33,90**	**40,52**	**43,63**	**48,77**	**53,77**	**54,81**	**54,53**	**53,13**	**52,07**
verschil	**2,98**	**-1,61**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**-0,22**	**0,87**	**3,07**	**4,57**

Een negatief verschil tussen beschikbare en benodigde kapitaallasten geeft aan dat er te weinig budget is om in de dekking van de kapitaallasten van alle investeringen te voorzien. In 2022 zien we een groot voordelig verschil en in 2023 een kleiner nadeel. Gezien de vertragingen die er vaak optreden in investeringsprojecten en het grotere voordeel in 2022 is er nu geen aanleiding daarvoor de begroting aan te passen. Het jaar 2027 laat een nadelig verschil zien dat vanaf 2028 geleidelijk oploopt tot grotere positieve verschillen. Zoals gezegd treden er vaak vertragingen op, zodat het in de lijn der verwachtingen ligt dat kapitaallasten ook door zullen schuiven. We verwachten dan ook dat er voor de volgende meerjarenbegroting (2024 - 2027) vanaf 2027 ruimte zal ontstaan voor dekking van kapitaallasten voor nieuwe investeringen.

Investeringsplan

Hieronder geven we een overzicht van alle specifieke investeringen waartoe uw raad eerder heeft besloten. De nieuwe specifieke investeringen, waarover uw raad bij deze Stadsbegroting een besluit neemt, staan in de vorige paragraaf. In de laatste kolom is aangegeven wanneer uw raad het eerste besluit heeft genomen over de investering.

Bedragen x € 1.000	Investering	Verwacht jaar van oplevering					
		2022	2023	2024	2025	2026	
Bereikbaarheid							
Fietstunnels Waalsprong	8.243						SB 10 - 13
Aanleg Dorpensingel	6.400						PN 2012
Parkeren Hezelpoort	2.597						Dec 2013
Stationsplein	3.000						SB 15 -18
Waalbrug fiets- en busbaan	1.470						SB 15 -18
Park & Ride	1.200						SB 15 -18
Bereikbaarheid campus o.a. Heyendaal	2.500						ZN 2016
Station Heyendaal	2.000						ZN 2016
Weurtseweg	1.900						ZN 2016
Onderhoudstoestand woonstraten	8.831						ZN 2017
Reconstructie Graafseweg	2.300						SB 19 - 22
Fietsenstalling Kelfkensbos	600						SB 19 - 22
Bushaltes Traianusplein en singels	350						SB 19 - 22
Omvormen 30km wegen binnenstad	700						SB 21 - 24
Fietsprogrammering 2021-2025	5.945						SB 21 - 24
Parkeerdek Kelfkensbos	2.450						SB 21 - 24
Busbaan HOV	150						SB 2022
Laadinfra	200						SB 2022
Verlengde Waalbrug fietspad oostzijde	50						SB 2022
Verkeersmanagementcentrale (VMC)	450						SB 2022
Vervanging VRI's (verkeersregelinstallaties)	1.137						SB 2022
Cultuur en cultureel erfgoed							
Cultuurhistorische Panden	1.800						SB 15 - 18
Upgrading Villa Novastraat 2-6	1.200						ZN 2017
Archeologisch depot	4.500						ZN 2017
Museum Valkhof verbouwing	2.700						ZN 2019
Museum Valkhof rendabel	5.800						Raad 2021
Vervangen trekkenwand Schouwburg	3.535						SB 21 - 24
Schouwburg Renovatie en GO	1.000						SB 21 - 24
Bibliotheek Nijmegen Noord	2.200						SB 2022
Economie en toerisme							
Voorzieningen evenemententerreinen	800						ZN 2017
Extra investering binnenstad	4.000						SB 21 - 24
Financiën							
Installaties dienstgebouwen	1.000						SB 2019
Onderwijs							
Bewegingsonderwijs Park Neerbosch	1.150						SB 14 - 17
Kwaliteitsimpuls VSO	11.000						SB 19 - 22
Uitbreiding niet-doorgedec. school	1.750						ZN 2019
Aanpassing VZH de Klif	600						ZN 2019
Basisschool Hidaya	1.800						SB 2022
Kristallis	3.350						SB 2022
Openbare Ruimte							
Groenstruct. Oostz. Mauritssingel	500						ZN 2019

Bedragen x € 1.000	Investering	Verwacht jaar van oplevering
Groot Onderhoud park Brakknstein	1.200	ZN 2019
LED verlichting Binnenstad	500	ZN 2019
Vergroening stedelijk gebied	0	Voor 2014
Maatregelen luchtkwaliteit	1.400	SB 21 - 24
Vervanging speelvoorzieningen	2.345	SB 16-19
Aanplant bomen	4.000	SB 2022
Speelvoorzieningen stedelijke speeltuinen	75	SB 2022
Beweegvriendelijke omgeving	1.000	SB 2022
Sport		
Meerjarige Renovatie Zwembaden	2.900	SB 15 - 18
Kunstgras Hockeyvelden	2.278	SB 15 -18
Bestaande Sportaccomodaties	5.750	SB 17 - 20
Gymzaal De Stelt	1.872	ZN 2017
Sporthal Plus, Hof van Holland (voorheen gymzaal Woenderskamp)	14.067	ZN 2017
Koudenhoek, MF Sportveld (voorheen Broodkorf/Koudenhoek MF Sportveld)	2.000	SB 19 - 22
Herontwik.Staddijk tbv Oranje Blauw	300	ZN 2019
Verhuizing korfbal. Keizerstad	1.800	ZN 2019
Clubhuis en kleedkamers Noviomagnum	1.800	ZN 2019
Kunstgrasveld Noviomagnum en KDC	800	ZN 2019
Uitbreiding tennisvelden LLTV Nijm-N	200	ZN 2019
Sportzaal Marie Curiestraat	7.500	SB 2022
Multifunctionaliteit Sportaccommodaties	960	SB 2022
Verbeteren akoestiek sportaccommodaties	300	SB 2022
Veiligheid		
Vervanging Toezichtcamera's	75	SB 21 - 24
Welzijn wijkontwikkeling en zorg		
Skaeve Huse	950	SB 13 - 16
Jongerencentrum Nijm.Noord	623	SB 14 - 17
NUNN Renovatie	100	SB 15 - 18
Toegankelijkheid wijkaccomodaties	760	ZN 2017
Stip, Soc Wijkteam en Hof v Holland	1.000	ZN 2019
Wonen en Stedelijke Ontwikkeling		
Openbare ruimte NYMA	2.700	SB 14 - 17
Entree Westzijde Spoorzone	5.500	SB 15 - 18
Asbest invent. & sanering	2.072	SB 15 - 18
Watersportcentrum Spiegelwaal	3.150	ZN 2017
Museum Valkhof	2.500	SB 19 - 22
Spoorzone Oost	10.500	SB 19 - 22
Aanpas openb. ruimte Vlaams Kwartier	400	ZN 2019
Uitvoeren Valkhofkwartier	4.200	ZN 2019
Bruisende Binnenstad cofinanciering	360	ZN 2019
Stationsgebied	3.500	SB 21 - 24
Winkelsteeg/Kanaalzone	7.000	SB 21 - 24
Plansoftware Omg.wet	70	SB 21 - 24
Toepasbare regelsoftware Omg.wet	30	SB 21 - 24
Renovatie rijksmonument Valkhofpark	3.075	SB 21 - 24
Mercurius Park en Bike	3.500	SB 2022
Winkelsteeg	29.800	SB 2022
Valkhofkwartier	3.811	SB 2022
Cultuurhistorie kwartier	795	SB 2022
Verduurzamen vastgoedportefeuille	4.400	SB 2022

Bulkinvesteringen en investeringen met eigen dekking

In onderstaande tabel geven we het totaalbeeld van alle kredieten die eerder door uw raad beschikbaar zijn gesteld voor bulkinvesteringen (jaarlijks terugkerende kredieten) en investeringen met eigen dekking. Tevens is het jaar 2026 met verwachte investeringsbedragen toegevoegd.

bedragen * € 1.000			2022	2023	2024	2025	2026
Investeringen met eigen dekking							
Nieuwbouw De Hulsen	Wonen en SO	Bestaand	21.030				
Vastgoed Rendabel	Wonen en SO	Bestaand	2.347	1.100	1.100	1.100	1.100
Duurzaamheid	Wonen en SO	Bestaand	7.918	2.000	2.000	2.000	2.000
Groot- en vervangingsonderhoud	Openbare Ruimte	Bestaand	10.807	4.500	4.532	4.633	4.852
Rioolinvesteringen Waalsprong	Openbare Ruimte	Bestaand	1.990	2.202	913	821	750
Museum Valkhof aankoop	Cultuur en cult. erfg.	Bestaand	0				
Vervanging parkeerapparatuur	Bereikbaarheid	Nieuw	380				
Bulkinvesteringen							
Woonomgevingsverbeteringen	Openbare Ruimte	Bestaand	375	375	375	375	375
Bedrijfsinvesteringen	Bestuur en Organisatie	Bestaand	2.721	2.150	2.150	2.150	2.150
Gemeentelijke accommodaties	Wonen en SO	Bestaand	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Kunstgrasvelden	Sport	Bestaand	1.692	1.212	1.212	1.212	1.212
Investeringen Openbare Ruimte	Bereikbaarheid	Bestaand	4.997	5.105	5.105	5.105	5.105
Totaal			**55.257**	**19.644**	**18.387**	**18.396**	**18.544**

De toevoeging van jaarschijf 2026 is meegenomen in begrotingswijziging BW-01815, met uitzondering van de rioolinvesteringen (groot- en vervangingsonderhoud en rioolinvesteringen Waalsprong). Die worden meegenomen in begrotingswijziging BW-01817. Ten aanzien van rioolinvesteringen Waalsprong zijn de ramingen voor 2023, 2024 en 2025 aangepast. Dat wordt ook meegenomen in begrotingswijziging BW-01817.

Lokale heffingen

Beleid

Deze paragraaf geeft inzicht in belastingen en heffingen die we heffen (rechten, tarieven of leges). De inwoners en bedrijven in Nijmegen dragen via de lokale belastingen en heffingen bij aan het welzijn, de leefbaarheid en de voorzieningen in hun stad. De lokale belastingen en heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten.

We maken onderscheid tussen belastingen en heffingen

Belastingen zijn bijdragen aan de gemeente waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. Voorbeelden zijn de Onroerende zaakbelasting (OZB) en de toeristenbelasting. De opbrengsten uit deze belastingen gaan naar de algemene middelen van de gemeente. De gemeenteraad bepaalt zelf waaraan de gemeente dit geld besteedt.

Heffingen worden geheven als de gemeente een van haar bezittingen ter beschikking stelt of als de gemeente een dienst verleent aan een individuele inwoner of bedrijf. Voorbeelden zijn havengelden en leges. De opbrengsten uit deze heffingen worden direct gebruikt om de gemaakte kosten te dekken. De gemeente mag niet meer heffen (maximaal 100%) dan de begrote kosten die gedekt worden met de heffing.

Opbrengst belastingen en heffingen

De totale opbrengst aan belastingen en heffingen bedraagt circa € 151,1 miljoen. Dit bedrag komt overeen met circa 15% van de totale gemeentelijke baten. Het merendeel van de opbrengst wordt gegenereerd door de OZB, Parkeerbelasting en de Rioolheffing.

In onderstaande tabel ziet u de inkomsten uit de lokale belastingen en heffingen:

Bedragen * €1 mln	Opbrengst 2021 (Stadsrekening)	Begroot dynamisch 2022	Stadsbegroting 2023
Onroerende zaakbelasting	90.8	91,8	99,2
Parkeergelden	13,5	17,6	18,8
Rioolheffing	15,5	16,2	16,1
Leges bouwvergunningen	6,0	6,1	6,5
Opbrengst restafvalzakken	2,7	2,6	2,8
Opbrengst clics (ondergrondse afvalcontainers)	0,4	0,3	0,3
Opbrengst vast tarief reinigingsrecht	0,7	0,8	0,8
Leges burgerzaken	2,5	1,9	2,0
Hondenbelasting	1,2	1,2	0,0
Toeristenbelasting	0,4	0,8	0,9
Parkeerboetes	1,2	0,7	0,8
Scheepvaartrechten	0,5	0,6	0,6
Precariobelasting	0,1	0,5	0,6
Marktgelden	0,2	0,3	0,3
Reclamebelasting	0,2	0,2	0,2
Eenmalige rioolaansluiting	0,0	0,1	0,1
Overige leges	1,5	1,0	1,1
Totaal	**137,4**	**142,7**	**151,1**

Vaststelling tarieven

Alle verordeningen die betrekking hebben op de gemeentelijke belastingen en heffingen 2023 (met tarieven) worden in december 2022 tegelijkertijd aangeboden aan de gemeenteraad ter vaststelling.

Tarievenbeleid algemeen

Alle tarieven zijn volgens het bestaand beleid met de inflatiecorrectie van 6,9% voor 2023 geïndexeerd. Daar waar sprake is van een ander percentage stijging of daling lichten we dat later in deze paragraaf per heffing toe. We voldoen aan het wettelijk kader dat heffingen maximaal 100% kostendekkend mogen zijn.

Kwijtschelding
Voor de inwoners met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Het verlenen van kwijtschelding is aan wettelijke regels gebonden. Hoofdregel is dat gemeenten het kwijtscheldingsbeleid van de rijksoverheid volgen zoals geregeld in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet. Strenger toepassen van deze regels is toegestaan, ruimhartiger toepassen niet. De gemeente Nijmegen volgt het beleid van de Rijksoverheid. De gemeente kan zelf bepalen welke belastingen al dan niet voor kwijtschelding in aanmerking komen. Kwijtschelding wordt vanaf 1 januari 2023 alleen nog verleend voor de leges voor een gehandicaptenparkeerplaats of -kaart. Voor de overige belastingen en heffingen verlenen we geen kwijtschelding.

Ontwikkelingen

Coalitieakkoord 2018-2022 'Samen vooruit'
In het coalitieakkoord 2018-2022 `Samen vooruit' is afgesproken de OZB niet-woningen (eigenaarsdeel) te verlagen oplopend tot 5% in 2023. In deze begroting wordt de laatste stap van deze verlaging doorgevoerd.

In onderstaande tabel is de afbouw opgenomen:

Programmamiddelen * € 1.000	2020	2021	2022	2023
Verlaging OZB niet woningen	-425	-900	-1.375	-1.850

Coalitieakkoord 2022-2026 'Ons Nijmegen stad van iedereen'
In het coalitieakkoord 2022-2026 'Ons Nijmegen stad van iedereen' is afgesproken de hondenbelasting met ingang van 2023 af te schaffen omdat deze gezien wordt als een belasting op dierenliefde.

Belastingopbrengsten

OZB
Op grond van de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) bepalen we jaarlijks de marktwaarde van de onroerende zaken in Nijmegen en delen deze vervolgens mee aan de belanghebbenden.

OZB bestaat uit twee afzonderlijke belastingen:
- Een belasting voor de eigenaren van niet-woningen.
- Een belasting voor de eigenaren van woningen.

Berekening
De tarieven van de OZB worden berekend op basis van de begrote opbrengst. Deze opbrengst wordt bepaald op basis van de bestaande WOZ-waarde van de woningen en niet woningen, de verwachte nieuwbouw en de bijstelling voor prijsstijging. In het initiatiefvoorstel 'coalitieakkoord 2022 -2026' is geen extra verhoging van de OZB opgenomen. In deze begroting heeft het college dan ook geen aanvullende verhoging opgenomen.

Voor de tarief berekening verwerken we de marktwaardestijging of marktwaardedaling van de stad budgetneutraal in de tarieven. Bij het schrijven van deze paragraaf zijn onze woningen en niet-woningen nog niet geheel getaxeerd. Voor 1 december van dit jaar moet 90% van de objecten getaxeerd zijn. Op basis daarvan stelt de gemeenteraad de tarieven vast. Afhankelijk van de begrote opbrengst en een eventuele waardestijging of waardedaling verlagen of verhogen we de tarieven. De totale OZB-opbrengst voor de gemeente neemt dus alleen toe als het aantal objecten waarvoor betaald wordt toeneemt.

Tarieven
De tarieven voor de OZB berekenen we in het najaar zodat we kunnen uitgaan van de meest actuele cijfers over de verwachte waardeontwikkeling. In de laatste raadsvergadering van december wordt de verordening OZB (samen met de overige belastingverordeningen en de legesverordening) inclusief tarieven aangeboden aan de gemeenteraad.

Reinigingsheffingen
De reinigingsheffingen bestaan uit de afvalstoffenheffing en de reinigingsrechten.

Afvalstoffenheffing
De afvalstoffenheffing is voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. Hier is sprake van een wettelijke verplichting. In het coalitieakkoord 2018-2022 'Samen vooruit' is afgesproken om het vaste deel van de afvalstoffenheffing onder te brengen bij de OZB. Daarnaast kennen we een variabele afvalstoffenheffing. De inkomsten hieruit komen voort uit het aanbieden van restafval via de groene en de rode restafvalzakken of via de ondergrondse restafvalcontainers. Op deze manier wordt het principe 'de vervuiler betaalt' gerealiseerd.

Reinigingsrechten
Bedrijven met een beperkte hoeveelheid afval kunnen gebruik maken van de dienstverlening van de Dar wat betreft de inzameling van restafval, oud papier, GFT en plastic+. Daarvoor is een vast tarief reinigingsrecht verschuldigd. De variabele inkomsten bestaan uit het aanbieden van restafval via de groene en de rode restafvalzakken of via de ondergrondse restafvalcontainers door deze bedrijven.

In onderstaande tabel zijn de inkomsten van de restafvalzakken, de ondergrondse restafvalcontainers en uit het vast tarief reinigingsrechten opgenomen:

Bedragen * € 1 mln	Dynamische begroting 2022	Stadsbegroting 2023
Opbrengst restafvalzakken	€ 2,6	€ 2,8
Opbrengst clics (ondergrondse afvalcontainers)	€ 0,3	€ 0,3
Opbrengst vast tarief reinigingsrecht	€ 0,8	€ 0,8
Totaal	**€ 3,7**	**€ 3,9**

Rioolheffing
De belasting wordt geheven bij de eigenaar van een pand dat is aangesloten op de gemeentelijke riolering of openbaar gemeentewater. Het tarief is afhankelijk van de WOZ-waarde van het aangesloten pand. Aangezien bij het schrijven van deze paragraaf onze woningen en niet-woningen nog niet geheel zijn getaxeerd, berekenen we de tarieven in het najaar. Zo gaan we uit van de meest actuele cijfers over de verwachte waardeontwikkeling. In de laatste raadsvergadering van december worden alle belastingverordeningen en de legesverordening (met tarieven) aangeboden aan de gemeenteraad.

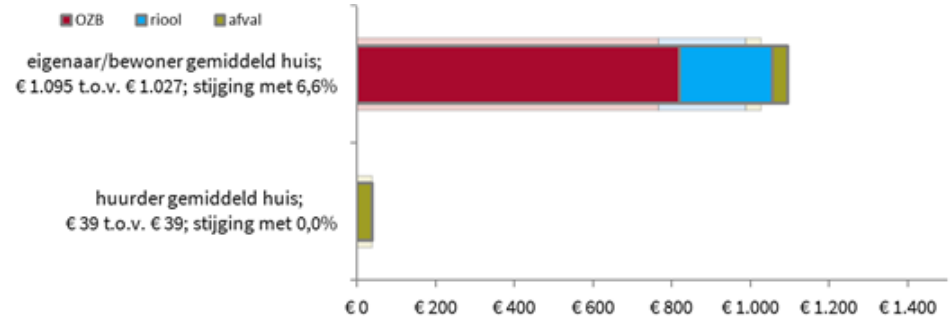
Uitgangspunten die gehanteerd worden bij de kostentoerekening van de rioolheffingen:
- tarief is afhankelijk van WOZ-waarde van het aangesloten pand
- tarief is 100 % kostendekkend

Bedragen * € 1 mln	Dynamische begroting 2022	Stadsbegroting 2023
Opbrengst	€ 16,2	€ 16,1
Totaal	**€ 16,2**	**€ 16,1**

Ontwikkeling lastendruk
In onderstaande figuren ziet u wat de verwachte effecten van de geschetst woonlastenontwikkelingen zijn op de lastendruk, vanuit het perspectief van inwoners en bedrijven. Dit is op basis van de huidige inzichten. Onder woonlasten verstaan we: onroerende-zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. De definitieve OZB-tarieven zijn bij de behandeling van de belastingverordeningen bekend.
Voor de woningen geldt dat we evenals voorgaande jaren willen blijven aansluiten op de berekeningssystematiek van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO). COELO heeft de berekeningssystematiek van de woonlasten voor een eigenaar/bewoner van een gemiddeld huis gewijzigd. Met ingang van 2022 gaat COELO in de berekening uit van de gemiddelde WOZ-waarde van koopwoningen in plaats van de gemiddelde WOZ-waarde van koop- en huurwoningen samen. In voorgaande jaren was niet bekend wat de

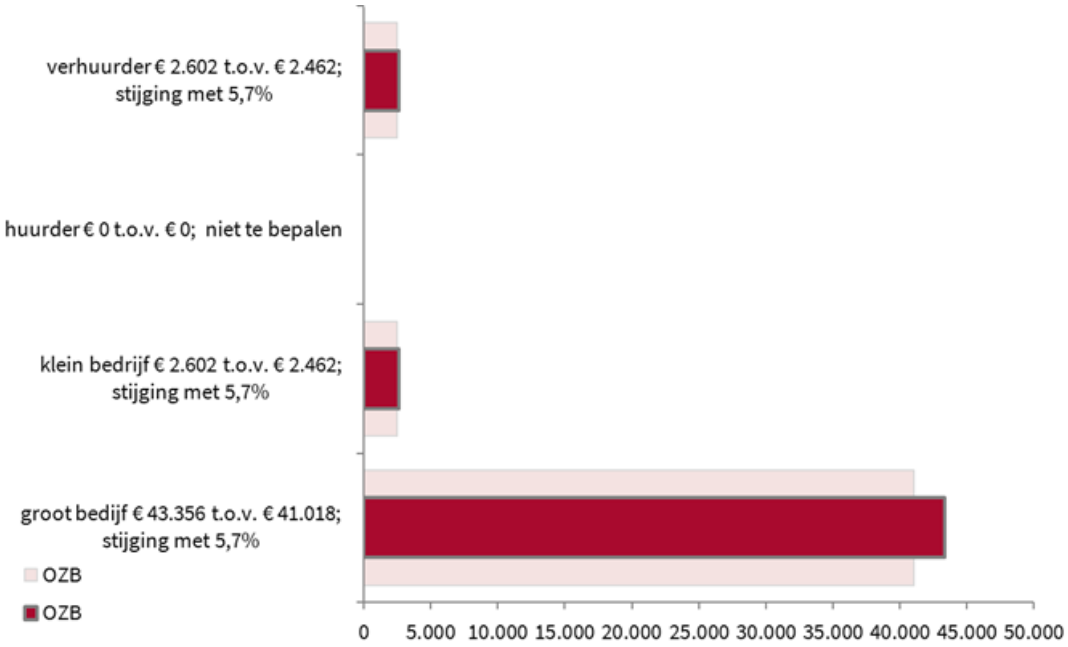
gemiddelde WOZ-waarde van alleen de koopwoningen was. Sinds 2022 publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) de woningwaarden ook uitgesplitst. In onderstaande figuur met betrekking tot woningen is voorafgaande verwerkt.

Woningen 2023 ten opzichte van 2022

Uit bovenstaande figuur blijkt dat de woonlasten voor de eigenaar/bewoner naar verwachting stijgen. De stijging staat gemiddeld gelijk aan de indexering zoals vastgesteld in de Stadsbegroting 2023-2026. De uiteindelijke woonlasten bepalen we aan de hand van de definitieve tarieven.

Niet-woningen 2023 ten opzichte van 2022

Uit bovenstaande figuur blijkt dat de lasten voor de bedrijven naar verwachting stijgen. Deze stijging is het saldo van de indexering uit de Stadsrekening 2023-2026 en de afspraak uit het coalitieakkoord 2018-2022 'Samen vooruit' om de OZB-opbrengst niet-woningen (eigenaarsdeel) vanaf 2020 te verlagen (2023: € 1.850.000). De uiteindelijke lasten bepalen we aan de hand van de definitieve tarieven.

Toelichting per belastingsoort

Parkeren

De Parkeerverordening stelt de kaders vast voor het verlenen van parkeervergunningen en de eisen die aan die vergunningen zijn verbonden. In het Aanwijzings- en Uitwerkingsbesluit Parkeren bij deze verordening zijn de verschillende parkeerproducten vastgelegd met de daarbij behorende uitgifte- en gebruikscriteria. Voor al deze producten wordt een belastingtarief in rekening gebracht. Dit is geregeld in de verordening Parkeerbelastingen. Naast de tarieven voor vergunningen worden via deze verordening ook de belastingtarieven voor het parkeren op

straat geheven. De tarieven voor parkeergarages en afgesloten parkeerterreinen zijn privaatrechtelijk en worden separaat vastgesteld door ons college en vastgelegd in het besluit Tarieven parkeergarages en afgesloten parkeerterreinen. De parkeerder die niet of te weinig betaalt, krijgt een naheffingsaanslag (gemeentelijke belastingaanslag). Het parkeerbeleid is vastgelegd in de Parkeernota 'Parkeren in Nijmegen 2020 -2030 ", die op 25 november 2020 door de Raad is vastgesteld.

De opbrengst parkeerbelastingen gebruiken we enerzijds ter dekking van de kosten van onder andere parkeervoorzieningen, het selectief toegangssysteem voor de binnenstad en het fietsparkeren (gratis bewaakte stallingen). Ook betalen we handhaving op parkeren uit de opbrengst.

De parkeerbegroting wordt in 2023 conform de gemeentelijke richtlijnen opgehoogd met de prijsindexering. Deze stijging dekken we met de huidige parkeertarieven.

Toeristenbelasting
De toeristenbelasting wordt geheven bij personen die geen inwoners zijn van de gemeente Nijmegen en die binnen de gemeente verblijven in een hotel, pension, B&B, Airbnb of bijvoorbeeld een vakantiehuisje. Nijmegen kent een tweetal tarieven: voor campings en voor hotels/pensions/B&B/Airbnb.

Precariobelasting
Precariobelasting wordt geheven bij degene die voorwerpen of materialen stalt op de openbare gemeentegrond (containers, terrassen, borden). Precariobelasting is een ongebonden belasting, zodat de gemeente de volledige vrijheid heeft in de vaststelling van de hoogte van de tarieven.

Reclamebelasting
Om de binnenstad nog aantrekkelijker te maken, heeft het Huis van de Binnenstad (HvdB) met ingang van 2019 een binnenstadfonds ingevoerd. Met dit fonds kunnen de binnenstadondernemers zelf initiatieven bekostigen die goed zijn voor de binnenstadeconomie, en daarmee de binnenstad vermarkten, promoten en de werkgelegenheid aan jagen.

Naast een bijdrage vanuit het Ondernemersfonds kan het HvdB voor realisatie van deze doelstellingen niet langer afhankelijk zijn van vrijblijvende bijdragen van individuele ondernemers. Het fenomeen free riders draagt er aan bij dat velen de lusten ervaren van hetgeen enkelen bijdragen. Daarom heeft het HvdB de gemeente gevraagd om een reclamebelasting te heffen. Hiermee dragen alle binnenstadondernemers bij. Als basis wordt de WOZ-waarde van de binnenstadspanden aangehouden. De gemeente wordt gezien als fondsbeheerder. De gemeente zorgt voor de inning van de belasting en stelt de middelen, onder aftrek van de kosten die zijn gemoeid met de heffing en de invordering (perceptiekosten), ter beschikking aan HvdB. Dit gebeurt overigens op basis van een subsidieaanvraag door het HvdB met daarin een uitvoeringsagenda voor het betreffende jaar.

Leges en rechten
De leges en tarieven van de diverse rechten worden in rekening gebracht voor de taken en diensten die de gemeente verricht. Gemeentelijke producten en diensten mogen kostendekkend zijn. De baten mogen de lasten echter niet overstijgen. Ieder tarief wordt getoetst aan de gemeentelijke richtlijn Kostentoerekening Leges en Tarieven, die is gebaseerd op de landelijke handreiking.
Voor een aantal tarieven stelt het Rijk een maximum vast, bijvoorbeeld de leges reisdocumenten. Op dit moment is nog niet bekend of deze legestarieven met meer dan de indexatie stijgen. Hierop komen we bij het vaststellen van de legesverordening terug.

Kostenonderbouwing

Voor bepaalde gemeentelijke heffingen geldt de wettelijke eis van maximaal kostendekkende tarieven. In onderstaande tabellen ziet u de kostendekking van de belangrijkste gemeentelijke heffingen voor 2023.

Legesverordening

Titel 1 algemene dienstverlening

Titel 1 Algemene dienstverlening; bedragen * € 1			Taakveld	Overhead	Kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
hfd.	1	Burgerlijke stand	328.731	153.762	482.493	391.050	81,05%
hfd.	2	Reisdocumenten	615.149	205.157	820.306	593.724	72,38%
hfd.	3	Rijbewijzen	519.922	211.295	731.217	649.839	88,87%
hfd.	4	Verstrekkingen uit de Gemeentelijke Basisregistratie personen	151.925	94.664	246.589	163.548	66,32%
hfd.	5	Overige publiekszaken	235.404	72.133	307.537	183.647	59,72%
hfd.	6	Vervallen	0	0	0	0	0.00%
hfd.	7	Bestuursstukken	0	0	0	0	0,00%
hfd.	8	Regionaal Archief Nijmegen	15.222	9.376	24.598	7.456	30,31%
hfd.	9	Verkeer en vervoer	150.189	94.623	244.812	80.249	32,78%
hfd.	10	Huisvestingswet	48.525	27.242	75.767	74.341	98,12%
hfd.	11	Leegstandswet	4.893	3.083	7.976	7.420	93,03%
hfd.	12	Kansspelen	14.544	9.161	23.705	24.170	101,96%
hfd.	13	Winkeltijdenwet	502	316	818	805	99,63%
hfd.	14	Standplaatsen	17.739	11.175	28.914	23.456	81,12%
hfd.	15	Algemene verordening ondergrondse infrastructuur	390.943	216.089	607.032	601.893	99,15%
hfd.	16	Diversen	18.664	11.798	30.442	28.927	95.02%
Hfd	17	Marktverordening Nijmegen	0	0	.	1.840	0,00%
Kostendekking Titel 1			**2.512.332**	**1.119.874**	**3.632.206**	**2.832.403**	**77,98%**

Titel 2 dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Titel 2 Fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning; bedragen * €1			Taakveld	Overhead	Kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
hfd.	1	Vooroverleg /conceptaanvraag / stedenbouwkundige beoordeling	56.003	0	56.003	56.003	100,00%
hfd.	2	Omgevingsvergunning	6.326.971	842.505	7.169.476	6.339.005	89,76%
hfd.	3	Vermindering	0	0	0	0	0,00%
hfd.	4	Teruggaaf	0	0	0	0	0,00%
hfd.	5	Intrekking omgevingsvergunning	0	0	0	0	0,00%
hfd.	6	Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	0	0	0	0	0,00%
hfd.	7	Bestemmingsplanherziening	0	0	0	0	0,00%
Kostendekking Titel 2			**6.382.974**	**842.505**	**7.225.479**	**6.491.416**	**89,84%**

Titel 3 dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

Titel 3 Europese dienstenrichtlijn; bedragen * €1			Taakveld	Overhead	Kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
hfd.	1	Horeca	58.626	36.931	95.557	94.023	98,39%
hfd.	2	Organiseren van evenementen	342.822	215.968	558.790	120.787	21,62%
hfd.	3	Prostitutiebedrijven	1.205	759	1.964	1.503	76,53%
hfd.	4	Routeringsverordening	9.818	6.185	16.003	12.489	78,04%
hfd.	5	Teruggaaf en andere activiteiten	0	0	0	0	0,00%
Kostendekking Titel 3			**412.471**	**259.843**	**672.314**	**228.802**	**34,03%**

Samenvatting titel 1,2 en 3

Recapitulatie Titel 1, 2 en 3; bedragen * €1	Taakveld	Overhead	Kosten	Opbrengsten	Kosten-dekking
Kostendekking Titel 1	2.512.332	1.119.874	3.632.206	2.832.403	77,98%
Kostendekking Titel 2	6.382.974	842.505	7.225.479	6.491.416	89,84%
Kostendekking Titel 3	412.471	259.843	672.314	228.802	34,03%
Kostendekking totale tarieventabel	**9.307.777**	**2.222.2222**	**11.529.999**	**9.552.621**	**82,85%**

Rioolheffing

Kostendekkendheid rioolheffing; bedragen * € 1	
Kosten riool	14.622.367
Personeelskosten	1.012.513
Overhead	637.883
Totale kosten	**16.272.764**
Opbrengst heffingen	16.112.054
Dekkingspercentage	**99%**

De rioolheffing is 99% kostendekkend. In dit dekkingspercentage is niet inbegrepen de kostendekkendheid van het eenmalig rioolaansluitrecht.

Eenmalig rioolaansluitingsrecht

Kostendekkendheid eenmalig rioolaansluitingsrecht; bedragen * € 1	
Kosten rioolaansluiting	90.313
Personeelskosten	0
Overhead	0
Totale kosten	**90.313**
Opbrengst heffingen	85.492
Dekkingspercentage	**95%**

Afvalstoffenheffing

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing; bedragen * € 1	
Kosten afval	14.231.616
Personeelskosten	587.879
Overhead	370.364
Totale kosten	**15.189.860**
Opbrengst heffingen	3.151.642
Dekkingspercentage	**21%**

Marktgelden

Kostendekkendheid marktgelden; bedragen * € 1	
Kosten markten	156.186
Personeelskosten	117.488
Overhead	74.017
Totale kosten	**347.690**
Opbrengst heffingen	277.615
Dekkingspercentage	**80%**

Scheepvaartrechten

Kostendekkendheid scheepvaartrechten; bedragen * € 1	
Kosten havens	2.605.420
Personeelskosten	172.382
Overhead	108.601
Totale kosten	**2.886.403**
Opbrengst heffingen	648.392
Dekkingspercentage	**22%**

Naheffingsaanslag parkeren

Kostendekkendheid naheffingsaanslag parkeren; bedragen * € 1	
Kosten naheffingsaanslag parkeren	67.968
Personeelskosten	815.451
Overhead	513.734
Totale kosten	**1.397.153**
Opbrengst heffingen	782.173
Dekkingspercentage	**56%**

Bedrijfsvoering

Inleiding

De organisatie heeft grote opgaven op het gebied van klimaat, energie, wonen, kansengelijkheid, zorg, mobiliteit en arbeidsmarkt. Dat vraagt om een moderne overheid met een flexibele en wendbare netwerkorganisatie die handelt als één geheel. Het belangrijkste hierbij blijft dat de opgaven en de belevingswereld van de mensen in de stad steeds het vertrekpunt zijn.

Organisatieontwikkeling

De steeds complexere opgaven voor de stad vragen om een organisatie die zich continu ontwikkelt. Om deze ontwikkeling te stroomlijnen, kennen we een meerjaren-aanpak voor onze organisatieontwikkeling. We werken “vanuit het hart” aan opgaven in onze stad Nijmegen. Daarbij stellen we de leefwereld van de inwoner centraal. We maken de beweging naar een wendbare netwerkorganisatie die als één organisatie werkt voor de stad. Deze aanpak dragen we uit en ondersteunen we jaarlijks met gerichte interventies.

In 2023 is er extra aandacht voor opgavegericht werken, ofwel de manier waarop we werken aan de complexere opgaven in Nijmegen. We brengen meer focus aan en hebben aandacht voor het zo snel mogelijk leveren van waarde voor de stad. We werken vanaf het begin samen met partners en inwoners. Andere belanghebbenden betrekken we ook in een vroeg stadium. Verder houden we in 2023 spiegelgesprekken die ons helpen te leren van wat we doen. In de spiegelgesprekken krijgen we informatie van inwoners en partners uit de stad over de vraag of we de goede dingen doen en de dingen goed doen.
Daarnaast gaan we verder met het investeren in de leiderschapskwaliteiten van ons management en hebben daarbij speciale aandacht voor het middenmanagement.

Personeel

Om bij te dragen aan onze organisatiedoelstellingen heeft kwalitatief goed toegerust personeel, een goede werkomgeving en een prettige werksfeer de focus. Zo spelen we optimaal in op de ontwikkelingen en veranderingen die op ons als gemeente afkomen. Dit draagt bij aan de kwaliteit van de producten en dienstverlening aan de mensen in Nijmegen.

We investeren in onze werving en selectie-aanpak en in scholing
De grote opgaven voor onze stad vragen om extra mensen en de juiste vaardigheden voor onze organisatie. Een grote taak voor 2023 is het vinden van de juiste mensen voor de juiste plek. Intern gaan we daarom medewerkers opleiden en kansen bieden om door te groeien naar ander werk. Extern gaan we onze arbeidsmarktpositie versterken door het ontwikkelen en neerzetten van een sterk werkgeversmerk. We zetten onze netwerken actief in, breiden deze uit en kiezen een meer actieve en kandidaat gerichtere aanpak bij het werven van nieuw personeel. In een krappe arbeidsmarkt, waarin we moeten concurreren met andere organisaties, is het een uitdaging om voldoende geschikte mensen te vinden. Werving en selectie is een kerntaak voor P&O; hier zetten we dan ook extra capaciteit op in.

We implementeren een toekomstbestendig plan voor duurzame inzetbaarheid en vitaliteit
Als werkgever vindt gemeente Nijmegen het belangrijk dat medewerkers in alle leeftijdsfasen duurzaam inzetbaar zijn en zich vitaal voelen. Daarom maken we in 2022 een toekomstbesteding plan voor duurzame inzetbaarheid. Dit plan gaat de volgende onderdelen bevatten: inzetbaarheid en werkvermogen, vitaliteit en gezondheid (zowel mentaal als fysiek) en arbeidsmarktfitheid en employability. In 2023 gaan we concrete instrumenten, maatregelen en acties die hier bij horen, implementeren en uitvoeren in de organisatie.

We herzien en updaten het sociaal statuut en de ondernemingsovereenkomst
We zorgen ervoor dat er een nieuw sociaal statuut wordt afgesloten dat volledig voldoet aan de Wet Normalisering Ambtenaren (WNRA). In het sociaal statuut wordt bij organisatiewijzigingen geregeld op welke manier de

medewerkers worden geplaatst in de nieuwe organisatie, welke spelregels daarbij van toepassing zijn en hoe daarover gecommuniceerd wordt.
Ook sluiten de organisatie en de ondernemingsraad (OR) samen een vernieuwde ondernemingovereenkomst af. In de ondernemersovereenkomst wordt geregeld hoe de volledige medezeggenschap (OR en LO) wordt gefaciliteerd door de werkgever gemeente Nijmegen.

Personeelskosten

Personeelskosten, begrote loonsom * € 1 miljoen

Afdeling	Fte's 2023	2023	2024	2025	2026
Bestuur en Management	82,8	2,3	2,3	2,3	2,3
Financiën	134,9	11,4	11,6	11,6	11,6
Maatschappelijke Ontwikkeling	109,0	10,5	10,6	10,6	10,6
Personeel, Informatie en Facilitair	170,5	13,4	13,6	13,6	13,6
Publiekszaken	66,9	4,3	4,4	4,4	4,4
Stadsbeheer	148,2	10,8	11,0	11,0	11,0
Stadsrealisatie	113,4	9,8	10,0	10,0	10,0
Stadsontwikkeling	147,6	14,3	14,4	14,4	14,4
Vastgoed, Sport en Accommodaties	193,4	12,9	13,0	13,0	13,0
Veiligheid, Juridische Zaken, Bestuursondersteuning	137,6	12,7	12,8	12,8	12,8
Zorg en Inkomen	261,7	19,5	19,8	19,8	19,8
Bestuurlijk		3,1	3,1	3,1	3,1
Totaal	**1.565,9**	**125,0**	**126,6**	**126,6**	**126,6**

Budget voor inhuur derden

bedragen x € miljoen	2023	2024	2025	2026
Inhuur budget programma's	3,0	2,7	2,6	2,6

Apparaatskosten naar programma's

Apparaatskosten per programma * € 1 miljoen	2023	2024	2025	2026
Bereikbaarheid	6,9	5,5	5,5	5,5
Bestuur en organisatie	58,3	57,0	55,8	55,4
Cultuur en cultureel erfgoed	4,0	4,3	4,3	4,3
Economie en toerisme	1,9	2,2	2,2	2,2
Financiën	3,5	3,5	3,5	3,5
Onderwijs	3,0	3,1	3,1	3,1
Openbare ruimte	6,4	7,0	7,0	6,9
Sport	5,1	5,2	5,2	5,2
Veiligheid	6,6	6,6	6,7	6,7
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	18,2	17,9	17,9	17,9
Werk en Inkomen	14,2	14,3	14,3	14,3
Wonen en Stedelijke Ontwikkeling	-1,1	-0,6	-0,6	-0,9
Investeringen en grondexploitaties	19,8	19,6	19,4	19,4
Totaal	**146,9**	**145,5**	**144,2**	**143,4**

Verbonden partijen

Beleid

In deze paragraaf gaan we in op de sturing en control van verbonden partijen, de definitie die wij hanteren voor verbonden partijen en onze visie op en beleid ten aanzien van verbonden partijen. Daarna volgt een toelichting per verbonden partij.

Definitie
Wij spreken van een verbonden partij als het een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie betreft waarin de gemeente een *bestuurlijk* en een *financieel* belang heeft. Met deze definitie sluiten wij aan bij de definitie die in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgenomen. Van een *financieel belang* is sprake als een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat en als de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van een *bestuurlijk belang* is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of namens de gemeente stemt.

Sturing en control
De afgelopen jaren hebben we flink geïnvesteerd in de verbetering van sturing en control op verbonden partijen. Over de bereikte resultaten hebben wij uw gemeenteraad periodiek geïnformeerd. We houden continu aandacht voor de periodieke actualisatie van specifieke kaders betreffende de verbonden partijen. De actuele specifieke kaders zijn beschikbaar via pcportal.nijmegen.nl. Per verbonden partij nemen we naast de financiële risico's ook zoveel mogelijk de potentiële beleidsrisico's of afbreukrisico's op. Daarnaast nemen we de risico's op bij het programma waar de verbonden partij onder valt.

Visie en beleid
Visie en beleid zijn vastgelegd in de ‘Kadernota Verbonden Partijen gemeente Nijmegen’, door uw gemeenteraad vastgesteld in 2019. De kadernota is de basis voor de sturing en control van verbonden partijen in het algemeen en helpt bij het verhelderen van de afwegingen die wij in Nijmegen maken bij het aangaan, volgen en beëindigen van deelnemingen in het bijzonder. De kadernota is een richtinggevend document met algemene uitgangspunten en beleidsregels die bestaan uit drie hoofdgroepen:

- Beleidsmatige afwegingen bij het oprichten van en deelname aan een verbonden partij
- Sturing en control op verbonden partijen
- Beëindiging van de deelname aan, opheffing van of vervreemding van een verbonden partij.

De kadernota wordt op dit moment in verband met de wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) geactualiseerd.

Ontwikkelingen

Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen

Met ingang van 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd met als doel de politieke controle en democratische legitimiteit te versterken. De wijzigingen hebben betrekking op nieuwe bevoegdheden voor gemeenteraden en verplichtingen om in de gemeenschappelijke regeling afspraken over bepaalde onderwerpen te maken. De inhoud van deze afspraken wordt aan de betrokken partijen overgelaten, passend bij de aard, taken en omvang van een samenwerkingsverband. Er is een projectgroep die, samen met collega’s uit de regio, inzichtelijk maakt en welke consequenties hiervan zijn. Hierbij worden nadrukkelijk ook vakinhoudelijk beleidsadviseurs en bestuursadviseurs van het bestuur van de gemeenschappelijke regeling betrokken. Deze

keuzes en consequenties worden voorafgaand aan besluitvorming voorgelegd aan de colleges en de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten. Bij het maken van keuzes staat het doel van de betreffende gemeenschappelijke regeling voorop. Er geldt een implementatie periode van twee jaar voor de wetswijzigingen van de Wgr.

Er zijn geen voornemens voor deelname aan of oprichting van een nieuwe verbonden partij. We verwachten in de loop van dit jaar de Gemeenschappelijke regeling Bijsterhuizen op te kunnen heffen. Hiervoor wordt besluitvorming voorbereid.

Overzicht verbonden partijen

bedragen x 1.000		Vreemd vermogen		Eigen vermogen		Resultaat	Financiële bijdrage Nijmegen 2023
Naam verbonden partij + plaats	Vorm	1-1-2021	31-12-2021	1-1-2021	31-12-2021	2021	
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	GR	0	1.364	0	331	331	1.371
GO/Economic Board	GR	134	146	143	120	-23	0
Euregio Rijn Waal, Kleve	GR	3395	3.337	1763	1.750	-12	28
Gezondheidszorg regio Nijmegen, Nijmegen	GR	4.115	3.799	1.410	1.654	178	15.145
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, Nijmegen	GR	68.824	62.792	7007	7.071	1.789	15.382
Marn, Nijmegen	GR	1732	2.543	9860	8.896	114	0
Bijsterhuizen, Wijchen	GR	2009	1.580	9752	8.282	4.469	0
ODRN, Nijmegen	GR	6929	4.071	494	1057	599	8.527
MGR, Nijmegen	GR	25.104	32.394	0	0	0	54.353
Park Lingezegen, Elst	GR	236	268	4409	5.418	1009	267
Doelgroepvervoer regio Arnhem-Nijmegen te Arnhem	GR	0	0	0	0	0	3.232
DAR , Nijmegen	NV	11.458	12.435	13951	14.622	1299	0
RvN@	STI	269	294	-25	-24	2	250
Indigo, Arnhem	BV	12.326	14.070	2.975	2.716	-259	0
Leisurelands, Arnhem	BV	12.651	15.651	75.742	79.651	3.909	0
Land over de Waal BV, Nijmegen	BV	0	0	6	6	0	0
Waalfront, Nijmegen	BV	20.711	10.211	-14.973	-6.989	7.984	0
Waalfront BV, Nijmegen	BV	15.221	7.244	-15.183	-7.199	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten, Den Haag	NV	155.262.000	143.995.000	5.097.000	5.062.000	236.000	0

Naam +Vestigingsplaats	Overzicht
Programma	- Naam van programma uit de stadsbegroting waar deze partij onder valt.
Openbaar belang	- Het openbaar belang dat met deze verbonden wordt behartigd.
Gemeentelijk belang	-Het belang dat de gemeente in het begrotingsjaar in de verbonden partij heeft, en indien van toepassing de veranderingen die zich naar verwachting in het begrotingsjaar zullen voordoen in dat belang.
Financiële kerngegevens	-De verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar. -De verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.
De gemeentelijk financiële bijdrage	- Hoe groot is de gemeentelijke bijdrage, inkoop, DVO etc. in een jaar.
(Financiële) risico's	- Wat zijn de belangrijkste risico's voor de verbonden partij en voor Nijmegen in dit belang. Denk eraan om deze risico's ook in het programma van de stadsbegroting op te nemen (via Naris)
Doel begrotingsjaar	- Wat zijn de belangrijkste afspraken, doelen, DVO-afspraken.
Ontwikkelingen	- Welke ontwikkelingen zijn van belang voor deze verbonden partij op lokaal, regionaal, landelijk of internationaal niveau
Agenda begrotingsjaar	- Welke belangrijke momenten zijn er in het begrotingsjaar ? AVA's of belangrijke besluitvormingstrajecten
Beslispunten	- Waarover moet gelijk met het vaststellen van de stadsbegroting een besluit worden genomen?

BV Land over de Waal

Openbaar en gemeentelijk belang

Oorspronkelijk was deze verbonden partij de commanditaire vennoot van de CV GEM Waalsprong Beheer B.V. Op 10 november 2015 heeft het College besloten de GEM Waalsprong te ontbinden. De activiteiten zijn overgegaan naar de gemeente Nijmegen.

Land over de Waal BV - de gemeente is enig aandeelhouder - is destijds niet ontbonden omdat deze mogelijk in de toekomst voor andere activiteiten kan worden gebruikt. Het in stand houden is voordeliger dan het opnieuw laten oprichten van een nieuwe BV.

Actualiteiten en risico's

Deze BV houden wij aan om snel in te kunnen spelen op toekomstige planontwikkelingen.

DAR NV

Openbaar en gemeentelijk belang

Openbaar belang

De Dar is een overheidsgedomineerde N.V. die voor de deelnemende regiogemeenten de afvalinzameling en afvalverwerking verzorgt. Voor Nijmegen voert de Dar daarnaast ook de stadsreiniging en gladheidsbestrijding uit. Om de kansen op regulier betaalde arbeid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te vergroten heeft de Dar 'De Werkgroep' opgericht. Binnen 'De Werkgroep' verzorgt deze groep medewerkers het beheer openbaar groen.

Gemeentelijk belang

Als gemeente zijn we aandeelhouder van Dar. Het aandeel van Nijmegen bedraagt 73,8%. Daarnaast zijn we klant van Dar. Jaarlijks sluiten Dar en gemeente Nijmegen (en andere gemeenten in de regio) een dienst-verleningsovereenkomst (DVO) voor de invulling van de uitvoerende taken. Het gegeven dat alle regiogemeenten

zowel aandeelhouder als klant van DAR zijn bevordert een efficiënte regionale inzameling en verwerking van alle huishoudelijke afvalstromen.

Actualiteiten en risico's

Dar stelt zich tot doel met alle gemeenten minimaal de landelijk wettelijke doelstellingen te realiseren op het gebied van afvalscheiding en recycling. In 2019 hebben we 72% hergebruik gerealiseerd. Voor een volgende stap naar de doelstelling van 75% hergebruik is in 2021 gestart met de gescheiden inzameling en verwerking van luiers en incontinentie-materiaal. We zien goede resultaten en gaan hiermee door.

Om de voor 2025 ambitieuze doelstellingen van 90% en nog slechts 30 kilo restafval per inwoner per jaar te gaan realiseren, ontwikkelen we samen met Dar een nieuw afvalbeleidsplan. Naast het principe van “de vervuiler betaalt” zetten we daarbij in op een verbetering van het serviceniveau voor bewoners om herbruikbare afvalstromen te kunnen scheiden én een verlaging van het serviceniveau op restafval. Met name bij bestaande en nieuw te ontwikkelen hoogbouw is er nog de nodige milieuwinst te behalen.

Naast de afval- en reinigingstaken verricht Dar ook de integrale uitvoering van een groot deel van het beheer van de openbare ruimte. Dus ook van het groen en het onderhoud aan de wegen. We stimuleren DAR om steeds verder te groeien in de integrale dienstverlening.

Euregio Rijn en Waal

Openbaar en gemeentelijk belang

De Euregio Rijn-Waal streeft naar versterking van de grensoverschrijdende samenwerking en ontwikkeling en het verkleinen van (politieke) verschillen. Aandachtsgebieden zijn belastingen, onderwijs, efficiënte inzet van reddingsdiensten en natuurbescherming, het stimuleren van sociale contacten tussen Duitsers en Nederlanders in de grensregio, het geven van advies aan burgers en organisaties in Nederlands-Duitse aangelegenheden en het vertegenwoordigen van de belangen van de grensregio’s en hun bewoners op nationaal en Europees niveau (zie ook art. 3 van de Statuten Euregio Rijn-Waal).

De Euregio speelt samen met betrokken partners zoals het Comité van Toezicht van Interreg Deutschland Nederland een met name beleidsadviserende rol bij de intake en afhandeling van Europese subsidie-aanvragen en projectsubsidies. Ten behoeve van het Nijmeegse belang bevordert de Euregio:

- de grensoverschrijdende samenwerking en de Europese integratie in brede zin
- de toegang tot subsidieregelingen waarmee ook in het belang van Nijmeegse burgers, bedrijven en organisaties is gediend
- het innovatief vermogen in de grensregio

Dat doet men o.a. door het faciliteren van een (bestuurlijk) netwerk in het grensgebied, een lobby richting Duitse en Nederlandse ministeries, de Europese Commissie en andere Europese stakeholders met als doel gezamenlijk te werken aan de belemmeringen in het grensgebied.

Actualiteiten en risico's

In 2020 is de meerjarige strategische agenda vastgesteld. Deze kent een looptijd van 5 jaar.

Daarin staan vier thema’s centraal:

1. Economie en klimaat
2. Arbeidsmarkt en onderwijs
3. Leefbaarheid
4. Euregionale identiteit

In 2022 zijn de kaders voor de nieuwe INTERREG-programma’s vastgesteld met als doel grensbelemmeringen tussen Nederland en Duitsland te verkleinen. Dat betekent dat in 2023 lokale maatschappelijke organisaties,

bedrijven, kennisinstellingen, maar ook de lokale overheden, samen met Duitse partners aanvragen kunnen doen voor de (co)financiering van projecten die een bijdrage leveren aan die projecten.

Gemeenschappelijke Regeling Gezondheidszorg regio Nijmegen

Openbaar en gemeentelijk belang

De GGD Gelderland-Zuid draagt zorg voor het uitvoeren van alle wettelijke taken uit de Wet publieke gezondheid, Wmo en Jeugdwet. Deze taken bekostigen we via een gemeentelijke bijdrage per inwoner. Naast de wettelijke taken voert de GGD Gelderland-Zuid ook andere taken op het gebied van Maatschappelijke opvang, Toezicht, Wet verplichte GGZ en Jeugd uit.

Actualiteiten en risico's

Veilig Thuis (VT)

In 2021 is met externe ondersteuning van het bureau TOC Resultants door Veilig Thuis gewerkt aan de optimalisering van de (interne) logistieke processen. Een verbeterde inrichting moet ook leiden tot het behalen van de wettelijke afhandelingstermijnen. Voor 2023 is rekening gehouden met een stijging van de aantallen meldingen Veilig Thuis.

We zijn in afwachting van het definitieve Toekomstscenario gezins- en jeugdbescherming 'samen voor kind en gezin' als vervolg op de contouren zoals geschetst in de Kamerbrief Perspectief voor de Jeugd (dd. 20.03.2020). Het plan is dat er regionale veiligheidsteams komen vanuit een nieuwe publiekrechtelijke organisatie. Dit heeft naar verwachting consequenties voor de organisatorische inbedding van Veilig Thuis. In 2023 starten we met een proeftuin waarbij de participerende organisaties worden gecompenseerd voor de leer- en ontwikkeltijd, naast de reguliere financiering conform geldende contractafspraken.

Wmo Toezicht

De GGD voert vanaf 2015 het toezicht uit op Wmo voorzieningen. Door signalen of calamiteiten komen meer zaken aan het licht. Deze zaken zijn vaak langduriger, zwaarder en complexer. Voor 2023 en 2024 ontvangt de GGD extra middelen (€ 208.125 voor de hele regio) om deze taak uit te voeren.

Bijzondere Zorg

Het aantal trajecten bij het Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Voor 2022 en 2023 zijn door de deelnemende gemeenten extra middelen beschikbaar gesteld (€ 295.669 per jaar). In 2022 zijn gemeenten en de GGD een onderzoek gestart naar de toename van de meldingen. De uitkomsten zullen gebruikt worden om maatregelen te treffen die de groei af kunnen buigen.

Omgevingswet

De expertise van de GGD bij de uitvoering van de nieuwe Omgevingswet betreft gezondheidsbevordering en medische milieukunde. De invoeringsdatum van de Omgevingswet is uitgesteld naar 1 januari 2023. In de loop van 2022 worden keuzes gemaakt op welke wijze en in welke mate de GGD gemeenten zal faciliteren bij de lokale uitvoering van de Omgevingswet. In de programmabegroting 2023 van de GGD zijn hiervoor vooralsnog geen middelen opgenomen. De deelnemende gemeenten treden in overleg of dit voor 2024 wel wenselijk is. Gemeenten kunnen er ook voor kiezen individueel keuzes te maken welke partij hen ondersteunt bij de uitvoering van deze wet.

Covid-19

Momenteel werken GGD'en en GGD GHOR Nederland toekomstscenario's nader uit voor testen, bron- en contactonderzoek en vaccineren. Afhankelijk van de ontwikkelingen van het virus, kan worden meebewogen. Over de taakinvulling zullen concrete afspraken worden gemaakt met VWS. Het Rijk heeft toegezegd financiële risico's met betrekking tot WW-lasten als gevolg van het meerdere malen verlengen van contracten te dekken.

Nieuwbouw GGD

Door de Covid-19 crisis is de nieuwbouw aan de Prof. Bellefroidstraat later gestart dan gepland. Deze vertraging

brengt extra kosten met zich mee. Over de dekking van deze uitzetting van de lasten is medio 2022 nog geen besluit genomen.

Indexering
Voor 2024 verwachten wij een hoger indexeringspercentage van de GGD dan het gemeentelijke indexeringspercentage omdat in dat jaar de nacalculatie van de afgesloten cao (van afgelopen januari met terugwerkende kracht naar 2021) wordt verwerkt. Op basis van de te volgen methodiek van nacalculatie (loonindex) zal de index in 2024 daarom fors hoger uitvallen (€ 481.000 vanaf 2024).

Prijsstijgingen
De verwachting is dat prijzen in 2023 hoger uitvallen dan de standaard-indexering waar de GGD, conform spelregels, mee rekent. De exacte gevolgen zijn nog moeilijk in te schatten. De GGD houdt in haar risicobuffer rekening met dit risico.

Krapte arbeidsmarkt
Door de krapte op de arbeidsmarkt zal het aantrekken van nieuwe medewerkers in de komende jaren lastiger worden. Het risico bestaat dat de formatie van de GGD niet op orde is en de afgesproken prestaties niet kunnen worden geleverd. Daarnaast nemen de kosten om leemtes in de planning te ondervangen met tijdelijke inhuur van medewerkers toe en is de inspanning die geleverd wordt om het verloop van medewerkers op te vangen groot.

Ziekteverzuim:
Het verzuim is naar verwachting hoger dan de norm; dit heeft nog steeds te maken met het coronavirus. Hierdoor zal er meer ingehuurd worden dan in de begroting is aangenomen.

Bezuinigingstaakstelling
De GGD heeft op haar programmabegroting 2023 een bezuiniging doorgevoerd van 3%. Met de besparingen komt de GGD tegemoet aan de (regionale) gemeentelijke opdracht structureel op de budgetten van de gemeenschappelijke regelingen een generieke korting toe te passen van 1% in 2021, 2% in 2022 en 3% vanaf 2023 ev.

Algemene reserve
Uit de GGD begroting 2022 blijkt dat de algemene reserve onvoldoende wordt geacht om de risico's van de GGD af te dekken. Wij zullen bij de bepaling van onze risico's rekening houden met ons aandeel in de risico's van de GGD, voor zover deze de algemene reserve overstijgen.

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Openbaar en gemeentelijk belang
Door voorbereiding en bestrijden van incidenten, rampen en zware ongevallen bevordert de VRGZ de fysieke, regionale veiligheid. De wettelijke grondslag van bovengenoemde taken ligt in de Wet op de veiligheidsregio's, de Wet publieke gezondheid en de Wet ambulancezorgvoorzieningen. Voor de ambulancezorg geldt dat de verantwoordelijkheid voor de instandhouding van de organisatie en het waarborgen van een adequaat niveau van ambulancezorg een verantwoordelijkheid van de gemeenten is, maar de bekostiging een taak van de Nederlandse Zorgautoriteit.

Actualiteiten en risico's
De VRGZ houdt in haar programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 zoveel mogelijk rekening met de nu al voorzienbare ontwikkelingen die op haar afkomen. Het gaat om ontwikkelingen zoals de energietransitie, extreem weer, cyberrisico's en de gevolgen van criminaliteit voor de fysieke leefomgeving. De beleidsmatige en financiële consequenties hiervan voor de VRGZ zijn op dit moment nog onduidelijk en worden nader onderzocht. Daarnaast is het nog lastig te voorzien in welke mate de inzet van de VRGZ gevraagd zal zijn in de bestrijding van COVID-19 in 2023 en welke effecten dat heeft op de mogelijkheid om voorgenomen plannen uit te voeren.

Hetzelfde geldt voor de effecten van de mogelijke inzet van de VRGZ in 2023 voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Ten slotte heeft de VRGZ last van prijsstijgingen van materiaal, energie en ingehuurde diensten. De exacte gevolgen zijn nog lastig in te schatten, maar in de risicobuffer is er al wel rekening mee gehouden.

GR Bijsterhuizen

Openbaar en gemeentelijk belang

Deze gemeenschappelijke regeling (GR) is een samenwerking tussen de gemeente Nijmegen en de gemeente Wijchen. Het doel van deze GR is het bevorderen van de economische ontwikkeling en werkgelegenheid in de regio Nijmegen door middel van het gezamenlijk ontwikkelen en exploiteren van een kwalitatief hoogwaardig intergemeentelijk bedrijventerrein op de locatie Bijsterhuizen op grondgebied van Nijmegen en Wijchen. Alle voor uitgifte bedoelde terreinen zijn inmiddels verkocht en geleverd.

De GR is geheel extern gefinancierd (via de gemeente Wijchen). De grondexploitatie heeft een positief financieel resultaat.

De gemeente Nijmegen levert geen financiële bijdrage aan de GR. De GR draait een grondexploitatie met een positief financieel resultaat. Tussentijdse winstuitkeringen zijn afhankelijk gemaakt van het resultaat en worden tussen de twee gemeenten verdeeld. Winstuitkeringen worden in Nijmegen ten gunste van de saldireserve gebracht. Financiële risico's die het batig saldo in gevaar brengen worden niet verwacht voor deze GR.

Actualiteiten en risico's

De laatste voor uitgifte bedoelde terreinen zijn in 2021 verkocht en geleverd, dat is een versnelling ten opzichte van eerdere prognoses. Daarmee is op een afronding qua infrastructuur na de opgave van de GR volbracht.

Door het algemeen bestuur is inmiddels een besluit genomen tot voorgenomen opheffing en is opdracht gegeven aan het dagelijks bestuur de opheffing voor te bereiden.
Momenteel wordt gewerkt aan een liquidatieplan met bijbehorende liquidatiebalans. De verwachting is dat opheffing kan plaatsvinden tegen het einde van 2022.
Dat betekent ook dat alsdan het batig saldo beschikbaar zal zijn. De hoogte daarvan is afhankelijk van de uitkomst van intern overleg binnen de GR waarbij het met name zal gaan om mogelijk nog te realiseren infrastructuur en risico-afdekking.

De GR valt vanaf 2016 onder de werking van de vennootschapsbelasting (Vpb). De berekende Vpb-last is inmiddels in deze planexploitatie verwerkt. Financiële risico's die niet op te vangen zijn binnen de planexploitatie hebben zich niet voorgedaan en worden ook niet meer verwacht.

Naar huidig inzicht is opheffing voorzien tegen het einde van 2022.

GR Lingezegen

Openbaar en gemeentelijk belang

Openbaar belang

Park Lingezegen is voor de bewoners van Nijmegen, en in het bijzonder Nijmegen Noord, nu al van groot belang gezien de toenemende verstedelijkingsdruk op het gebied tussen Arnhem en Nijmegen. Vanuit de nieuwe GR Park Lingezegen blijven wij de belangen waarborgen (recreatie, natuur en stadslandbouw). In 2020 is de zogenaamde basisuitrusting van het park gereed gekomen; dat wil zeggen de inrichting (wandel- en fietsinfrastructuur en parkjes) is klaar en wordt door de parkorganisatie beheerd. Staatsbosbeheer onderhoudt het natuurgebied Waterrijk. Vanaf nu zal de parkorganisatie zich gaan richten op doorontwikkeling van het parkgebied door kleine projecten uit te voeren die de recreatie en de stadslandbouw verder versterken.

Gemeentelijk belang

Het bevorderen van leefbaarheid, leefmilieu en vestigingsklimaat van Nijmegen, en in de Waalsprong in het

bijzonder, waarbij Park Lingezegen voorziet in een uitloopgebied voor de bewoners van Nijmegen Noord, samen met De Waaijer, het Rivierpark en de natuur in de overige uiterwaarden langs de Waal. Met name het gebied De Woerdt (met het spiegelbos) wordt steeds drukker gebruikt. De bestaande voorzieningen zijn daarvoor nog steeds goed op orde. Wel is een loopverbinding gewenst tussen Sprokkelbos en Spiegelbos. Dit wordt onderzocht.
Het zorgen dat de verstedelijking tussen Rijn en Waal een groene contramal en buffer heeft en behoudt, wat onderdeel uitmaakt van het zogenaamde Groenblauwe Raamwerk van de Groene Metropoolregio.
Het zorgen voor een doorontwikkeling van het parkgebied voor recreatie, natuur en stadslandbouw.

Actualiteiten en risico's
We verwachten de komende jaren geen grote risico's.
De organisatie Park Lingezegen heeft een stabiele financieringsstructuur opgezet. Elk jaar betaalt Nijmegen ca €250.000 aan beheergeld net als de andere drie gemeenten. Vanwege aanscherping financiële regels van de provincie kan het zijn dat dit beheergeld opgehoogd moet gaan worden. Dit wordt nog bestuurlijk uitgezocht.

Indigo B.V.
Openbaar en gemeentelijk belang
De doelstelling van Indigo BV is het realiseren, in stand houden en exploiteren van een warmte-infrabedrijf, waarmee warmtevoorziening mogelijk wordt gemaakt. Daarbij wordt het gebruik van fossiele brandstoffen tegengegaan en de uitstoot van CO 2 gereduceerd. Het warmtenet draagt bij aan de in het coalitieakkoord geformuleerde ambitie om in 2045 een energieneutrale stad te zijn. In 2012 is daartoe Indigo B.V. , dochter van Alliander N.V., opgericht, waarin de gemeente een minderheidsdeelneming van 5 % heeft. De gemeente heeft in de besluitvorming op strategische onderdelen van Indigo B.V. een stemverhouding van 50% - 50% met Alliander, zodat de invloed groot is met een klein risico. Dit samenwerkingsverband voorziet in woonaansluitingen bij de belangrijke stedelijke ontwikkelingen Waalsprong en Waalfront.

Actualiteiten en risico's
De gesprekken of Indigo ook een rol kan spelen bij de verdere doorkoppeling van het warmtenet in andere delen van Nijmegen zijn in 2021 concreter geworden. In de aandeelhoudersvergadering Indigo (2021) is het principebesluit genomen om het nieuwe warmtetransportnet Dukenburg in Indigo onder te brengen. Deze uitbreiding kan worden geïntegreerd in de bestaande entiteit Indigo B.V. o.b.v. onderhandse gunning, waarbij gebruik wordt gemaakt van de vrijstelling voor quasi inbesteden, óf de joint venture vrijstelling, en met minimale of geen aanpassingen in de bestaande statuten van Indigo B.V..
Het betreft alleen een principe besluit en geen definitief besluit. Een definitief investeringsbesluit over de aanleg van een warmtetransportleiding ARN-Dukenburg kan worden genomen pas nadat in een aanbesteding de concessie voor warmtekavel Dukenburg succesvol aan een warmtebedrijf is gegund en dit warmtebedrijf het voornemen heeft om daadwerkelijk het warmtedistributie in Dukenburg te realiseren. Als voorbereiding op deze aanbesteding is in 2021 een voorstel "Inkoopstrategie warmtenet Dukenburg" aan de Raad voorgelegd. Echter, dit voorstel is met de Raadsbrief van 22 juni 2021 met kenmerk D210969656 ingetrokken. Dit is gedaan omdat de Nederlandse gemeenten via de VNG het Rijk hebben laten weten dat op dit moment wetgeving en financiering op landelijk niveau nog niet voldoende op orde zijn om gemeenten in staat te stellen hun warmteplannen uit te voeren. De gezamenlijke gemeenten zijn onder meer niet tevreden over het instrumentarium dat de consultatieversie van de Wet collectieve warmtevoorziening biedt. Dat heeft ook consequenties voor het genoemde raadsvoorstel omdat onze inkoopstrategie deels afhankelijk is van die wetgeving. Zodra het wetgevend kader en de benodigde financiering helder is, zal de gemeente een nieuw voorstel ter besluitvorming aan de Raad aanbieden. Op dit moment (augustus 2022) is nog niet bekend hoe lang dit zal duren.

Het gemeentelijk lid van de Raad van Commissarissen van Indigo B.V., de heer Jan Wijnia heeft op 1 juli 2021 zijn ontslag ingediend. In de AVA-vergadering van 30 juni 2022 is de heer Piet de Klein als nieuw gemeentelijk RvC lid voorgedragen. De heer De klein was van 2010 tot 2022 wethouder in de gemeente Beuningen. In deze periode was hij verantwoordelijk voor diverse portefeuilles waaronder ruimte, stedelijke vernieuwing, openbare ruimte, duurzaamheid en milieu.

MGR Werkbedrijf/IRVN

Openbaar en gemeentelijk belang

WerkBedrijf

Binnen de module Werkbedrijf worden de re-integratietaken van de Participatiewet, taken op grond van de Wet sociale werkvoorziening en het onderdeel arbeidsmatige dagbesteding (‘Op weg naar werk’) op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning uitgevoerd.

iRvN

De module iRvN voert ICT-taken uit voor gemeenten in de regio. De ondersteuning door iRvN richt zich deels op de geautomatiseerde systemen voor de interne bedrijfsvoering. Het gedeelte dat betrekking heeft op de bedrijfsapplicaties ondersteunt daarmee de publieke dienstverlening van bijvoorbeeld de verstrekking van producten zoals bijvoorbeeld paspoort, rijbewijs of uitkeringen. De IT-beheer activiteiten zijn regionaal en Nijmegen is daarin een aandeelhouder met een aanzienlijk aandeel van 50 tot 60%. Voor het applicatiebeheer geldt op dit moment dat de iRvN die rol grotendeels voor Nijmegen vervult (met uitzondering van de applicaties voor financieel beheer, geo/basisregistraties en enkele specifieke apps in de openbare ruimte) en voor een klein aandeel (circa 10-20%) voor het Werkbedrijf en enkele applicaties van regiogemeenten.

Actualiteiten en risico's

WerkBedrijf

De huidige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en het evaluatie-onderzoek bij WerkBedrijf van eind ’21 geven aanleiding voor een nieuw regionaal arbeidsmarktbeleid. Het huidige beleidsplan *’Werk voorop!’* is van kracht tot en met 2023. De wethouders in de Bestuurscommissie Werk hebben besloten eerder aan de slag te willen met nieuw beleid. Mede aan de hand van het in mei ’22 door het Algemeen Bestuur vastgestelde Implementatieplan Evaluatie WerkBedrijf zullen de gemeenteraden in de regio medio 2023 een nieuw beleidskader Arbeidsmarkt en re-integratie vaststellen.
De Dienstverleningsovereenkomsten (DVO) tussen gemeenten en WerkBedrijf, waarin afspraken over de uitvoering van de regionale en lokale dienstverlening worden vastgelegd, worden gebaseerd op het actuele beleidskader. Om die reden worden voor het jaar 2023 (dat we beschouwen als een tussenjaar) geen grote wijzigingen doorgevoerd in de DVO. Er is voor ’23 immers nog geen nieuw beleid. De basis voor de DVO ’23 is de DVO ’21-’22. Uiteraard zijn de huidige omstandigheden op de arbeidsmarkt het uitgangspunt voor de dienstverlening door WerkBedrijf. En in de uitvoering zijn bij zowel gemeente als WerkBedrijf al zaken aangescherpt, bijv. in de samenwerking en afstemming op casusniveau. In de DVO ‘23, die bestaat uit een regionaal deel en een lokaal deel, kunnen met name andere keuzes worden gemaakt in de lokale dienstverlening, aan de hand van een Keuzekaart.

Daarnaast is vanaf ’23 een belangrijke ontwikkeling dat de verdeling van de participatiemiddelen (het klassieke re-integratiebudget) van het rijk in het gemeentefonds niet meer direct herleidbaar zijn. Dat betekent dat gemeenten niet meer automatisch een toegewezen en herkenbaar participatiebudget overhevelen aan WerkBedrijf, zoals dat jaren gebruikelijk was en zoals dat is vastgelegd in de juridische regeling van de MGR. Aangezien de begroting van de MGR voor ’23 door het Algemeen Bestuur is vastgesteld, ligt de inbreng van de gemeentelijke middelen voor ’23 vast. Gemeenten beraden zich op de financiering van WerkBedrijf vanaf 2024.

IRVN

Het afsprakenkader tussen Nijmegen en iRvN is in 2021 geactualiseerd (applicatiebeheer), evenals tussen de 7 regiogemeenten (incl. Nijmegen) en iRvN voor het deel ICT-infrabeheer.
IT-veiligheid vraagt toenemende aandacht en n.a.v. een GAP analyse door iRvN is dit jaar het regionale besluit genomen de beveiliging verder te intensiveren. Dit betekent oplopend budget voor de jaarlijkse exploitatie van deze monitoring en veiligheidsmaatregelen. Deze zijn gericht op eerdere signaleren van bedreigingen en preventieve maatregelen zowel technisch als t.a.v. informatiebewustzijn.

De evaluatie van de iRvN geeft aanleiding tot het continuering van de organisatie die naast het gebruikelijk beheer/uitvoering, zich ook richt op modernisering en innovatie. In 2022 wordt deze ontwikkeling ingezet en op basis daarvan is de directie bezig de bedrijfsvoering te vertalen naar een strategisch personeelsplan. Eén van de grootste zorgen daarin wordt het aantrekken/behouden van voldoende personeel, gezien de krapte op de IT-arbeidsmarkt.
De gemeente Nijmegen vervult nu nog een rol als gastheer voor ODRN voor ICT en er vinden gesprekken plaats om die de rol rechtstreeks te laten verlopen tussen iRvN en ODRN aangezien de huidige vorm onvoldoende toegevoegde waarde heeft voor alle drie de partners (met name op het gebied van facturering, applicatiebeheer, i-advies).

RVN@

Openbaar en gemeentelijk belang

Stichting RvN@ is een bottom-up beweging die innovatie, sociale en economische groei in het Rijk van Nijmegen actief stimuleert. Ondernemers, overheid, organisaties, investeerders en kennisinstellingen/studenten werken over gemeentelijke en sectorale grenzen heen samen om nieuwe en bestaande initiatieven met elkaar te verbinden en door te ontwikkelen. De focus hierbij ligt bij het MKB.

Actualiteiten en risico's

Het meerjarenplan RvN@ 2020-2022 is uitgewerkt naar een Groeistrategie 2022-2026 . Hierin worden de mogelijkheden voor een lange termijn financiering van RvN@ als een triple helix organisatie (overheid, onderwijs, ondernemers) op een rij gezet. We ondersteunen RvN@ ook in 2023 financieel en doen volop mee. Wij zien op dit moment geen risico’s.

Milieusamenwerking en afvalverwerking (MARN)

Openbaar en gemeentelijk belang

De gemeente Nijmegen maakt samen met zeven regiogemeenten deel uit van de gemeenschappelijke regeling MARN. De MARN is aandeelhouder van Afvalenergiecentrale ARN B.V. te Weurt en behartigt de belangen van de regiogemeenten in afvalverbrander ARN. Het huishoudelijk restafval uit de regio wordt hier verbrand met energieterugwinning en het organisch afval (GFT) verwerkt tot compost en biogas.
Daarmee geven gemeenten uit de regio Nijmegen invulling aan het publieke belang om zorg te dragen voor continuïteit en een milieu-hygiënische verwerking van huishoudelijk afval. Daarnaast vormt MARN een platform voor regionale projecten op het gebied van afval en milieu.
Door de regionalisering van de DAR en de komst van de ODRN is de rol van de MARN op het gebied van afval- en milieuprojecten afgenomen. MARN behartigt nog wel in belangrijke mate samen met de regiogemeenten onze belangen in de ARN.

Actualiteiten en risico's

Energietransitie

De MARN bezit 51% van de aandelen van ARN en het bedrijf Remondis 49%. MARN onderkent het belang van ARN BV als strategische partner in de ontwikkeling van de energietransitie in de regio Nijmegen. Dit moet de komende jaren in samenwerking met Remondis en ARN vorm en inhoud gaan krijgen.

Afval-aanleveringsovereenkomst

Naast aandeelhouder is de MARN ook klant van ARN bv en heeft een afval-aanleveringsovereenkomst met ARN. In het licht van bovenstaande keuze is deze overeenkomst onder dezelfde condities voor de periode 2021-2025 voortgezet. In 2025 komt het opzeggen of verlengen van de aanleveringskomst wederom aan de orde.

Luierinzameling

De milieuvriendelijke verwerkingsinstallatie van luiers en incontinentiemateriaal is in 2021 in gebruik genomen. De regiogemeenten laten de gescheiden inzameling van deze afvalstroom met behulp van Dar bij ARN verwerken.

GR Doelgroepvervoer regio Arnhem Nijmegen

Openbaar en gemeentelijk belang

Het samenwerkingsverband heeft tot hoofddoel de belangen van deelnemende gemeenten met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in standhouden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer gemeenschappelijk te behartigen. De beleidstaak blijft bij de individuele gemeenten. In 2016 is de Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN) opgericht en belast met de inrichting van (onder andere) haar financiële (administratieve) organisatie, het financieel beleid en het financieel beheer.

Actualiteiten en risico's

Onze stadsbegroting komt komende jaren door verschillende factoren binnen het doelgroepenvervoer verder onder druk te staan. Met onderstaande actualiteiten en risico's zullen we de aankomende jaren in onze begroting rekening moeten houden in het kader van het doelgroepenvervoer:

- AVAN houdt rekening met een stijging van de vraag van 10% binnen het vraagafhankelijke vervoer en 5% binnen het routevervoer terwijl de gemeentelijke begroting maar met 2% rekent. Deze percentages zijn de afgelopen jaren niet realistisch gebleken maar gaven wellicht een vertekend beeld door de coronapandemie.
- Het AVAN doelgroepen vervoer is gestart met de ontwikkeling van de infaseringsplannen zero emissie. We willen de komende jaren toewerken naar een emissie loos doelgroepenvervoer. Dit past binnen de ambitie van Nijmegen maar zal ook verder gaan drukken op de begroting. Vanaf 2024 worden hier binnen de BVO DRAN begroting middelen voor gereserveerd die vooralsnog niet in de stadbegroting meegenomen zijn. Er dient vanaf 2024 rekening gehouden te worden met een kostentoename zero emissie van 5% van de vervoerskosten in het vraagafhankelijke en 15% op het routevervoer. Deze prognose is nog eventueel onderhevig aan eventuele ontwikkelingen binnen het zero emissie taxivervoer.

Bovendien is de inrichting van het vervoer gebaseerd op een 'open einde 'systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een deelnemer meer of aangepast gebruik inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. De deelnemende gemeenten streven naar het versterken van de eigen kracht van de reiziger en een toename in het gebruik van algemene voorzieningen in combinatie met een afname in het doelgroepenvervoer. Gemeenten zijn ook aan het kijken naar beheersmaatregelen binnen het doelgroepenvervoer die niet te kosten gaan van de kwaliteit van het vervoer.

NV Bank Nederlandse Gemeenten

Openbaar en gemeentelijk belang

BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.

Actualiteiten en risico's

BNG Bank kijkt tevreden terug naar de financiële resultaten die in 2021 zijn behaald. De nettowinst van BNG Bank over 2021 bedraagt EUR 236 miljoen. De stijging is het gevolg van afgenomen effecten van de COVID-19-pandemie op de economie van de westerse landen. De huidige economische vooruitzichten hebben vooralsnog geen effect op de ontwikkeling van het resultaat financiële transacties en de modelmatige kredietvoorzieningen van de bank.

ODRN

Openbaar en gemeentelijk belang

Openbaar belang

Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN) is gevormd om binnen de fysieke leefomgeving in de regio samen te werken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) om zo een hogere uitvoeringskwaliteit en meer efficiency te bereiken.

Gemeentelijk belang
Alle deelnemende gemeenten hebben hun milieutaken ingebracht (verplichting vanuit het rijk). Daarnaast heeft elke deelnemer enkele aanvullende taken ingebracht, zoals binnen de BRIKS-taken (bouw, reclame, inritten, kap en sloop). Provincie Gelderland heeft deze geheel ingebracht (verplichting vanuit het rijk), evenals de gemeenten Berg en Dal, Beuningen en Heumen. De gemeente Nijmegen heeft het bouwtechnische deel en de procesregie op deze taken ingebracht. Gemeenten Druten en Wijchen heeft deze taken niet ingebracht. ODRN geeft ook invulling aan de regionale crisisorganisatie omgevingszorg (milieubeheer en bouwbeheer). Daarbij zorgt ODRN in landsdeel Oost voor vergunningverlening, toezicht en handhaving bij BRZO-bedrijven (Besluit risico's zware ongevallen). Voor de complexe bedrijven in Gelderland stelt ODRN het milieudeel van de omgevingsvergunning op.

Actualiteiten en risico's

- De deelnemende gemeenten en ODRN werken samen aan nieuw VTH-beleid, waarin de ambities voor het werkveld voor de komende vier jaar worden vastgelegd. Dit kan een verschuiving brengen in de taakaccenten binnen VTH. Jaarlijks wordt het beleid naar concrete uitvoering vertaald in het werkplan ODRN.
- Het werkplan wordt steeds in het laatste kwartaal voorafgaand aan het uitvoeringsjaar opgesteld, zodat ontwikkelingen zo goed mogelijk meegenomen kunnen worden. Ervaring leert dat exacte uitvoering zich moeilijk laat plannen binnen dit dynamische werkveld. Corona, stikstof, aanvragen/verzoeken van burgers en politieke aandacht laten zich lastig voorspellen. Tel daar het regelmatig uitstellen van de Omgevingswet met de Wet kwaliteit borging voor het bouwen en alle landelijke ontwikkelingen rondom de versterking van het VTH-stelsel bovenop en het wordt duidelijk dat exact vooruit plannen binnen dit werkveld een uitdaging is.
- Omdat ODRN output gefinancierd wordt, ontstaat daarmee een risico voor overschrijding van de begroting: als er bijvoorbeeld meer vergunningsaanvragen of handhavingsverzoeken ontvangen worden dan begroot, zijn de kosten ook hoger. Wel staan er meestal ook wat extra legesinkomsten tegenover.
- Extra opdrachten die via circulaires van het ministerie naar gemeenten komen met de opdracht om mee te werken aan bijvoorbeeld constructieve- of brandveiligheidsonderzoeken zoals bij breedplaatvloeren, gevels, en ventilatie van schoolgebouwen etc. kunnen leiden tot extra kosten omdat het opdrachten zijn die een verplichting kennen tot (direct) meewerken.
- Binnen ODRN zijn de afgelopen jaren veel stappen gezet om de bedrijfsvoering te verbeteren. Toch blijft de bedrijfsvoering aandacht vragen. Zo wordt landelijk al enige tijd krapte op de arbeidsmarkt ervaren wat ODRN ook merkt. De mate van slagen in uitvoering van de werkplannen en de ambities van het VTH-beleid, worden wel mede bepaald door het daadwerkelijk kunnen (blijven) vinden van ervaren en professionele capaciteit. Het lastig kunnen invullen van vacatures kan ook leiden tot meer inhuurkosten. Met een groeiende productie bij ODRN vormt dit een risico. Daarbij bestaat de wens om van de huidige outputsturing naar meer outcomesturing te komen (Nijmegen naar aanleiding van het Berenschotrapport, ODRN naar aanleiding van de evaluatie op de eigen ontwikkelagenda door Seinstra&Partners). Om verdere verbetering aan te brengen in de bedrijfsvoering is ODRN bezig met een nieuwe ontwikkelagenda. Omvang en impact zijn nog niet bekend.
- In maart 2021 beschreef adviescommissie Van Aartsen in het rapport 'Om de leefomgeving' de status van het VTH-stelsel. De commissie geeft tien adviezen om de kwaliteit steviger te borgen en kiest de omgevingsdiensten als aangrijpingspunt. Zaken als ondergrenzen voor de omvang, meer prioriteit, capaciteit en inzet voor strafrechtelijke handhaving, eenzelfde basistakenpakket, landelijke normfinanciering in plaats van lokale outputfinanciering, etc. Deze zaken worden nog nader onderzocht via een interbestuurlijk programma (2022-2023). In het verlengde daarvan kan worden benoemd dat de provincie de werking van de Gelderse omgevingsdiensten en het Gelderse Stelsel onderzoekt. Dit kunnen ontwikkelingen met zich meebrengen die we nu nog onvoldoende in kunnen schatten, maar waar we ons wel bewust van moeten zijn omdat het effect kan hebben op de uitvoering en financiering van de VTH-taken.
- In het verlengde van de landelijke geïnitieerde doorontwikkeling van het VTH-stelsel en de regionaal gewenste doorontwikkeling naar outcome sturing, kan worden benoemd dat dit samenhangt met de Nijmeegse ambitie om de sturing op en samenwerking met ODRN binnen de milieutaak uitvoering te versterken. Berenschot heeft Nijmegen daarin een aantal aanbevelingen gedaan, die voortvarend worden opgepakt. Via een nadere impactanalyse worden de concrete nog acties in beeld gebracht.

In het coalitieakkoord heeft het college van Nijmegen de ambitie uitgesproken de BRIKS-taken weer in eigen huis uit te willen voeren. Regionaal zijn de deelnemers en ODRN daartoe een gezamenlijk onderzoek en traject gestart. Een ontvlechting van deze taken uit ODRN en herinrichting bij Nijmegen is een proces dat zorgvuldig moet worden doorlopen en heeft impact op taakuitvoering, personeel, organisatie, informatievoorziening en financiën. De concrete impact op deze aspecten moet nog in beeld worden gebracht en kan vooralsnog enkel globaal worden geschat.

Ontwikkelingsbedrijf Waalfront Beheer BV

Openbaar en gemeentelijk belang

Realisatie van het stadsdeel Waalfront door deelname in het risicodragend uitvoeren van de grondexploitatie voor het plangebied door middel van verwerven, bouw- en woonrijp maken van gronden en panden, het realiseren van binnenwijkse voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de realisatie van woningen en bijbehorende voorzieningen.

De vennootschap OBW Beheer BV is opgericht om als beherend vennoot deel te nemen in de commanditaire vennootschap Ontwikkelingsbedrijf Waalfront CV (OBW CV). De vennootschap neemt voor 2% deel in de CV. De overige deelnemers in de CV zijn Waalfront BV (100% eigendom Gemeente Nijmegen) en Rabo Vastgoed, ieder voor 49%.

De beherend vennoot stuurt de ontwikkelingen en activiteiten binnen OBW CV aan. De BV blijft contractueel in stand gedurende de hele realisatieperiode van het Waalfront en de levensduur van Ontwikkelingsbedrijf Waalsprong CV. Vooralsnog is de looptijd van de gebiedsontwikkeling tot en met 2028.

Actualiteiten en risico's

De grex 2022 prognosticeert een tekort van circa € 22 miljoen op netto contante waarde. Het totale gemeentelijke risicobedrag (GREX risico + gemeentelijke risico's) bedraagt € 3,6 miljoen. De grex 2022 is in de aandeelhoudersvergadering vastgesteld en is aangeboden aan de gemeenteraad voor wensen en bedenkingen.
De deelgebieden Handelskade en Batavia zijn afgerond. Tot en met 2022 wordt gewerkt aan de afwerking van het park Fort Kraijenhoff. Het deelproject Dijkkwartier Oost (Havenkade) met 320 woningen wordt in 2023 afgerond, inclusief de aansluiting van de Laan van Oost Indië op de Weurtseweg.
Medio 2023 zal worden gestart met de restauratie van het te behouden deel van het Honigcomplex. Wanneer de marktsituatie het toelaat, dan zal in 2023 eveneens worden gestart met de bouw van woningen in het Waalkwartier (terrein voormalig slachthuis) en de inrichting van de Waalhaven.
De grex 2023 Waalfront wordt eind 2022 aan de gemeenteraad voorgelegd voor wensen en bedenkingen

Leisurelands

Openbaar en gemeentelijk belang

Openbaar belang

Het in stand houden, optimaliseren en laagdrempelig toegankelijk houden van openbare recreatieplassen.

Gemeentelijk belang

Het in stand houden, optimaliseren en laagdrempelig toegankelijk houden van openbare recreatieplassen.
De gemeente Nijmegen is voor 16,74% aandeelhouder van Leisurelands. De gemeente Nijmegen verstrekt geen subsidie aan deze verbonden partij en er is geen sprake van dividenduitkering.

Actualiteiten en risico's

In 2021 is besloten om de aandeelhoudersovereenkomst te verlengen met 5 jaar. De verwachting is dat de onderneming daardoor op de ingeslagen weg verder kan gaan. Sinds enkele jaren lukt het Leisurelands om een positief operationeel resultaat te behalen. Dit werd de afgelopen jaren verder aangevuld met een positief beleggingsresultaat. Wij zien op dit moment geen risico's.

Economic Board

Openbaar en gemeentelijk belang

The Economic Board is een triplehelix-samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, met Wageningen. The Economic Board zet zich op diverse manieren in voor de economische groei van de regio en de profilering van de regionale sterkten in onder andere Den Haag, Düsseldorf en Brussel. De focus ligt daarbij op de speersectoren Food, Health, High Tech en Energy en de cross-overs daartussen. Binnen deze sectoren liggen de beste kansen voor innovatie, meer bedrijvigheid en werkgelegenheid. Daarnaast werkt The Economic Board ook aan een aantal randvoorwaardelijke clusters die essentieel zijn voor het versterken en laten bloeien van de speerpuntsectoren. Op dit moment gaat het hier om de randvoorwaardelijke clusters Slimme Duurzaamheid en Arbeidsmarkt.

Actualiteiten en risico's

In de afgelopen jaren is The Economic Board met een inwonersbijdrage vanuit de gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen ondersteund. Binnen de regionale samenwerking van de Groene Metropoolregio wordt dit voorgezet. The Economic Board zal met haar activiteiten een belangrijke bijdrage blijven leveren aan de opgave 'Productieve Regio'. Wij zien op dit moment geen risico's.

GR Groene Metropoolregio

Openbaar en gemeentelijk belang

gemeentelijk belang

Als gemeente streven we naar een goede en opgavegerichte samenwerking tussen de deelnemende gemeenten en partners in de regio om zo een wezenlijke bijdrage aan het realiseren van de ambities van de Groene Metropool Regio. De opgaven en ambities zijn vastgelegd in de Regionale Agenda Arnhem Nijmegen en worden jaarlijks uitgewerkt in een programma. Hierbij wordt intensief samengewerkt met de Stichting Economic Board regio Arnhem-Nijmegen, een zogenaamde triple helix-organisatie, waarbinnen regionaal wordt samengewerkt tussen ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen en overheid. In het voorjaar is de regionale agenda 2023-2024 vastgesteld; als direct gevolge van diverse amendementen en moties nu voor een periode van 2 jaar.
Nijmegen heeft de ambitie in te tekenen op alle opgaven en heeft ook in elke opgave een bestuurlijk afgevaardigde.

Actualiteiten en risico's

Uitgangspunt van de versterkte samenwerking is de regionale agenda en een regiobureau dat deze samenwerking ondersteunt. Dit vraagt om een bureau dat altijd werkt vanuit de bedoeling: de visie en opgaven. Het regiobureau is een netwerkorganisatie bij uitstek. Gekozen is voor een compact regiobureau vanuit een eigen kantoor aan de Nijverheidsweg 2a in Elst. De informatievoorziening wordt verzorgd door het regio. Hieraan wordt nog dit jaar een flinke impuls gegeven. Onze positie en profilering wordt vanuit dit bureau door lobby voor de vijf opgaven (public affairs) in Den Haag, Brussel en Duitsland versterkt.

Waalfront BV

Openbaar en gemeentelijk belang

Realisatie van het stadsdeel Waalfront door deelname in het risicodragend uitvoeren van de grondexploitatie voor het plangebied door middel van verwerven, bouw- en woonrijp maken van gronden en panden, het realiseren van binnenwijkse voorzieningen, het uitgeven van bouwrijpe kavels en gronden voor de realisatie van woningen en bijbehorende voorzieningen.

De vennootschap OBW Beheer BV is opgericht om als beherend vennoot deel te nemen in de commanditaire vennootschap Ontwikkelingsbedrijf Waalfront CV (OBW CV). De vennootschap neemt voor 2% deel in de CV. De overige deelnemers in de CV zijn Waalfront BV (100% eigendom Gemeente Nijmegen) en Rabo Vastgoed, ieder voor 49%.

De beherend vennoot stuurt de ontwikkelingen en activiteiten binnen OBW CV aan. De BV blijft contractueel in stand gedurende de hele realisatieperiode van het Waalfront en de levensduur van Ontwikkelingsbedrijf Waalsprong CV. Vooralsnog is de looptijd van de gebiedsontwikkeling tot en met 2028.

Actualiteiten en risico's
De grex 2022 prognosticeert een tekort van circa € 22 miljoen op netto contante waarde. Het totale gemeentelijke risicobedrag (GREX risico + gemeentelijke risico's) bedraagt € 3,6 miljoen. De grex 2022 is in de aandeelhoudersvergadering vastgesteld en is aangeboden aan de gemeenteraad voor wensen en bedenkingen.
De deelgebieden Handelskade en Batavia zijn afgerond. Tot en met 2022 wordt gewerkt aan de afwerking van het park Fort Kraijenhoff. Het deelproject Dijkkwartier Oost (Havenkade) met 320 woningen wordt in 2023 afgerond, inclusief de aansluiting van de Laan van Oost Indië op de Weurtseweg.
Medio 2023 zal worden gestart met de restauratie van het te behouden deel van het Honigcomplex. Wanneer de marktsituatie het toelaat, dan zal in 2023 eveneens worden gestart met de bouw van woningen in het Waalkwartier (terrein voormalig slachthuis) en de inrichting van de Waalhaven.
De grex 2023 Waalfront wordt eind 2022 aan de gemeenteraad voorgelegd voor wensen en bedenkingen.

GR Basisregeling Regio Nijmegen in Nijmegen
Openbaar en gemeentelijk belang
In artikel 4 van deze regeling staat opgenomen dat de regeling tot doel heeft gemeenschappelijke belangen met een regionaal c.q. intergemeentelijk karakter van de deelnemende gemeenten te behartigen, teneinde een evenwichtige ontwikkeling in het Regiobeleid te bevorderen. De regeling fungeert als platform voor de voltallige colleges, maar "slaapt".

Actualiteiten en risico's
Er zijn geen ontwikkelingen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor het onderhoud van kapitaalgoederen begroten wij jaarlijks een substantieel bedrag. Deze paragraaf geeft meer inzicht in de omvang en besteding daarvan. We onderscheiden drie categorieën kapitaalgoederen van de gemeente, te weten openbare ruimte, gebouwen en onderwijshuisvesting. In deze paragraaf gaan we in op het beleidskader en de financiële vertaling voor de begroting.

Openbare ruimte

Tot de kapitaalgoederen in de openbare ruimte rekenen we de wegen, de civiele kunstwerken (bruggen, tunnels en viaducten), de openbare verlichting, de verkeersregelinstallaties, de riolering, het water en het groen en spelen. Voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen begroten we in Nijmegen bij de programma's Openbare ruimte en Bereikbaarheid in totaal circa € 38 miljoen per jaar. Onderhoud bestaat uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud, technische vervanging en renovatie. De budgetten voor het onderhoud in de openbare ruimte zijn gedeeltelijk exploitatiebudgetten en gedeeltelijk investeringen.

Nota kapitaalgoederen
Gemeenten moeten ten minste één keer in de vier jaar een integrale nota over het onderhoud van de kapitaalgoederen door de gemeenteraad laten vaststellen.
Het doel van deze nota is grip en sturing te bieden op de vervangingsinvesteringen van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Het gaat hierbij om het ambitieniveau van de kwaliteit van de buitenruimte, de actuele onderhoudstoestand, het bepalen van een acceptabele onderhoudsachterstand is en welke middelen nodig zijn voor het onderhoud. In het Coalitieakkoord zijn hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld; voor 2023 € 3 miljoen en de daaropvolgende jaren jaarlijks € 5 miljoen.
Per onderdeel maken we een beheerplan waarbij we klein onderhoud, groot onderhoud en vervangingen onderscheiden. De nota kapitaalgoederen maakt het mogelijk om de werkzaamheden in de wijken beter op elkaar af te stemmen en daarmee meer ambitie-gestuurd dan op basis van technisch beheer te werken.
Op dit moment brengen we de verschillende technische parameters, maar ook andere afwegingen die invloed hebben op het kwaliteits- en kostenniveau, in beeld. Dit leidt tot een voorstel met verschillende opties voor het kwaliteitsniveau en de extra kosten die deze met zich meebrengen. De nota kapitaalgoederen leggen we in het 4e kwartaal 2022 voor aan de raad.

Onderhoudsplannen
Onder de programma's Openbare ruimte en Bereikbaarheid zijn verwijzingen opgenomen naar actuele documenten over onderhoud openbare ruimte.

Beleidskader
Begin 2013 heeft de gemeenteraad de beleidsnota 'Geef ze de (openbare) ruimte' vastgesteld. Deze beleidsnota bevat de kaders waarin we een antwoord geven op de maatschappelijke en economische ontwikkelingen: actief burgerschap, kostenbewustzijn, duurzaamheid en een terugtredende overheid. Voor de kapitaalgoederen zijn vooral de ontwikkelingen kostenbewustzijn en duurzaamheid van toepassing. Met gedifferentieerd en risico-gestuurd beheer sturen we op het niveau waaraan de kapitaalgoederen minimaal moeten voldoen. Om meer differentiatie mogelijk te maken, werken we met 'wijkbudgetten'. Op die manier krijgen bewoners meer inspraak in het beheer en de inrichting van hun eigen woonomgeving. Risico-gestuurd beheer is gericht op optimale inzet van onze middelen. Daarvoor moeten we keuzes maken. Dat doen we door bij de te nemen onderhoudsmaatregelen steeds een afweging te maken tussen kosten, mogelijke risico's en gewenste prestaties.

Integraal uitvoeringsprogramma openbare ruimte
Voor 2023 en verder stellen we in samenwerking tussen de programma's Openbare Ruimte, Bereikbaarheid en Wonen en Stedelijke ontwikkeling een integraal uitvoeringsprogramma voor de openbare ruimte (UPOR) op. De

prioriteit ligt bij het aanpakken van beheeronderdelen met onderhoudsachterstanden. Daarnaast vinden we het belangrijk om de stad goed bereikbaar te houden en waar mogelijk kostenbesparingen te realiseren.
We willen in 2023 de volgende grote projecten realiseren:

UPOR 2023

Locatie	Project
Wijchenseweg (Palkerplein-Takenhofplein	Asfaltonderhoud
Jerusalembuurt	Herinrichten woonstraten
Waalkade	Herinrichten westelijk deel naar 30 km/h
Spoorbuurt	Herinrichting fase 3
Jerusalem	Aanpak woonstraten (klinkers voor asfalt)
Waterstraat	Herinrichten fase 2
Edisonstraat, Dalton-Gausstraat, Prins Bernhardstraat, Borneo-Madoerastraat en Berg- en Dalseweg	Vervangen riolering
Diverse straten	Asfaltonderhoud

Financieel
De woningdichtheid van Nijmegen groeit de komende jaren en hierdoor verandert ook de openbare ruimte. Dit leidt tot een toename van de beheerkosten. Voor iedere opgeleverde woning nemen we daarvoor € 400 op in de begroting. Voor 2023 leidt de areaaluitbreiding tot een structurele stijging van het onderhoudsbudget met € 492.800.

Wegen en civiele kunstwerken
Beleidskader
De beleidsnota ‘Geef ze de (openbare) ruimte’ is het kader voor het onderhoud van onze wegen en kunstwerken. We maken een inhaalslag op het onderhoud van een aantal asfaltwegen en richten ons verder op rioleringswerkzaamheden, kostenbesparingen en de mogelijkheden om de bereikbaarheid van de stad te vergroten. We stemmen deze onderdelen zo goed mogelijk op elkaar af.

Financieel
Het onderhoud van wegen en civiele kunstwerken begroten we in het programma Bereikbaarheid. In 2023 geven wij circa € 4,5 miljoen aan wegonderhoud en € 1,7 miljoen aan civiele kunstwerken uit. Daarnaast besteden we € 1,7 miljoen aan verkeersregelinstallaties en -voorzieningen. In het UPOR is opgenomen welke grote wegen we het komend jaar gaan aanpakken.

Openbare verlichting
Beleidskader
Voor openbare verlichting hanteren we als beleidskader 'Zicht op Nijmeegs licht'. We gaan door met de structurele vervanging per gebied van het oude kabelnet, armaturen en bijbehorende masten. In totaal vervangen we per jaar 8-10 kilometer kabelnet. In nieuwbouw- en reconstructieprojecten vervangen we zoveel mogelijk gelijktijdig het kabelnet. Bij het vervangen van armaturen plaatsen we LED-verlichting. De gemeente Nijmegen heeft in 2018 een tienjarig onderhoudscontract voor de OVL afgesloten met een marktpartij. Deze heeft daarmee de opdracht gekregen om voor een vast bedrag van in totaal € 15 mln. het OVL-areaal maximaal te verduurzamen, in een zo goed mogelijke conditie te brengen en tien jaar te onderhouden. Het onderhoud richt zich met name op (on)veiligheid, onderhoudbaarheid en functionaliteit van de installatie.

Financieel
In 2023 geven we circa € 4 miljoen uit aan openbare verlichting. We begroten structureel € 2 ton per jaar voor het oplossen van storingen in het ondergronds kabelnet.

Infrastructuur voor de gemeentelijke watertaken

Beleidskader

Het Gemeentelijk Rioleringsplan Nijmegen (GRP) 2017-2023 is het beleidskader voor onze taken op het gebied van afvalwater, hemelwater, oppervlaktewater en grondwater. Vanuit dit GRP werken we verder aan ons integraal beleid voor de uitvoering en duurzame ontwikkeling van onze gemeentelijke watertaken. De hoofddoelen van onze wettelijke gemeentelijke watertaken zijn het beschermen van de volksgezondheid, bijdragen aan een leefbare woonomgeving en beschermen van het milieu. We streven naar doelmatig beheer en duurzame ontwikkeling van de infrastructuur voor onze watertaken. We gaan aan de slag met de opstelling van een nieuw GRP/watertakenplan dat past binnen het op te tellen Omgevingsplan.

Financieel

De exploitatiebegroting voor de watertaken is onderdeel van het programma Openbare Ruimte. In 2023 besteden wij € 11 miljoen aan aanleg, onderhoud, vernieuwing en planvorming van infrastructuur en voorzieningen voor de uitvoering van onze watertaken. De lasten worden gedekt uit de rioolheffing. Sinds 2015 bekostigen we ook de kosten voor rente en afschrijving voor de uitbreidingsinvesteringen in de Waalsprong uit de rioolheffing.

Groen

Beleidskader

'Het ‘Bomenplan Nijmegen’ (2021), de ‘Uitvoeringsagenda Bomen 2021 – 2025, het ‘Handboek Stadsbomen’ 2009 (deze alleen nog voor wat betreft criteria en voorschriften kapvergunning en hoofdboomstructuur), 'De Groene Draad, kansen voor het Nijmeegse groen' (2007), de 'Bosbeheervisie' (2000), de Natuur(monumenten)visie Rijk van Nijmegen 2020-2038 (Heumensoord) vormen ons uitgangspunt. Met deze plannen hebben we kaders voor de ruimtelijke ontwikkelingen en ecologische kwaliteit van groen, natuur en landschap. Daarmee ontwikkelen en bewaken we de groene elementen en de hoofdgroenstructuur van de stad. De beleidsnota ‘Geef ze de (openbare) ruimte’ (2013) is ons kader voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen. De klimaatverandering heeft een groot nadelig effect op het huidige bomenbestand. De lange droge periodes zorgen er voor dat er veel bomen per jaar doodgaan die we moeten verwijderen en waarvoor we moeten herplanten. Dit is een aandachtspunt in de in ontwikkeling zijnde klimaatadaptatiestrategie.

Voor de planning van de werkzaamheden hanteren we het groenstructuurplan. Daarin hebben we de werkzaamheden om de groenstructuur in stand te houden en waar mogelijk te versterken opgenomen.
Voor het groenstructuurplan zetten we in 2023 de reguliere budgetten in. Er is een beperkt budget beschikbaar voor vervangingsonderhoud. Vanaf 2023 gaan we 1.000 nieuwe bomen aanplanten.

Financieel

We zetten in 2023 de reguliere budgetten voor het onderhouden van de bomen in. We besteden circa € 9,9 miljoen aan groenonderhoud. Er is een beperkt budget beschikbaar voor vervangingsonderhoud. Voor de aanplant van 1.000 nieuwe bomen per jaar hebben we de komende 4 jaar een jaarlijks krediet beschikbaar van € 1 miljoen. We geven prioriteit aan nieuwe bomen met hoge kwaliteit in versteende wijken en gebieden in de bestaande stad. We zorgen voor een verbetering van de groeiplaatsen en benutten kansen om het ecologisch beheer verder te verbeteren.

Spelen

Om het spelen, bewegen en ontmoeten (overeenkomstig de Omgevingsvisie) te stimuleren, gaan we per wijk 1 of 2 groene, sociale knooppunten inrichten. Dit zijn plekken om te spelen, te bewegen en te ontmoeten voor mensen van 0 tot 100 jaar.
Daarnaast hebben we buurtspeelplekken en groene ontmoetingsplekken waar spelen voor de allerjongsten mogelijk is. De belangrijkste uitgangspunten hierbij zijn:

- Een groen sociaal knooppunt maakt Samenspelen mogelijk: 100 % welkom, 70% toegankelijk, 50% bespeelbaar.

- Natuurlijk spelen: dit betekent meer (speel-)groen en minder toestellen. Bij nieuwe plekken of bij herinrichting onderzoeken we of de locatie als een meer natuurlijke (speel)plek kan worden ingericht.
- We integreren spelen en ontmoeten in de openbare ruimte. De uitdaging is om op een slimme manier gebruik te maken van de openbare ruimte waarin kinderen worden gestimuleerd om samen te spelen en waarin ouderen elkaar kunnen ontmoeten.
- We betrekken bewoners waaronder met name kinderen bij de in te richten speelplekken.

Daarnaast leggen we in het kader van een beweegvriendelijke wijk vijf beweegroutes en /of -tuinen aan. Op het NYMA-terrein en in Lindenholt realiseren we een pumptrack voor BMX en step. Tot slot realiseren we een Urban Fit Track in Nijmegen-Noord.

Financieel
In overleg met bewoners maken we de speelplekken groener om natuurlijk te spelen. Bij de herinrichting houden we zoveel mogelijk rekening met kinderen met een beperking. We streven er ook naar dat de speelplekken goede ontmoetingsplekken zijn voor oudere bewoners zodat jong en oud elkaar kunnen ontmoeten. Voor het onderhoud aan recreatieve sportvoorzieningen, speeltuinen en speelplekken is in totaal € 1,4 miljoen beschikbaar.

Gebouwen

Beleidskader
Sinds 2016 voert onze regie-partner Heyday het planmatig en storingsonderhoud aan de gemeentelijke gebouwen uit. Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen vindt plaats op basis van meer-jaren onderhoudsplannen. Bij alle panden voeren we het wettelijk -, periodiek-, storings- en gebrekenonderhoud uit om de functionaliteit en veiligheid te borgen.
Het actualiseren van de plannen gebeurt aan de hand van her-inspecties jaarlijks geactualiseerd. De uit te voeren onderhoudswerkzaamheden leggen we jaarlijks middels een collegevoorstel ter vaststelling voor aan het College.
Wij toetsen de performance van onze regie-partner op klanttevredenheid en onderhoudsstaat van de gebouwen.
De opdracht aan de onderhoudspartij is om panden te onderhouden op conditieniveau 3 van de NEN 2767 (Nederlands Normalisatie-instituut) voor gebouwen. Dat wil zeggen op een “sober- en doelmatig niveau”, zodat de gebruiker in het pand kan blijven doen waar het voor bedoeld is.

Uw Raad heeft middelen beschikbaar gesteld om de gebouwen structureel te onderhouden. Voor grote vervangingen vragen wij separaat budget bij u aan.
Het jaarlijkse onderhoud vertoont in absolute zin, als gevolg van werkelijk uit te voeren onderhoud, grote fluctuaties.
Middels de Reserve Onderhoud kent de feitelijke belasting van de begroting toch een stabiel beeld; wij egaliseren de lasten van het onderhoud zoveel mogelijk naar een gemiddelde over een periode van 10 jaren.
We kunnen met het nu toegekende budget de gemeentelijke gebouwen in stand houden.

Voor de komende 4 jaren ziet het budget er als volgt uit:

Financieel

bedragen * € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025
Gebouwen	7,9	7,9	7,9	7,9
Sportaccommodaties	0,7	0,5	0,9	0,9
Totaal	**8,6**	**8,4**	**8,8**	**8,8**

We storten het in de begroting beschikbare onderhoudsbudget in de Reserve Onderhoud gebouwen.
De storting in de Reserve Onderhoud Gebouwen bedraagt de komende jaren € 7,9 miljoen per jaar.
Naast Heyday hebben we nog een aantal andere externe partijen voor bijvoorbeeld het onderhoud van parkeergarages.

Realisatie investeringen
Naast het reguliere technisch onderhoud hebben we een aantal investeringen gedaan in onze gemeentelijke panden. Hieronder lichten wij aan uw Raad de belangrijkste toe.

Diverse wettelijke aanpassingen aan gebouwen
Het jaarlijkse bulkkrediet Gemeentelijke Accommodaties van € 1.000.000 besteden we aan noodzakelijke aanpassingen en verbeteringen aan gemeentelijke gebouwen in het kader van veiligheid, verhuurbaarheid en nieuwe wetgeving. De belangrijkste voor het komende jaar zijn aanpassingen in het kader van brandveiligheid, legionella en specifieke projecten zoals verbeteren van vloeren, kleedkamers en gemeenschappelijke ruimten in onze sport- en wijkaccommodaties.

Investeringen in duurzaamheid, asbest en cultuurhistorie
In de komende jaren investeren we wederom in initiatieven op het gebied van duurzaamheid, klimaat en asbestbeheerplannen. Door het uitvoeren van de duurzaamheids- en klimaatvoorzieningen, met name het aanbrengen van LED verlichting, isolatie en energiemanagement, maken we de gebouwen duurzamer en neemt het energieverbruik af. Daarmee geven we invulling aan zowel de wettelijke eisen ten opzichte van energie-labels als de duurzaamheidsambities van de gemeente.

Onderwijshuisvesting

Beleidskader
Op 19 december 2007 heeft de Raad een besluit genomen over de doordecentralisatie (DDC) van onderwijshuisvestingsmiddelen. Met dit besluit is de zorg voor onderwijshuisvesting met alle bijbehorende middelen en verantwoordelijkheden, onder voorwaarden, voor onbepaalde tijd overgedragen aan de schoolbesturen. De gemeente en schoolbesturen hebben de ambitie vastgesteld om alle doorgedecentraliseerde schoollocaties te vernieuwen binnen een periode van 40 jaar. Vernieuwing vindt plaats door nieuwbouw op een nieuwe of bestaande locatie of door renovatie. We meten de ambitie met een indicator die de jaarlijkse vernieuwing weergeeft en we houden het verloop daarvan bij in de monitor doordecentralisatie onderwijshuisvesting.
De tussentijdse evaluatie heeft aangetoond dat de afgesproken ambities niet meer haalbaar zijn. In 2023 zullen er nieuwe afspraken met de schoolbesturen komen. Tevens zullen we samen met de schoolbesturen volop inzetten op de landelijke lobby voor meer budget in het gemeentefonds.

Per eind 2021 was in totaal 56% van het totaal aan actueel m2 bruto vloeroppervlakte van DDC-scholen vernieuwd. Met de ingebruikname van basisschool De Verbinding in de Stelt-Zuid en de renovatie en uitbreiding van Kentalis de TaalSter is per eind 2022 in totaal 57% van het totaal aan actueel m2 bruto vloeroppervlak van DDC scholen vernieuwd. In 2023 geven we een vervolg aan de nieuwbouw voor de basisschool Prins Claus. Bij basisschool De Muze en het Kandinsky College locatie Malderburchtstraat vindt (gedeeltelijke) renovatie plaats. Bij laatstgenoemde vindt ook uitbreiding plaats ten behoeve van de leerlingen van De Monnikskap. In het kader van de Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen (SUVIS) worden op in totaal 10 scholen maatregelen genomen met betrekking tot het binnenklimaat.

Met name in de bestaande stad zijn vrijwel alle voorzieningen doorgedecentraliseerd. In 2022 is de onderwijshuisvesting van 92,8% van alle leerlingen doorgedecentraliseerd. Het algemene streven is om voor alle leerlingen uiteindelijk uit te komen op 100%. Uitzondering hierop zijn basisschool Kleurrijk en basisschool Petrus Canisius, locatie St. Stevenskerkhof. Hier zijn alleen de leerlingen doorgedecentraliseerd en niet de huisvesting. De gebouwen zijn in eigendom van de gemeente en de scholen huren het schooldeel van het gebouw. Deze scholen zijn gevestigd in respectievelijk het voorzieningenhart ’t Hert in het Willemskwartier en het City-complex in het stadscentrum.

Drie schoolbesturen in de bestaande stad, de Stichting Simonscholen, Aloysius en de Stichting Speciaal Onderwijs Tarcisius zijn niet doorgedecentraliseerd. Wij zijn met deze schoolbesturen in gesprek om, in combinatie met nieuwbouw, ook door te decentraliseren. In Nijmegen Noord zijn de basisscholen De Oversteek en Het Talent niet doorgedecentraliseerd. Beide zijn gehuisvest in een voorzieningenhart.
We streven ernaar om in principe alle voorzieningen voor onderwijshuisvesting door te decentraliseren, ook de nieuw te bouwen scholen in Nijmegen Noord.

Financieel
De totale begroting van het taakveld Onderwijshuisvesting bedraagt in 2023 € 18,3 miljoen. Hiervan is € 16,2 miljoen voor doorgedecentraliseerde scholen en € 1,9 miljoen voor niet-doorgedecentraliseerde scholen. De uitvoeringskosten voor het taakveld Onderwijshuisvesting bedragen € 0,2 miljoen per jaar.

Grondbeleid

Beleid

Het grondbeleid neemt fysiek ruimtelijke projecten in ontwikkeling en voert deze uit. Hierbij is een relatie met andere taakvelden binnen de gemeentelijke begroting.

De beoogde maatschappelijke effecten van dit grondbeleid zijn:

- Een groter aanbod van woningen voor de doelgroepen die daar het meeste behoefte aan hebben. Dit doen we door de productie van bouwrijpe grond en de ontwikkeling van stedenbouwkundige plannen. Dit is conform de Uitvoeringsagenda wonen.
- Fysieke ruimte maken voor de realisatie van culturele en maatschappelijke voorzieningen, scholen, kantoren, bedrijfshuisvesting en andere werkgelegenheidslocaties.
- De realisatie van structuurbepalende, stedelijke ontwikkelingsprojecten zoals de Waalsprong, transformatie Stationsgebied, Kanaalzone-Zuid, Vlaams kwartier, Valkhofkwartier en Waalfront, deze zijn initiërend voor de lange termijn ontwikkeling van de stad.

De manier waarop we ons grondbeleid uitvoeren is uitgebreid omschreven in de Nota Grondbeleid 2018
Deze is in maart 2018 door uw raad vastgesteld. In deze kadernota gaan we niet alleen uit van faciliterend grondbeleid, waarbij we gebruik maken van 'publieke' instrumenten, maar kiezen we ook voor een actieve, ontwikkelende en daarmee risicodragende rol van de gemeente. Dit kan zelfstandig of via samenwerking met marktpartijen en deelnemingen in publiek-private samenwerkingen (PPS) zoals Waalfront, of via een gemeenschappelijke regeling met andere overheden, zoals Bijsterhuizen. In de actieve rol verwerven we gronden, ontwikkelen we plannen en maken we terreinen bouwrijp en verkopen deze. Deze nota wordt nu geactualiseerd, in verband met een aantal ontwikkelingen. Door het Didamarrest van de Hoge Raad moeten de regels over de verkoopmethoden van gemeentelijk vastgoed en gronden iets worden aangepast. Ook de nieuwe Omgevingswet maakt dat de teksten moeten worden aangepast. Bij deze actualisatie nemen we ook de opmerkingen/aanbevelingen van de auditcommissie mee, die zijn uitgebracht naar aanleiding van de Stadsrekening 2021.

Projecten worden door de afdeling Stadsontwikkeling voorbereid, uitgevoerd en financieel afgewikkeld
De planexploitaties van deze projecten die altijd een doorlooptijd van meerdere jaren kennen, leggen we als document ter vaststelling aan uw raad voor. Bij veel van deze projecten speelt grondbeleid een belangrijke rol.

De planexploitaties worden jaarlijks opgenomen in de Voortgangsrapportage Grote Projecten (VGP)
De VGP wordt aan het begin van het kalenderjaar ter vaststelling aan uw raad aangeboden, waarbij de peildatum 1 oktober van het daaraan voorafgaande jaar is. De planning is dat het VGP door uw raad wordt vastgesteld vóór de stadsrekening. De ontwikkeling van de boekwaarde tussen 1 oktober en 1 januari wordt ook bij de stadsrekening gerapporteerd. Een tussenmelding van het VGP in de vorm van mogelijk verwachte, grotere afwijkingen vindt dan plaats in het kader van de begroting, waarbij we ook rapporteren over de ontwikkeling van de risico's in het taakveld planexploitaties binnen het programma Stedelijke ontwikkeling en Wonen en het voor dit taakveld benodigd weerstandsvermogen. Aan deze P&C cyclus voegen wij een nieuw product toe, een tussentijdse voortgangsrapportage voor de vier grote gebiedsontwikkelingen (Waalsprong, Waalfront, Stationsomgeving en Winkelsteeg). Bovenliggend doel is uw raad beter in staat te stellen om actiever te kunnen sturen op de grote gebiedsontwikkelingen.

Tussentijds grotere afwijkingen in de planexploitaties worden gemeld bij de stadsbegroting.
Dan wordt ook gerapporteerd over de ontwikkeling van de risico's bij de planexploitaties en het benodigde weerstandsvermogen.

Ontwikkelingen

De huizenprijzen zijn in 2022 verder gestegen en de krapte op de woningmarkt is nog groter geworden. Ook de bouw- en grondkosten zijn in 2022 verder gestegen, onder andere door de oorlog in Oekraïne. Hoe de economie en vastgoedmarkt zich de komende periode gaan ontwikkelen is onduidelijk, dit volgen we nauwlettend.

We herijken de parameters voor de planexloitaties op basis van recente onderzoeken
Door een extern bureau is een analyse gemaakt van de huidige economische situatie en beschrijft wat de verwachtingen zijn voor de komende periode, zowel voor de economie als voor de grond- en vastgoedmarkt. Op basis hiervan worden de rekenparameters voor de planexploitaties herijkt. De nieuwe parameters zijn gebaseerd op een verkenning van de economische ontwikkelingen en afgestemd met onze accountant. Belangrijke bronnen zijn het CPB (centraal economisch planbureau) DNB, CBS & Kadaster, Rabobank en andere specifiek markt gerelateerde bronnen. De nu voorgestelde parameters zijn opgesteld met de kennis van vandaag en zijn een zo goed mogelijke inschatting.

De verwachting is dat de grondkosten over heel 2022 meer stijgen dan de 3% waar in de herziening per 1-1-2022 rekening is gehouden. Daarnaast worden voor 2023 en verder nieuwe parameters vastgesteld.
Deze beide effecten hebben samen een verwacht aanzienlijk extra tekort op de planexploitaties.

Per 1 januari 2023 is de invoering van de nieuwe Omgevingswet gepland. Er wordt aan gewerkt om de wijzigingen die voortvloeien uit de Omgevingswet te verwerken in de werkprocessen.

Reserves en risicobeoordeling

We analyseren de risico's van planexploitaties
Medio 2022 waren er ruim 30 planexploitaties in uitvoering. Daarnaast zijn er planexploitaties in ontwikkeling (de PIO's). Als deze haalbaar en uitvoerbaar blijken, leggen we deze voor aan uw raad of leiden tot overeenkomsten die het college afsluit. Om de risico's van deze exploitaties af te dekken, analyseren we deze. Hierbij schatten we de kans in dat een risico optreedt en wat het effect kan zijn. Per project bekijken we de risico's zoals kostenstijgingen, hogere verwervingsprijzen, opbrengstverlaging (markt) en bijsturingsmogelijkheden. Dit leggen we naast een beoordeling van de totale projectenportefeuille. Wat vervolgens aan gekwantificeerde financiële risico's overblijft, moet kunnen worden afgedekt in het weerstandsvermogen van de gemeente Nijmegen in de vorm van de Saldireserve.

De risico's binnen de lopende planexploitaties worden periodiek tegen het licht gehouden
Hierbij zijn aanvullende maatregelen en beheersmaatregelen opgenomen, die er voor moeten zorgen dat de lopende planexploitaties de komende jaren adequaat en onder beheersbare condities kunnen worden uitgevoerd. Dit heeft ook consequenties voor het weerstandsvermogen.

We zetten deze risico's in de tijd
Bij de behandeling van de Kadernota Risicomanagement, Weerstandsvermogen en financiële kengetallen is een belangrijke verandering ten opzichte van de vorige kadernota vermeld: het weergeven van risico's verbonden aan grondexploitaties in de tijd, rekening houdend met het tijdstip waarop een risico zich kan voordoen.
De spelregels voor dit in de tijd zetten van risico's van de grondexploitaties is in de kadernota risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen van maart 2016 vastgelegd. Voor een verdere toelichting van de risico's van de grondexploitaties zie de paragraaf Weerstandsvermogen.

Voor winst- en verliesneming binnen de afdeling Stadsontwikkeling hanteren we het voorzichtigheidsbeginsel
Dat wil zeggen: bij te verwachten verliezen treffen we direct een voorziening. Een verwachte winst nemen we pas aan het eind van een project, wanneer de winst is gerealiseerd. Over tussentijdse winstneming heeft de commissie BBV in december 2017 een uitspraak gedaan over de wijze van berekening. De door hen voorgeschreven berekening kan leiden tot een eerdere winstneming dan onze eigen, op het voorzichtigheidsprincipe gebaseerde, methodiek. Op basis van deze voorgeschreven berekeningsmethode en rekening houdend met een risicobeoordeling wordt bepaald of tussentijdse winstneming mogelijk is.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Deze paragraaf is een uitwerking van de kadernota Risicomanagement, weerstandsvermogen en financiële kengetallen. De kadernota schrijft voor hoe we ons risicomanagement vormgeven en geeft aan welk weerstandsvermogen wij als comfortabel beschouwen.

Risico's

Coronacrisis
We hebben nu voor het derde jaar op jaar op rij op te maken met de gevolgen van de coronacrisis. De meeste maatregelen om de verspreiding van corona te beperken zijn afgeschaft. Waarschijnlijk zal de coronacrisis ook in 2023 nog effect hebben. Welke financiële gevolgen dat met zich mee zal brengen, is onzeker. De verwachting is dat er vanuit het Rijk geen compensatie meer zal komen voor mogelijke extra kosten.
Omdat het niet mogelijk is om een onderbouwde uitspraak te doen over de financiële gevolgen handhaven we het risico dat in de Stadsrekening 2021 is opgenomen van afgerond € 5 miljoen De kans dat dit risico zich tot deze omvang voordoet is ingeschat op 30%.

De oorlog in Oekraïne
De gevolgen van de oorlog in Oekraïne op de wereldwijde economie zijn groot, stijgende prijzen voor energie en materialen. Directe gevolgen voor onze stad zijn bijvoorbeeld de opvang van Oekraïense vluchtelingen, de economische sancties op Rusland die mogelijk ook impact hebben op burgers en ondernemers in de stad, maar ook eventuele contracten voor afname van Russisch gas (Gazprom).
Uitgangspunt is dat de kosten voor de opvang van de vluchtelingen betaald kunnen worden uit de rijksmiddelen die we hiervoor krijgen. Als het gaat om de stijgende prijzen dan hebben we voor 2023 de prijsbijstelling bijgesteld op basis van de augustusraming van het CPB. Deze raming is fors hoger dan op eerder is berekend.

Grondexploitatierisico's
Ook bij de grondexploitaties zorgt de coronacrisis, de oorlog in Oekraïne voor onzekerheid, evenals de stijgende prijzen voor energie en materialen. Hoe de economie en vastgoedmarkt zich de komende periode gaan ontwikkelen is onduidelijk. De parameters waarmee we de grondexploitaties doorrekenen zijn opgesteld met de kennis van vandaag. Deze parameters worden gebruikt bij het opstellen van de VGP 2023. De risico's voor de bestaande exploitaties handhaven we op het niveau van de berekeningen uit de Stadsrekening 2021.

<u>Winkelsteeg Kanaalzone</u>
De risico’s die samenhangen met de gepresenteerde ontwikkelvisie en de gewijzigde grondexploitatie zijn in beeld gebracht en door middel van een Monte Carlo Analyse gekwantificeerd. Het totale risicoprofiel bedraagt € 53,1 miljoen bij het voorgeschreven zekerheidspercentage van 80%.

<u>Stationsgebied</u>
De planexploitatie stationsgebied kent een substantieel risicoprofiel. Het betreft een complexe gebiedsontwikkeling, met een looptijd van 10 jaar, dat zich nog in de beginfase bevindt. Het risicoprofiel van de planexploitatie Stationsgebied werd bij de Stadsrekening ingeschat op circa € 40 miljoen.

De planexploitatie wordt jaarlijks integraal geactualiseerd bij de Voortgangsrapportage Grote Projecten. Dan worden opnieuw de kansen en risico’s bepaald. Omdat er bij de Begroting 2023 -2026 geen integrale actualisatie plaatsvindt, wordt het risicoprofiel gelijk gehouden met de Stadsrekening op circa € 40 miljoen. De verwachting is dat het risicoprofiel bij het komende VGP hoger wordt, gezien de onzekerheden in de markt. Bijvoorbeeld op het gebied van toekomstige kostenstijgingen en de dynamiek op de woningmarkt.

Bijzondere toelichting verdient het risicoprofiel van de ontwikkeling van de Westentree. De realisatie van de Westentree had in de Stadsrekening een aandeel van circa € 7 miljoen ten opzichte van het totale risicoprofiel. Het college heeft op 12 juli 2022 ingestemd met de realisatieovereenkomst waarin afspraken zijn gemaakt over het realiseren van de voorkeursvariant. Deze scopewijziging resulteert ook in een bijstelling van het risicoprofiel. De verwachting is dat het risicoprofiel van de bijgestelde planexploitatie Westentree iets afneemt. We zien echter onvoldoende aanleiding om op dit moment het totale risicoprofiel te verlagen in deze Begroting. Dit heeft te maken met de onzekerheden die we zien op andere onderdelen binnen het project zoals eerder vermeld.

Project bedragen x € 1.000	Stadsrekening 2021 en VGP 2022	Stadsbegroting 2023
Waalsprong	23.000	23.000
Waalfront	3.600	3.600
Hezelpoort	0	0
Onderwijshuisvesting	2.400	2.400
Stationsomgeving	40.400	40.400
Winkelsteeg/ kanaalzone	53.100	53.100
Overige projecten	1.950	1.950
Subtotaal	124.450	124.450
Dempingsfactor	10%	10%
Totaal	**112.005**	**112.005**

Ten opzichte van de Stadsrekening 2021 is het totaal aan risico's niet gewijzigd.

Hieronder geven we de risico's voor de jaren 2022 tot en met 2026 in afzonderlijke kolommen weer. De risico's van 2027 tot einde looptijd staan in de laatste kolom. Voor Waalsprong geldt als laatste jaar 2033 en voor Waalfront is het laatste risicobedrag in 2028. Voor de planexploitaties Winkelsteeg en Stationsgebied is dit 2042 en 2030.

Project bedragen* € 1.000	totaal risico	2022	2023	2024	2025	2026	latere jaren
Waalsprong	23.000	5.300	4.700	3.600	3.500	2.200	3.700
Stationsgebied	40.400	2.700	1.400	2.500	6.300	5.800	21.700
Waalfront	3.600	1.700	800	100	500	0	500
Winkelsteeg Kanaalzone	53.100	4.800	2.000	1.000	2.800	5.800	36.600
Onderwijshuisvesting	2.400	900	1.200	200	100	0	0
Overige projecten	1.900	675	675	300	200	100	0
Totaal	**124.400**	**16.075**	**10.775**	**7.700**	**13.400**	**13.900**	**62.500**

Programmarisico's

Wij hebben de risico-inventarisatie in ons risicomanagementsysteem geactualiseerd. Deze inventarisatie heeft 126 geïdentificeerde risico's opgeleverd die voldoen aan de afgesproken criteria:

- risico's met grote financiële gevolgen,
- waarvoor de oorzaken niet door de gemeente kunnen worden beïnvloed, of waarvoor de gemeente nog niet in staat is geweest om passende beheersingsmaatregelen te treffen om de kans of het gevolg van het risico terug te dringen.

Risico's die al zijn afgedekt door maatregelen laten we buiten beschouwing. Het deel van financiële risico's dat is afgedekt door verzekeringen laten we ook buiten beschouwing.

Hieronder staat de top 10 met de belangrijkste risico's, met in de eerste kolom een korte omschrijving van het risico en daarnaast het maximale bedrag dat het risico als nadeel in de begroting tot gevolg kan hebben en een inschatting van de kans dat het risico optreedt.

Risico's gemeentelijke activiteiten exclusief planexploitatierisico's	Max. netto gevolg x €1 miljoen	Netto Kans %
COVID-19. We nemen een overkoepelend totaalrisico op i.v.m. de effecten van het zogenaamde Corona-virus voor de gehele organisatie. Dit betreft de risicobenadering zoals hierboven is uiteengezet onder het kopje "coronacrisis"	5,0	30%
Gemeentefonds. De ruimte onder het plafond van het Btw-compensatiefonds valt lager uit dan wij geraamd hebben.	3,4	50%
Jeugd. Volumegroei Jeugd ambulante begeleiding. De volumeontwikkeling van begeleiding is afhankelijk van meerdere factoren: het groeitempo van de basishulp aangeboden door de Buurtteams Jeugd en Gezin (ten koste van het aandeel van de aanvullende zorg), de contractsturing op aanvullende zorgaanbieders en de grip op en samenwerking met andere wettelijk verwijzers zoals huisartsen, jeugdartsen en GI's.	2,5	70%
Jeugdzorg. Financieel risico i.v.m. open einde regeling. Het aantal kinderen en gezinnen dat gebruik maakt van intensievere trajecten stijgt.	4,5	70%
Wmo HH. Huishoudelijke Hulp wordt weer inkomensafhankelijk. Risico vanaf 2025.	1,6	80%
Jeugdzorg. Nijmeegse vertaling van landelijke maatregelen hervormingsagenda: Vanaf de begroting 2023 zijn maatregelen uit de voorlopige landelijke hervormingsagenda vertaald naar de Nijmeegse jeugdbegroting. De besparingen lopen op van 2,2 miljoen in 2023 naar structureel 5,3 miljoen vanaf 2026. De hervormingsagenda is nog onderwerp van onderhandeling tussen rijk, gemeenten en zorgaanbieders.	2,2	70%
SOR. Invoering van Samenhangende Objecten Registratie (SOR) als vernieuwde basisregistratie (BAG, BGT, BRT e.a.).	3,4	25%
Jeugdzorg Woonplaatsbeginsel. Met ingang van 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel van kracht. Het huidige woonplaatsbeginsel in de jeugdwet is gebaseerd op de woonplaats van de gezagsdrager van een jeugdige. Het nieuwe woonplaatsbeginsel kent als woonplaats de gemeente waar de jeugdige staat ingeschreven als het gaat om ambulante jeugdhulp en de woonplaats waar de jeugdige stond ingeschreven direct voorafgaand aan de zorg met verblijf. Dit betekent dat onze gemeente verantwoordelijk wordt voor een nieuwe populatie jeugdigen en dat tegelijkertijd andere gemeenten verantwoordelijk worden voor een aantal van onze huidige jeugdigen.	1,0	50%
Gastheerschappen MGR en ODRN. De gemeente verleent dienstverlening op de terreinen Personeel, ICT, Facilitaire Zaken, financiën en juridische zaken voor de ODRN en de MGR. Door middel van Gastheerschaps-overeenkomsten wordt deze dienstverlening vastgelegd en doorbelast aan de beide externe partijen. Op het moment dat deze gastheerschappen stoppen hebben we frictiekosten op huurinkomsten en personeelskosten	1,6	30%
Met ingang van 1-1-2019 is het recht op btw aftrek binnen de sport komen te vervallen. Via de SPUK-Sport (specifieke uitkering) heeft VSA een btw bedrag van € 3.742.438 geclaimd.	0,6	50%

Onder 'kans' schatten we hoe groot de kans is dat het risico zich voordoet. De cijfers in deze twee kolommen kunnen niet zomaar vermenigvuldigd worden. Op basis van de geschatte kans en het financiële risico na toepassen van beheersmaatregelen, voert het risicomanagementsysteem Naris een statistische analyse uit. Op grond daarvan kunnen wij met een redelijke mate van zekerheid beoordelen of ons weerstandsvermogen toereikend is om deze risico's op te kunnen vangen.

Als een risico zich daadwerkelijk voordoet, proberen we eerst de directe effecten in de lopende begroting op te vangen, voordat we een beroep doen op de saldireserve. Bij een zekerheidspercentage van 80% komt uit de Monte Carlo-simulaties, uitgevoerd in het risicomanagementsysteem, een risicoprofiel van € 13,9 miljoen. Hierbij houden we rekening met beheersmaatregelen. Dat is hoger dan bij de Stadsrekening 2021, toen we bij 80% op € 12,1 miljoen uitkwamen. Bij de Stadsrekening 2022 voeren we weer een actualisatie uit van alle risico's.

Gemeentefonds

Een belangrijke inkomstenpost voor de gemeente is de gemeentefondsuitkering vanuit het rijk. Deze uitkering is gebaseerd op een aantal parameters, zoals bijvoorbeeld de inwoneraantallen en oppervlakte van gemeenten, maar ook op de rijksuitgaven (de "trap op-trap af systematiek") en de ruimte onder het BCF (Btw CompensatieFonds).

Ieder jaar blijkt dat de definitieve vaststelling van de gemeentefondsuitkering afwijkt van de verwachting. Deze afwijking kan zowel positief als negatief zijn. Bij ieder Planning en Control (P&C) document herijken we het bedrag van de uitkering en passen we de begroting aan.

Extra middelen voor gemeenten voor jeugdhulp 2024
In meicirculaire zijn, zoals gezegd, door het kabinet ter compensatie van tekorten in de jeugdzorg middelen toegekend voor 2023. Het kabinet gaat de komende tijd met gemeenten en andere partijen verder in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd; die zal gaan bestaan uit een combinatie van kostenbesparende maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Bij het afsluiten van deze Hervormingsagenda zal het kabinet ook besluiten over de extra middelen voor 2024 en verder die aan gemeenten beschikbaar gesteld gaan worden. Het advies van de Arbitragecommissie casu quo de Commissie van Wijzen vormt het uitgangspunt. Voor de jaren 2023 tot en met 2026 hebben het Rijk, de VNG en het Interprovinciaal Overleg (IPO) al eerder afgesproken dat de gemeenten een stelpost mogen opnemen in de begroting van nog te ontvangen middelen. Het risico bestaat dat we niet volledig worden gecompenseerd

Ruimte onder het BCF-plafond
Het BCF (Btw Compensatie Fonds) en het gemeentefonds zijn communicerende vaten. Dat wil zeggen dat het bedrag dat in het BCF overblijft nadat alle aanspraken zijn verrekend, wordt toegevoegd aan het gemeentefonds. Tot 2019 werd dit bedrag opgenomen in de meicirculaire en toegevoegd aan de begrote uitkering gemeentefonds van het rijk. Vanaf 2019 wordt dit bedrag niet meer geraamd, maar alleen nog uitgekeerd op realisatiebasis. In de begroting hebben wij een raming opgenomen voor de ruimte onder het BCF plafond geraamd overeenkomstig het standpunt van de provincie, het ministerie van Binnenlandse zaken en de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Het risico bestaat dat die ruimte niet geheel tot uitkering komt, evenals dat wij een risico lopen op afwijkingen tussen realiteit en aannames van de overige parameters.

Vennootschapsbelasting (landelijk verschil van mening tussen de Belastingdienst en de gemeenten)
Met ingang van 2016 zijn gemeenten vennootschapsbelastingplichtig. Wij hebben onderzoek gedaan naar de verplichtingen die hiermee samenhangen. Op de eerste plaats moesten we beoordelen of de gemeente door de 'ondernemerspoort' komt. Daarvoor is bepalend of gemeentelijke activiteiten mogelijkerwijs winst met zich meebrengen. De conclusie is dat de parkeervoorzieningen, de vastgoedtak en de grondexploitaties niet winstgevend zijn. Over reclameactiviteiten heeft de Belastingdienst het standpunt dat daarmee een onderneming wordt gedreven. De gemeente Nijmegen, en ook andere gemeenten, delen dit standpunt niet. Op 30 augustus 2022 kwam de rechtbank Gelderland tot het oordeel dat het door gemeente Nijmegen ingestelde beroep gegrond is. De belastingdienst zal naar verwachting in hoger beroep gaan tegen deze uitspraak.

Saldireserve

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de saldireserve opgenomen. Het structureel spaarbedrag is in 2023 en 2026 aangepast conform het initiatiefvoorstel coalitieakkoord 2022-2026. In 2023 is het spaarbedrag met € 3,0 miljoen verlaagd. In 2026 is het spaarbedrag met € 3,8 miljoen structureel verlaagd.

bedragen * € 1 miljoen		2022	2023	2024	2025	2026
beginstand		157,3	160,0	151,0	167,3	192,5
Structurele mutaties						
Structurele toevoegingen saldireserve	coalitieakk.	4,9	1,9	4,9	4,9	1,1
Exploitatie KKG		-0,1	-0,1	0,0		
Bespaarde rente reserve		1,6	1,6	1,5	1,7	1,9
Incidentele mutaties						
Planexploitaties		10,2	-0,8	-0,8	-1,2	-0,8
Levensduur verlengd onderhoud activeren		2,8	2,4	2,1	1,7	1,3
vestigingsklimaat health & high tech	SB 2020	-0,5	-0,3			
Minder sparen saldireserve in 2023	SB 2020		-2,5			
Reparatie minder sparen in saldireserve	SB 2021		2,5			
Vrijval taakmutatie 2019 (Amendement)	SB 2020	-0,1				
Toevoeging jaarsaldi 2021 - 2023	SB 2021	1,5	0,4	0,1		
Raadsvoorstel beschermd wonen	BW-01747	-4,0				
Evenwichtige verdeling SB 2022 - 2025	SB 2022	3,0	-2,1	-0,9		
Jaarsaldi SB 2023 - 2026; 2023,2024 en 2025	SB 2023		-10,7	10,4	18,1	
Budgetoverhevelingen		-11,1	-1,2	-1,0		
Claims en verwachtingen						
Warmtenet 2.0		-1,0				
beschikbaar sociale huur en middeldure huur		-1,5				
Claim op voorheen reserve beschermd wonen	BW-01747	-3,0				
Verwacht resultaat 2022 (op basis 1e VM)	1e VM	0,0				
Stand ultimo		**160,0**	**151,0**	**167,3**	**192,5**	**195,9**

Het verloop van de saldireserve wordt in het volgende deel afgezet tegen de ontwikkeling van het risicoprofiel.

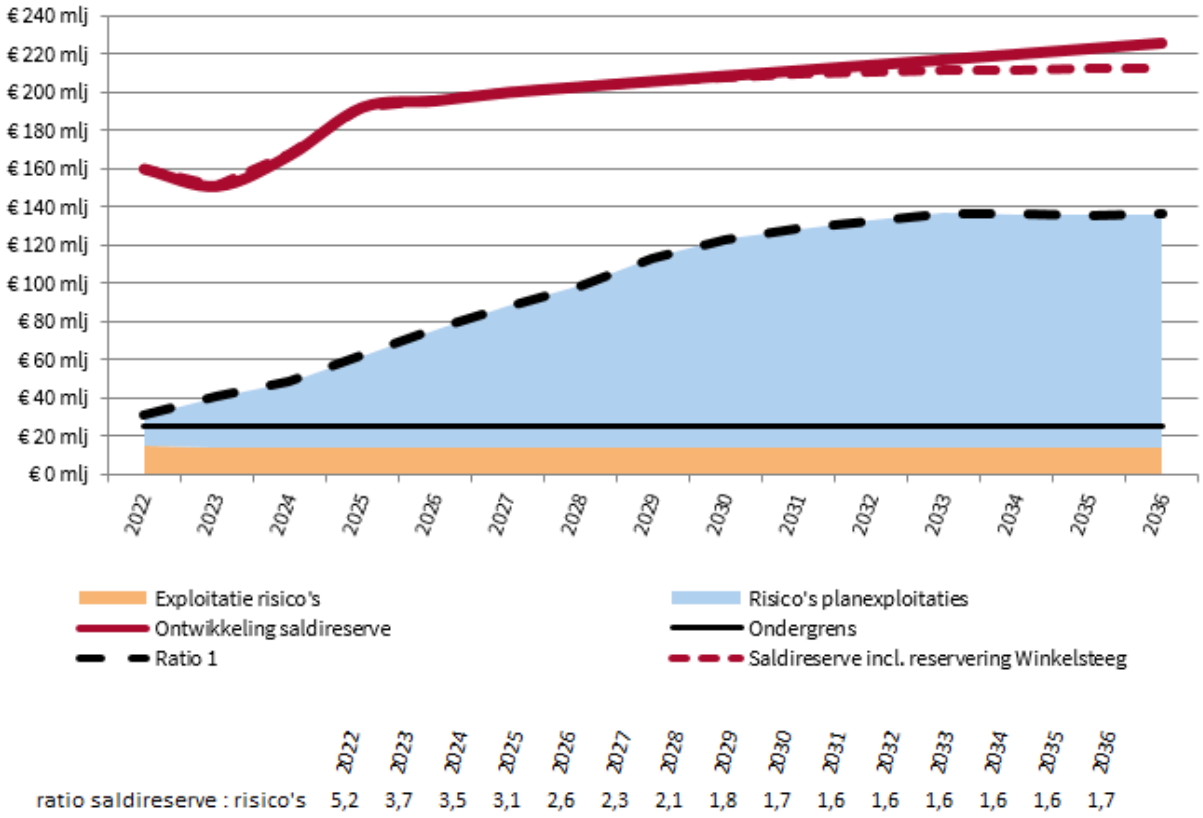
Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen maakt het mogelijk incidentele financiële tegenvallers op te vangen zonder direct ingrepen in de begroting te hoeven doen. Bij structurele financiële tegenvallers moet het weerstandsvermogen het mogelijk maken om de eerste klap op te vangen. Zo krijgen we de tijd om een zorgvuldige afweging te maken hoe we de financiële gevolgen een plek kunnen geven. Het weerstandsvermogen moet ons beschermen tegen het doen van ongewenste ingrepen op ons beleid.

Het gewenste niveau van het weerstandsvermogen is een vrije weerstandscapaciteit die gelijk is aan het risicoprofiel. Dus de gewenste verhouding tussen beschikbare vrije weerstandscapaciteit en risicoprofiel = 1. Bij deze verhouding betrekken we het element tijd. Voor de weerstandscapaciteit hanteren we een absolute ondergrens van € 25 miljoen. Dit komt ongeveer overeen met € 150 per inwoner. Wanneer onze weerstandscapaciteit onder dit niveau komt krijgt herstel hiervan absolute prioriteit.
Wanneer de vrije weerstandscapaciteit boven het risicoprofiel uitkomt, zowel op korte als op lange termijn, kan uw raad beslissen om deze middelen in te zetten. In Nijmegen beschouwen we de saldireserve als het weerstandsvermogen.

In de onderstaande grafiek ziet u de ontwikkeling van de saldireserve ten opzichte van het risicoprofiel. In de grafiek is de lijn opgenomen 'Saldireserve incl. reservering Winkelsteeg'. Deze lijn is vorig opgenomen om de

ontwikkeling van het weerstandsvermogen te laten zien wanneer de kapitaallasten van de investeringen in de Winkelsteeg ten laste van de saldireserve worden gebracht.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
ratio saldireserve : risico's	5,2	3,7	3,5	3,1	2,6	2,3	2,1	1,8	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,7

Uit de grafiek is af te lezen dat de ontwikkeling van de saldireserve boven het risicoprofiel ligt.

Kengetallen

In de kadernota Weerstandsvermogen en risicobeheersing benoemen we de in de Stadsrekening en Stadsbegroting op te nemen kengetallen. Om goed inzicht te bieden, clusteren we de financiële kengetallen naar zes (financiële) gebieden. Deze financiële gebieden kennen een nauwe samenhang met de voorgeschreven paragrafen en de algemene financiële toelichting op de begroting c.q. rekening.
Hierna volgen de financiële gebieden en kengetallen. Bij de (financiële) gebieden geven we ook aan in welk onderdeel van begroting en jaarverslag we dieper ingaan op het onderwerp. Bij de waardering van de kengetallen hebben wij ons over het algemeen gebaseerd op de beoordelingsmatrix van de provincie en bij het weerstandsvermogen hebben we de Nijmeegse 1-op-1 norm aangehouden. Bij een eventuele visualisering hanteren we de kleuren groen (voor goed), oranje (voor neutraal) en rood (voor risicovol).
In de oorspronkelijke gedachte van de vernieuwing van de BBV normeren de raad en het college intern de kengetallen.
De cijfers in de kolom 'begroting 2022' zijn de cijfers uit de stadsbegroting van vorig jaar

Structurele exploitatieruimte

	rekening 2021	begroting2022	2023	2024	2025	2026
Meerjarig sluitend		ja				
Structurele exploitatieruimte	3,6%	1,9%	1,5%	1,8%	2,9%	-0,2%
Struc. exploitatieruimte laatste jaar MJB						-0,2%

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Op het moment dat tegenover structurele lasten incidentele baten staan, ontstaat er op enig moment een probleem in de begroting. Dit kengetal laat zien of dit het geval is. Wanneer de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten dan is het kengetal groter dan 0. Een kengetal dat kleiner is dan 0 kan duiden op een potentieel probleem.
Het wettelijk voorgeschreven kengetal heeft betrekking op het eerste jaar van de meerjarenbegroting. Het eerste jaar is echter vaak niet erg representatief, het laatste jaar geeft dit inzicht veel beter. Dit is ook de reden dat de provincie een extra kengetal heeft opgenomen waarin het kengetal wordt berekend vanuit de laatste jaarschijf van de meerjarenbegroting: structurele exploitatieruimte laatste jaar in begroting.
In 2026 is de structurele exploitatieruimte nadelig. De voornaamste reden hiervan is het zogenaamde 'ravijn' in 2026 van het gemeentefonds.

Weerstandsvermogen

	rekening 2021	begroting 2022	2023	2024	2025	2026
Weerstandsvermogen versus risicoprofiel	5,2	2,2	3,7	3,5	3,1	2,6

Er zijn geen wettelijk voorgeschreven kengetallen voor risico's en weerstandsvermogen. Achterliggende reden hiervoor is dat gemeenten verschillend met deze begrippen omgaan.
Binnen de gemeente Nijmegen hebben juist het weerstandsvermogen en de risico's een prominente plek in de financiële sturing. Dit is ook de reden dat het kengetal 'weerstandsvermogen versus risicoprofiel' is opgenomen; onder het weerstandsvermogen verstaan wij alleen de saldireserve. De vastgestelde norm is een 1-op-1 verhouding tussen weerstandsvermogen en risicoprofiel. Wanneer de verhouding groter dan 1 wordt, is het kengetal groen. Dit is in alle begrotingsjaren het geval.

Grondexploitaties

	rekening 2021	begroting 2022	2023	2024	2025	2026
Kengetal grondexploitatie BBV	0,29	0,13	0,20	0,19	0,17	0,18

Voor de grondexploitatie is één kengetal voorgeschreven: Kengetal grondexploitaties BBV. Dit kengetal laat zien hoe groot de grondpositie (= boekwaarde van alle gronden) is ten opzichte van de baten in de programmabegroting. Hiermee ontstaat vooral een vergelijkingsgetal met andere gemeenten. Een hoge boekwaarde betekent dat er nog veel gronden bouwrijp gemaakt en verkocht moeten worden. De afgelopen crisis heeft ons geleerd dat daar grote risico's aan verbonden zijn. Wanneer de boekwaarde van de grondexploitaties hoger dan 35% van onze omzet wordt, achten wij dit risicovol. Hierin volgen we de normering van de provincie.
De daling ten opzichte van de rekening 2021 is vanwege de verkopen in de Waalsprong. In de cijfers vanaf 2023 is de ontwikkeling van Winkelsteeg en Stationsomgeving meegenomen. In de cijfers van de begroting 2022 was dit niet het geval, vandaar de stijging.

Schulden

	rekening 2021	begroting 2022	2023	2024	2025	2026
Netto schuldquote	64	62	68	76	76	80
Netto schuldquote exclusief uitgeleend geld	58	58	64	73	72	77
Solvabiliteit	20%	13%	18%	18%	20%	20%

Voor de schuldpositie bestaan drie voorgeschreven kengetallen. Twee daarvan relateren de schulden aan de omvang van de begroting: de netto schuldquote. De derde geeft een verhoudingsgetal tussen het eigen en vreemd vermogen: de solvabiliteit.
De achtergrond van de netto schuldquote is dat de schuld de exploitatie belast met rente. Hoe hoger de schuld, hoe meer rentelasten. Wanneer de rente gaat stijgen, drukken de rentelasten zwaarder op de exploitatie. Als signaalwaarde voor de netto schuldquote wordt voor overheden in het algemeen 130% aangehouden. Komt de schuld daarboven dan is de kans reëel dat bij rentestijging de betreffende overheid in een schuldenspiraal terecht

komt: er moet geleend worden om de rentelasten te kunnen betalen. Voor een goede interpretatie van deze kengetallen is het nodig om te weten waarvoor geleend is. Het voorgeschreven kengetal netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen doet dit door rekening te houden met leningen die verstrekt zijn aan derden. Het derde kengetal voor de schuldpositie is de solvabiliteit. Dit getal geeft de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen aan.
De ontwikkeling van de schuldquote wordt in belangrijke mate beïnvloed door de ontwikkeling van de grondexploitaties, investeringen en de ontwikkeling van het eigen vermogen (saldireserve). Vanwege de toename van de grondexploitaties en de investeringen in deze begrotingsperiode stijgen de schuldquotes.

Lokale lasten

	rekening 2021	begroting 2022	2023	2024	2025	2026
Lokale lasten (inwoners)	103	97	107			
OZB tarief bedrijven	166	183	190			
huurders	11	9	9			

Voor de lokale lasten is er één kengetal voorgeschreven: ‘Lokale lasten inwoners’. Het betreft hier de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing die een eigenaar/gebruiker van een woning in Nijmegen gemiddeld betaalt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar.
De financiële achtergrond van dit kengetal is dat wanneer er laag wordt gescoord ten opzichte van het gemiddelde er ruimte is om de lokale lasten te verhogen: er is ruimte in de lokale lasten om eventuele financieel 'onheil' op te vangen.
Om een volledig beeld van de lokale lastendruk te schetsen zijn er twee andere kengetallen opgenomen: een kengetal OZB-tarief bedrijven en de ‘lokale lasten huurders’. Het kengetal OZB-tarief bedrijven geeft de hoogte van het gecombineerde OZB-tarief aan, dit is de optelling van het eigenaren- en gebruikersdeel, ten opzichte van het gemiddelde in Nederland van vorig jaar. Het kengetal ‘lokale lasten huurders’ geeft aan hoeveel een inwoner/huurder in Nijmegen betaalt ten opzichte van het gemiddelde van vorig jaar in Nederland.

Onderhoudsbudgetten

	rekening 2021	begroting 2022	2023	2024	2025	2026
toereikendheid onderhoudsbudgetten	v	v	v	v	v	v

Het niet op orde zijn van het onderhoud kan leiden tot achterstallig onderhoud. Achterstallig onderhoud is een situatie waarbij er extra schade is ontstaan vanwege onvoldoende onderhoud en er in enig jaar een fors beroep moet worden gedaan op financiële middelen om de schade te herstellen. Het kengetal toereikende onderhoudsbudgetten geeft aan in hoeverre de begrote middelen voor onderhoud toereikend zijn voor het regulier onderhoud en daarmee achterstallig onderhoud kan worden voorkomen. Het kengetal is voldoende wanneer in de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen geen sprake is van achterstallige onderhoud.

Financiering

Beleid

De gemeente Nijmegen betaalt haar activiteiten, naast de inzet van eigen middelen, grotendeels met geleend geld. De rente die we hierover betalen, brengen we zowel intern als extern in rekening. Intern belasten we de rentekosten door aan de planexploitaties en investeringen en extern brengen we rente in rekening als we geld uitlenen. Het saldo dat hierbij ontstaat is het financieringsresultaat.

Financieringsbeleid
Ons beleid omtrent financiering is vastgelegd in de Financiële verordening en in het Financieringsstatuut.
De belangrijkste doelen van ons financieringsbeleid zijn:

- voorzien in de financieringsbehoefte van de gemeente Nijmegen op korte en lange termijn;
- vanuit onze publieke taak, waar nodig, instellingen helpen bij hun financiering;
- risico's beheersen en beperken bij het aangaan of het verstrekken van een lening;
- leningen aantrekken tegen zo laag mogelijke (rente)kosten;
- voldoen aan wet- en regelgeving, waaronder de Wet Fido (Wet Financiering decentrale overheden).

Deze doelen streven we na door:

Voor de langere termijn leningen af te sluiten met een looptijd van 1 tot 20 jaar
Het overgrote deel sluiten wij af bij – of via- de BNG (Bank Nederlandse Gemeenten). Deze sectorbank kan door een hoge kredietwaardigheid goedkoop lenen en geeft dit voordeel door aan gemeenten. Daarnaast trekken we via tussenpersonen, zogenaamde brokers, geld aan op de Europese kapitaalmarkt. Hierbij moet gedacht worden aan andere overheden, pensioenfondsen of verzekeraars die geld uitlenen.

Te variëren met looptijden van de leningen om risico's te beperken
Leningen lossen we meestal pas aan het einde van de looptijd af. Vaak hebben we dan een nieuwe lening nodig. De rente kan op dat moment hoog zijn. Dit is onwenselijk als er veel leningen tegelijkertijd vervallen. Daarom kiezen we de looptijden zodanig dat elk jaar een vergelijkbaar bedrag vervalt. Hiermee voldoen we ruimschoots aan de wettelijke renterisiconorm die dit maximeert (zie tabel Renterisiconorm aan het slot van deze paragraaf).

Goedkope leningen aan te gaan met een looptijd van enkele weken
We houden dagelijks bij wat onze geldbehoefte is. Afhankelijk van ons banksaldo gaan we één keer per week leningen aan die we binnen enkele weken weer terugbetalen. Om rentekosten te besparen zetten we hier maximaal op in. De wettelijke kasgeldlimiet maximeert de omvang van deze korte geldleningen. Dit om problemen te voorkomen als de rente snel toeneemt. Met onze begrotingsomvang bedraagt de kasgeldlimiet in 2023 €70 miljoen (8,5% van 822 miljoen).

Bij het verstrekken van een lening of garantie zoveel mogelijk zekerheden te stellen
De gemeente is geen bank. Een instelling is zelf verantwoordelijk voor de dagelijkse bedrijfsvoering, inclusief financiering. Wij geven er de voorkeur aan dat instellingen zelf lenen zonder onze tussenkomst. Alleen als een instelling geen lening kan krijgen overwegen wij onder voorwaarden een rol te spelen. Ook dan willen we zo min mogelijk financieel risico lopen. Hierbij maken we een afweging tussen het financieel risico en het maatschappelijk belang.

Voor leningen die we verstrekken geld te lenen met dezelfde omvang en looptijd
Als we een lening verstrekken van meer dan vijf miljoen euro lenen we hier zelf ook voor. Om renterisico te voorkomen wordt dan voor hetzelfde bedrag en dezelfde looptijd geleend. De rente die we vragen leiden we af van de rente die we zelf moeten betalen. Voor provisiekosten en het risico dat we lopen hanteren we een opslag.

Geen risicovolle financiële producten af te sluiten
De gemeente Nijmegen is zeer terughoudend op het gebied van derivaten, omdat hier doorgaans grote risico's mee gemoeid zijn. We maken al geruime tijd geen gebruik van derivaten (zoals renteopties).

Hoeveel lenen we waarvoor?

Financieringsbehoefte
De behoefte aan financiering ontstaat hoofdzakelijk door:

- investeringen in materiële vaste activa;
- grondexploitaties in eigen beheer;
- leningen aan derden.

Investeren in materiële vaste activa kost geld; dit betreft bijvoorbeeld onze gebouwen die een belangrijke waarde vertegenwoordigen. Bij grondexploitaties gaan de kosten voor de baten uit. Zolang dit betekent dat gemaakte kosten nog niet zijn terugverdiend door verkopen, moeten we deze voorfinancieren. Als we aan derden leningen verstrekken, lenen we dit geld doorgaans eerst zelf. Naast de langlopende leningen (opgenomen gelden) hebben we continu kasgeldleningen lopen die door de korte looptijd goedkoper zijn. Deze leningen leveren ons zelfs rente op. Hierna volgt een overzicht met een raming van enkele belangrijke balansposten per jaareinde 2023.

	Financieringsbehoefte (activa)		Financieringsmiddelen (passiva)
bedragen x € 1 miljoen	31-12-2023		31-12-2023
Materiële vaste activa	557	Eigen vermogen en voorzieningen	179
Grondexploitaties	295	Langlopende leningen	
		- bestaand	331
		- nieuw	250
Verstrekte geldleningen	18	Kortlopende leningen	110

Uit deze cijfers blijkt dat we in 2023 een behoorlijk contingent nieuwe langlopende leningen denken aan te trekken. Dit heeft een tweetal redenen. Allereerst verwachten we een behoorlijke stijging van investeringen in 2023. Als deze ook daadwerkelijk volgens planning worden uitgevoerd, moeten we hiervoor extra geld aantrekken. Ten tweede moeten we een aantal bestaande leningen die aflopen, opnieuw afsluiten. Daar staat tegenover dat we verwachten door goedlopende grondexploitaties eerder gemaakte kosten terug te verdienen. De benodigde voorfinanciering van grondexploitaties gaat daarom dalen. Wij verwachten dat de schuldpositie van Nijmegen hierdoor uiteindelijk afneemt.

Rente

Renteontwikkeling
De rente is nog steeds historisch laag. De ECB heeft de interbancaire rente inmiddels verhoogd en verwachting is dat deze in 2023 rond 1,5% uitkomt. Hier hebben we in deze begroting rekening mee gehouden voor de lasten van het aantrekken van kasgeld(korter dan een jaar ingeleend). De geopolitieke omstandigheden blijven gespannen situaties opleveren en leiden tot een verslechterende economie en ook een euro die verder onder druk komt te staan. Dit zal gevolgen hebben voor de lange termijn rente. De 10jaars rente is het eerste halfjaar van 2022 sterk gestegen en momenteel stabiel net boven 2%. Voor alle herfinancieringen en nieuwe financiering houden we hier voor 2023 rekening mee.

Omslagrente
De rente en financieringskosten voor het aantrekken van leningen en het gebruik van ons eigen vermogen berekenen wij door naar de taakvelden. Dit doen we met een verdeelsleutel die we de omslagrente noemen. Afgelopen begrotingsjaren hebben we de omslagrente stapsgewijs verlaagd naar 0,8%. Dit werd ingegeven door onze rentevisie voor lang geld, waarbij we zagen dat de tendens van lagere rentes zich voortzette. Ondanks de rente stijgingen verwachten we hiermee ook in 2023 nog binnen de wettelijke marges te blijven om zo de

rekenrente meerjarig constant te kunnen houden. Volgens de nieuwe BBV-regels mag de begrote omslagrente slechts in geringe mate afwijken van de daadwerkelijk door de gemeente Nijmegen betaalde rente.

Voor zowel lang als kort geld hanteren we een oplopende rentestaffel, die in het laatste begrotingsjaar eindigt op de omslagrente van 0,8%. Dit huidige percentage is vastgesteld in de uitgangspunten. Het is reëel dat we de omslagrente de komende jaren weer zullen moeten verhogen. We hebben de ruimte om dit in 2023 aan te kijken en zo voor de begroting 2024 een meerjarige visie neer te leggen.

	2022	2023	2024	2025
Omslagrente:				
- Inzet van reserves en voorzieningen		<- - - - - - - - - 0,80 % - - - - - - - - - >		
- Doorberekening aan investeringen		<- - - - - - - - - 0,80 % - - - - - - - - - >		
- Rekenrente voor planexploitaties		<- - - - - - - - - 0,80 % - - - - - - - - - >		
Langlopende leningen	1%	2%	2%	2%
Kortlopende leningen	-0,5%	0,5%	1%	1,5%

Financieringsresultaat

In het ´Overzicht algemene dekkingsmiddelen´ is het onderstaande resultaat gepresenteerd vanuit de financieringsfunctie.

Bedragen x € 1 miljoen	2022	2023	2024	2025
Stadsbegroting 2022	2,06	1,34	0,80	0,81

Het (positieve) financieringsresultaat van Nijmegen ontstaat omdat we per saldo meer doorbelasten aan programma's dan dat we aan werkelijke rentelasten hebben.

Renteschema 2023
Met ingang van de begroting 2018 is de navolgende tabel door het BBV voorgeschreven (Notitie rente 2017). De voorgeschreven tabel laat voor 2023 zien waaruit het begrote renteresultaat bestaat op het taakveld Treasury. Dit voordelige treasury-resultaat van afgerond € 0.4 mln. wordt berekend uit het verschil tussen de saldi van de werkelijk aan de taakvelden toegerekende rente (renteomslag) en de geraamde toe te rekenen rente aan taakvelden.

Renteschema rentetoerekening begroting 2023				bedragen in € 1.000
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering			4.838
b.	De externe rentebaten		-/-	371
	Totaal door te rekenen externe rente			4.467
c.	Rente doorberekend aan de grondexploitatie	-/-	1.877	
	Rente projectfinanciering doorberekend aan de taakvelden	-/-	0	
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		+	2.590
d1.	Rente over het eigen vermogen		1.476	
d2.	Rente over voorzieningen		0	
	Saldo door te rekenen overig		+	1.476
	De geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente			4.066
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		**-/-**	4.440
f	Renteresultaat op taakveld treasury		**Voordeel**	374

Het gepresenteerde financieringsresultaat van €3 miljoen omvat het treasury-resultaat van afgerond € 0,4 miljoen, zoals aangegeven in het renteschema. Daarnaast bestaat het financieringsresultaat uit de bespaarde rente en worden de bankkosten hierop in mindering gebracht.

Tabel renterisiconorm

Stap; bedragen x €1.000	Variabelen Renterisico(norm)	2023	2024	2025	2026
[1]	Renteherzieningen		2.082	-3	
[2]	Aflossingen	38.474	24.749	32.901	19.673
[3]	Renterisico [1+2]	38.474	26.831	32.904	19.673
[4]	Renterisiconorm	164.400	164.400	164.400	164.400
[5a]=[4>3]	Ruimte onder renterisiconorm	125.526	137.169	131.096	144.727
Berekening	Begrotingstotaal jaar 2022				
[4a]	Begrotingstotaal	822.000	822.000	822.000	822.000
[4b]	Percentage regeling	20	20	20	20
[4]=[4a]x[4b]/100	**Renterisiconorm**	**164.400**	**164.400**	**164.400**	**164.400**

Bij ons financieringsbeleid hebben we aangegeven dat we aflossingen meerjarig spreiden om het risico van een hogere rente bij een nieuwe lening te beperken. Uit bovenstaande voorgeschreven tabel blijkt dat we maximaal € 39 miljoen renterisico *[3]* lopen, terwijl de norm *[4]* ruimte geeft tot € 164 miljoen. Deze renterisiconorm is afgeleid van het begrotingstotaal.

Financiële begroting

Baten en lasten

Overzicht van baten en lasten

Bedragen * € 1mln	Rekening 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
Programma	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**	**Baat**	**Last**	**Saldo**
Bestuur en organisatie	11,1	68,4	**-57,2**	8,9	71,0	**-62,1**	9,2	76,1	**-66,9**	9,1	74,4	**-65,3**	9,1	73,2	**-64,1**	9,1	72,8	**-63,7**
Veiligheid	0,7	21,1	**-20,4**	0,7	21,4	**-20,8**	0,7	24,4	**-23,7**	0,7	24,0	**-23,4**	0,6	23,6	**-23,1**	0,6	23,6	**-23,1**
Economie en toerisme	1,1	6,6	**-5,5**	1,7	7,5	**-5,8**	1,8	8,9	**-7,1**	1,8	7,4	**-5,6**	1,8	7,1	**-5,3**	1,8	6,8	**-5,0**
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	14,9	229,0	**-214,1**	19,6	247,2	**-227,6**	11,6	264,9	**-253,2**	14,2	261,6	**-247,4**	14,2	253,3	**-239,2**	14,2	250,6	**-236,4**
Werk en Inkomen	126,8	192,7	**-65,9**	108,7	191,6	**-82,9**	108,7	190,3	**-81,7**	108,7	188,1	**-79,4**	108,7	186,9	**-78,2**	108,7	186,9	**-78,2**
Onderwijs	10,0	33,9	**-23,9**	9,6	34,5	**-24,9**	8,9	38,2	**-29,3**	7,5	35,9	**-28,4**	7,1	35,4	**-28,3**	7,1	35,2	**-28,0**
Bereikbaarheid	21,6	51,5	**-29,9**	23,2	52,7	**-29,6**	23,9	57,7	**-33,8**	23,5	53,3	**-29,8**	23,5	54,0	**-30,4**	23,5	54,0	**-30,5**
Wonen en stedelijke ontwikkeling	128,5	137,1	**-8,6**	147,7	153,8	**-6,1**	161,9	176,1	**-14,2**	96,0	110,7	**-14,7**	90,4	107,5	**-17,1**	85,5	101,9	**-16,4**
Openbare ruimte	25,1	47,6	**-22,5**	23,9	47,4	**-23,5**	24,2	60,0	**-35,8**	24,1	59,2	**-35,1**	24,0	60,6	**-36,6**	24,0	53,7	**-29,7**
Cultuur en Cultureel Erfgoed	5,5	31,6	**-26,1**	4,8	38,2	**-33,4**	4,9	36,4	**-31,5**	4,9	35,3	**-30,4**	4,9	35,8	**-30,9**	4,9	36,3	**-31,4**
Sport	7,2	19,5	**-12,3**	6,6	20,1	**-13,5**	6,4	22,3	**-15,9**	6,1	22,4	**-16,3**	6,1	22,2	**-16,1**	6,1	21,4	**-15,3**
Financiën	576,2	49,3	**526,8**	601,4	65,7	**535,6**	629,1	36,0	**593,1**	629,6	53,7	**575,8**	647,1	77,9	**569,2**	620,9	66,6	**554,3**
Beginsaldo	**928,8**	**888,3**	**40,5**	**956,7**	**951,2**	**5,5**	**991,3**	**991,3**	**0,0**	**926,2**	**926,2**	**0,0**	**937,4**	**937,4**	**0,0**	**906,4**	**909,8**	**-3,4**

Taakvelden

Omschrijving taakveld; bedragen * €1 miljoen	2022		2023		2024		2025		2026	
0.1 Bestuur	-6,3	N	-6,9	N	-6,8	N	-6,8	N	-6,8	N
0.2 Burgerzaken	-4,7	N	-4,3	N	-4,0	N	-4,0	N	-4,0	N
0.4 Overhead	-51,1	N	-55,7	N	-54,5	N	-53,3	N	-52,9	N
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-15,4	N	-16,4	N	-16,1	N	-16,0	N	-16,0	N
1.2 Openbare orde en veiligheid	-5,4	N	-7,3	N	-7,3	N	-7,1	N	-7,1	N
3.1 Economische ontwikkeling	-4,6	N	-6,1	N	-4,7	N	-4,3	N	-4,0	N
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-0,4	N	-0,5	N	-0,4	N	-0,4	N	-0,4	N
3.3 Bedrijfsloket	0,3	V	0,4	V	0,4	V	0,4	V	0,4	V
3.4 Economische promotie	-1,1	N	-0,9	N	-0,9	N	-0,9	N	-0,9	N
6.1 Samenkracht en burgerparticipati	-36,5	N	-37,8	N	-35,9	N	-35,9	N	-35,6	N
6.2 Wijkteams	-17,3	N	-20,4	N	-23,4	N	-23,4	N	-23,4	N
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-6,4	N	-8,1	N	-8,1	N	-7,1	N	-7,1	N
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-37,7	N	-39,2	N	-35,0	N	-33,3	N	-33,4	N
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-35,0	N	-36,9	N	-34,8	N	-29,7	N	-27,2	N
6.81 Geëscaleerde zorg18+	-60,0	N	-74,3	N	-74,5	N	-74,5	N	-74,6	N
6.82 Geëscaleerde zorg18-	-25,6	N	-26,9	N	-26,4	N	-25,8	N	-25,8	N
7.1 Volksgezondheid	-9,2	N	-9,6	N	-9,4	N	-9,3	N	-9,3	N
6.3 Inkomens regelingen	-39,3	N	-38,9	N	-37,5	N	-37,5	N	-37,5	N
6.4 Begeleide participatie	-24,0	N	-23,4	N	-22,8	N	-22,2	N	-21,6	N
6.5 Arbeidsparticipatie	-19,7	N	-19,3	N	-19,1	N	-18,5	N	-19,0	N
4.2 Onderwijshuisvesting	-16,7	N	-18,6	N	-18,0	N	-17,9	N	-17,9	N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzk.	-8,2	N	-10,7	N	-10,4	N	-10,3	N	-10,1	N
0.63 Parkeerbelasting	18,4	V	19,7	V	19,4	V	19,4	V	19,4	V
2.1 Verkeer en vervoer	-34,0	N	-39,7	N	-38,3	N	-38,7	N	-38,8	N
2.2 Parkeren	-12,2	N	-11,2	N	-10,2	N	-10,5	N	-10,4	N
2.4 Economische Havens en waterwegen	-1,3	N	-2,1	N	-0,2	N	-0,2	N	-0,2	N
2.5 Openbaar vervoer	-0,4	N	-0,5	N	-0,4	N	-0,4	N	-0,4	N
8.1 Ruimtelijke ordening	-3,0	N	-3,6	N	-3,5	N	-3,5	N	-2,7	N
8.2 Grondexploitatie	0,8	V	-5,3	N	-6,0	N	-7,3	N	-7,4	N
8.3 Wonen en bouwen	-3,9	N	-5,3	N	-5,1	N	-6,2	N	-6,3	N
5.7 Openbaar groen en recreatie	-13,7	N	-16,6	N	-15,7	N	-15,7	N	-15,7	N
7.2 Riolering	5,0	V	4,5	V	4,8	V	4,8	V	4,8	V
7.3 Afval	-7,1	N	-8,8	N	-7,9	N	-7,9	N	-7,8	N
7.4 Milieubeheer	-7,6	N	-14,9	N	-16,3	N	-17,7	N	-11,0	N
7.5 Begraafplaatsen	0,0	N	-0,1	N	0,0	N	-0,1	N	-0,1	N
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurprod.	-19,4	N	-16,3	N	-15,9	N	-16,0	N	-16,0	N
5.4 Musea	-5,2	N	-5,1	N	-5,1	N	-5,3	N	-5,3	N
5.5 Cultureel erfgoed	-2,7	N	-3,5	N	-2,9	N	-3,0	N	-3,0	N
5.6 Media	-6,1	N	-6,6	N	-6,5	N	-6,5	N	-7,0	N
5.1 Sportbeleid en activering	-5,0	N	-5,2	N	-5,2	N	-5,2	N	-4,7	N
5.2 Sportaccommodaties	-8,6	N	-10,6	N	-11,1	N	-10,9	N	-10,6	N
0.10 Mutaties reserves	-3,6	N	-0,9	N	-16,2	N	-24,7	N	-2,6	N
0.5 Treasury	3,8	V	2,9	V	2,2	V	1,6	V	1,7	V
0.61 OZB woningen	47,3	V	51,3	V	51,4	V	52,2	V	52,9	V
0.62 OZB niet-woningen	41,3	V	44,4	V	44,5	V	45,3	V	46,1	V
0.64 Belastingen overig	1,8	V	0,7	V	0,7	V	0,7	V	0,7	V
0.7 Algemene uitk. en overige uitk.	450,8	V	483,9	V	492,9	V	517,1	V	494,5	V
0.8 Overige baten en lasten	-5,7	N	10,9	V	0,4	V	-22,9	N	-38,9	N
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-0,1	N	-0,1	N	-0,1	N	-0,1	N	-0,1	N
0.3 Beheer overige gebouwen en grond	-0,1	N	-0,1	N	0,0	N	0,0	N	0,0	N
Totaal	**5,5**	**V**	**0,0**	**N**	**0,0**	**V**	**0,0**	**V**	**-3,4**	**N**

Resultaat voor en na bestemming

Stelposten

Stelposten nemen we op om het begrotingsbeeld te corrigeren voor allerlei effecten. De stelposten zijn opgenomen in het taakveld 0.8 Overige baten en lasten. In onderstaande tabel zijn de verschillende stelposten opgenomen. Onder de tabel worden de regels toegelicht.

bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026
Gemeentefonds				
Impuls brede scholen	-765	-765	-765	-765
WMO beschermd wonen	2.733	2.747	2.748	2.748
Reservering prijscompensatie		-9.782	-20.197	-28.893
Aanvullende middelen jeugd		15.550	14.250	9.650
Res. volume zorg		-1.500	-3.000	
Andere stelposten				
Te verwachten prijscompensatie 2023	10.000			
Kostenontwikkeling sociaal domein			-6.073	-5.673
Areaal bestaande stad		-590	-1.190	-1.850
Kapitaallasten	1.347	-2.822	-6.278	-11.687
Stelpost loonsomraming	-737	-736	-736	-736
Stelpost gemeentefonds mutatie uitkeringsgerechtigden	-612	-612	-612	-612
Inkoop BTW op indirecte kosten	-740	-740	-740	-740
Totaal	**11.225**	**750**	**-22.594**	**-38.558**

Toelichting onderdelen gemeentefonds op stelpost

Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)

In de decembercirculaire 2019 wordt aangegeven dat er voor 2020 tot en met 2022 350 gemeenten een aanvraag hebben ingediend voor de Brede Regeling Combinatiefuncties. De Rijksbijdrage is gebaseerd op 40% van de geschatte personeelskosten van een buurtsportcoach van € 50.000 per fte. In de septembercirculaire 2022 wordt informatie gegeven over de jaren 2023 - 2026. De middelen zijn vooruitlopend op deze circulaire al op stelpost gezet.

WMO beschermd wonen

Een deel van de middelen voor WMO beschermd wonen wordt in het gemeentefonds uitgekeerd via een integratie uitkering. In geval van een integratie uitkering wordt de prijscompensatie 2023 niet nu toegekend maar pas in 2023. De kosten die samenhangen met deze onderdelen worden al wel geïndexeerd in de begroting, conform de gemeentelijke uitgangspunten. Omdat de lasten in prijzen 2023 opgenomen zijn en de inkomsten in prijzen 2022 ontstaat er nu een onterecht verschil. Dit verschil verdwijnt volgend jaar met de meicirculaire, dan wordt namelijk de prijscompensatie toegekend. Vooruitlopend op de toekenning van de prijscompensatie in 2023 corrigeren we dit verschil met een stelpost.

Reservering prijscompensatie

Een deel van het gemeentefonds in de latere jaren is bedoeld om prijsstijgingen op te vangen. Dat deel wordt gereserveerd op stelpost.

Reservering volumegroei en aanvullende middelen jeugd

In 2019 is afgesproken om in de begroting middelen te reserveren om toekomstige volumestijgingen in het zorgdomein op te vangen. Volumestijgingen moeten vanaf 2020 worden opvangen uit het accres van de algemene uitkering. Voor elke jaartranche houden we rekening met een volumestijging van € 1,5 miljoen.
In 2026 is geen reservering opgenomen voor volumegroei. Dit wordt toegelicht in het financieel beeld.

Daarnaast is onder deze stelpost compensatie van tekorten in jeugdzorg opgenomen van 2024 (€15.55 miljoen), 2025 (€14,25 miljoen) en 2026 (€9.65 miljoen)

Toelichting overige stelposten

Te verwachten prijscompensatie 2023

In het financieel beeld is uitgelegd dat in 2023 de prijzen zijn aangepast op basis van de augustusraming van het CPB. De stijgende prijzen worden voor een groot deel opgevangen door een verwachte stijging van rijksmiddelen met € 10 miljoen.

Kostenontwikkeling sociaal domein

Voor de budgetten van het zorgdomein zijn we gewoon om de overschrijdingen in enig jaar structureel te maken. Dit ondanks interventies en maatregelen die genomen zijn. We zien ook dat er verschillende trends en ontwikkelingen gaande zijn, waardoor het moeilijk is om causale verbanden te leggen tussen interventies en bijvoorbeeld demografische ontwikkelingen. We willen daar dieper onderzoek naar gaan doen en dit ook vertalen in een prognosemodel dat ons in staat gaat stellen beter te anticiperen op datgene wat op ons afkomt.
Vanuit dat oogpunt stellen we voor om de structurele doorwerking uit de 1e Voortgangsmonitor voor WMO en Jeugd vanaf 2025 niet op te nemen in het programma WWZ, maar dit onderzoek af te wachten. Vanuit behoedzaamheid stellen we wel voor om in de begroting rekening te houden met de toename van de zorgkosten in 2025 en 2026 door hiervoor centraal ruimte voor te reserveren.
Aan de centrale stelpost voegen we ook de in het coalitieakkoord opgenomen verwachte besparing door in te zetten op preventie. Dit gaat om een besparing van € 300.000 in 2025 en € 600.000 in 2026.

Areaal bestaande stad

In de Stadsbegroting 2013 is afgesproken dat voor elke woning die erbij komt het budget voor onderhoud Openbare Ruimte met € 400 stijgt. De toename voor het volgend begrotingsjaar is structureel verwerkt. De toename in de begrotingsjaren daarna worden op stelpost gehouden tot het betreffende begrotingsjaar is aangebroken.

Kapitaallasten

In onze begroting gaan we uit van een vast niveau van kapitaallasten. Dit niveau wordt vergeleken met de kapitaallasten die we verwachten vanuit de reeds gerealiseerde investeringen en de toekomstige investeringen die opgenomen zijn in het investeringsplan. Het verschil tussen deze twee zetten we op stelpost. Daarnaast zijn de kapitaallasten van de nieuwe investeringen die in deze begroting worden voorgesteld hieronder geboekt.
In het voorjaar weten we definitief wat het verschil is tussen de begrote kapitaallasten en de werkelijke kapitaallasten voor dat jaar. Dit wordt dan gemeld in de Voortgangsmonitor.

Stelpost loonsom raming

Tijdens het begrotingsproces wordt de totale loonsom van de gemeente Nijmegen geïndexeerd met de door uw raad vastgestelde indexeringspercentages. Tegelijkertijd wordt er vanuit de toegestane formatie een berekening gemaakt op basis van fte's * inschatting loonsom. Het verschil tussen deze ramingen boeken we op stelpost en wordt in 2023 gebruikt om de werkelijke loonsomontwikkeling op te vangen.

Correctie gemeentefonds mutatie uitkeringsgerechtigden

Vanaf 2010 neutraliseren we de verwachte gemeentefondsuitkering met dat deel dat wordt veroorzaakt door de verwachte veranderingen van de uitkeringsgerechtigden. Dit omdat in opvolgende gemeentefondscirculaires de verwachtingen van de aantallen uitkeringsgerechtigden fors uiteen liepen. Deze verschillen leiden tot forse schommelingen in de gemeentefondsuitkering.
Om dit effect te neutraliseren wordt de verwachte gemeentefondsuitkering gecorrigeerd met dat deel dat wordt veroorzaakt door de verwachte toename van de uitkeringsgerechtigden.

Te betalen BTW op uitvoeringskosten (deelprod 60779)
Een deel van de BTW op de uitvoeringskosten kan niet gedeclareerd, maar wordt als kosten genomen. In de begroting houden we hiermee rekening door dit op stelpost te ramen.

Incidentele baten en lasten

Bedragen * € 1.000		2023	2024	2025	2026
Lasten	Programma				
AVG proof	Bestuur en organisatie	-45			
Verschuiving: programma Beveiliging IRVN	Bestuur en Organisatie	-203	73		
Actieprogramma Economische Visie en de Impuls Lokale Economie	Economie en Toerisme	-650	-650	-300	
Uitbaggeren Oostkanaalhavens	Economie en Toerisme	-1.900			
Regenboogagenda	Welzijn, Wijkontw. en Zorg	-100	-100	-100	
Taakveld geëscaleerde zorg 18+ (beschermd wonen)	Welzijn, Wijkontw. en Zorg	3.220			
Tijdelijke inzet Attentiewijken	Welzijn, Wijkontw. en Zorg	-185	-93	-46	
Voedselbank naar sociale supermarkt	Werk en Inkomen	-80			
Subsidieregeling doe-het-zelvers en gratis maatwerkadvies	Openbare ruimte	-1.700	-1.700	-1.700	
Implementatie omgevingswet	Wonen en Stedelijke Ontw.	-800	-800	-800	
Via-T	Wonen en Stedelijke Ontw.	-1.050			
Aanpak illegale kamerverhuur	Wonen en Stedelijke Ontw.	-300			
Inpandige afvalinzameling Waalkwartier	Openbare ruimte	-120			
Uitvoering ateliersbeleid	Cultuur en Cult. Erfgoed	-50			
Prijsbijstelling jaar 2023	Financien	-1.997			
Warmtenet		-3.000	-5.000	-6.000	-1.000
totaal Incidentele lasten		**-8.960**	**-8.270**	**-8.946**	**-1.000**
Baten	Programma				
Verkoop panden	Wonen en Stedelijke Ontw.	1.000	1.000		
Totaal		**-7.960**	**-7.270**	**-8.946**	**-1.000**

Structureel begrotingssaldo

Het begrotingssaldo bestaat uit structurele en incidentele budgetten en inkomsten. Om te kunnen beoordelen of de begroting meerjarig sluitend is, wordt bepaald of de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. Uit dit overzicht blijkt dat in de jaren 2023, 2024 en 2025 sluiten met een positief structureel saldo, in 2026 is dit saldo nadelig.
In de paragraaf weerstandsvermogen is het kengetal structurele exploitatieruimte opgenomen. Dit kengetal is gebaseerd op dit structurele begrotingssaldo.

Bedragen * € 1 miljoen	2023	2024	2025	2026
Saldo van baten en lasten voor bestemming	0,9	16,2	24,7	-0,8
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves ("-" is per saldo toevoeging)	-0,9	-16,2	-24,7	-2,7
Begrotingssaldo na bestemming	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**-3,5**
Incidentele mutaties				
- Incidentele baten en lasten	-8,0	-7,3	-8,9	-1,0
- incidentele reserve mutaties	2,9	-9,8	-18,3	-0,2
Structureel begrotingssaldo	**5,1**	**17,1**	**27,2**	**-2,3**

Onvoorzien

De post onvoorzien is bepaald op € 0.

Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

bedragen * 1 miljoen	Realisatie 2021	Begroot 2022	2023	2024	2025	2026
Dividenden	4,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Financieringsfunctie	2,7	3,0	2,0	1,3	0,8	0,8
Gemeentefonds	444,4	450,8	483,9	492,9	517,1	494,5
Hondenbelasting	1,2	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
OZB	90,8	91,8	99,2	99,5	101,3	103,2
Precario	0,1	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6
Toeristenbelasting	0,6	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9
Totaal	**544,6**	**549,1**	**587,5**	**596,1**	**621,5**	**600,8**

Het rijk raamt, anders dan de gemeentelijke begroting, in lopende prijzen. Dat betekent dat in de verschillende jaren al prijzen worden gebruikt van dat jaar. Van het gemeentefonds wordt daarom een deel op gereserveerd/op stelpost gezet om de toekomstige prijsontwikkeling op te vangen.
Voor een goede vergelijking van de ontwikkeling van het gemeentefonds is het belangrijk om hier rekening mee te houden. In onderstaande tabel is daarom het gemeentefonds opgenomen met de correctie voor prijsontwikkeling.

bedragen * € 1 miljoen	2023	2024	2025	2026
Gemeentefonds	483,9	492,9	517,1	494,5
correctie voor toekomstige prijsontwikkeling		-9,8	-20,2	-28,9
Gemeentefonds tegen huidige prijsniveau	**483,9**	**483,1**	**496,9**	**465,6**

Gemeentefonds

Ontwikkelingen en begrippen

Ontwikkelingen

Nieuw verdeelstelsel gemeentefonds per 2023/overheveling middelen voor het sociaal domein

Afgelopen jaren is door het rijk gewerkt aan een nieuwe verdeling van het gemeentefonds. Zoals we u in januari in de brief over de decembercirculaire schreven, was het streven van BZK om de nieuwe verdeelmodellen per 2023 in te voeren. Het – nieuwe – kabinet heeft inderdaad besloten om de herziening van het gemeentefonds door te voeren en in deze circulaire zijn de definitieve effecten voor gemeenten gepubliceerd. Naar aanleiding van opmerkingen door de raad van openbaar bestuur en de VNG heeft het rijk besloten om het ingroeipad aan te passen. Het eerste jaar is de maximale afwijking + of – € 7,50 per inwoner (in plaats van € 15,-) en in 2025 komt een nieuw besluitmoment over de verdere ingroei vanaf 2026. Nijmegen gaat er ten opzichte van de huidige verdeling op vooruit.

Nu de herverdeling een feit is, worden ook de middelen in het sociale domein die nog aan gemeenten verstrekt werden in de vorm van een aparte integratie-uitkering (IU) geïntegreerd in de algemene uitkering. Dit betreft de middelen voor nieuw Wajong en Nieuw begeleiding vanuit de IU participatie, en onderdelen van de IU voogdij 18+ en de IU inburgering. De middelen voor gesloten jeugdzorg en academische component Kinder- en jeugdpsychiatrie blijven nog achter in de IU voogdij/18+. De middelen van de IU inburgering worden ook per 2023 overgeheveld naar de algemene uitkering. Beschermd wonen blijft ook nog een afzonderlijke uitkering; de doordecentralisatie is uitgesteld.

Tekorten in de jeugdzorg vanaf 2024
In meicirculaire zijn, zoals gezegd, door het kabinet ter compensatie van tekorten in de jeugdzorg middelen toegekend voor 2023. Het kabinet gaat de komende tijd met gemeenten en andere partijen verder in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd; die zal gaan bestaan uit een combinatie van kostenbesparende maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Bij het afsluiten van deze Hervormingsagenda zal het kabinet ook besluiten over de extra middelen voor 2024 en verder die aan gemeenten beschikbaar gesteld gaan worden. Het advies van de Arbitragecommissie casu quo de Commissie van Wijzen vormt het uitgangspunt. Voor de jaren 2023 tot en met 2026 hebben het Rijk, de VNG en het Interprovinciaal Overleg (IPO) al eerder afgesproken dat de gemeenten een stelpost mogen opnemen in de begroting van nog te ontvangen middelen.

Coronacompensatie 2021
Afgelopen jaren zijn gemeenten door het rijk gecompenseerd voor de extra onkosten en inkomstenderving als gevolg van de coronacrisis. Ook over 2021 zal er nog compensatie volgen voor gederfde inkomsten voor diverse gemeentelijke belastingen zoals toeristenbelasting, parkeerbelasting en evenementenleges. Het rijk streeft ernaar dat deze compensatie in december van dit jaar toegekend wordt.

Vastzetten accres 2022 - 2025
In de contourennota van ministerie van BZK (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) is opgenomen dat voor gemeenten het gemeentefonds voor de jaren 2022 - 2025 alleen wijzigt als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen. Volgens de minister wordt hiermee een eerste belangrijke stap gezet richting een meer stabiele financiering voor

Gemeentefonds in 2026
In de startnota heeft het kabinet aangegeven dat het accres (toe- of afname van het gemeentefonds) voor 2026, landelijk is vastgesteld op een bedrag van €840 miljoen. Dit is anders dan volgens de bestaande koppeling aan de accres relevante rijksuitgaven. Dit is aanzienlijk lager dan in 2025. Het gat tussen de aanzienlijke hoogte van het gemeentefonds in 2025 en de flink lagere uitkering in 2026 levert gemeenten veel zorgen op om hun meerjarenbegroting sluitend te krijgen en wordt aangeduid als het “ravijn”.

<u>Begrippen</u>
Gemeentefonds
Het rijk stelt via het Gemeentefonds middelen beschikbaar om de gemeentelijke taken uit te voeren. Via circulaires verschaft het rijk ons informatie over de actualiteiten binnen het fonds. In deze begroting is het gemeentefonds bijgewerkt tot en met de meicirculaire 2022. Gebruikelijk is dat wij het meerjarige effect van de septembercirculaire bij de Eerste voortgangsmonitor verwerken.

Het gemeentefonds bestaat uit drie soorten uitkeringen: de Algemene uitkering, de Decentralisatie-uitkeringen en de Integratie-uitkeringen. De uitkeringen hebben met elkaar gemeen dat gemeenten zich voor de besteding van de middelen niet hoeven te verantwoorden bij het Rijk.

Algemene uitkering
Deze uitkering is via de Financiële verhoudingswet gekoppeld aan bepaalde uitgaven in de Rijksbegroting. Stijgen die uitgaven dan stijgt de uitkering en dalen de uitgaven dan daalt de uitkering. Deze systematiek wordt de trap-op-trap-af methode genoemd. Het Rijk verdeelt vervolgens de uitkering over alle Nederlandse gemeenten via een aantal maatstaven. Dit zijn statistische gegevens zoals aantal inwoners, bijstandsontvangers en oppervlakte land. Door vermenigvuldiging van de aantallen(q) met een bedrag per eenheid (p) wordt voor iedere gemeente de bijdrage berekend. Het surplus of het tekort aan middelen wordt via de uitkeringsfactor over alle gemeenten verdeeld. Onze uitkering wordt dus niet alleen beïnvloed door lokale veranderingen maar ook door ontwikkelingen in andere gemeenten. In onze meerjarenbegroting volgen wij de belangrijkste landelijke volume ontwikkelingen zoals die jaarlijks in de meicirculaire zijn opgenomen. Wijzigingen in bijvoorbeeld wettelijke taken

of regeringsbeleid kunnen tot verhoging of verlaging van de uitkering leiden. Deze wijzigingen worden taakmutaties genoemd. Deze taakmutaties worden door het Rijk gekoppeld aan specifieke taken.

Accres
Vanaf 2018 is de basis voor het accres (toe-of afname) van het gemeentefonds gewijzigd. Tot dan toe werd het gemeentefonds gebaseerd op de NGRU (Netto Gecorrigeerde Rijks Uitgaven). De basis voor het gemeentefonds is sinds 2018 breder omdat de rijks uitgaven in de sociale zekerheid en zorg meetellen. De normeringssystematiek blijft aldus gelden maar het accres heeft voortaan de ARU (Accres Relevante Uitgaven) als basis. De gedachte hierachter is dat de accresontwikkeling zo stabieler wordt.

Decentralisatie-uitkeringen (DU's)
Dit zijn uitkeringen voor specifieke onderwerpen zoals maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Soms zijn de uitkeringen eenmalig of beperkt in duur. Ook kan het zijn dat niet elke gemeente ervoor in aanmerking komt, denk hierbij bijvoorbeeld aan versterking aanpak jihadisme of LHBT-emancipatiebeleid. Elke DU heeft zijn eigen verdeelsystematiek. Hierboven hebben wij al gemeld dat wij voor de besteding van deze uitkeringen geen verantwoording aan het Rijk hoeven af te leggen. Wel zien wij geregeld dat er tussen de gemeenten en het Rijk outcome-doelen worden afgesproken.

Integratie-uitkeringen (IU's)
Een integratie-uitkering is vergelijkbaar met een decentralisatie-uitkering. Wel zijn er verschillen. Een integratie-uitkering wordt uitgekeerd aan alle gemeenten. Daarnaast staat het vast dat de integratie-uitkering op termijn wordt overgeheveld naar de algemene uitkering. Een integratie-uitkering wordt vooral gebruikt om grote herverdeeleffecten op te vangen.

Sociaal domein
In de meicirculaire 2022 zijn delen van IU voogdij/18+, IU inburgering en IU participatie (Wajong en gedeelte nieuw begeleiding) overgeheveld naar de algemene uitkering. De IU beschermd wonen blijft nog bestaan.

Omvang

bedragen x €1	2023	2024	2025	2026
WOZ niet-woningen eigenaar	-9.014.043	-9.154.307	-9.283.922	-9.428.460
WOZ niet-woningen gebruiker	-6.722.942	-6.827.556	-6.924.226	-7.032.027
Waarde woningen eigenaren	-18.011.362	-18.244.919	-18.460.192	-18.699.692
Bijstandsontvangers	36.181.568	36.164.065	36.096.105	36.549.958
Inwoners	66.840.465	67.269.535	67.703.289	68.160.780
Huishoudens met laag inkomen boven drempel	74.013.657	63.770.326	64.083.817	64.573.081
Personen met migratieachtergrond	10.380.974	10.681.493	10.965.714	11.250.414
Eenpersoonshuishoudens	8.672.921	8.746.545	8.658.082	8.735.827
Loonkostensubsidie	972.397	1.122.542	1.273.521	1.355.766
Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	16.381.325	14.471.030	14.481.870	14.523.053
Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	1.607.482	1.734.016	1.861.633	1.989.589
Inwoners 75+ met drempel	1.607.847	1.671.864	1.695.727	1.746.266
Laag opleidingsniveau met drempel	2.604.431	2.562.822	2.475.662	2.437.808
Lokale centrumfunctie (max 20km)	2.207.692	2.221.390	2.234.699	2.247.701
Regionale centrumfunctie (max 60km)	54.873.991	51.695.259	51.623.130	51.898.356
Landelijke centrumfunctie	15.159.578	15.253.634	15.345.028	15.434.308
Leerlingen VO	4.103.085	4.015.298	3.931.970	3.849.205
Leerlingen (V)SO	2.829.433	2.858.350	2.890.556	2.922.568
Onderwijsachterstand	1.327.515	1.324.766	1.322.017	1.319.268
Bedrijfsvestigingen	2.830.605	2.956.177	3.081.832	3.218.606
Historische woningen in bewoonde kernen	1.139.346	1.139.346	1.139.346	1.139.346
Historische woningen in bewoonde oorden 1930	684.605	684.605	684.605	684.605
Oppervlak historische kernen basisbedrag	674.909	674.909	674.909	674.909
Kernen	229.377	229.223	228.219	228.139
Kernen met 500 of meer adressen	75.167	75.167	75.167	75.167
Oeverlengte * bodemfactor gemeente	55.295	55.295	55.295	55.295
Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	727.305	727.305	727.305	727.305
Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	18.411.466	19.775.478	19.931.033	20.107.804
Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	116.359	117.105	117.866	118.698
Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	7.940.648	8.021.332	8.102.557	8.192.064
Oppervlakte bebouwing buitengebied	309.768	311.752	313.779	315.134
Oppervlakte bebouwing woonkern	4.987.482	5.031.406	5.076.835	5.115.367
Oppervlakte binnenwater	64.942	64.942	64.942	64.942
Oppervlakte land	204.672	204.672	204.672	204.672
Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	134.979	134.979	134.979	134.979
Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.047.166	1.056.219	1.064.527	1.073.734
Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	4.654.773	4.695.013	4.731.944	4.772.872

bedragen x €1	2023	2024	2025	2026
Vast bedrag	977.597	971.913	977.597	977.597
Uitkeringsfactor	98.333.783	118.366.358	139.958.666	116.221.937
Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-28.015.761	-25.355.376	-22.694.991	-22.694.991
Subtotaal algemene uitkering	**381.600.487**	**391.273.973**	**416.625.564**	**395.241.950**
Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	764.681	764.681	764.681	764.681
Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	410.545	410.545	410.545	410.545
Beeldende kunst en vormgeving (DU)	150.000	150.000	150.000	150.000
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	10.164.693	10.164.693	10.164.693	10.164.693
Vrouwenopvang (DU)	5.963.102	5.963.102	5.963.102	5.439.533
Jeugd (DU)	605.273	605.273	605.273	605.273
Veiligheidshuizen (DU)	218.680	218.680	218.680	218.680
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	311.853	311.853	311.853	311.853
Armoedebestrijding kinderen (DU)	1.020.175	1.020.175	1.020.175	1.020.175
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	140.643	140.643	140.643	140.643
Versterking arbeidsmarktregio's (DU)	398.593	398.593	398.593	398.593
Aanpak laaggeletterdheid (DU)	159.668	175.275		
Experiment gesloten coffeeshopketen (DU)	196.250	196.250		
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	34.000	34.000		
Uitstapprogramma prostituees (DU)	88.678	88.678	88.678	88.678
Versterking dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag (DU)	284.028	284.028	284.028	284.028
Extra capaciteit BOAs (DU)	61.327	61.327	61.327	61.327
Beschermd Wonen (IU)	54.282.489	54.299.352	54.319.486	54.340.531
Participatie (IU)	22.077.789	21.349.700	20.531.040	19.889.895
Voogdij/18+ (IU)	1.649.357	1.649.357	1.649.357	1.649.357
Stelpost BCF	3.354.000	3.354.000	3.354.000	3.354.000
Subtotaal decentralisatie- en integratie uitkeringen	**102.335.824**	**101.640.205**	**100.436.154**	**99.292.485**
Totaal gemeentefonds	**483.936.316**	**492.914.176**	**517.061.717**	**494.534.432**
Stelpost volumegroei sociaal domein		-1.500.000	-3.000.000	0
Stelposten extra middelen jeugdzorg		15.550.000	14.250.000	9.650.000
Stelpost prijscompensatie		-9.781.859	-20.197.488	-28.892.811

Taakmutaties

bedragen * € 1.000	2023	2024	2025	2026	Voorstel
Meicirculaire 2022					
Nieuw					
Inburgering: leerbaarheidstoets	47	47	49	50	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Valpreventie bij ouderen	-110	-163	-167	-181	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp			-980	-1.009	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Extra capaciteit BOA's (DU)	60	60	60	60	Bereikbaarheid
Extra capaciteit BOA's (DU)	1	1	1	1	Economie en Toerisme
Bestaand					
Versterking dienstverlening gemeenten:					
Systeemleren	48	48	50	51	Bestuur en Organisatie
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	-31	-31	-31	-31	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	65	65	65	65	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Vrouwenopvang (DU)	522	522	522	-2	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Armoedebestrijding kinderen (DU)	24	24	24	24	Werk en Inkomen
Experiment gesloten coffeeshopketen (DU)	196	196			Veiligheid
Decembercirculaire 2021					
Nieuw					
DU Versterken dienstverlening gemeenten: personen met verward gedrag	284	284	284	284	Veiligheid
Actielijn 2 Robuust rechtsbeschermingssysteem	280	280	292	301	Bestuur en Organisatie
Actielijn 3 Systeemleren	57	59	60	62	Bestuur en Organisatie
Actielijn 4 Versterking ondersteuning wijkteams	563	576	590	675	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Actielijn 5 Impuls integraal werken	80				Bestuur en Organisatie
Salarislasten zorgdomein Jeugd	475	484	492	504	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Salarislasten zorgdomein WMO	413	421	431	443	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Lokaal cultuuraanbod (covid-19)	-18	-18	-16		Cultuur en Cultureel Erfgoed
Bestaand					
Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht	1	2	2		Vrijvallen
Sociaal domein					
Beschermd Wonen: loon- prijs- en volumebijstelling	3.593	3.593	3.593	3.593	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Participatie	511	455	418	388	Werk en Inkomen
Voogdij: loon- en prijsbijstelling 2022	66	66	66	66	Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg
Stelposten					
TONK toesl. probl.		2	5	5	Vrijvallen
Antidiscriminatievoorziening	50	52	53	53	Veiligheid
Uitvoering en implementatie breed offensief	2	-4	-2	-2	Vrijvallen
Landelijke structuur interventieteams	44	48	49	49	Veiligheid

Reserves en voorzieningen

Inleiding

In dit deel wordt inzicht gegeven in de stand van de reserves en voorzieningen zoals die nu in de (begrotings-) administratie is opgenomen. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing laten we zien hoe de risico's zich verhouden tot het weerstandsvermogen: de saldireserve. Daarbij houden we, naast de administratie, ook rekening met verwachtingen en claims.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Structurele mutaties; bedragen * € 1 miljoen	reserve	2023	2024	2025	2026
Stortingen					
Structurele toevoeging	F022 Saldireserve	1,9	4,9	4,9	1,1
Bespaarde rente (opgenomen in begroting)	F022 Saldireserve	1,5	1,4	1,4	1,3
Duurzaamheid vastgoed	F057 Res. Duurzaamheid	0,7	0,7	0,7	0,7
Onderhoud vastgoed	F059 Res. onderhoud	7,8	7,8	7,8	7,8
Onderhoud buitensport	F060 Res. POG buitensp	0,7	0,7	0,7	0,7
Totaal stortingen		**12,5**	**15,5**	**15,5**	**11,6**
Onttrekkingen					
Reserve afschrijving	F046 Res. afschrijving	0,1	0,1	0,1	0,1
Duurzaamheid vastgoed	F057 Res. Duurzaamheid	0,4	0,4	0,4	0,4
Onderhoud vastgoed	F059 Reserve onderhoud	7,8	7,8	7,8	7,8
Onderhoud buitensport	F060 Res. POG buitensp	0,5	0,9	0,9	0,9
Totaal onttrekkingen		**8,8**	**9,1**	**9,1**	**9,1**
Totaal structurele mutaties		**3,8**	**6,4**	**6,3**	**2,5**

Incidentele reservemutaties

Incidentele mutaties; bedragen * € 1 miljoen	reserve	2023	2024	2025	2026
Stortingen					
Grondexploitaties	F022 Saldireserve	0,4	0,5	0,1	0
Levensduur verlengd onderhoud activeren	F022 Saldireserve	2,4	2,1	1,7	1,3
Incidentele mutaties	F022 Saldireserve	0,4			
Vereffenen jaarsaldi	F022 Saldireserve		10,5	18,1	
Woonfonds	F068 Reserve Woonfonds	10,0			
Totaal stortingen		**13,2**	**13,0**	**19,8**	**1,3**
Onttrekkingen					
Grondexploitaties	F022 Saldireserve	1,2	1,2	1,2	0,8
Exploitatie KKG	F022 Saldireserve	0,1	0,0		
Budgetoverhevelingen	F022 Saldireserve	1,2	1,0		
Incidentele mutaties	F022 Saldireserve	2,3	0,9		
Vereffenen jaarsaldi	F022 Saldireserve	10,9			
Bodemsanering	F061 Reserve dec-uit	0,3		0,3	0,3
Totaal onttrekkingen		**16,1**	**3,2**	**1,5**	**1,1**
Totaal incidentele mutaties		**-2,9**	**9,8**	**18,3**	**0,2**

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht Reserves

		2021			2022			2023			2024			2025			2026
Bedragen * € 1 miljoen		**Stand**	**Stort.**	**Onttr.**	**Stand**	**Stort.**	**Onttr.**	**Stand**	**Stort.**	**Onttr.**	**Stand**	**Stort.**	**Onttr.**	**Stand**	**Stort.**	**Onttr.**	**Stand**
Saldireserve	F022	157,3	24,9	17,0	165,2	6,5	15,7	156,0	19,3	3,2	172,1	26,1	1,2	197,0	3,7	0,8	199,9
1%-regeling Beeldende Kunst	F004	0,5			0,5			0,5			0,5			0,5			0,5
Reserve Afschrijvingen	F046	0,7		0,1	0,6		0,1	0,6		0,1	0,5		0,1	0,4		0,1	0,4
Reserve parkeerbijdrage	F047	-0,1			-0,1			-0,1			-0,1			-0,1			-0,1
Reserve Duurzaamheid	F057	1,2	0,7	0,4	1,4	0,7	0,4	1,7	0,7	0,4	2,0	0,7	0,4	2,3	0,7	0,4	2,7
Reserve onderhoud	F059	1,5	7,8	8,5	0,8	7,8	7,8	0,8	7,8	7,8	0,8	7,8	7,8	0,8	7,8	7,8	0,8
Reserve POG buitensp	F060	2,0	0,7	0,7	2,0	0,7	0,5	2,2	0,7	0,9	2,1	0,7	0,9	1,9	0,7	0,9	1,7
Bodemsanering	F061	1,5		1,1	0,4		0,3	0,1			0,1		0,3	-0,2		0,3	-0,6
reserve Masterplan BUIG	F064	0,1			0,1			0,1			0,1			0,1			0,1
Res onderh Stadsbrug	F065	1,2			1,2			1,2			1,2			1,2			1,2
Res. Rivierenpark	F066	3,4			3,4			3,4			3,4			3,4			3,4
Res. Dec. Circulaire	F067	6,3		2,4	3,9			3,9			3,9			3,9			3,9
Reserve Woonfonds	F068					10,0		10,0			10,0			10,0			10,0
Opleidingsplan Publiekszaken	F069	1,0			1,0			1,0			1,0			1,0			1,0
Totaal		**176,6**	**34,1**	**30,1**	**180,7**	**25,7**	**24,8**	**181,5**	**28,5**	**12,3**	**197,7**	**35,3**	**10,7**	**222,4**	**12,9**	**10,2**	**225,0**

Overzicht Voorzieningen

Bedragen * € 1 miljoen		Rek. 2021	Stort.	Onttr.	2022 Stand	Stort.	Onttr.	2023 Stand	Stort.	Onttr.	2024 Stand	Stort.	Onttr.	2025 Stand	Stort.	Onttr.	2026 Stand
Voorzieningen voor verplichtingen verliezen en risico's																	
Vrz. bezwaar en beroep heffingen	V002	0,6			0,6			0,6			0,6			0,6			0,6
Pensioeninhouding wethouders	V036	5,6			5,6			5,6			5,6			5,6			5,6
Voorziening Waalfront	V094	11,2	0,4	1,2	10,4		0,8	9,5		0,8	8,7		0,9	7,8		-0,2	8,0
Egalisatievoorzieningen																	
Vrz Triavium	V085		0,1	0,1		0,1	0,1		0,1	0,1		0,1	0,1		0,1	0,1	
Voorziening GRP-nieuw	V050	6,3	9,6	10,3	5,6	9,7	10,5	4,8	9,7	10,5	4,0	9,7	10,5	3,2	9,7	10,5	2,4
pensioen verplichtingen Stadsregio	V109	0,2			0,2			0,2			0,2			0,2			0,2
Totaal excl. vrz. grondexploitaties		**23,8**	**10,1**	**11,6**	**22,3**	**9,8**	**11,5**	**20,6**	**9,8**	**11,5**	**19,0**	**9,9**	**11,5**	**17,3**	**9,9**	**10,4**	**16,8**
Voorzieningen in mindering gebracht op voorraden (grondexploitaties)																	
Voorziening tekort Waalsprong	V020	8,2	0,2	0,0	8,4		-0,2	8,5		-0,2	8,7		-0,2	8,9		-0,2	9,0
Voorziening tekort part planexpl.	V023	0,1			0,1		0,0	0,1		0,0	0,1		0,0	0,1		0,0	0,1
Voorziening Compaq terrein	V084		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1
Vrz Onderwijshuisv	V088	18,5	0,4	0,0	18,8		-0,4	19,2		-0,4	19,6		-0,4	20,0			20,0
Hezelpoort	V099		0,0	0,0	0,0		0,0	0,1		2,0	-1,9			-1,9			-1,9
Dukenburg	V107	0,6	0,0	0,6	0,0			0,0			0,0			0,0			0,0
Vrz Vossenlaan 40	V110	0,3			0,3		0,0	0,4			0,4			0,4			0,4
Vrz Stationsgebied	V111	7,5			7,5		-0,2	7,6		-0,2	7,8		-0,2	7,9		-0,2	8,1
Vrz Winkelsteeg	V112	0,6			0,6		0,0	0,6		0,0	0,7		0,0	0,7		0,0	0,7
Totaal vrz grondexploitaties		**35,7**	**0,7**	**0,6**	**35,8**	**0,0**	**-0,8**	**36,5**	**0,0**	**1,3**	**35,3**	**0,0**	**-0,7**	**36,0**	**0,0**	**-0,4**	**36,4**
Totaal voorzieningen		**59,5**	**10,8**	**12,2**	**58,1**	**9,8**	**10,7**	**57,2**	**9,8**	**12,8**	**54,3**	**9,9**	**10,8**	**53,4**	**9,9**	**10,1**	**53,2**

Subsidies

Subsidieplafonds

In de Nijmeegse Kaderverordening Subsidieverstrekking heeft uw Raad vastgelegd dat u op bepaalde beleidsterreinen of onderdelen van beleidsterreinen subsidieplafonds kunt instellen. Deze plafonds geven uw Raad een instrument in handen om kaders te bepalen voor de uitvoering van subsidiebesluiten door ons College. Daarnaast kunnen ze op een aantal terreinen bijdragen aan een zorgvuldiger subsidiebeheer.
Hieronder hebben we op een rij gezet voor welke programma's en/of subsidieregelingen we een subsidieplafond instellen.

Programma	Product / subsidieregeling	Bedragen x € 1
Cultuur en Cultureel Erfgoed	Programmaplafond	21.817.000
	Meerjarige culturele programma's	1.545.000
	Eenjarige culturele subsidies	300.000
	Amateurs	150.000
Economie en toerisme	Ondernemersfonds	509.650
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	Programma plafond	51.288.490
	Beleidsregels vrijwillig jeugdwerk	221.373
	Beleidsregels subsidies migrantenorganisaties	61.137
	Wijkontwikkeling	530.425
	Schuldhulpverlening/preventie	1.410.960
Sport	Programma plafond	2.136.000

Subsidieoverzicht

Programma taakveld; bedragen*1000	2022	2023	Noot	2024	2025	2026
Bereikbaarheid	**10**	**11**		**11**	**0**	**0**
Verkeer en vervoer	10	11		11	0	0
Bestuur en organisatie	**0**	**0**		**0**	**0**	**0**
Bestuur	0	0		1	0	0
Burgerzaken	1	0		0	0	0
Overhead	1	0		1	0	0
Cultuur en cultureel erfgoed	**26.946**	**22.142**		**21.720**	**21.724**	**21.740**
Cultuurpresentatie, cultuurproducten	17.764	12.576	1	12.296	12.300	12.316
Musea	3.054	3.051		3.005	3.005	3.005
Cultureel erfgoed	115	87		87	87	87
Media	6.013	6.428	2	6.332	6.332	6.332
Economie en toerisme	**2.543**	**2.649**		**1.356**	**1.356**	**1.356**
Economische ontwikkeling	1.514	1.719	3	440	440	440
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	407	435		429	429	429
Bedrijfsloket	41	33		33	33	33
Economische promotie	581	462		455	455	455
Onderwijs	**11.985**	**11.819**		**10.103**	**10.103**	**10.103**
Onderwijshuisvesting	380	0		0	0	0
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	11.605	11.819	4	10.103	10.103	10.103
Openbare ruimte	**1.088**	**812**		**561**	**486**	**486**
Openbaar groen en recreatie	111	38		37	37	37
Riolering	100	0		0	0	0

Programma taakveld; bedragen*1000	2022	2023	Noot	2024	2025	2026
Milieubeheer	878	774	5	524	449	449
Sport	**2.177**	**2.283**		**2.235**	**2.235**	**1.735**
Sportbeleid en activering	2.128	2.233		2.200	2.200	1.700
Sportaccommodaties	48	50		36	35	35
Veiligheid	**18**	**0**		**0**	**0**	**0**
Openbare orde en veiligheid	18	0		0	0	0
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	**54.182**	**52.041**		**50.937**	**50.776**	**50.106**
Samenkracht en burgerparticipatie	22.770	24.769	6	24.393	24.368	24.268
Wijkteams	30	32		31	31	31
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	78		77	77	77
Maatwerkdienstverlening 18+	3.411	2.048	7	2.019	2.019	2.019
Maatwerkdienstverlening 18-	1.008	1.028		1.013	1.013	1.013
Geëscaleerde zorg18+	24.677	22.226	8	21.659	21.570	21.046
Geëscaleerde zorg18-	348	246	9	243	243	243
Volksgezondheid	1.938	1.614	10	1.501	1.454	1.408
Werk en Inkomen	**1.658**	**1.872**		**1.631**	**1.631**	**1.631**
Inkomens regelingen	1.467	1.671	11	1.567	1.567	1.567
Begeleide participatie	24	26		25	25	25
Arbeidsparticipatie	167	175		39	39	39
Wonen en stedelijke ontwikkeling	**108**	**115**		**114**	**114**	**114**
Ruimtelijke ordening	22	23		23	23	23
Wonen en bouwen	86	92		91	91	91
Eindtotaal	**101.217**	**93.745**		**88.669**	**88.425**	**87.271**

Toelichting bij het Overzicht subsidies in de begroting 2023 – 2026

Verschil begrotingsjaar 2023 t.o.v. begrotingsjaar 2022

Het totale subsidiebudget 2023 bedraagt € 93.745.000. Het totale subsidiebudget 2022 bedraagt € 101.217.000. Het subsidiebudget 2023 is daarmee € 7.472.000 lager dan in 2022. De begrotingswijzigingen die hebben geleid tot de belangrijkste verschillen (groter dan € 100.000) zijn hieronder weergegeven.

Toelichting verschillen begrotingsjaar 2023 t.o.v. 2022 per programma

Het overzicht biedt inzicht in de begrote subsidiebudgetten per programma voor de jaren 2023 t/m 2026. Tussen de begrotingsjaren 2023 en 2022 zijn substantiële verschillen zichtbaar. Over het algemeen is er sprake van incidentele begrotingswijzigingen vanuit College- of Raadsbesluiten met ofwel een éénmalig ofwel een meerjarig variabel karakter.

De meest substantiële verschillen in het overzicht zijn in de kolom “noot” voorzien van een nummer; deze corresponderen met de nummers in de toelichting onder het overzicht.

1. Programma Cultuur en Cultureel erfgoed
   Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
   Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een afname van € 5.200.000.
   Oorzaken hiervoor zijn:
   - de a-structurele corona-middelen die in 2022 zijn geraamd ter compensatie van de negatieve effecten van de Corona-crisis op de culturele infrastructuur;
   - dat voor de nieuwe subsidieregeling ‘Vrijheid Rijk van Nijmegen’ is in 2022 en 2023 € 150.000 per jaar is gereserveerd. Voor 2023 moet dit nog in de begroting worden verwerkt.

2. Programma Cultuur en Cultureel erfgoed
   Taakveld media
   Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een toename van €415.000 . Deze stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door de indexering van het subsidiebudget van de OBGZ (bibliotheek).

3. Programma Economie en Toerisme
   Taakveld Economische ontwikkeling
   Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een toename van €205.000. Oorzaken hiervoor zijn:
   - dat in 2023 een bijdrage van € 1.000.000 wordt verstrekt aan Via-T (Coalitieakkoord Energie- en warmte transitie); en
   - dat het betaalschema van de subsidie aan het CITC (totaal € 2.000.000) over 2020 t/m 2023 is aangepast.

4. Programma onderwijs
   Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
   Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een toename van € 214.000.
   Het verschil wordt veroorzaakt door indexering van budgetten.

5. Programma Openbare ruimte
   Taakveld milieubeheer
   Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een afname van € 104.000.
   Het verschil tussen 2023 en 2022 voor milieubeheer wordt veroorzaakt door het a-structurele karakter van subsidieregelingen voor verbetering luchtkwaliteit en Nijmegen aardgasvrij, met korte looptijden van 1-3 jaar.

6. Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg
   Taakveld Samenkracht en burgerparticipatie
   Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een toename van €1.999.000.
   Oorzaken hiervoor zijn:
   - voor €495.000 zijn er hogere subsidies toegekend voor onder andere actieprogramma inclusie VN verdrag, impulsondersteuning van jongeren, extra middelen regenboogagenda (vanaf 2023);
   - de hogere indexering van subsidies.

7. Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg
   Taakveld maatwerkdienstverlening 18+
   Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een afname van €1.363.000. Deze afwijking bij maatwerkdienstverlening 18+ is te wijten aan het aflopen van de pilot indicatievrije ontwikkelingsgerichte dagbesteding. In 2023 stopt de subsidie hiervoor.

8. Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg
   Taakveld geëscaleerde zorg 18+
   Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een afname van €2.451.000. Dit houdt verband met enerzijds indexering van de subsidiebudgetten en anderzijds met a-structurele subsidies in 2022.

9. Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg
   Taakveld geëscaleerde zorg 18-
   Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een afname van €102.000.Dit houdt verband met een a-structurele subsidie in 2022 voor Buurtgezinnen.

10. Programma Welzijn, wijkontwikkeling en zorg

Taakveld volksgezondheid

Ten opzichte van 2022 is er in 2023 per saldo een afname van €324.000.

Oorzaak voor de afname is de afloop van de GIDS (gezond in de stad)-middelen en de middelen voor Kansrijke Start en de leefstijlmiddelen (ivm corona) die allemaal slechts tot en met 2022 werden verstrekt. Daarnaast is via het coalitieakkoord een tijdelijk verhoging van de verpleegkundigen/jeugdartsen toegestaan hetgeen hogere uitgaven met zich mee bracht (oorzaak voor kleine toename). Verder treeft er een effect op door de indexering.

11. Programma Werk en Inkomen

Taakveld inkomensregelingen

Ten opzichte van 2022 is er in 2023 een toename van € 204.000. Oorzaken hiervoor zijn dat er in 2023 een hogere subsidie is toegekend voor de Stichting Leergeld en dat er in het coalitieakkoord €80.000 is toegekend voor de voedselbank sociale supermarkt.

Balans en EMU saldo

Geprognosticeerde balans

In de jaarrekening staat de balans centraal: het overzicht van bezittingen en vermogen/schulden. In de begroting ligt meer de nadruk op de verwachte kosten en opbrengsten, de programmabegroting. Met de vernieuwing van de verslagregels is ook een geprognosticeerde balans voor de begroting voorgeschreven. Oftewel, wat is de verwachte ontwikkeling van de bezittingen en schulden van de gemeente Nijmegen?

De balans hoeft in de begroting niet hetzelfde detailniveau te kennen als in de jaarrekening. Daarbij is alleen het eerstvolgende jaar voorgeschreven. Om een goed beeld te krijgen kiezen wij ervoor om wél een meerjarig beeld te geven. De nadruk ligt op balansposten die een grote omvang hebben en/of meerjarig fluctueren. De belangrijkste bronnen zijn de geplande investeringen in materiële vaste activa (gebouwen, infrastructuur en riolering) en ruimtelijke ontwikkelingsplannen (zoals de Waalsprong en het Waalfront). Dit geeft het volgende beeld.

bedragen * € 1 miljoen		rek. ult '21	begr ult '22	ult '23	ult '24	ult '25	ult '26
Activa							
Investeringen (vaste activa)		433	545	606	685	736	751
Leningen (financiele vaste activa)		50	42	39	35	33	31
Overige vaste activa		22	21	20	20	19	18
Grondexploitaties (voorraden)		248	236	195	177	155	163
overige voorraden			0	0	0	0	0
Kortlopende vorderingen	Fvla	121	121	121	121	121	121
Liquide middelen	Fvla	1	1	1	1	1	1
Overlopende activa	Fvla	15	15	15	15	15	15
Totaal activa		**889**	**980**	**996**	**1.053**	**1.080**	**1.101**
Passiva							
Eigen vermogen							
- algemene reserve (saldireserve)		161	160	151	167	192	196
- bestemmingsreserves		16	15	26	26	25	25
Voorzieningen		24	22	21	19	17	17
Schulden (langlopend en kortlopend)	FP	614	709	725	767	771	789
Overlopende passiva	FP	74	74	74	74	74	74
Totaal passiva		**889**	**980**	**996**	**1.053**	**1.080**	**1.101**

EMU-saldo

Uit de balans kan ook het EMU-saldo worden afgeleid. Dit is het verschil tussen inkomsten en uitgaven op kasbasis; gemeenten zijn verplicht het baten- en lastenstelsel hanteren. Het verschil tussen deze stelsels is het toerekenen van kosten aan boekjaren. Zo wordt in het baten- lastenstelsel de kosten van investeringen niet in één keer genomen, maar uitgesmeerd over de totale gebruiksduur. Ook gebruiken wij reserves waarin we ‘geld’ tijdelijk ‘parkeren’ en later alsnog benutten.
Omdat het overschrijden van het EMU-saldo als totale overheid, meer uitgeven dan dat er binnenkomt, consequenties heeft vindt men het belangrijk dat ook decentrale overheden sturen op het EMU-saldo. De landen van de Europese Unie hebben afgesproken dat de totale overheid jaarlijks een tekort mag hebben van maximaal 3% van het bruto nationaal product. Dit EMU-saldo is het saldo van de gehele overheid in een land. Gemeenten tellen dus ook mee.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo bepaald op basis van de ontwikkeling van de financiële balansposten, zijnde de financiële activa en passiva (vast of vlottend).

bedragen * € 1 miljoen		begroting ult ' 23	ult ' 24	ult ' 25	ult ' 26
1. Financiële vaste activa	Fva	-3	-4	-2	-2
2. Financiële vlottende activa	Fvla	0	0	0	-1
3. Financiële passiva	FP	17	42	4	8
Emu saldo		**14**	**38**	**2**	**5**
Totale lasten programma's		991	926	937	910
Emu saldo als % van de lasten		**1,4%**	**4,1%**	**0,2%**	**0,6%**

Het EMU-saldo van de gemeente Nijmegen is de komende jaren positief Dit betekent dat er meer geld uitgegeven wordt dan er binnenkomt. Reden hiervan is dat we verwachten meer te investeren in zowel reguliere investeringen uit het investeringsplan als grondexploitaties.

Benchmark taakvelden

Uw raad heeft gevraagd om vergelijkingscijfers met andere gemeenten. Bij elk taakveld is een overzicht opgenomen hoeveel Nijmegen per inwoner uitgeeft/ontvangt en hoeveel dit bij vergelijkbare gemeenten is. We hebben hierbij de door de raad vastgestelde lijst van benchmarksteden gehanteerd: Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht en Tilburg. De cijfers zijn afkomstig van het CBS en betreft de begroting 2022. Het is van belang te realiseren dat de vergelijking 'slechts' een jaarschijf betreft, waarin sprake kan zijn van aanzienlijke incidentele lasten en of baten.

Deze vergelijking met de andere benchmarksteden geeft een eerste beeld van verschillen en overeenkomsten tussen gemeenten. Er kunnen niet zonder meer conclusies aan verbonden worden, iedere gemeente heeft immers een eigen profiel. De benchmarkvergelijking geeft indicaties van mogelijk interessante zoekrichtingen, maar geen absolute graadmeter.

In het samenvattend overzicht hieronder zijn de taakvelden gegroepeerd naar de programma-indeling van Nijmegen en is een totaaltelling per programma opgenomen.
In de kolom "NIJ" zijn de cijfers voor Nijmegen opgenomen, in de kolommen ARN t/m TIL de cijfers van de benchmark gemeenten. Dit zijn respectievelijk Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden en Tilburg. In de één na laatste kolom (gem.) is het gemiddelde opgenomen. De laatste kolom "verschil" geeft aan hoeveel Nijmegen meer of minder uitgeeft/ontvangt per inwoner dan het gemiddelde van de vergelijkingsgemeenten.
Voor uitgaven zijn zwarte letters gebruikt, voor inkomsten zijn rode letters gebruikt.
Wanneer Nijmegen minder uitgeeft of meer ontvangt dan is een "V" toegevoegd; wanneer Nijmegen meer uitgeeft of minder ontvangt dan is een "N" toegevoegd.

Uitgaven (in zwart) en inkomsten (in rood); € per inwoner	NIJ	ARN	EIN	ENS	GRO	LEI	MAA	TIL	Gem.	Verschil	
Bestuur en Organisatie	**327**	**480**	**447**	**446**	**529**	**612**	**511**	**440**	**495**	**168**	**V**
0.1 Bestuur	33	37	57	45	33	50	49	40	44	11	V
0.2 Burgerzaken	20	27	25	22	28	36	19	18	25	5	V
0.4 Ondersteuning organisatie	274	416	365	379	468	526	443	382	426	152	V
Veiligheid	**113**	**114**	**142**	**107**	**103**	**114**	**137**	**130**	**121**	**8**	**V**
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	88	76	64	87	90	86	82	71	79	9	N
1.2 Openbare orde en veiligheid	25	38	78	20	13	28	55	59	42	17	V
Economie en Toerisme	**32**	**38**	**20**	**70**	**62**	**54**	**6**	**100**	**50**	**18**	**V**
2.3 Recreatieve havens	0	0	0	2	0	1	0	1	1	1	V
3.1 Economische ontwikkeling	25	21	14	23	21	28	31	37	25	0	
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2	0	3	26	38	0	1	58	18	16	V
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	4	1	9	7	13	3	5	6	6	V
3.4 Economische promotie	5	13	2	10	4	12	29	1	0	5	N
Welzijn, Wijkontwikkeling en Zorg	**1.286**	**1.342**	**1.088**	**1.271**	**1.206**	**1.097**	**1.243**	**1.196**	**1.206**	**80**	**N**
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	195	107	125	141	80	109	113	242	131	64	N
6.2 Wijkteams	89	131	138	70	151	92	113	6	100	11	V
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	39	34	36	45	31	31	19	56	36	3	N
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	216	285	189	263	200	200	346	154	234	18	V
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	188	350	297	316	281	220	239	299	286	98	V
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	373	357	215	317	395	349	225	371	318	55	N
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	137	36	42	69	33	20	134	30	52	85	N
7.1 Volksgezondheid	49	42	46	50	35	76	54	38	49	0	
Werk en Inkomen	**431**	**486**	**302**	**463**	**395**	**318**	**261**	**324**	**364**	**67**	**N**
6.3 Inkomensregelingen	202	151	89	153	183	79	30	137	117	85	N
6.4 Begeleide participatie	140	228	144	207	107	220	191	123	174	34	V

Uitgaven (in zwart) en inkomsten (in rood); € per inwoner	NIJ	ARN	EIN	ENS	GRO	LEI	MAA	TIL	Gem.	Verschil	
6.5 Arbeidsparticipatie	89	107	69	103	105	19	40	64	72	17	N
Onderwijs	**142**	**143**	**145**	**98**	**104**	**162**	**63**	**91**	**115**	**27**	**N**
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0	6	1	1	V
4.2 Onderwijshuisvesting	96	92	83	67	61	89	39	45	68	28	N
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	46	51	62	31	43	73	24	40	46	0	
Bereikbaarheid	**161**	**119**	**121**	**119**	**147**	**275**	**114**	**127**	**146**	**15**	**N**
0.63 Parkeerbelasting	103	0	66	30	39	102	79	52	53	50	V
2.1 Verkeer en vervoer	196	152	152	128	173	265	174	159	172	24	N
2.2 Parkeren	65	31	28	19	8	94	19	20	22	43	N
2.4 Economische havens en waterw.	1	1	1	2	4	0	0	0	1	0	
2.5 Openbaar vervoer	2	3	6	0	1	18	0	0	3	1	V
Wonen en Stedelijke ontwikkeling	**79**	**30**	**68**	**96**	**68**	**30**	**59**	**7**	**49**	**30**	**N**
8.1 Ruimtelijke Ordening	16	19	37	26	49	26	52	4	30	14	V
8.2 Grondexploitatie	39	6	11	2	11	26	0	45	8	47	N
8.3 Wonen en bouwen	24	17	20	68	8	30	7	34	26	2	V
Cultuur en Cultureel Erfgoed	**241**	**251**	**232**	**207**	**297**	**278**	**250**	**213**	**247**	**6**	**V**
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurprod.	85	86	127	88	77	66	117	69	90	5	V
5.4 Musea	31	29	21	15	83	60	3	33	35	4	V
5.5 Cultureel erfgoed	12	4	7	0	6	12	10	1	6	6	N
5.6 Media	34	57	2	18	0	33	48	32	27	7	N
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recr.	79	75	75	86	131	107	72	78	89	10	V
Openbare ruimte	**44**	**1**	**19**	**24**	**43**	**57**	**67**	**43**	**36**	**80**	**N**
7.2 Riolering	27	24	4	23	11	34	50	18	23	4	V
7.3 Afval	37	17	7	14	48	47	60	58	36	73	N
7.4 Milieubeheer	34	42	9	12	11	24	42	33	22	12	N
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	1	1	5	0	1	0	1	1	V
Sport	**81**	**106**	**69**	**64**	**79**	**63**	**69**	**65**	**74**	**7**	**N**
5.1 Sportbeleid en activering	26	110	14	9	6	7	22	12	26	0	
5.2 Sportaccommodaties	55	4	55	55	73	56	47	53	48	7	N
Financiën	**2.939**	**3.112**	**2.611**	**2.917**	**2.947**	**2.950**	**2.645**	**2.636**	**2.831**	**108**	**V**
0.10 Mutaties reserves	75	23	17	1	1	50	75	144	37	112	N
0.11 Resultaat van de rekening van b/l	0	0	0	0	0	0	39	0	6	6	V
0.3 Beheer overige gebouwen en grond	1	5	7	13	0	2	5	35	4	3	V
0.5 Treasury	22	36	7	5	12	41	11	16	18	4	V
0.61 OZB woningen	267	146	161	132	205	194	143	101	155	112	V
0.62 OZB niet-woningen	233	177	181	184	187	272	157	114	182	51	V
0.64 Belastingen overig	10	2	8	8	1	11	19	20	10	0	
0.7 Algemene uitkering en overige	2.484	2.790	2.226	2.569	2.550	2.365	2.320	2.332	2.450	34	V
0.8 Overige baten en lasten	1	17	18	9	7	16	35	56	10	9	V
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	4	0	2	0	1	1	0	1	1	V

Financiële spelregels

Structureel sluitende begroting
De meerjarenbegroting moet sluitend zijn.

Reële ramingen
Bij het begroten gaan we uit van reële ramingen. De raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor een begrotingsjaar baseren wij op de Meicirculaire van het voorafgaande jaar. Bij de begrotingsbehandeling informeren wij de raad over de effecten uit de Septembercirculaire, zodat de raad deze uitkomsten mee kan nemen in de afwegingen bij de Stadsbegroting.

Indexering
We hanteren het uitgangspunt dat de prijspeilaanpassing budgettair neutraal verloopt. De lastenuitzetting wordt betaald uit de prijspeilaanpassing van het Gemeentefonds en het verhogen van gemeentelijke tarieven. Ieder jaar verwerken we de prijsstijgingen in de begroting door de bedragen in de begroting te indexeren. We gebruiken daarvoor de volgende indicatoren uit het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau (CPB):

- de gemiddelde prijsmutatie van door de overheid aangekochte goederen en diensten;
- de gemiddelde salarisontwikkeling binnen de overheid;
- de ontwikkeling van sociale premies en pensioenbijdrage voor de werkgever en
- de Consumentenprijsindex (CPI) als maat voor de geldontwaarding, die wordt bepaald door kostenstijgingen en kostendalingen over alle sectoren van de economie.

Op basis van deze cijfers uit het CEP bepalen we indexeringspercentages voor de loonsom, voor de materiële lasten, voor de subsidies en voor de gemeentelijke tarieven.
De indexeringspercentages van de loonsom en de materiële lasten bepalen we op basis van bovenstaande objectieve indicatoren van het CEP. We houden daarbij rekening met de verwachte kostenontwikkeling van het begrotingsjaar (t) en een eventuele nacalculatie over het voorafgaande jaar (t-1) van het CEP.
Voor het bepalen van het indexeringspercentage voor subsidies hanteren we standaard een mengpercentage. Dit mengpercentage is gebaseerd op de index van materiële kosten en de index voor de loonsom in de verhouding een derde – twee derde.

De gemeentelijke OZB-inkomsten waarop de tarieven zijn gebaseerd laten we jaarlijks toenemen op basis van de gemeentelijke kostenstijging. Ook hiervoor hanteren we het mengpercentage een derde index materiële kosten en twee derde index loonsom. De uitwerking van deze uitgangspunten vindt jaarlijks plaats bij de vaststelling door de gemeenteraad van het financieel begrotingskader bij het Koersdocument.

Structurele uitgaven worden structureel gedekt.
Tegenover structurele uitgaven kunnen geen incidentele inkomsten of incidentele meevallers staan. Uit de post ‘Onvoorzien’ worden géén structurele uitgaven gedaan. Deze post is bedoeld voor incidentele en uitsluitend eenmalige (a-structurele) zaken die geen uitstel dulden en waarin de reguliere begrotingsposten niet voorzien. De raad heeft het budgetrecht en beschikt derhalve over deze post, op voorstel van het college.

Tegenvallers binnen programma’s opvangen
Nadelen worden in beginsel binnen het eigen programma opgevangen. Voordelen worden integraal afgewogen. Uitkomst van deze weging kan zijn dat het voordeel wordt ingezet voor nieuw beleid binnen het programma waarin het voordeel is ontstaan of voor knelpunten binnen dat programma. Als principe hanteren we dat leges kostendekkend moeten zijn.

Integrale afweging
De 1e Voortgangsmonitor gaat in op de afwijkingen van het lopend boekjaar. Er is geen ruimte voor voorstellen voor nieuw beleid in het lopend boekjaar, tenzij de risico's voor de stad te groot zijn of omdat er op dat moment aan externe verplichtingen voldaan moet worden die geen uitstel kunnen dulden.
Het Koersdocument faciliteert het debat over de inhoudelijke koers die de komende begrotingsperiode nodig of wenselijk is. Bij de Stadsbegroting in het najaar vindt de integrale afweging en inpassing in de begroting plaats. Via de 2e Voortgangsmonitor en Jaarrekening worden geen besluiten genomen over het uitvoeren van nieuw beleid.

Oud voor nieuw
In geval het college of de raad een voorstel doet om extra geld uit te geven op een ander moment dan bij de integrale afweging, dan moet solide dekking worden aangewezen. Tenzij er sprake is van externe dekking, moet in het voorstel aangegeven worden welk bestaand beleid moet worden geschrapt of verminderd. Een beroep op de saldireserve, een verwacht positief rekeningsaldo of een waarschijnlijk begrotingsoverschot is geen acceptabele dekking.
De raad kan richtinggevende opdrachten geven aan het college om bij de voorbereiding van de begroting rekening te houden met belangrijke wensen ten aanzien van beleidsprioriteiten en de financiële inpassing daarvan.

Investeringen
Bij de investeringen maken we onderscheid in specifieke investeringen, investeringen met eigen dekking en bulkinvesteringen. Bij de planning van specifieke investeringen houden we rekening met een onderzoeksfase, voorbereidingsfase en een realisatiefase. Bulkinvesteringen zijn jaarlijks terugkerende budgetten voor bedrijfsinvesteringen, aanpassingen in gemeentelijke accommodaties en woonomgevingsverbeteringen. Uitgangspunt voor het investeringsvolume is een constant kapitaallastenniveau in de exploitatie (programma's) en de jaarlijkse toevoegingen uit de areaalontwikkeling.

Reservepositie
De saldireserve is de algemene risicobuffer van de gemeente. Twee keer per jaar - bij jaarrekening en begroting - wordt de noodzakelijke omvang van de saldireserve op basis van een actuele risico-inventarisatie en risicoweging beoordeeld en zo nodig aangepast. Er is geen bovengrens van de saldireserve afgesproken.

Wijzigingen binnen financiële kaders
We hebben oog voor financiële risico's en gaan behoedzaam om met financiële mee- en tegenvallers. Daarom blijven wij ons inspannen om ons bestaande financiële beleid zorgvuldig na te leven. Dat houdt een kostenbewuste houding en bijbehorend gedrag in. Daarmee ontstaat ook de mogelijkheid voor het college om alle niet-geprognotiseerde voordelen expliciet te beoordelen, zodat wij de bewuste en integrale afweging kunnen maken om deze voordelen ofwel in te zetten ter compensatie voor niet-voorziene nadelen, ofwel om ze in te zetten voor (onvoorziene) knelpunten.
We gaan aan het einde van het jaar zeer behoedzaam om met voorstellen voor een tweede winstbestemming. Dergelijke voorstellen horen in beginsel thuis bij de integrale afweging.
Als de financiële kaders door belangrijke gebeurtenissen of omstandigheden substantieel wijzigen (in acute omvang of in zijn structurele doorwerking), dan maakt het college een afweging - of - en - zo ja, hoe de uitvoering van het coalitieakkoord zijn vervolg kan krijgen en consulteert daarover de raad.

Rijksmiddelen sociaal domein
De rijksmiddelen die via de BUIG-uitkering worden ontvangen, beschouwen we als algemene middelen. De financiële fluctuaties op deze uitkering zijn groot en nagenoeg niet te beïnvloeden door eigen beleid. Het opvangen van deze fluctuaties in het eigen programma kan leiden tot ongewenste ingrepen in beleid dat niet direct gerelateerd is aan het verstrekken van uitkeringen maar wel onderdeel uitmaakt van hetzelfde programma.

Grondslagen en uitgangspunten

Inwoners en aantal woningen

In de begroting wordt gerekend met de ontwikkeling van de woningbouw en het aantal inwoners. Hiervoor gebruiken we cijfers van Onderzoek en Statistiek en het programma Wonen. Deze aantallen worden onder meer gebruikt voor de ramingen van de belastingopbrengsten. Voor de raming van het gemeentefonds gebruiken we de uitgangspunten die het ministerie van Binnenlandse Zaken gebruikt in haar verdeelmodel.

Woningbouwproductie per jaar	2022	2023	2024	2025	2026
Bestaande stad	540	475	500	500	600
Waalfront	42	300	250	400	200
Waalsprong	650	700	750	750	750
Totaal woningbouw productie	1.232	1.475	1.500	1.650	1.550
Verschil t.o.v. stadsbegroting 2022	-360	-225	-200	-200	1.550*
Inwoners	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Aantal inwoners per 1-1	179.100	180.500	181.500	183.000	184.000
Toename inwoners	1.400	1.000	1.500	1.000	1.000

*In de Stadsbegroting 2022-2025 was nog geen raming opgenomen voor 2026.

Rente

Met de sterke inflatie in zowel Amerika en Europa en daarbovenop de Oorlog in Oekraïne zien we momenteel dat de langlopende rente snel oploopt. Of dit structureel van aard is en hoe snel er stabilisatie plaatsvindt is momenteel heel lastig te zeggen. Gemeente Nijmegen wordt slechts beperkt blootgesteld aan dit renterisico. De komende jaren voorzien wij slechts enkele tientallen miljoenen aan herfinanciering van bestaande leningen. Het merendeel van onze leningenportefeuille ligt nog voor langere tijd vast tegen lage rentetarieven. Het Besluit Begroting en Verantwoording verplicht ons om een rekenrente te hanteren die in lijn ligt met de werkelijk door ons te betalen rente. Wij stellen voor om de rekenrente vooralsnog gelijk te houden op 0,8 %. Binnen de treasurybegroting is hiervoor voldoende ruimte. Dit geeft ons de mogelijkheid om te kijken of de markt stabiliseert of dat we structureel rekening moeten gaan houden met hogere rentelasten vanaf 2024 en verder.

	2023	2024	2025	2026
Rekenrente:				
Inzet van reserves en voorzieningen	0,8%			
Doorberekening aan investeringen	0,8%			
Langlopende leningen	2.0%	pm	pm	pm
Kortlopende leningen	0,0%	0,25%	0,5%	0,5%

Indexeringspercentages

In de financiële spelregels zijn de uitgangspunten en de methode vastgelegd voor het generiek aanpassen van de prijzen in de begroting. Onder meer is vastgelegd dat het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Plan Bureau (CPB) wordt gebruikt. Hierop zijn de percentages gebaseerd die op 22 juni door uw raad zijn vastgesteld.

In augustus kwam het CPB met nieuwe ramingen. Deze ramingen waren beduidend hoger dan in maart. Omdat het niet aanpassen van de begroting in 2024 voor deze cijfers de realisatie van de ambities en doelen onder druk zet, stellen wij voor de indexeringspercentages voor 2023 aan te passen. De percentages voor 2024 en later jaren worden volgend jaar bijgesteld. In de financiële inleiding wordt dit toegelicht.

	Loonsom	Materiële lasten	CPI	gemeentelijke tarieven
Jaren 2024 en later op basis raadsvoorstel 22 juni	5,50%	4,80%	6,90%	5,30%
Begrotingsjaar 2023 op basis augustusraming	4,10%	12,40%	13,50%	6,90%

Parameters grondexploitatie

De rekenparameters voor de planexploitaties worden jaarlijks vastgesteld. Voor het bepalen van de parameters wordt extern advies ingewonnen. Deze voorgestelde parameters worden vervolgens door de accountant getoetst op plausibiliteit.

De parameters zijn gebaseerd op een verkenning van de economische ontwikkelingen en afgestemd met onze accountant Deloitte. Belangrijke bronnen zijn het CPB (centraal economisch planbureau) DNB, CBS & Kadaster, NVM (Nederlandse Coöperatieve Vereniging van Makelaars en Taxateurs), ABN AMRO en andere specifiek markt gerelateerde bronnen.

Bij het opstellen van de parameters wordt een onderscheid gemaakt in planexploitatie met een lange looptijd en planexploitaties met een korte looptijd (tot 5 jaar). Op dit moment zijn de projecten Waalsprong, Stationsgebied en Winkelsteeg langlopende planexploitaties. Binnen de verbonden partij Waalfront wordt zoveel mogelijk aangesloten bij deze parameters, maar kan het bijvoorbeeld door specifieke financiering noodzakelijk zijn om eigen afzonderlijke parameters te hanteren.

De voorgestelde parameters zijn als volgt:

langlopende planexploitaties	2023	2024	2025	2026	2027	2028 ev
Grondkosten	4,50%	3,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Koopwoningen	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Huurwoningen	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Kantoren	1,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Bedrijfsruimte	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Winkelruimte	1,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
rekenrente	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

kortlopende planexploitaties	2023	2024	2025	2026	2027	2028 ev
Grondkosten	4,50%	3,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Koopwoningen	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Huurwoningen	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Kantoren	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Bedrijfsruimte	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Winkelruimte	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
rekenrente	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

Nieuwe taakvelden

Vlak voor de zomer zijn nieuwe voorschriften gepubliceerd voor het aanleveren van financiële informatie aan het rijk (de IV-3). Aanleiding voor de nieuwe voorschriften is dat de bestaande uitvraag op de beleidsvelden WMO en jeugd als te grofmazig wordt ervaren. De ministeries BZK en VWS hebben daarom een uitwerking gemaakt, waarbij de vijf taakvelden voor individuele voorzieningen WMO en jeugd worden opgedeeld in negentien nieuwe taakvelden.
Naast de nieuwe taakvelden zijn er verschuivingen tussen taakvelden en hebben twee taakvelden een nieuwe naam gekregen.

2023 overgangsjaar

De ministeries van BZK en VWS beseffen dat het ombouwen van de administratie tijd kost en hebben daarom 2023 als een overgangsjaar bestempeld. Gemeenten kunnen gedurende 2023 nog volgens de oude taakvelden gegevens opleveren. De realisatie over geheel 2023 moet wel aangeleverd worden volgens de nieuwe voorschriften. Voor wat betreft de begroting 2023 wordt een (onderbouwde) inschatting/raming gevraagd.

Impact op de programmastructuur en financiële huishouding van Nijmegen
De wijziging van de taakvelden heeft ook gevolgen op de eerder door de Raad vastgestelde programma- en productenstructuur. De onderverdeling van de programma's is namelijk gebaseerd op de taakvelden van de BBV. Om de gevolgen van de aanpassingen goed in beeld te brengen is meer tijd nodig we komen daarom uiterlijk tijdens de voorbereiding op de Stadsbegroting 2024, terug op de consequenties voor de financiële huishouding van Nijmegen.

